

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 2/2012 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Huhtikuun 18. päivänä 2012

Tampere kutsuu liittopäiville

**Nuoren
isänmaallisuutta** sivu 9

**Kansallinen veteraanipäivä,
pääjuhla Espoossa** sivu 11

**Kuntoutuksen määrärahat
kunnittain** sivut 12-13

**Veteraani-projekti 2012
etenee** sivu 15

**Haastattelussa
sotaveteraani
Pentti Perttuli** sivut 18-19

**Hävityspataljoonat
Virossa 1941** sivu 20

**Sotaveteraanikuoroilla
konsertti Haminassa** sivu 43

**Hiihtokisa
Parolannummella** sivu 46

Armas Ilvo (91) oli vanhimpia hiihtäjiä.

Helsingissä 18. huhtikuuta 2012

Sotaveteraaniviikolta Tampereen liittopäiville

Maaliskuisen sotaveteraaniviikon avaustapahtuma Pohjois-Pohjanmaalla Kuusamon Sotaveteraanien 50-vuotisjuhlan yhteydessä, sen päätös Satakunnassa Euran yhdistyksen 45-vuotisjuhlassa. Talvisodan päättymisen muistopäivänä kaikkialla muistettiin sotimme uhreja kunniakäynnin sankarihaudoilla. Lukuisat erillistapahtumat välittivät viikon aikana kansalle viestiä tammenlehväväen toiveista ja nykytarpeista.

Kuusamossa oli juhlapuhujana Pohjois-Suomen Sotilasläänin komentaja Jukka Haaksiala. Kuusamolaisien sotatie ja vireillä olevat puolustusvoimien uudistussuunnitelmat saivat valaisunsa. Veteraaneille puhujalla oli selkeä sanoma: ”Me puolustusvoimissa palvelevat koemme veteraanien viestin kantamisen erityiseksi kunnia-asiaksemme... Teidän työnne on meille tämän päivän sotilaille, niin varusmiehille, reserviläisille kuin kantahenkilökunnallekin, innoituksen ja voiman lähde.”

Eurassa oli puhujan paikalla liittomme hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström. Hänen kuvauksensa kohteena olivat järjestömeidän tähänastiset vaiheet, mutta myös tärkeät tulevaisuuden kysymykset.

”Meidän on liittomme kaikilla toimintatasoilla uskallettava katsoa rohkeasti tulevaisuuteen. Liiton ensimmäinen tulevaisuussuunnitelma laadittiin vuonna 2002, josta lähtien sitä on käsitelty liittokokouksissa. Näin tehdään myös Tampereella tulevana kesänä.”

Kesäkuun alun liittopäivät Tampereella toteutetaan vielä täysimittaisena, kahden päivän tapahtumana. Ensimmäisen aamupäivän tulevaisuusfoorumi antaa kentältä kerätyt perustiedot ja kaavailut ehtoovuosiemme suunnittelun jatkotyölle. Iltapäivän liittokokous sisältää tärkeiden henkilövalintojen ohella myös merkitykselliset esitykset muutoksiksi liiton sääntöihin. Asemiesilta ja kirkkotilaisuus tuomiokirkossa päättävät päivän. Ekuumeeninen jumalanpalvelus ja liittujuhla ovat toisen liittopäivän arvokasta ja kohottavaa antia.

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri isännöi tapahtumat Tampereella 6.-7. kesäkuuta ja toivottaa osanottajat tervetulleiksi taas. ”Taas” muistutukseksi siitä, että liitto perustettiin Tampereella 1957 ja liittokokouskin on siellä pidetty kerran aikaisemmin, 1994.

Aarno Strömmer

Tulevaisuuspohdintoja

Sotaveteraaniliiton vuosikierrossa parillisena vuonna tehdään viimeisiä valmisteluja kesällä pidettävää liittokokousta varten. Tämänkertaisen liittokokouksen valmistelut Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri aloitti heti Kuopiossa 2010 järjestettyjen liittopäivien jälkeen.

Sotaveteraanijärjestö elää historian suurinta murrosvaihetta sitten perustamisvaiheiden. Järjestön kaikilla tasoilla tehdään suunnitelmia tavoitteena edetä hallitusti sotaveteraanivaiheesta perinnevaiheeseen. Järjestöllä on merkittävä työskä perinnetyössä tulevina vuosikymmeninä.

Tätä kirjoitettaessa osa sotaveteraanipiireistä on yhdessä yhdistystensä ja yhteistyössä perinneyhteyshenkilöiden kanssa laatinut sekä lähettänyt pohdintansa tulokset liitolle. Näistä suunnitelmista laaditaan liittokokouksessa esitettävä yhteenveto. Tämän yhteenveton ja muun palautteen pohjalta laadittu liiton tulevaisuussuunnitelman tarkennus saa liittokokouksen käsittelyssä koko järjestölle toimintaa ohjaavan merkityksen.

Uutisia kunnista – veteraanien kuntoutusrahat loppuvat

Liitto aloitti viiden kunnan kanssa Veteraaniprojekti 2012:ksi nimetyn hankkeen, jonka tarkoituksena on kerätä faktatietoa veteraanien hakeutumisesta ja pääsystä

kuntoutukseen sekä määrärahojen riittävyydestä. Selvitys antaa myös tietoa siitä, millaiset ovat kustannukset eri kuntoutusmuodoissa.

Maaliskuun lopun tilanteesta saadut tiedot kunnista kertovat, että tänäkään vuonna rintamaveteraanien pääsy jokavuotisen kuntoutukseen ei syksyn lisämäärärahasta huolimatta toteudu.

Viime vuodelta siirtyneet ja alkuvuonna jätetyt hakemukset ovat täyttäneet kiintiön niin, että kunnissa ei ole enää mahdollisuutta tehdä uusia maksusitoumuksia.

Tilanne on huolestuttava. Jo vuosia sitten veteraanit saivat korkean tason lupauksen rintamaveteraanien pääsemisestä vuosittain kuntoutukseen. Lupa ei ole toteutunut.

Huhtikuun alussa valtioneuvosto esiteli eduskunnalle tulevien vuosien talousarviokehityksen. Sen mukaan rintamaveteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin tarkoitettua määrärahaa nostetaan perustasosta 4 milj. euroa. Lisäksi ylimääräistä rintamalisää ja Kelan korotettua tai ylintä hoitotukea saavien veteraanilisän tasoa nostetaan noin 50 eurosta 100 euroon kuukaudessa. Määrärahalisäykset ovat odotettuja, mutta laajuudeltaan niukkoja.

Sotaveteraanit kiittävät valtioneuvostoa ja asiaan myönteisesti vaikuttaneita.

Markku Seppä

KOKOUSKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n XXV varsinainen liittokokous pidetään keskiviikkona 6. kesäkuuta 2012 klo 14.00 Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa, osoite Ilmailunkatu 20, Tampere.

Liittokokouksessa käsitellään liiton sääntöjen pykälien 3, 4, 10, 11, 12, 15, 16, 18 ja 20 muutosehdotus sekä sääntöjen mukaan liittokokoukselle kuuluvat asiat.

Kokousedustajien valtakirjat tarkastetaan aulassa kello 11.00–13.30, jonka jälkeen edustajat siirtyvät kokoustilaan.

Hallitus

MÖTESKALLELSE

Finlands krigsveteranförbund rf:s XXV ordinarie förbundsmöte hålls onsdagen den 6. juni 2012 kl. 14.00 i Tammerfors Mäss-och Sportcenter, Ilmailunkatu 20, Tammerfors.

På förbundsmötet behandlas ändringsförslaget av stadgarnas paragrafer 3, 4, 10, 11, 12, 15, 16, 18 och 20 samt de saker som enligt stadgarna i förbundsmötet skall behandlas.

Mötesdelagaternas fullmakter granskas i entréhallen kl. 11.00 – 13.30, varefter representanterna flyttar sig till mötesplatsen.

Styrelse

Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry:n

VARSINAINEN KOKOUS

pidetään keskiviikkona 6.6.2012 klo 11.00

Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa,
Ilmailunkatu 20, Tampere.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 9 §:ssä mainitut
asiat sekä Naisjärjestön tulevaisuussuunnitelma.

Valtakirjojen tarkastus on klo 9.30-11.00.

Keskustoimikunta

**Veteraani,
muista hakea
kuntoutukseen.**

Sotaveteraaniliitolta huomionosoituksia

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus on myöntänyt Sotaveteraaniliiton pienoislipun Vapaudenristin nauhoin opetusneuvos Antti Henttoselle ja Suomen Rauhanturvaajaliitolle. Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin 46 henkilölle ja Sotaveteraaniliiton ansiomitali 60 henkilölle sekä Sotaveteraaniliiton kunniastandaari 16 henkilölle tai yhteisölle. Liiton esittämät huomionosoitukset jaettiin 16. maaliskuuta Katajanokan Kasinolla järjestetyssä tilaisuudessa.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville:

Pentti Ahola, Harjavalta
Aleksanteri Dubbelman, Helsinki
Vieno Heikkinen, Oulu
Pekka Helin, Jyväskylä
Maija-Liisa Hietanen, Nastola
Juhani Honkaniemi, Lahti
Kaisa Hyvärinen, Tuusniemi
Terttu Härkälä, Loimaa
Iris Jaspa, Säkylä
Veikko Jokela, Jämijärvi
Simo Jokinen, Loimaa
Eino Järvinen, Heinola
Erkki Jääskeläinen, Kouvola
Eino Kaikkonen, Kuusamo
Paavo Kalkela, Kouvola
Kaarlo Kammonen, Utajärvi
Veikko Karhunen, Juankoski
Pentti Karppanen, Orivesi
Olavi Karttunen, Kuopio
Urho Kulmala, Ruovesi
Aarni Lainiala, Ikaalinen
Nina Laitinen, Utajärvi

Heikki Lehtonen, Tampere
Annemari Leppä, Jämsä
Lauri Leppänen, Vantaa
Taito Liimatainen, Äänekoski
Olavi Löönen, Kontiolahti
Leo Magnusson, Lapträsk
Anna Marttinen, Kuusamo
Kaarlo Mirkkola, Jyväskylä
Oiva Muttala, Riihimäki
Hannu Posti, Vantaa
Vilhelm Ripsomaa, Kannus
Irja Rätty, Joensuu
Teijo Saalpo, Pöytyä
Vappu Seppänen, Lahti
Sulo Sorvali, Hyvinkää
Pertti Sten, Tuusula
Alvar Tanninen, Pirkkala
Vilho Teelmäki, Jämijärvi
Pirkko Tietäväinen, Kylmäkoski
Pentti Tuhtonen, Tampere
Mirjam Töyry, Jämsä
Teuvo Vanhanen, Utajärvi
Nuutti Vartiainen, Lappeenranta
Timo Äimänen, Harjavalta

Sotaveteraanien kultainen ansioristi voidaan myöntää tunnustuksena liiton tarkoitusten hyväksi tehdystä erittäin merkittävstä ja pitkään jatkuneesta työstä.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville:

Tom Asplund, varapuheenjohtaja, Siuntio
Arja Epelä, toimistos sihteeri, Kouvola
Carl-Fredrik Geust, krigshistoriker, Helsingfors
Seppo Grönroos, myyntipäällikkö, Rauma
Maire Hakola, hallintosihteeri, Laukaa
Erkki Harala, toimitusjohtaja, Nurmijärvi
Sakari Honkamaa, prikaatikenraali, Helsinki
Markku Hutka, everstiluutnantti, Hamina
Pertti Huttunen, everstiluutnantti, Turku
Terhi Isotalo, kunnanjohtaja, Aura
Riitta Jalava, toimistos sihteeri, Helsinki
Pekka Jalkanen, kersantti, Tampere
Hannu Juvonen, ylikonstaapeli, Helsinki
Seija Karttunen, toiminnanjohtaja, Polvijärvi
Atte Kaskari, puheenjohtaja, Äänekoski
Jukka Kemppainen, kirkkoherra, Eura
Carita Korpela, sairaanhoitaja, Helsinki
Heikki Kujanpää, suntio, Hämeenkyrö
Juhani Kääriäinen, kenraalimajuri, Hämeenlinna
Juhani Laakso, mekaanikko, Tuusula
Esko Laine, lääninrovasti, Turku
Heikki Lantto, professori, Haukipudas
Anneli Latva-Nevala, perusturvajohtaja, Viitasaari

Suomen Sotaveteraaniliiton pienoislippu Vapaudenristin nauhoin luovutettiin Suomen Rauhanturvaajaliitolle. Lipun otti vastaan puheenjohtaja Paavo Kiljunen.

Marko Lehtimäki, turvallisuuspäällikkö, Kuopio
Eero Mattila, varatuomari, Kouvola
Anita Mikkonen, maakuntajohtaja, Jyväskylä
Asko Muhonen, everstiluutnantti, Sotkamo
Martti Murtoperä, kanttori, Ylivieska
Arto Mäenmaa, kauppatieteiden maisteri, Helsinki
Tapani Mäkinen, kansanedustaja, Vantaa
Kari Mäkinen, komentaja, Hollola
Pentti Niemi, lentokapteeni, Espoo
Esko Nikander, kappalainen, Mäntyharju
Pekka Niskanen, työnsuunnittelija, Viitasaari
Tuomas Oinonen, lehtori, Kuopio
Reino Paananen, yrittäjä, Kankaanpää
Matti Paavola, maisteri, Turku
Lassi Paavonkallio, yrittäjä, Järvenpää
Erkki Pekonen, everstiluutnantti, Helsinki
Jouni Perälä, kunnanjohtaja, Tuusniemi
Tuula Pirinen, kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, Loppo
Pentti Salovaara, mekaanikko, Tuusula
Juha-Matti Satama, kersantti, Tampere
Ilkka Savolahti, Joensuu
Terttu Savolainen, ylijohtaja, Oulu
Kari Soininen, lääkintöneuvos, Kouvola
Mikko Strang, luutnantti, Jyväskylä
Irma Suonpää, toimistos sihteeri, Rauma
Petri Tenhunen, ohjaaja, Kerava
Veikko Tikkanen, valtiotieteen lisensiaatti, Kuhmo
Eila Toriseva, lähihoitaja, Parkano
Martti Turtola, valtiotieteen tohtori, Tuusula
Reino Vuorenmaa, geoteknikko, Kuopio
Simo Vuorilehto, vuorineuvos, Savonlinna
Nina Yliruikka, lentoemäntä, Haukipudas

Huomionosoituksen saaneita vasemmalta; Juha Kytömaa, Anssi Vuorenmaa, Tapio Skog, Lisbeth Kuitunen, hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström, Martti Turtola, Petri Tenhunen ja Radmila Podcoriga.

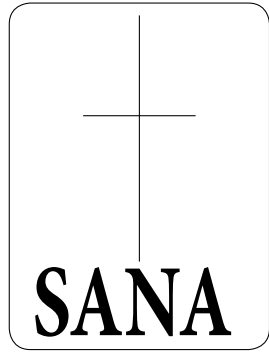
Sotaveteraaniliiton ansiomitalin vastaanotti Carita Korpela. Hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström onnittelee.

Katajanokan Kasinolla huomionosoituksen saaneet yhteiskuvassa.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali voidaan myöntää Sotaveteraanityön päämäärien hyväksi kauan ja ansiokkaasti tai muutoin merkittävästi toimineelle henkilölle, joka ei ole sotaveteraani, sekä sotaveteraanille, joka on sanotuvin tavoin toiminut muussa yhteydessä kuin liiton tahien jäsen- tai tukiyhteisön antamissa luottamus- tai muissa tehtävissä.

Näki ja uskoi Kristus nousi kuolleista

Uuden Testamentin evankeliumikertomukset tuovat eteemme historiallisen kuvan Jeesuksen haudalta pääsiäismuna.

Magdalan Maria saapui ensimmäisenä kallioon hakatulle haudalle ja havaitsi sen tyhjäksi. Hänen kehotuksestaan opetuslapsi Pietari ja nimeltä mainitsematon opetuslapsi saapuivat juosten haudalle. Myös he havaitsivat haudan tyhjäksi. Pietari jatkoi hautaluolan tarkastelua, katseli siellä olevia käärinliinoja. ”Hän huomasi, että Jeesuksen kasvoja peittänyt hikiliina ei ollut käärinliinojen vieressä vaan erillään, omana käärönään.” Joh.20.7. Pian hautaluolaan astui myös toinen mukana ollut opetuslapsi, katseli käärinliinoja ”...ja hän näki ja uskoi”. Joh.20.8.

Mikä sai Kristuksen hautaluolaan astuneet opetuslapset ensin hämmennyksiin ja sitten uskomaan Mestarinsa ylösnousseen kuolleista?

Juutalaisen perinnäistävän mukaan myös ristillä kuolleen Jeesus Nasaretilaisen ruumis valmisteltiin hautaan tarkoin määritellyin menoin. Tähän kuului ruumiin voitelu, kasvojen käärminen hikiliinaan ja ruumiin käärminen pellava-vaatteeseen. Meille tuttuja ruumisarkkuja ei käytetty eikä niitä edelleenkään käytetä muun muassa Athos-vuoren luostareissa. Ortodoksisessa hautausveisussa kerrotaan, kuinka vainaja lakastuneen kukan tai niitetyn ruohon tavoin vaatteeseen kääritään ja maahan peitetään.

Kristukselle hautauspalveluksen suorittivat Joosef, rikas mies Arimatiasta, ja Nikodemus, juutalaisten neuvoston jäsen, hänen salainen opetuslapsensa. Miehillä oli mukanaan sata mittaa, eli noin kolmekymmentä kiloa mirhan ja aloen seosta. Kristuksen ruumis voiteltiin hyvätuoksuisilla voiteilla, käärittiin pellava-vaatteeseen ja mukaan laitettiin tuoksuyr-

tit. Voideltu, yrtein varustettu ja kangassiteisiin sekä pitkään kankaaseen kääritty ruumis asetettiin hautaluolan hyllylle ja luolan ovelle vieritettiin suuri kivi.

Hengettömän Kristuksen hautaan laitettu ruumis muistutti evankeliumissa kerrotun, Martan ja Marian veljen, Lasaruksen ruumista. Kristus herätti haudassa neljä päivää maanseen Lasaruksen. Evankeliumi kuvaa tapahtumaa: ”Silloin kuollut tuli haudasta, jalat ja kädet siteissä ja kasvat hikiliinan peittämänä.” Joh.11.44. Lasaruksen herättämistä kuvaavissa ikoneissa esitetään, kuinka kangaskääreisiin sidottu, muumiota muistuttava, Lasarus astuu ulos hautaluolasta.

Opetuslasten hämmästyksen aihe pääsiäisaamuna Kristuksen tyhjässä haudassa oli, vainajan poissaolon lisäksi, käärinliinojen ihme. Niin käärinliinaa kuin kasvoja peittänyttä, öljyjen ja voiteiden kosteuttaamaa hikiliinaa, muotoonsa kuivettunutta verhoa, ei oltu murrettu. Kasvoja peittänyt kääro oli edelleen ”omana käärönään”. Vain ruumis oli poissa!

Kristuksen käärinliinat ovat Kristuksen kalliohaudan ohessa hänen ylösnousemuksensa näkyvä todiste. On myös muita todisteita, kuten Ylösnousseen monet ilmentymiset opetuslapsille ennen hänen taivaaseen astumistaan. Vahva todistus ylösnousemuksesta on Kristuksen evankeliumin saarna, jota tänäkin päivänä kaikkialla maailmassa saarnataan. Se antaa voiman, rohkeuden ja toivon arjen huolien keskellä eläville. Se antaa myös toivon iankaikkisesta elämästä Kristuksen valtakunnassa.

Pääsiäisen sanoma kaiuttaa: Kristus nousi kuolleista, kuolemalla kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi!

**Oulun metropoliitta
Panteleimon**

Onnitlemme

Kyösti Heiskanen 100 vuotta

Kyösti Heiskanen täyttää 100 vuotta Heinävedellä Kotirinteessä 19.4. Hyväntuulinen, elämänsä ja oloihinsa tyytyväinen Kyösti ottaa iloisesti tervehtien vieraat vastaan ja muistelee tarkasti pitkän elämänsä kulkua. Tarinansa hän höystää iloisella huumorilla.

Kyösti on kaikkien kolmen sodan veteraani. Rintamalla kului lähes kuusi vuotta: pioneerinä talvisodassa Ilomantsin suunnalla, jatkosodassa Syvärillä, Petroskoissa ja Aunuksessa ja vielä Lapin sodassa pohjoisessa. ”Eivät suaneet minnuun sattumaan, vaekka kovasti yrittivät”, Kyösti hymyilee. Tyytyväisenä hän osoittaa sei-

nälle ripustettua liiton hänelle myöntämää kultaista ansiomerkkiä.

Kotiuduttuaan Kyösti palasi viljelijäksi kotitalalleen Heinäveden Lammulle. Puoliso Tyyne oli löytynyt läheltä. Pello- ja

metsätöitä sekä karjanhoitoa eli ”työtä, leipää ja rakkautta” riitti.

Kolme lasta kasvoivat siinä mukana; harrastuksina Kyöstillä olivat metsästys ja hiihto. Pariskunnan yhteinen mieluisa harrastus oli kuorolaulu.

Tilaansa Kyösti jaksoi hoitaa 82:n vuoden ikään saakka. Kova työ ja ehkä ”se sovassa lonkkaan suatu tälli” hidastivat menoja. Liikkuminen sujui kohtalaisen hyvin tuen varassa, ja pienet askareensa mies toimittaa edelleen itse.

Toivotamme Kyöstille terveyttä ja hyvää mieltä!

**Teksti: Leena Törhönen
Kuva: Martti Törhönen**

Mannerheim-ristin ritari Tuomas Gerdt 90 vuotta

Lappeenrantalainen Mannerheim-ristin ritari n:o 95 Kaiho Tuomas Albin Gerdt on saavuttamassa iällään ritarinumeriaan. Hän täyttää 90 vuotta toukokuun 28. päivänä. Konttoripäällikkö, kapteeni ja sotainvalidi ottaa silloin vastaan vuotuisen kuntokuurin Lea-puolison kanssa.

Marskin ja JR 7:n miehen, Tuomas Gerdtin, energia ja vireys saa pitkälti selityksensä hänen omasta elämästään. Eteläsavolaisen Heinäveden syntymäkunnan vaikutus ihmisineen on ilmeinen hänen iloiseen ja avoimeen mieleensä.

Kolmekymmenluvun suojeluskuntakoulutus Rantasalmella loi pohjan Gerdtin liikuntaharrastukselle ja antoi

varmuuden osaamisesta sodan vaikeissa paikoissa.

Konekiväärijoukkueen taistelulähetinän hänellä oli kanttia itsenäisesti tukea esimiehään tilanteissa, missä asemasta lähteminen tuntui mahdottomalta vihollisen tulen alla. Marskin ritariksi nimitysperusteluissa 8.9.1942 hänen sanottiin ”kylmäverisesti ja itseään säästämättä” suorittaneen ”tekoja, joitten arvon tuntee vain sellainen, joka on joutunut johtamaan joukkoja tilanteissa, milloin kaikki muut yhteydet ovat poikki ja milloin vain miehen kunto ja urhoollisuus voivat toimittaa perille annetut käskyt ja ilmoitukset.”

Kuitenkin sota antoi fyysisiä muistoja kolme kertaa. Gerdt haavoittui Pääsiäisvaarassa 1.7.1941, Lampijärvellä 21.7.1942 ja Siiranmäessä 14./15.6.1944. Päähan saadut iskut ovat vieneet pääosan Tuomas Gerdtin kuulosta.

Tuomas Gerdtin liikunnallinen elämäntapa on liittänyt hänet vuosien varrella moniin yhteisöihin. Hän oli aktiivisuunnistaja Helsingin Suunnistajissa, Helsingin Reserviupseeripiirissä hän otti osaa kunto- ja maastourheilutoiminnan järjestelyihin siepaten itse 15 mestaruutta ja ollen Suomen Reserviupseeriliiton

maastomestari vuosina 1965 ja -68.

Päivätyönsä Tuomas Gerdt teki Oy Wilh Schauman Ab:ssa, Oy Kaukas Ab:ssa ja Kymmene Oy:ssa. Näin hän johti Kaukaan Lylyn Lapin kuntomatkoja aivan vuosituhaten vaihteeseen (1997) ja otti osaa Kaukaan Metsästysyhdistyksen hirtijähteihin aktiivisesti.

Oman järjestönsä, Mannerheim-ristin ritarien säätiön toimintaan Gerdt on osallistunut eri tehtävissä säätiön perustamisesta lähtien 1954 nähdessä sen kehittyvän ollessaan sen hallituksen puheenjohtaja vuodesta 1998 lähtien.

Tuomas Gerdt on kutsuttu Helsingin Sotaveteraanien ja Suomen Reserviupseeriliiton kunniajäseneksi ja Lauritsalan Reserviupseerikerhon kunnia-puheenjohtajaksi.

Tuomas Gerdt ei vietä julkisesti syntymäpäiväänsä. Hän ei ota vastaan lahjoja, vaan ohjaa ne Mannerheim-ristin ritarien säätiölle sen nuorison joukossa tekemää maanpuolustustyötä varten tilille Nordea IBAN FI 55 1220 3000 2027 99. Lahjoitukseen tunnus: Tuomas Gerdt 90 v.

Suomalaiset maanpuolustajat onnittelevat kokenutta kunniajäsentään!

Kari Norkola

Sylvi Piipari 100 vuotta

”En minä vanha oo, minoon vain saanu elää kauan”, nauratti 100-vuotias kauhajokelainen Sylvi Piipari humoristisella puheellaan muita veteraaneja perinteisessä veteraanin jumppatapaamisessa.

Ennen tuota puheenvuoroa hän sai vastaanottaa kunioittavat kiitokset ja onnittelet Kauhajoen sotaveteraanien puheenjohtaja Olavi Kangasniemeltä ja tämän Anna-Liisa -vaimolta. Satavuotias kun oli osoittanut syntymäpäivärahansa sotaveteraaniyhdistykselle.

Jumppaliikkeet sujuivat satavuotiaalta siinä kuin muiltakin. Äskettäisillä juhlillaan

hän lempimusiikkinsa, haitarilla soitetun valssin alkaessa soida, nousi tuolistaan ja saikin

heti kavaljeerin itseään tanssittamaan.

Sylvi Piipari on toiminut kummassakin sodassa lääkin-tälottana ja laboratorion ylihoitajana. 1945 hän kertoi tehneensä rohkean päätöksen perustaa laboratorio Poriin. Hänen työnsä siellä on ollut urauurtavaa ja saanut laajaa kiitosta.

Vielä kymmenkunta vuotta sitten hän ajoi itse Porista synnyinseudulleen ja rakkaitten sukulaistensa luokse. Tällä hetkellä hän asuu ja ”puuhailee talonmiehenä”, kuten hän itse sanoo, sisarvainajansa talossa.

Jaakko Uusi-Hakala

Timo Kökkö 85 vuotta

Rovasti Timo Kökkö täyttää 85 vuotta 14. toukokuuta Sastamalassa. Hän on ollut yli kahden vuosikymmenen ajan hengellisen toiminnan kantavia voimia veteraanijärjestöjen eri tasoilla. Timo Kökkö syntyi Mouhijärvellä. Papiksi hänet vihittiin 1952. Timo Kökkö toimi seurakuntapappina Ylitorniolla 1953-59, Yli-Iin kirkkoherrana 1959-60, Ylitornion kristillisen kansanopiston johtajana 1960-66, Ylitornion kirkkoherrana 1966-72 ja Tyrvään kirkkoherrana 1973-90, josta virasta hän jäi eläkkeelle 1990. Virkavuosiin kuuluivat Tyrvään rovastikunnan lää-

ninrovastin tehtävät 1981-90 ja keskeisiä luottamustehtäviä myös kokonaiskirkon piirissä. Sotaveteraaniliiton hengelliseen työhön Timo Kökkö tuli 1990 liiton hengellisen toimikunnan jäseneksi ja varapuheenjohtajaksi 1994, joissa tehtävissä hän edelleen on aktiivisesti mukana. Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin hengellisen toimikunnan puheenjohtajana Timo Kökkö oli 1992-2004. Timolle on ollut tärkeää ja velvoittavaa tammenlehväikäpolven hengellisen perinnön pitäminen esillä, keskeisiä ja viimeisiä uskonkysymyksiä, jotka kantavat tässä ajassa ja tulevaisuuteen. Niissä hän on puolustanut veteraanien äänetöntä ja hiljaista uskoa ja turvautumista Jumalaan. Virikepäivillä Kuortaneella 1995 hän käytti alustuspuheenvuoron aiheesta ”Veteraanien hengellisen perinnön tallennus ja siirtäminen”. Hänen esityksensä pohjalta ryhdyttiin valmistelemaan aihepiiriin liittyvää julkaisua. Virikepäivillä esitetty hanke johti siihen, että 2005 ilmestyi Sotaveteraaniliiton hengellinen toimikunnan julkaisu ”Veteraanit kirkkotiellä”. Tässä kirjassa hän kirjoittaa: ”Ikääntyneiden veteraanien seurassa vaistoa syvälle ja lähtemättömäksi jääneen vakaumuksen: sodassa

ihminen varjeltui elämään vain niin, että hänet varjeltiin. Veteraanien kirkkopäiväseurakunnan harmaat ja kumartuneet rivit tuntuvat lukevan julki tätä heidän äänetöntä uskontunustustaan. - Kun veteraanisukupolven perintöä ajassa arvioidaan ja punnitaan, syvintä ja perimmäistä unohdetaan, jos heidän perinnöstään jätetään puuttumaan heidän avuton, mutta heille viimeiseksi ja ainoaksi jäänyt, heidän uskonsa ja turvautumisensa Jumalaan”.

Timon monitahoiseen työnsä kuvaan ovat kuuluneet veteraanitoiminnan ohella osallistuminen Vapaussodan Perinneliiton toimintaan, turistipapin tehtävät Gran Canariaalla, toiminta inkeriläisten pappina Tallinnassa sekä luottamustehtävät kunnallisissa ja kansalaisjärjestöissä. Sodan aikaan kuuluivat lähetti- ja ilmavaltovontatehtävät sotilaspoikana kotipaikkakunnalla Mouhijärvellä. Timo Kökkö palkittiin Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisella ansioristillä 2008.

Muistamiset voi osoittaa Sastamalan sotaveteraanien hengelliselle työlle: Sastamalan Sotaveteraanit ry., FI03 5660 0640 0179 68, ”Timo Kökkö 85”.

Seppo Väättäinen

Oiva Kulmala 100 vuotta

Talvi- ja jatkosodan veteraani, kersantti Oiva Kulmala syntyi Loimaan Metsämaalla 14.4.1912. Talvisodassa hänet sijoitettiin JR 13:n kolmanteen pataljoonaan. Asevelvollisuusaikana taistelulähetin koulutuksen saanut Kulmala määrättiin pataljoonan yhdeksänteen eli Metsämaan komppaniaan komppanianpäällikön lähetiksi. Tässä tehtävässä hän palveli koko talvisodan ajan.

Jatkosodassa Kulmala kuului metsämaalaisten mukana III/JR35:n eli Loimaan pataljoonan 11. komppaniaan. Pataljoonan sotatiellä hän haavoittui Krivillä talvella 1942. Viime vaiheissa hän oli komppanian mukana Ihantalan ankarissa torjuntataisteluissa.

Sodan jälkeen Kulmala toi-

mi maanviljelijänä Metsämaalla ja Humppilassa. Mieluisana harrastuksena hänellä oli metsästys aivan ikämiesvuosiin asti. Veteraani on edelleen henkisesti vireä ja varsin hyväkuntoinen.

Arvo Ali-Rantala

Sukupolvet kohtasivat Raahessa

Jo perinteistä Pohjois-Pohjanmaan veteraanien talvista liikuntapäivää vietettiin sotaveteraaniviikolla Pattasten koululla Raahessa. Ehtooväkeä oli matkannut paikalle noin 250. Koululaisia oli heitä kohtaamassa ja ilahduttamassa pitkälti toistasataa.

Päivä aloitettiin lipunnostolla ja hartaushetkellä. Aamulenkiltä palattua aterioitiin nuorten autellessa. Iltapäivän juhlassa nautittiin yhdessä Pohjan Sotilassoittokunnan, Oulun

sotaveteraanikuoron ja koululaiskuoron esityksistä. Tervehdysten lomaan mahtui myös veteraanien *Vapauden viestin* juhlallinen luovutus ensi lukuvuoden abiturienteille.

Päivän tarmolla ohjaillut Raahen ja Ympäristön Sotaveteraanien puheenjohtaja **Unto Suomalainen** kohdisti päättössanansa nuorille: ”Veteraanit ovat jättäneet teille ihanan maan ja luettavaksi historian, jota ei saa koskaan unohtaa!” (A.S.)

Koulutyöt ja -pojat palkitsivat lenkiltä palaavat kävelijät mitalein. Vuorossa oululainen Matti Aitto-oja (92).

Lämmin kiitos merkkipäiväni muistamisesta.

Martti Lamminaho

Kuolleita

Matti Lukkari 3.10.1936 - 22.3.2012

Huhtikuussa 1994 Matti Lukkari oli ensimmäistä kertaa mukana Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen vuosikokouksessa. Tapasin varmasaamisen ja mukaansatempaavan miehen, joka hehkui voimaa ja intoa. Hänet oli samana vuonna valittu Suomen-poikien perinneyhdistyksen puheenjohtajaksi. Nyt hän tutustui seitsemänkymppisiin miehiin, joita oli läpi viiden miehitysvuosikymmenen säilynyt Virossa alle 700. Lukkari tiesi Viron asioista jo aika paljon, sillä hän oli niistä kiinnostunut ja toimiessaan Kadettikoulun johtajana heti Viron vapautumisen jälkeen 1991 lopulla hänen aloitteestaan Kadettikouluun hyväksyttiin 10 nuorta virolaista miestä opiskelemaan upseereiksi. Vakinaisesta palveluksesta erottuaan kesällä 1993 hän sai mahdollisuuden ryhtyä toteuttamaan uutta ideaa: järjestää Viron Puolustusvoimille järjestely- ja koulutus tehtäviin suomalaisia korkea-

arvoisia evp-upseereita. Hänen lisäksi Viroon tuli yhdeksän miestä.

Virosta ja sen kohtalosta aukeneva kuva antoi mahdollisuuden välittää tietoa suomalaisille viime vuosien tapahtumista. Näin syntyi kirja ”Viron itsenäistyminen - kerran me voitamme kuitenkin”. Se ilmestyi Otavan kustantamana 1995. Lukkarista tuli yksi parhaista Viro asioiden tuntijoista, joita kutsuttiin eri paikkakunnille esiintymään. Teimme myös yhdessä Etelä- ja Keski-Suomessa kaksi pitkää kiertomatskaa. Niitä järjestivät aktiiviset Suomi-Viro -seurat. Tapaamisista voi sanoa: ne olivat ystävien tapaamisia! Mutta myös Viron yhdistyksen rahoituksen kannalta oli Suomen-poikien tunnetuksi tekeminen Suomessa erittäin tärkeä. Esimerkiksi Suomen-poikien sankari- ja veteraanihauta-alueen rakentamisen hautakivihankintoihin rahoittivat pääasiallisesti yksityiset lahjoittajat. Sen valtavan

työn hoitivat Matti Lukkari ja hänen varamiehensä Jorma Suvalo.

Hauta-alueesta piti tulla edustava. Matti toi paikalle tunnetun suomalaisen hautausmaa-arkkitehdin Bey Hengin, jonka ideoita on käytetty muistomerkin ja hautakivien muotoilussa. Tulos on herättänyt huomiota. Virolaisten lisäksi kunnioittivat pyhää paikkaa vuosittain myös lukuisat suomalaiset ryhmät.

Vuonna 2001 Suomen-poikien perinneyhdistyksen toimesta uudistettiin Malmin hautausmaalla oleva muistomerkki virolaisille vapaaehtoisille, jotka kaatuivat Suomessa, jäivät kentälle tai ovat haudattuna muualle kun Malmin sankarihauta-alueelle. Matti Lukkarin ansiosta kaikkien kaatuneitten Suomen-poikien nimet ovat graniitissa Malmilla tai Tallinassa, mikä on koko maailmassa erittäin harvinaista.

Suomen-pojat palasivat laivalla Hangosta Paldiskiin

19.8.1944. Se oli 1752 miehen vapaa valinta, vaikka puna-armeija oli vallannut osan Viroa eikä tilanne rintamalla antanut toivoa. Mutta miehet pitivät kiinni valasta, joka oli annettu lähdettäessä Suomeen. Olimme pystyttäneet Paldiskiin Suomen-poikien paluun ikuistamiseksi muistomerkin ja pyysimme suomalaisia ystäviä avajaisiin. Taas järjesti Matti yllätyksen: hän sopi Merivartioston kanssa heidän lippulaisvansa ”Merikarhun” matkasta Hangosta Paldiskiin kuten Suomen-pojat 55 vuotta sitten, nyt lastina suomalaisia vieraita. Se oli huomaavaista ja sydämeleistä. Tämä matka on jäänyt muistiin tähän päivään asti.

Matti Lukkarin toimesta aloitettiin perinneyhdistyksen vuosikokousten pitäminen juhlallisesti Viron Itsenäisyyspäivänä: kunniavartio Malmin sankarihauta-alueelle muodostettiin alkuvuosina virolaisista kadeteista, paikalla ovat Suomen ja Viron liput, lausutaan

muistosanat, Viron valtiota edustavat yleensä suurlähettiläs ja sotilasasiamies. Sen jälkeen on virallinen osa, ja päivän aikana suoritetaan myös kunniakäynti Viron Vapaussodassa kaatuneiden suomalaisten vapaaehtoisten muistomerkillä Vanhassa kirkkopuistossa.

Matti Lukkari osasi olla yksi meistä. Hän osasi myös jakaa tunteitamme, ymmärtää tarpeitamme ja olla onnellinen pienistäkin asioista. Suomen-pojat muistavat Mattia syvällä kiitollisuudella. Viron valtio on palkinnut hänen työnsä III lk:n Kotkanristillä.

Kun muisto Suomen-pojista jää elämään, suuri osa siitä on Matti Lukkarin toiminnan tulosta. Hänellä on Viron historiassa varma paikka.

Raul Kuutma

Suomen Sotaveteraanien

Viron yhdistyksen

kunniapuheenjohtaja

RUKAJÄRVI-SEMINAARI 19.5.2012

Rukajärven suunnan kirjallisuutta ja taisteluja jatkosodassa

Lappajärvellä Kylpylä Kivitipussa (os. Nykäläntie 137, 62600 Lappajärvi)

Ohjelma klo 12.00 alkaen

Musiikkiesitys

Karjalan Jääkärien marssi

Seminaarin avaus

Veteraaniyhdistyksen phj Toivo Pekkala

Tervehdykset

Lappajärven kunta, kunnanjohtaja Juhani Vähähyyppä
Kylpylä Kivitippu, johtaja Johanna Liinamaa

Musiikkiesitys

Vaasan marssi

Seminaariesitelmä Rukajärven suunnan kirjallisuudesta

kirjailija Antti Tuuri

Rukajärven suunnan taistelut jatkosodassa

Sotahistorioitsija, rajakapteeni Tauno Oksanen

Kahvitauko

Laulua

Kerttu Öörni

Veteraanin puheenvuoro

Kokemus jatkosodan viimeisestä taistelusta
Paavo Salmensuu, Rukajärven veteraani

PionP 24:n vaiheita Rukajärven suunnalla

Yrjö Savola, PionP 24:n veteraani

Rukajärven taidetta jatkosodan ajalta -näyttelyn avaus ja esittely
Rukajärven suunnan historyyhdistyksen puheenjohtaja Tenho Tikkanen

Keskustelu

Seminaarin päätössanat

PionP 24:n veteraani Yrjö Savola

Yhteislaulu

Veteraanin iltahuuto

Rukajärvi-seminaarin järjestävät yhdessä Lappajärven kunta, Kylpylä Kivitippu, PionP 24:n veteraaniyhdistys ja Rukajärven suunnan historyyhdistys ry.

Ruokailu (15 €) ja kahvi (5 €) Kivitipussa mahdollinen omalla kustannuksella kello 11-12.

Ilmoittautuminen seminaariin perjantaihin 16.5.2012 mennessä Yrjö Savolalle numeroon 040-526 4505, Erkki Ylisippolalle 040-548 9101 tai Kylpylä Kivitippuun (06) 561 5000. Majoitustiedustelut Kylpylä Kivitippu puh. (06) 561 5000, (alk.59 €/h/vrk).

Rukajärven suunnan historyyhdistys ry
www.rukajarvensuunnanhistoryyhdistys.fi

Esitelmöitsijät:

Kirjailija, DI Antti Tuuri on kirjoittanut 5 kirjaa Rukajärven suunnan taisteluista, Rukajärven tiellä 1990, Rukajärven aika 1991, Rukajärven linja 1992, Elämä isänmaalle 1999 ja Rata 2010. Hän on laatinut käsikirjoituksen elokuvaan Rukajärven tie, jonka ensi-ilta oli vuonna 1999. Se kohosi vuosikymmenen katsotuimmaksi elokuvaksi. Antti Tuuri on kirjoittanut kaikkiaan 74 teosta.

Sotahistorioitsija, rajakapteeni Tauno Oksanen on kirjoittanut useita Rukajärven suunnan taisteluja käsitteleviä julkaisuja ja pitänyt niitä koskevia esitelmä. Hänen teoksensa Armoton erämaa (2008) kuvaa kenttävartiojärjestelmään perustuneen Rukajärven suunnan erämaasotaa. Kirja Mannerheim Rukajärvellä (2009) käsittelee Mannerheimin vierailua Rukajärven suunnalla. Teoksen muina kirjoittajina olivat filosofian tohtorit Jukka Partanen ja Pasi Tuunainen. Tauno Oksanen on kirjoittanut Kuhmoon ja Lieksaan pystytettyjen Rukajärven suunnan joukkojen rajanylimenopaikkojen opastaulujen tekstit. Opastaulut paljastettiin 2.7.2011 Lieksassa.

Dokumenttielokuva ”Osasto Majewski Muurmannin radalle 70 vuotta sitten”

Seminaarin jälkeen klo 16.00 Kivitipun juhlasalissa esitetään Ryhmä Pieningän tuottama dokumenttielokuva Osasto Majewskin partioirektestä. Ryhmä hiihti saman matkan 9.-25.1.2012, jolloin tuli kuluneeksi täsmälleen 70 vuotta majuri Majewskin johtamasta Jatkosodan partioireissusta.

Dokumenttielokuva on Ryhmä Pieningän käsikirjoittama, Ari Komulaisen ohjaama ja kuvaama. Esitys on teoksen ensi-ilta. Elokuvan animaatiot on tehnyt Tuomas Kortelainen ja editoinin Reijo Väisänen. Työryhmään ovat kuuluneet Risto Kiiskinen, Ari Komulainen, Reijo Kortelainen, Kalevi Martikainen ja Isto Turpeinen.

Suomalaisen Isänmaan puolustajan viimeinen matka

Kalevalan päivänä 28. helmikuuta esitti Pääkaupunkiseudun Sotatorpojen Sirpaleet-kuoro lämminhenkisen päiväkonsertin Kaunialan sairaalassa. Näistä laulutervehdyksistä sairaalan sotaveteraaneille on tullut vuotuinen perinnetapahtuma.

Tällä kerralla päivästä muodostui juhlava tilaisuus. Kuorolaiset saivat laulaen saattaa

sotaveteraani Mikko Kallion viimeiselle matkalleen pitkäaikaisesta hoitopaikastaan Kaunialasta.

Mikko Kallio oli syntynyt 7.10.1925 Hämeenkyrössä. Hän lähti puolustamaan Suomea 17-vuotiaana vapaaehtoisena. Kesällä 7.7.1944 hän joutui haavoittuneena sotavangiksi Äyräpäässä. Hän selvisi sotilaana, sotainvalidina ja sotavankina

sodan koettelemuksista. Hän kuoli helmikuun 14. päivänä. Hänet siunattiin 28.2. haudan lepoon Helsingin Hietaniemeen. Hän oli yksi niistä suomalaisista veteraaneista, joka toimi rakennusurakoitsijana Yhdysvalloissa ja palasi takaisin kotimaahan.

Teksti: Pirkko Koroma
Kuva: Paavo Kohtala

Sirpaleet-kuoro esiintyi Kalevalan päivänä värikkäissä kansallispuvuissaan. Kuoroa johti kanttori Tomi Kujansuu. Arkun äärelle hiljennettiin herkin mielin laulamaan Veteraanin iltahuutoa. Sen laulun soolo-osan osaa tulkita Sirpaleet-kuoron solisti Arvo Isohanni ja kuorolaulajien on oikeutetusti helppo yhtyä kertosäkeeseen. Tilaisuus oli puhutteleva ja mieltä herkistävä. Mukana olleet omaiset ja sairaalan henkilöstö olivat kiitollisia.

Seutukunnalliset kirkkopäivät

Uudenmaan sotiemme veteraanien seutukunnallinen kirkkopäivä

Vantaalla lauantaina 8.9. Vantaan Energia Areenassa (Rajatorpantie 23)

Klo 10.00 Messu

Klo 11.30 Lounas

Klo 13.30 päiväjuhla

Ilmoittautumiset yhdistyksittäin/osastoittain 17.8. mennessä, e-mail: piirisihiteeri.hssvp@kolumbus.fi tai puh. 050 441 4704

Sotiemme veteraanien Keski-Pohjanmaan seutukunnallinen kirkkopäivä Kannuksessa 27.5.

Klo 10.00 Jumalanpalvelus Kannuksen kirkossa Kunniakäynti sankarihaudoilla

Klo 11.30 Lounas seurakuntatalolla

Klo 13.00 Päiväjuhla

Juhlatoimikunta

Sotiemme veteraanien kirkkopäivä 17.5. Kuhmoisten kirkossa

Klo 10.00 Jumalanpalvelus

Klo 11.30 Kunnianosoitus sankarihaudausmaalla

Klo 12.00 Ruokailu

Klo 13.00 Päiväjuhla, juhlapuhujana Kotiseutuneuvos Seppo Unnaslahti Varusmiessoittokunta.

Toivomme, että paikalliset yhdistykset ilmoittaisivat osallistujamäärän/paikkakunta 30.4. mennessä Sotainvalidien Veljesliiton Lahden piiri ry:n toimistoon p. (03) 782 2232 tai faksilla (03)782 2330 tai E-maililla: sotainvalidipiiri.lahti@phnet.fi

Päijät-Hämäläiset veteraanipiirijärjestöt

Kymenlaaksolaisten sotiemme veteraanien pohjoisen alueen kirkkopäivä 24.5. Kuusankoskella Päivän tunnus "Yhdessä eteenpäin"

Klo 10.00 Messu Kuusankosken kirkko, saarna kenttärovasti Vesa Aure'n

Klo 11.15 Ruokailu Kuusankosken seurakuntakeskus

klo 13.00 Päiväjuhla Kuusankosken kirkko, puhe kenraalimajuri Jukka Pennanen

Ilmoittautumiset yhdistyksittäin 11.5. mennessä Kymenlaakson sotaveteraanipiiriin, puh 0400 655 283.

Satakunnan alueen seutukunnallinen kirkkopäivä 13.6. Harjavallassa

Klo 10.00–11.30 Messu, Harjavalan kirkko
Seppeleenlasku Sankarihaudalla

Klo 12.00– 13.00 Lounas, Keskustan koulu

Klo 13.15– Päiväjuhla, Harjavalan kirkko

Lähtökahvit, Keskustan koulu

Messun toimittaa Harjavalan kirkkoherra Matti Kaipainen, kanttorina Leena Kivi.

Päiväjuhlan juhlapuheen pitää arkkipiispa emeritus Jukka Paarma.

Ilmoittautumiset 31.5. mennessä omaan piiriin.

Sotiemme veteraanien Jyvässeudun kirkkopyhä Jyväskylän keskusseurakuntasalissa 20.5.

(os. Yliopistonkatu 12)

Klo 10.00 Sanajumalanpalvelus

Lounas

Klo 12.00 Päiväjuhla

Ilmoittautumiset 12.4.2012 mennessä yhteiskuljetusten järjestämiseksi Jyväskylän sotaveteraanien tsoonon puh. (014) 213 332 tai Jyväskylän Rintamaveteraanien tsoonon puh. (014) 215 973

Jyväskylän, Korpilahden, Muuramen ja Uuraisten veteraanit

Tervetuloa !

Sotiemme veteraanien kirkkopyhä 20.5. Jämsän kirkossa

Tilaisuus alkaa jumalanpalveluksella klo 10 ja jatkuu kunniakäynnillä sankarihaudoilla, ruokailulla ja juhlalla. Tiedot ilmoittautumisesta kaupunkilehti Vekkarissa toukokuussa.

Tervetuloa! Jämsän sotaveteraani- ja -invalidiyhdistykset

Södra Finlands Krigsveterandistrikts regionala kyrkodag i Vanda den 27.5.

Högmässa kl.12.00 i Helsing Kyrka S:t Lars

Uppvaktning vi Hjaltegravarna invid kyrkan kl. 13.15.

Måltid i Fur Center, (Mårtensbyvägen 48) , ca 14.00 - 15.30

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin Piirin ja Suomen Sotainvalidiliiton Ruotsin Piirin yhteinen hengellinen päivä on Tukholman Suomalaisessa kirkossa os. Slottsbacken 2 sunnuntaina 20.5. Jumalanpalvelus on klo 11.00, jonka jälkeen soppalounas ja ohjelmaa.

Pohjois-Savon veteraanien kirkkopyhä lisalmessa 20.5.

Klo 10.00 Messu lisalmen vanhassa kirkossa

Klo 11.00 Kunniakäynti sankarihaudalla ja seppeleen lasku

Klo 11.30 Ruokailu lisalmen kulttuurikeskuksessa

Klo 13.00 Päiväjuhla lisalmen kulttuurikeskuksessa, juhlapuhe kansanedustaja Seppo Kääriäinen

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin Pohjois-Savon Sotaveteraanipiiriin.

S-posti: pohjois.savo.svp@sotaveteraaniliitto.fi

"Jumala omi linnamme"

Lapin kirkkopäivä Posiolla 6.6.

Klo 10.00 Tulokahvit

Klo 11.00 Viikkomessu ja seppelpartion lähettäminen

Klo 12.30 Ruokailu

Klo 13.45 Päiväjuhla

Klo 15.00 Lähtökahvit

Tulokahvit, ruokailu, juhla ja lähtökahvit seurakuntatalossa

Sotiemme veteraanien Pohjois-Pohjanmaan pohjoisten jokialueiden seutukunnallinen kirkkopäivä Muhoksella 16.9.

Yhteinen jumalanpalvelus Muhoksen kirkossa klo 10

Ruokailu seurakuntatalossa ja yläasteen ruokalassa

Päiväjuhla Muhoksen kirkossa klo 13.30

Tervetuloa kirkkopäivään Muhokselle!

Kanta-Hämeen seudullinen kirkkopäivä 7.5. Hämeenlinnassa

Klo 10.00 juhla jumalanpalvelus Hämeenlinnan kirkko

Jumalanpalveluksen jälkeen juhla lounas ja kirkkokahvit hotelli Aulanko

Klo 13.00 päiväjuhla hotelli Aulanko

46. sotaveteraaniviikon juhlia Kolmoisjuhla Kuusamossa

Kuusamolaisia sotaveteraanityön uurastajia muistettiin. Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saivat rintaansa (vas.) Eino Kaikkonen ja Anna Marttinen. Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin standaari ojennettiin Luukas Jokirannalle ja Alpo Päivärinnalle.

Vuoden 2012 valtakunnallisen sotaveteraaniviikon avausjuhla pidettiin Kuusamossa sunnuntaina 11. maaliskuuta. Juhla oli samalla Kuusamon Sotaveteraanit ry:n 50-vuotisjuhla ja yhdistyksen naisjaoston 40-vuotisjuhla.

Juhlapäivä alkoi messulla Kuusamon Pyhän Ristin kirkossa. Messussa saarnasi sotilaspastori **Janne Aalto**. Kenttärövästi **Jouni Parviainen** lähetti seppelpartion. Kuusamotalossa pidetyssä päiväjuhlassa lopetuslistalla oleva Pohjan Sotilassoittokunta esitti korkeatasoista osaamistaan. Juhlasoitto sotaveteraaneille, Muistoja sotavuosilta 1939–45 ja varsinkaan A.E. Kellyn Arnhem eivät jättäneet ketään kylmäksi. Monen ajatuksissa oli,

kuullaanko enää Pohjois-Pohjanmaalla sotilassoittoa entiseen tapaan. Kuusamolaisten nuorten musiikkia kuten myös **Alla Kourun** johtaman Kuusamon Mieslaulajien esityksiä kuunneltiin herkistynein mielin.

Juhlapuhujana oli Pohjois-Suomen Sotilasläänin komentaja, kenraalimajuri **Jukka Haaksiala**. Puhuja kertoi kuusamolaisten sotatiestä ja puolustusvoimien vireillä olevista uudistuksista korostaen, että puolustusvoimissa palvelevat kokevat veteraanien viestintä kantamisen yhä erityiseksi kunnia-asiakseen. Päättösanat lausui Kuusamon Sotaveteraanit ry:n naisjaoston puheenjohtaja **Anna Marttinen**.

Paavo Kurttila

Viikon Pääöstilaisuus Eurassa

Sotaveteraaniviikon päätöstilaisuus oli 18. maaliskuuta Eurassa. Päivä aloitettiin jumalanpalveluksella, jossa saarnan piti kirkkoherra **Jukka Kemppainen** ja liturgi toimi pastori **Sami Tolvanen**. Tekstin lukijoina toimivat 93-vuotias talvi- ja jatkosodan veteraani **Markus Aaltonen** ja Euran Sotaveteraanien puheenjohtaja **Seppo Juhola**.

Seppleenlaskun sankarihaudalla suorittivat Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**, Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Väinö Vilponiemi** ja Euran yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Markus Aaltonen**.

Ennen pääjuhlaa lähes kaksisataa vierasta käsittävä vierasjoukko nautti satakuntalaisen pitopöydän antimista, joita Euran Kotiseutuyhdistyksen naiset olivat valmistaneet. So-

taveteraaniiyhdistyksen naiskannattajajäsenet tarjosivat vanhemmille apuaan avustamalla heitä ruoan noutamisessa.

Juhlapuheen piti Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström**, joka puheessaan käsiteli sotaveteraanien huolto- ja hoivatyötä, sekä veteraanien perinnetyöhön siirtymistä.

Heikki Silvola esitteli laatimansa historiikin Euran Sotaveteraanit ry:n 45 -vuotiselta taipaleelta.

Nuoren puheenvuoron käytti Porin Prikaatissa tammi-kuussa asepalveluksensa aloittanut aliupseerioppilas **Vee-ra Vahanen**. Puhe oli kaikkia ilahduttava, isänmaata ja veteraaneja arvostava.

Juhlassa esittivät tervehdyksensä Länsi-Suomen Sotilasläänin komentaja kenraalimajuri

Pertti Salminen, kunnanjohtaja ja **Matti Lahtinen**, kirkkoherra Jukka Kemppainen ja puheenjohtaja Väinö Vilponiemi.

Musiikista vastasi Kauttuan Mieslaulajat Pauli Haakanan johdolla ja **Mauri Vesanto** Kalevi Kantolan säestyksellä yksinlaulua.

Sotaveteraaniviikon päätöstilaisuuden ja Euran Sotaveteraaniiyhdistyksen 45-vuotisjuhlan päätössanat esitti liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**.

Sotaveteraaniviikon päätöstilaisuus sai vieraakseen liiton johtoa ilahduttavan runsaasti eri puolilta maata.

Juhlien jälkeen saattaa hyvin todeta, että veteraanit saavat ansaitsemaansa arvostusta. Hyvällä syyllä voi todeta, että ”veljiä ei jätetä”.

Seppo Juhola

Seppleen Euran sankarihaudalle laskivat (vas.) Aarno Strömmer, Markus Aaltonen ja Väinö Vilponiemi.

Tykkimiehen viimeinen matka

Akseli Vaarainkorpi siunattiin Isojoen kirkossa sotilaallisin kunniansoituksin.

Jatkosodassa kaatunut tykkimies Akseli Vaarainkorpi siunattiin haudan lepoon Isojoen kirkossa 11.2. Siunauksen toimitti Tykistöprikaatin sotilaspastori Juhana Saari. Tykkimiehen viimeis-

tä matkaa kunnioitettiin puolustusvoimien lippuvartiolla, paikallisten veteraanijärjestöjen lipuilla sekä useilla sinivalkoisilla kukkatervehdyksillä. Arkkua hautaan laskettaessa ammuttiin kunnialaukauk-

set. Akseli Vaarainkorpi syntyi Isojoella 28.4.1907. Talvisodan syttyessä Vaarainkorpi määrättiin ensimmäiseen konekiväärikomppaniaan Poriin. Jatkosodassa Vaarainkorpi palveli maataan konekiväärimiehenä. Hänet siirrettiin jalkaväkirykmentti 49:n neljänteen pataljoonaan 20.6.1944. Vaarainkorpi katosi Karjalankannaksen Äyräpäässä käydyissä taisteluissa 5.7.1944, kolme päivää myöhemmin hänet todettiin kaatuneeksi. Vaarainkorpi löydettiin heinäkuussa 2008 Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen suorittamissa etsinnöissä Äyräpäässä.

Mauno Tyynismaa

PAKKAUSALAN
YKKÖNEN

JO VUODESTA
1893

KULTA OY

PakkausÖhman
www.pakkausohman.com

Teenikukontie 10-12, 00700 Helsinki
puh. (09) 351 790, fax (09) 345 2339

Kunniavartiossa

Maaliskuisena aamu-
na seisoin erään
mäen harjalla var-
tiopaikallani. Kylmä tuuli nos-
ti puistatuksen kehoni yli. Päi-
vä oli talvisodan päättymisen
muistopäivä, vuosi 2004 ja pian
taakse jäävä talvi pitkä sekä

kylmä. Sään oli luvattu päivän
mittaan kirkastuvan ja lämpe-
nevän, mutta tuossa hetkessä
tuo tieto ei suuremmin läm-
mittänyt. ”Sään mukainen va-
rustus”, muistan huomautta-
neeni osastolleni vain hetkeä
aiemmin. Upseerin koulutus-
kaan ei auttanut itseäni muis-
tamaan pukeakseni riittävän
lämpimästi.

Sadattelin mielessäni, sillä
eihän nyt joukkueen varajoh-
tajan pitäisi tällä tavoin jou-
tua hytisemään kylmässä yk-
sin vartiossa. Tiesin toisaalta,
että joukkueeni oli jossain var-
tiopaikan takana mäen juurella
varustautumassa ja valmistau-
tumassa tehtävään. Minun tuli
nyt seistä tässä ja varmistaa,
että tehtävän alkaessa olosuh-
teet olisivat parhaat mahdolli-
set. Tämä oli minulle annettu
kunnia.

Aurinko pilkahti esiin pie-
nestä repeämästä pilvimassan
keskeltä. Kuulin jostain takaa
komppanian päällikön lujan
ja määrätietoisien äänen käs-
kemässä osastoaan liikkeel-
le. Pikkuhiljaa näköpiirini ra-

jalta esiin asteli suuri joukko
miehiä aseet olalla, viimeisen
päälle varustautuneena, val-
miina suorittamaan annetun
tehtävän. He asettuivat koulu-
tuksensa täydellisesti sisäistä-
neinä käskettyyn muodostel-
maan ja jäivät odottamaan.

Vartiopaikaltani näin satoja
ihmisiä kerääntymässä yhteen.
Valtaosa heistä kulki kohti mi-
nua. Vain oma komppanian
seisoi paikallaan pienen matkan
päässä. Minua lähestyi hitaas-
ti pieni hahmo. Se nousi mä-
keä ylös hieman vaivalloisesti.
Siististi pukeutunut vanha her-
ra, otsallaan joskus kauan sitten
valkoinen, nyt jo vahvasti kel-
lertynyt turkislakki. Liikahdin
nopeasti kohti vanhusta. ”Her-
ra kenraali, voinko auttaa?” ky-
syin. Vastaus tuli hieman ilki-
kurisesti: ”Enköhän minä tästä
jaksa vielä ilman apuja. Minulle
riittää, että tänne tänään aute-
taan paikalle vain yksi kenraali
ja se en ole minä”.

Lähes samalla hetkellä
komppanianpäällikköni ko-
mensi kolmirivissä seisovan
joukkonsa asentoon ja viemään

aseensa eteen. Mäen kulmalta
hitaasti ja arvokkaasti kääntyi
eteeni musta, pitkä auto. Otin
itsekin asennon, ehkä ryhdik-
kemmän kuin koskaan. Jouk-
ko kadetteja saapui autolle ja
nosti sen syleilystä esiin suu-
ren puisen arkun. Kaikki me
silminnäkiä katse naulittui-
na arkkuun seurasimme, kun
jalkaväenkenraali Adolf Ehrn-
rooth viimeisen kerran vie-
raili Helsingin tuomiokirkos-
sa. Hetkeä myöhemmin hänet
siirrettiin siunattuna viimeisel-
le matkalleen kohti Hietanie-
men hautausmaata, jossa hänet
laskettiin sen maan syliin, jota
hän koko elämänsä niin rajusti
ja yksimielisesti puolusti.

En ole kovin kansallismieli-
nen ihminen. Mielestäni kaikki
ihmiset kotimaastaan, uskon-
nostaan ja uskollisuudestaan
riippumatta ovat samanarvoi-
sia. Jos saisin päättää, lopettais-
in kaikki sodat ja sulattaisin
miekat auroiksi. Kymmenien
sotaveteraanien kanssa keskus-
teltuani olen huomannut, että
viimeistään sodan kokeneena
ihmisestä tulee pasifisti.

Yhdenkään ihmisen ei toi-
voisi kokevan niitä kauhuja,
joista minulle on kerrottu. Ei
yksikään niitä kokenut toivoisi
samaa enää itsensä tai muiden
kokevan.

Nuo kokemukset, kerto-
mukset ja kohtaamieni vanho-
jen, viisaiden silmien määrätie-
toinen viesti muistuttavat silti
ihmisen rajallisuudesta.

Sukupolvien yli muisti-
kuvamme hapertuvat. Adolf
Ehrnrooth jaksoi koko elämän-
sä ajan muistuttaa meitä veljien
ja siskojen teoista ja taisteluista.
Hän muisti kertoa, että maam-
me on puolustamisen arvoinen.

Erityisen hyvin muistan hä-
nen vaatineen, ettemme enää
koskaan saa jäädä yksin. Kat-
soessani vartiopaikaltani jal-
kaväenkenraalin loittonevaa
ruumissaattuetta korvissani
soi reserviupseerikurssin kuo-
rossa monesti laulamani sanat:
”Himmetä ei muistot koskaan
saa!”

Timo Kontio

puheenjohtaja

Sosialidemokraattiset Nuoret ry

Alasajopuheet lopetettava

On ollut häkellyttävää
seurata keskustelua ja
viestintää sotaveteraa-
niyhdistysten tulevaisuudesta
siirryttäessä asteittain huolto-
painotteisesta perinnepainot-
teiseen toimintaan. Taustal-
la olevaan tosiasiaan, että aika
tekee työtään veteraanien jou-
kossa, ei luonnollisestikaan
voida vaikuttaa. Suunta on sel-
vä, vaikka veteraanien suhteel-
linen osuus yhdistysten jäsen-
määrissä vaihtelee ja panee
yhdistykset pohtimaan tilan-
teen ja vaihtoehdot tapaus ker-
rallaan.

Mielikuvaa veteraanitoi-
minnan systemaattisesta alas-
ajosta voimistavat julkisuudes-
sa selitykset veteraanijärjestö-
jen varallisuuden ”syömisestä”
pikatahtiin veteraanipolven
väistymisen kanssa. Kun sa-
maan ”pesänselvitykseen” jul-
kikuvassa menevät helposti
myös yhdistysten muut varat ja
toiminta, olisi tärkeää kertoa,
että sotaveteraaniyhdistykset
keräävät ja käyttävät toimin-
taansa kahdenlaisia, periaat-
teessa erillään pidettäviä varo-
ja: 1) sotaveteraanikeräyksil-
lä ja lahjoituksina saatuja, vain

veteraaneille tarkoitettuja ja 2)
yhdistyksen omatoimisella va-
rainhankinnalla kerättyjä, joita
käytetään yhdistyksen yleiseen
toimintaan, virkistykseen ja
perinnetyöhön. Nyt tätä työtä
joudutaan tekemään kasvavas-
sa paineessa, jota sävyttää ”rik-
kaan kerjäläisen ja toiminnan
alasajon syndrooma”.

Ovatko sotaveteraaniyh-
distykset aamu- vai iltarus-
kon yhdistyksiä, ei ratkea sil-
lä, yhdistyvätkö ne aikanaan
suuremmiksi tai muuttuvat-
ko nimiltään uutta perinne-
työn sarkaa kyntämään. Oleel-
lista on tämän päivän valinta,
onko yhdistystoiminta miele-
käästä senkin jälkeen, kun so-
tiemme veteraanit ovat pois-
tuneet joukostamme. Tam-
menlehväsukupolven keski-ikä
lähenee 90 vuotta. Yhdistys-
ten jäsenistöstä on jo nyt pää-
osa tuki- tai kannattajajäseniä
– ”kylmänsodan kasvatteja”.
Heidän innostuksensa kantaa
vielä veteraaniperinteen vaa-
limisessa, vaan aika tekee työ-
tään heidänkin joukossaan.
Miten on laita, kun taitutaan
2020-luvun perinnekaudelle,
jollei uutta verta ole saatu mu-

kaan vielä elävään sotaveteraa-
nityöhön? Nykyisellä menol-
la ja mielikuvilla yhdistykset
sysätään takuuvarmasti etu-
kenossa iltaruskon puolelle.

Sotaveteraani liitto on teh-
nyt omat linjauksensa Kuopi-
on liittokokouksessa jo kaksi
vuotta sitten, kesällä 2010. Sen
mukaan eletään siihen saakka,
kunnes liitto lopettaa toimin-
tansa nykyisessä muodossaan
ja Tammenlehvän Perinneliitto
ottaa ohjat käsiin, joista tiede-
tään yhdistyksissä tai kaavail-
luissa vapaaehtoisien maanpuo-
lustuksen yhteistyöorgaaneissa
toistaiseksi varsin vähän. Siir-
tymäkautta on vuoden 2012
liittokokouksen jälkeen vielä
pitkästi, eikä sen soisi muodos-
tuvan kuolinkouristusten lei-
maamaksi ajaksi nykyiselle toi-
minnalle.

Jos kannattajajäsenten mää-
riä ei yhdistyksissä saada kas-
vuun, on sinisilmäistä olettaa
joukkoja löytyvän kymmenen
vuoden päästä suunnitteilla
oleville ”esikunnille”. Uudessa
organisaatiossa kattorakenteet
näyttävät olevan melko valmi-
ina, mutta miten lie perustus-
ten laita? Monissa yhdistyk-

sissä on edelleen halua toimia
aamuruskon hengessä, mutta
se edellyttää käytännössä vah-
vaa ja johdonmukaista tukea
liitolta. Tärkein odotettu viesti
on, että sotaveteraaniyhdistys-
ten toiminta on tulevaisuudes-
sakin tarpeellista eikä toimin-
nan merkitys mihinkään katoa,
vaikka liitto- ja alueorganisaat-

tiot saisivatkin uuden muodon
ja tehtävät uuden painotuksen.
– ”Puhtaalta pöydältä” sano-
taan olevan helpompaa aloittaa
asioita, mutta sotaveteraanien
perinnetyöhön se ajattelutapa
tuskin sopii.

Heikki Lindroos, pj.

Järvenpään Sotaveteraanit ry

Betonikuorma, joka kuormittaa vähemmän ympäristöä.

Rudus toimittaa asiakkailleen ympäristöä
mahdollisimman vähän kuormittavia
Vihreitä betoneita, jotka suunnitellaan
kohdekohtaisesti vastaamaan asiakkaan
tarpeita.
Tulevaisuus on hyvissä käsissä, kun raken-
nat Ruduksen kanssa – tutustu toimintaam-
me tarkemmin osoitteessa
www.rudus.fi/vihreabetoni

Fanni Luukkosen syntymästä 150 vuotta

Lottaperinneliiton perustamisesta 20 vuotta

Talvisodan päättymisen 72-vuotispäivänä arvovaltainen joukko kokoontui Katajanokan Kasinolle seminaariin, jossa muisteltiin Fanni Luukkosen elämäntyötä sekä Suomen Lottaperinneliiton perustamista.

Tilaisuuden avasi Lottaperinneliiton puheenjohtaja **Sirkka-Liisa Hollmén**. Hän muistutti, että liitto perustettiin Katajanokan Kasinolla tammikuussa 1992, ja samassa paikassa perustettiin aikoinaan myös Lotta Svärd -järjestö. Kunnioituksesta Fanni Luukkosta kohtaan liiton juhlallisuudet siirrettiin

hän synnympäiväänsä 13. maaliskuuta.

Professori **Aura Korppi-Tommola** totesi puheessaan Lottaperinneliiton perustamisen kulminoituneen lähinnä siihen, että oli aika saada julkinen tunnustus vuosikymmenien takaiselle työlle ja tarve toimia yhdessä ulkopoliittisen hiljaisuuden päätyttyä. Liiton voima ja onnistuminen näkyvät muun muassa siinä, että uusia yhdistyksiä syntyy ja uusia jäseniä liittyy joukkoon. Liiton työllä on ollut useita merkityksiä. Jo liiton olemassaololla on ollut terapeuttinen vaikutus laajalla rintamalla. Tähän liittyen on myös huomioitava, että lottatyöstä on jälleen voitu puhua avoimesti.

Dosentti **Marjo-Riitta Antikainen** kertoi Fanni Luukkosesta lottajohtajana. Luukkonen jakoi aikalaisten käsitykset johtajan synnynäisistä ominaisuuksista. Työssä tarvittiin vahvoja luonteita, jotka jaksoivat tehdä vilpittöntä ja sitkeää

työtä maan vapauden hyväksi. Lottajohtajan tehtävänä oli olla esikuva ja johtaa toimitusjohtajan tavoin. Luukkonen uskoi, että vaativien haasteiden myötä johtaja saattaisi myös kehittyä ja kasvaa työssään. Luukkosen työelämä ei perustunut etuihin eikä asemaan. Vielä vuoden 1944 menetysten keskellä hän löysi työn kautta elämänsä mielekkyyttä. Tuolloin valtioneuvosto oli lakkauttanut Lotta Svärd -järjestön valvontakomission käskystä.

Professori **Martti Häikiö** korosti puheessaan Lotta Svärd -järjestön merkitystä Suomen naisten tasa-arvon, yhtenäisyyden, yritteliäisyyden ja isänmaallisuuden kehittäjänä. Suomen kansallinen yhtenäisyys ja poliittisen järjestelmän vakaus ovat eurooppalaisittain suuri poikkeus ja ihme. Häikiö luettelee useita tekijöitä, jotka osaltaan selittävät sitä yhtenäistä kansaa, joka halusi talvi- ja jatkosodassa puolustaa vapauttaan. Esimerkkinä mainittakoon Stalinin vai-

not 1930-luvun lopulla: suomalaiset kommunistit tiesivät, että Suomen vankiloissa heidän henkensä oli paremmassa turvassa kuin Neuvostoliitossa. Yksi kansallisen yhtenäisyyden rakentamisen suurmiehistä oli Väinö Tanner. Kun häntä pyydettiin mukaan kansanvaltuuskuntaan eli vallankumouksen tehneeseen hallitukseen keväällä 1918, hän kieltäytyi sanoen, että "tulette taittamaan niskanne ja saattamaan työväenluokan häpeään".

– Meidän jokaisen toiveissa on rauha tulevaisuudessa. Emme kuitenkaan voi tuudittautua toiveajatteluun. Fanni Luukkosen ja Lotta Svärd -järjestön esimerkkiä noudattaen toivon, että Suomen naiset, erityisesti nuoret, osallistuvat aktiivisesti myös kriisinhallintatyöhön, totesi Lottaperinneliiton kunniajäsen **Elisabeth Rehn** seminaarin päätösa-

Vesa Määttä

Edustava joukko perinnetyön aktiiveja. Vasemmalta Aune Rahola, Anna-Maija Lähde, Laine-Maire Kyöstilä, Kaarina Peltola ja Eeva Tapio. Kyöstilän kaulassa on arvostettu Maailman Veteraanijärjestön hopeinen ansiomitali. Sen numero on kolme.

Viron 94. itsenäisyyspäivä Helsingissä ja Tallinnassa

Suomen-poikien perinneyhdistys osallistui 24.2.2012 Viron itsenäisyyspäivän viettoon monin jo perinteiksi muodostunein tavoin. Yhdistyksen puheenjohtaja **Seppo Lahtela** yhdessä eräiden hallituksen jäsenten kanssa laski seppeleen Vanhan kirkon puistossa Viron vapaussodassa taistelleiden suomalaisvapaaehtoisten muistomerkille.

Kunniakäynnillä Malmin hautausmaalla laskettiin sepele virolaisten vapaaehtoisten muisto-merkille. Viron suurlähetystön seppeleen laski suurlähettiläs **Mart Tarmak** yhdessä puolustusasiamiehen, everstiluutnantti **Kaupo Kiisin** kanssa. Tilaisuudessa puhui Seppo Lahtela. Kunniaosaston oli asettanut Kadettikoulu.

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin jälleen Kuljetuskution tiloissa. Ennen kokouksen alkua vietettiin hiljainen hetki Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen puheenjohtajan Uno Järvelän ja muiden vuoden aikana viimeiseen iltahuutoon kutsuttujen Suomenpoikien muistoksi. Muistosanat lausui Seppo Lahtela. Kokous-

esitelmän piti Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen**.

Viron kävijäin muistomerkillä pidettiin vielä illalla 24.2. muistotilaisuus, missä tänä vuonna puhui Akaan Seudun Suomi-Viro Seuran puheenjohtaja **Eero Lehtonen**.

Tallinnan tapahtumat

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistys sekä Viron vapaustaistelijoitten Tallinnan yhdistys järjestivät perinteisen kirkkopyhän Kaarlin kirkossa. Vaikka Kaarlin kirkossa onkin meneillään kunnostustyöt ja osa kirkkosalista oli käyttämättömissä, niin runsaslukuinen kirkkokansa mahtui hyvin ekumeeniseen juhla jumalanpalvelukseen. Altari- ja ehtoollispalveluksen suorittivat piispa **Einar Soone** ja Tallinnan tuomiokirkon kirkkoherra (emeritus) **Ivar-Jaak Salumäe**. Saarnan piti Piritan roomalais-katolisen luostarin pappi isä, Suomen-poika **Vello Salo**.

Laulusolistina oli oopperalaulaja, sopraano **Kristiina Under** urkutaiteilija **Piret Aiduon** vastatessa korkeatasoisesta säestyksestä.

Piispa Einar Soone luki viimeiseen iltahuutoon kutsuttujen Suomen-poikien ja vapaustaistelijoiden nimet. Suomen-poikia heistä oli 26 ja vapaustaistelijoina 40. Suomen-poikia on vielä keskuudessamme 250 miestä, joista runsaat 130 asuu virossa ja loput Ruotsissa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa.

Jumalanpalveluksen jälkeen Viron kansalliskirjastossa pidetyssä juhlassa juhlapuheen piti kenraalimajuri **Kari Siiki**. Tervehdyksiä esittivät suurlähettiläs **Aleksi Härkönen**, puheenjohtajat **Harri Raitis** ja **Nyyrikki Kurkivuori**, eversti **Ari-Ilmari Iisakkala** ja prikaatikenraali **Finn-Göran Wennström**.

Juhlan musiikista vastasivat **Iina Harjula**, **Annuliina Ikäheimo** ja **Mirva Helske**. Suomen-poika **Uno Mändla** esitti kaksi kirjoittamaansa runoa sotavuosilta.

Tervehdysten jälkeen oli palkitsemisten aika. Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistys kutsui kunniajäsenikseen Erik Erwesin ja Ilkka Hankkilan.

Virallisen osuuden jälkeen olleessa konserttiohjelmassa tänä vuonna vastasi jo mainittujen nuorten taiteilijoiden li-

Virolaisia ja suomalaisia vieraita Tallinnan juhlassa. Edessä oikealla runon lausunut Suomen-poika Uno Mändla.

säksi harmonikkataiteilija **Kaisa Kujanpää** ja Hyvinkään Rautatien Soittajat kapellimestari **Hannu Simoisen** johdolla. Ohjelmakoordinaattorina toimi Kalevi Rönqvist.

Elagu meie vennasmaa Eesti! – Eläköön veljesmaamme Viro!

Nyyrikki Kurkivuori

Nyyrikki Kurkivuori puheenjohtajaksi

Suomen-poikien perinneyhdistyksen vuosikokouksessa yli kymmenen vuotta perinneyhdistystä johtanut Seppo Lahtela ei asettunut ehdolle puheenjohtajaa valittaessa. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin viime vuodelt varapuheenjohtajana toiminut Nyyrikki Kurkivuori. Uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin **Kaarina Dromberg** ja **Mati Blumfeldt**. Muut hallituksen jäsenet **Reijo Tanskanen**, **Irma Törnström**, **Martti Tuomainen** ja **Sampo Martiskainen** jatkavat hallituksen jäseninä.

65 vuotta Pariisin rauhansopimuksesta

Autosotamies Veikko Hallia autonsa kanssa presidentinlinnan autotallin edessä.

Pariisin rauhansopimuksen hyväksymisestä tulee kuluneeksi 65 vuotta 18.4.2012. Neuvostoliitto ratifioi sopimuksen vasta syyskuun 15. päivänä 1947.

Valvontakomission miehet kiersivät koko Suomen tarkistamassa, että kaikkien lakkautettujen yhdistysten toiminta ym. oli lopetettu rauhansopimuksen mukaisesti.

Autosotamies Veikko Hallia suoritti varusmiespalvelusta Helsingin Komennuskomppania auto-osastossa ja sai komennuksen presidentin linnaan. Näin hän sai seurata presidenttiparin läsnäoloa todella läheltä. Hänen ilmoittauduttuaan eversti Ragnar Grönvallille ajot olivat kaikki presidentin linnan ajoja.

Oliko Alli Paasikivellä painavaa asiaa Porkkalan luovutukseen?

Presidentti Paasikivi ja Alli Paasikivi kävivät hotelli Tornissa 17.9.1947. Oli tapahtunut hätkähdyttävä roskapussin heitto 15.9.1947 Alli Paasikiven palatessa Naantalin Kultarannasta. Auton keulassa oli lippumme. Tuulilasille tuli iso roskapussi. Rouva kysyi heti, keitä he olivat. Minä tunnistin sen valvontakomission autoksi. Rouva oli hiljaa, eikä puhunut enää loppumatkalla mitään. Sotilastukikohtana oleva Porkkalan vuokra-alue oli myös painajainen Paasikivelle.

Allin sisarella oli asunto Kirkkonummella lähellä vuokra-aluetta. Olimme myös keran rouvan kanssa käymässä

siellä ja puhumista riitti.

Valvontakomission Andrei Zdanov joukkoineen poistui hotelli Tornista 26.9.1947. Veikko Hallia sai tehtäväkseen viedä kukkalaitteen lähtevälle valvontakomissiolle Malmin kentälle. Lähtö oli samaan aikaan valvontakomissiolla hotelli Tornista ja minulla presidentinlinnasta. Minun piti vain ajaa niin kovaa, että kukkalaite oli vastassa lentokoneen edessä Andrei Zdanovin tullessa.

Presidentti Paasikivi kirjoitti, että sotatila päättyi vasta 26.9.1947. Porkkalan vuokra-alue palautettiin 26.1.1956 presidentti Paasikiven ollessa vielä virassa, vaikka vuokra-alue oli vaadittu 50 vuodeksi. Alli Paasikivi oli kova puhumaan matkoilla ja näin uskon, että hän puhuessaan myös hotelli Tornissa Andrei Zdanoville kertoi, mitä kaikkea hän ja hänen autonkuljettajansa olivat saaneet kokea.

Porkkalan luovutus jo 11 vuoden kuluttua oli suuri saavutus ja kunnianosoitus presidentti Paasikivelle siitä, kuinka taitavasti hän suhtautui saamiinsa nootteihin ja Alli Paasikiven auton konepellille heitettyyn roskapussiin matkalla Kultaranta-Helsinki. Sodan jälkeen seurasivat ns. ”vaaran vuodet”, jolloin ei saanut puhua pahaa Neuvostoliitosta. Siitä minulle sanottiin myös Kultarannassa.

Veikko Hallia
Tuusula

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla Espoossa

Espon kaupunki toivottaa kaikki veteraanit ja veteraaniasioista kiinnostuneet lämpimästi tervetulleiksi kansallisen veteraanipäivän valtakunnalliseen pääjuhlaan Barona Areenalle (Urheilupuistontie 3, Espoo). Teemana on *Jälleenrakentamisen sankarit – Återuppbyggnadens hjältar*.

Torstaina 26.4. klo 18–20 vietetään musiikkipitoista aseveli-iltaa. Musiikin lomassa katsellaan filmejä Tapiolan rakentamisesta sekä katkelma Åke Lindmanin ohjaamasta elokuvasta Tali-Ihantala.

Perjantaina 27.4. kansallisen

veteraanipäivän juhlallisuudet alkavat klo 10 lipunnostolla ja hartaustilaisuudella. Hartauden pitää kenttäpiispa **Hannu Niskanen**. Klo 11–12.30 tarjolla on lohikeittolounas Honkahallissa, aivan Barona Areenan vieressä.

Klo 13 alkaa valtakunnallinen pääjuhla. Suoran televisioinnin vuoksi pyydämme yleisöä istumaan paikoillaan viimeistään klo 12.45. Pääjuhlassa tumma puku ja kunniamerkit.

Juhlapuheen pitää Kone Oyj:n toimitusjohtaja **Matti Alahuhta**. Veteraanin päätösanat esittää kenraali **Jaakko Valtanen**. Valtiovallan terveh-

dyksen tuo pääministeri **Jyrki Katainen** ja puolustusvoimain tervehdyksen esittää puolustusvoimain komentaja, kenraali **Ari Puheloinen**. Tilaisuuden juontaa Espoon kulttuurijohtaja **Georg Dolivo**.

Puolustusvoimain kalustonäyttelyyn voi tutustua Barona Areenan edustalla 26.–27.4.

Lisätietoa:

www.kansallinenveteraanipaiva.fi

Viestintäpäälikkö Outi Huida, puh. (09) 8162 3302, järjestelytoimikunnan sihteeri

Viestintäjohtaja Satu Tyry-Salo, puh. (09) 8162 2112, juhlatuomikunnan sihteeri

Espoo 27.4.2012
Valtakunnallinen pääjuhla
Barona Areenalla klo 13

Esbo 27.4.2012
Riksomfattande huvudfest
i Barona Areena kl. 13

KANSALLINEN
VETERAANIPÄIVÄ
NATIONELLA VETERANDAGEN

**Jälleenrakentamisen
SANKARIT**
**Återuppbyggnadens
HJÄLTAR**

www.kansallinenveteraanipaiva.fi

Multi Car Oy
Akaa

Puusepänliike Seppälä Ky
Alajärvi, Lehtimäki

**Pohjanmaan
Kiinteistötekniikka Oy**
Alavieska

Kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin oikeutettujen veteraanien määrät ja määrärahat kunnittain vuonna 2012

Kuntoutusmääräraha on 636,53€/veteraani. Kotiin vietävien lisäpalveluiden määräraha on 95,01€ /veteraani

	veteraanien määrä	kuntoutus-määräraha	Kotiin vietävien palveluiden määräraha
Akaan kaupunki	110	70 018,02 €	10 451,10 €
Alavuden kaupunki	77	49 012,61 €	7 315,77 €
Askolan kunta	18	11 457,49 €	1 710,18 €
Auran kunta	14	8 911,38 €	1 330,14 €
Enonkoski	12	7 638,33 €	1 140,12 €
Espoo kaupunki	1100	700 180,17 €	104 510,98 €
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyö			
Lappeenranta	790	502 856,67 €	75 057,88 €
Lemi	23	14 640,13 €	2 185,23 €
Luumäki	85	54 104,83 €	8 075,85 €
Parikkala	74	47 103,03 €	7 030,74 €
Rautjärvi	54	34 372,48 €	5 130,54 €
Ruokolahti	86	54 741,36 €	8 170,86 €
Savitaipale	48	30 553,32 €	4 560,48 €
Taipalsaari	43	27 370,68 €	4 085,43 €
Euran kunta	103	65 562,32 €	9 786,03 €
Forssan Seudun Terveystyö kuntayhtymä			
Forssa	174	110 755,77 €	16 531,74 €
Humppilan kunta	24	15 276,66 €	2 280,24 €
Jokioinen	45	28 643,73 €	4 275,45 €
Tammela	42	26 734,15 €	3 990,42 €
Ypäjä	26	16 549,71 €	2 470,26 €
Haapaveden kaupunki	45	28 643,73 €	4 275,45 €
Hailuodon kunta	14	8 911,38 €	1 330,14 €
Haminan kaupunki	299	190 321,70 €	28 407,98 €
Hangon kaupunki	60	38 191,65 €	5 700,60 €
Hankasalmen kunta	45	28 643,73 €	4 275,45 €
Hattula	56	35 645,54 €	5 320,56 €
Haukipudas	78	49 649,14 €	7 410,78 €
Hausjärven kunta	53	33 735,95 €	5 035,53 €
Heinolan kaupunki	175	111 392,30 €	16 626,75 €
Heinäveden kunta	44	28 007,21 €	4 180,44 €
Helsingin kaupunki	3736	2 378 066,46 €	354 957,29 €
Huittisten kaupunki	85	54 104,83 €	8 075,85 €
Hyvinkään kaupunki	282	179 500,73 €	26 792,81 €
Hämeenkyrön kunta	71	45 193,45 €	6 745,71 €
Hämeenlinnan kaupunki	558	355 182,30 €	53 015,57 €
Härkätien kuntayhtymä			
Koski Tl	21	13 367,08 €	1 995,21 €
Lieto	80	50 922,19 €	7 600,80 €
Tarvasjoki	25	15 913,19 €	2 375,25 €
Iin kunta	89	56 650,94 €	8 455,89 €
Ikaalisten kaupunki	43	27 370,68 €	4 085,43 €
Ilomantsin kunta	188	119 667,16 €	17 861,88 €
Imatran kaupunki	320	203 688,78 €	30 403,19 €
Inarin kunta	57	36 282,06 €	5 415,57 €
Itä-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä			
Kerimäki	53	33 735,95 €	5 035,53 €
Punkaharju	55	35 009,01 €	5 225,55 €
Savonlinna	234	148 947,42 €	22 232,34 €
Jakobstads Social- och hälsovårdsverk			
Jakobstad	106	67 471,91 €	10 071,06 €
Larsmo	9	5 728,75 €	855,09 €
Pedersöre	64	40 737,76 €	6 080,64 €
Janakkalan kunta	125	79 565,93 €	11 876,25 €
JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä			
Ilmajoki	74	47 103,03 €	7 030,74 €
Jalasjärven kunta	51	32 462,90 €	4 845,51 €
Kurikka	100	63 652,74 €	9 501,00 €
Joensuun kaupunki	720	458 299,75 €	68 407,19 €
Joroisten kunta	33	21 005,41 €	3 135,33 €
Joutsan kunta	42	26 734,15 €	3 990,42 €
Juankosken kaupunki	41	26 097,62 €	3 895,41 €
Juuan kunta	47	29 916,79 €	4 465,47 €
Juvan kunta	67	42 647,34 €	6 365,67 €
Jyväskylän kaupunki	606	385 735,62 €	57 576,05 €
Jämsän ja Kuhmoisten sosiaali- ja terveystyö yhteistyö-alue			
Jämsä	164	104 390,50 €	15 581,64 €
Kuhmoinen	30	19 095,82 €	2 850,30 €
Järvenpään kaupunki	123	78 292,87 €	11 686,23 €
Järvi-Pohjanmaan terveystyö			
Alajärvi	59	37 555,12 €	5 605,59 €
Soini	22	14 003,60 €	2 090,22 €
Vimpeli	18	11 457,49 €	1 710,18 €
Kaarinan kaupunki	141	89 750,37 €	13 396,41 €
Kaavin kunta	33	21 005,41 €	3 135,33 €
Kainuun maakunta-kuntayhtymä			
Hyrynsalmi	79	50 285,67 €	7 505,79 €
Kajaani	371	236 151,67 €	35 248,70 €
Kuhmo	136	86 567,73 €	12 921,36 €
Paltamo	53	33 735,95 €	5 035,53 €
Puolanka	106	67 471,91 €	10 071,06 €
Ristijärvi	49	31 189,84 €	4 655,49 €
Sotkamo	98	62 379,69 €	9 310,98 €
Suomussalmi	294	187 139,06 €	27 932,93 €
Kalajoen kaupunki	81	51 558,72 €	7 695,81 €
Kangasalan kunta			
Juupajoki	16	10 184,44 €	1 520,16 €
Kangasala	128	81 475,51 €	12 161,28 €
Orivesi	86	54 741,36 €	8 170,86 €
Pälkäne	59	37 555,12 €	5 605,59 €
Kangasniemen kunta	41	26 097,62 €	3 895,41 €
Kaskisten kaupunki	7	4 455,69 €	665,07 €
Kauniaisten kaupunki	100	63 652,74 €	9 501,00 €
Keitele kunta	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Kemijärven kaupunki	236	150 220,47 €	22 422,36 €
Kemin kaupunki	252	160 404,91 €	23 942,51 €
Keminmaan kunta	83	52 831,78 €	7 885,83 €
Kemiönsaari	95	60 470,11 €	9 025,95 €
Kempeleen kunta	49	31 189,84 €	4 655,49 €
Keravan kaupunki	124	78 929,40 €	11 781,24 €
Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido- ja peruspalvelukuntayhtymä, Peruspalveluliikelaitos JYTY			
Halsua	9	5 728,75 €	855,09 €
Kannus	28	17 822,77 €	2 660,28 €
Kaustinen	19	12 094,02 €	1 805,19 €
Lestijärvi	8	5 092,22 €	760,08 €
Toholampi	23	14 640,13 €	2 185,23 €
Veteli	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Keski-Satakunnan terveystyö kuntayhtymä			
Eurajoki	39	24 824,57 €	3 705,39 €
Harjavalta	60	38 191,65 €	5 700,60 €
Kokemäki	85	54 104,83 €	8 075,85 €
Nakkila	44	28 007,21 €	4 180,44 €
Keuruu	78	49 649,14 €	7 410,78 €
Kihniön kunta	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Kiiminki	42	26 734,15 €	3 990,42 €
Kinnulan kunta	8	5 092,22 €	760,08 €
Kirkkonummen kunta	80	50 922,19 €	7 600,80 €
Kittilän kunta	74	47 103,03 €	7 030,74 €
Kokkolan kaupunki	249	158 495,33 €	23 657,49 €
Kolarin kunta	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Konneveden kunta	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Kontiolahden kunta	65	41 374,28 €	6 175,65 €
Korsholms kommun	86	54 741,36 €	8 170,86 €
Kotkan kaupunki	597	380 006,87 €	56 720,96 €
Kouvola kaupunki	846	538 502,20 €	80 378,44 €
Kristiinan kaupunki	80	50 922,19 €	7 600,80 €
Kruunupyö	57	36 282,06 €	5 415,57 €
Kuntayhtymä Kaksineuvoinen			
Evijärvi	18	11 457,49 €	1 710,18 €
Kauhava	93	59 197,05 €	8 835,93 €
Lappajärvi	31	19 732,35 €	2 945,31 €
Kuopio	563	358 364,94 €	53 490,62 €
Kuortaneen kunta	37	23 551,51 €	3 515,37 €
Kuusamon kaupunki	376	239 334,31 €	35 723,75 €
Köyliön kunta	29	18 459,30 €	2 755,29 €
Lahden kaupunki	740	471 030,29 €	70 307,39 €
Laihia	48	30 553,32 €	4 560,48 €
Laitilan kaupunki	47	29 916,79 €	4 465,47 €
Lapinlahden kunta	78	49 649,14 €	7 410,78 €
Lapuan kaupunki	70	44 556,92 €	6 650,70 €
Laukaan kunta	86	54 741,36 €	8 170,86 €
Lavian kunta	18	11 457,49 €	1 710,18 €
Lempäälän kunta	65	41 374,28 €	6 175,65 €
Leppävirran kunta	75	47 739,56 €	7 125,75 €
Lieksan kaupunki	207	131 761,18 €	19 667,07 €
Limingan kunta	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Liperin kunta			
Liperin kunta	87	55 377,89 €	8 265,87 €
Outokumpu	75	47 739,56 €	7 125,75 €
Loimaan kaupunki			
Loimaa	168	106 936,61 €	15 961,68 €
Oripää	9	5 728,75 €	855,09 €
Lopen kunta	44	28 007,21 €	4 180,44 €
Lost-yhteistyö-alue			
Inkoo	25	15 913,19 €	2 375,25 €
Karjalohja	11	7 001,80 €	1 045,11 €
Lohja	204	129 851,59 €	19 382,04 €
Siuntio	26	16 549,71 €	2 470,26 €
Loviisan kaupunki			
Lapinjärvi	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Loviisa	144	91 659,95 €	13 681,44 €
Luhangan kunta	7	4 455,69 €	665,07 €
Lumijoen kunta	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Malax-Korsnäs			
Korsnäs	26	16 549,71 €	2 470,26 €
Malax	52	33 099,43 €	4 940,52 €
Marttila	17	10 820,98 €	1 615,17 €
Merijärven kunta	7	4 455,69 €	665,07 €
Miehikkälän kunta	59	37 555,12 €	5 605,59 €
Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystyö, Mikkelin palvelutuotantoyksikkö			
Hirvensalmi	14	8 911,38 €	1 330,14 €
Mikkelin kaupunki	331	210 690,58 €	31 448,30 €
Puumalan kunta	54	34 372,48 €	5 130,54 €
Ristiina	31	19 732,35 €	2 945,31 €
Suomenniemi	5	3 182,64 €	475,05 €
Muhoksen kunta	66	42 010,81 €	6 270,66 €
Multian kunta	21	13 367,08 €	1 995,21 €
Muonion-Enontekiön kansanterveystyö kuntayhtymä			
Enontekiö	16	10 184,44 €	1 520,16 €
Muonio	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Muuramen kunta	26	16 549,71 €	2 470,26 €
Mäntsälän kunta	94	59 833,58 €	8 930,94 €

Mäntyharjun kunta	56	35 645,54 €	5 320,56 €
Naantalin kaupunki	121	77 019,82 €	11 496,21 €
Nokian kaupunki	122	77 656,35 €	11 591,22 €
Nurmeksen ja Valtimon terveydenhuollon kuntayhtymä			
Nurmes	103	65 562,32 €	9 786,03 €
Valtimo	43	27 370,68 €	4 085,43 €
Nurmijärven kunta	113	71 927,60 €	10 736,13 €
Nykarleby Stad	35	22 278,46 €	3 325,35 €
Närpes	91	57 924,00 €	8 645,91 €
Oulaisten kaupunki	47	29 916,79 €	4 465,47 €
Oulun kaupunki	1131	719 912,52 €	107 456,29 €
Oulunkaaren kuntayhtymä			
<i>Utajärvi</i>	38	24 188,04 €	3 610,38 €
<i>Vaala</i>	45	28 643,73 €	4 275,45 €
Oulunsalon kunta	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä			
<i>Paimion kunta</i>	64	40 737,76 €	6 080,64 €
<i>Sauvon kunta</i>	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Parainen - Pargas	136	86 567,73 €	12 921,36 €
Parkanon kaupunki	59	37 555,12 €	5 605,59 €
Pelkosenniemen-Savukosken Kansanterveystyön kuntayhtymä			
<i>Pelkosenniemi</i>	20	12 730,55 €	1 900,20 €
<i>Savukoski</i>	32	20 368,88 €	3 040,32 €
Pellon kunta	51	32 462,90 €	4 845,51 €
Perhon kunta	15	9 547,91 €	1 425,15 €
Pertunmaan kunta	22	14 003,60 €	2 090,22 €
Peruspalvelukeskus Oiva			
<i>Hollola</i>	121	77 019,82 €	11 496,21 €
<i>Hämeenkoski</i>	16	10 184,44 €	1 520,16 €
<i>Kärkölä</i>	24	15 276,66 €	2 280,24 €
Peruspalvelukeskus Oiva I			
<i>Asikkala</i>	52	33 099,43 €	4 940,52 €
<i>Padasjoki</i>	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Peruspalvelukuntayhtymä Kallio			
<i>Alavieska</i>	13	8 274,86 €	1 235,13 €
<i>Nivala</i>	73	46 466,50 €	6 935,73 €
<i>Sievi</i>	12	7 638,33 €	1 140,12 €
<i>Ylivieska</i>	74	47 103,03 €	7 030,74 €
Perusturvakuntayhtymä Akseli			
<i>Masku</i>	27	17 186,24 €	2 565,27 €
<i>Mynämäki</i>	63	40 101,23 €	5 985,63 €
<i>Nousiainen</i>	20	12 730,55 €	1 900,20 €
Perusturvakuntayhtymä Karviainen			
<i>Karkkila</i>	72	45 829,97 €	6 840,72 €
<i>Nummi-Pusula</i>	46	29 280,26 €	4 370,46 €
<i>Vihti</i>	103	65 562,32 €	9 786,03 €
Petäjäveden kunta	36	22 914,99 €	3 420,36 €
Pieksämäen kaupungin perusturva			
<i>Pieksämäki</i>	173	110 119,24 €	16 436,73 €
Pielaveden kunta	58	36 918,59 €	5 510,58 €
Pihtiputaan kunta	31	19 732,35 €	2 945,31 €
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä			
<i>Mänttä-Vilppula</i>	99	63 016,22 €	9 405,99 €
Pirkkalan kunta	56	35 645,54 €	5 320,56 €
Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymä POSA			
<i>Honkajoki</i>	17	10 820,97 €	1 615,17 €
<i>Jämijärvi</i>	14	8 911,38 €	1 330,14 €
<i>Kankaanpää</i>	55	35 009,01 €	5 225,55 €
<i>Karvia</i>	24	15 276,66 €	2 280,24 €
<i>Siikainen</i>	11	7 001,80 €	1 045,11 €
Polvijärven kunta	45	28 643,73 €	4 275,45 €
Porin kaupunki			
<i>Luvia</i>	29	18 459,30 €	2 755,29 €
<i>Merikarvia</i>	37	23 551,51 €	3 515,37 €
<i>Pomarkku</i>	24	15 276,66 €	2 280,24 €
<i>Pori</i>	507	322 719,40 €	48 170,06 €
<i>Ulvila</i>	68	43 283,86 €	6 460,68 €
Pornaisten kunta	18	11 457,49 €	1 710,18 €
Porvoon kaupunki	233	148 310,89 €	22 137,33 €
Posion kunta	99	63 016,22 €	9 405,99 €
PPKY Selänne			
<i>Haapajärven kunta</i>	48	30 553,32 €	4 560,48 €
<i>Kärsämäki</i>	14	8 911,38 €	1 330,14 €
<i>Pyhäjärvi</i>	40	25 461,10 €	3 800,40 €
<i>Reisjärvi</i>	14	8 911,38 €	1 330,14 €
Pudasjärven kunta	114	72 564,13 €	10 831,14 €
Pyhtään kunta	55	35 009,01 €	5 225,55 €
Pyhäntä	8	5 092,22 €	760,08 €
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä peruspalvelukeskus Aava			
<i>Hartola</i>	34	21 641,93 €	3 230,34 €
<i>Iitti</i>	80	50 922,19 €	7 600,80 €
<i>Myrskylä</i>	17	10 820,97 €	1 615,17 €
<i>Nastola</i>	80	50 922,19 €	7 600,80 €
<i>Orimattila</i>	130	82 748,57 €	12 351,30 €
<i>Pukkila</i>	10	6 365,27 €	950,10 €
<i>Sysmä</i>	49	31 189,84 €	4 655,49 €
Pöytyän kunta	62	39 464,70 €	5 890,62 €
Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä			
<i>Pyhäjoki</i>	28	17 822,77 €	2 660,28 €
<i>Raahe</i>	125	79 565,93 €	11 876,25 €
<i>Siikajoki</i>	59	37 555,12 €	5 605,59 €
<i>Vihanti</i>	28	17 822,77 €	2 660,28 €
Raision kaupunki			
<i>Raision kaupunki</i>	151	96 115,64 €	14 346,51 €
<i>Ruskon kunta</i>	30	19 095,82 €	2 850,30 €
Rantasalmi	31	19 732,35 €	2 945,31 €
Ranuan kunta	88	56 014,41 €	8 360,88 €
Raseborgs stad	242	154 039,64 €	22 992,42 €
Rauman kaupunki	283	180 137,26 €	26 887,82 €
Rautavaaran kunta	16	10 184,44 €	1 520,16 €
Riihimäen kaupunki	208	132 397,70 €	19 762,08 €

Rovaniemen kaupunki	830	528 317,76 €	78 858,28 €
Ruoveden kunta	60	38 191,65 €	5 700,60 €
Rääkkylän kunta	26	16 549,71 €	2 470,26 €
Sallan kunta	128	81 475,51 €	12 161,28 €
Salon kaupunki	369	234 878,62 €	35 058,68 €
Sastamalan sosiaali- ja terveyspalvelut			
<i>Kiikonen</i>	7	4 455,69 €	665,07 €
<i>Punkalaidun</i>	26	16 549,71 €	2 470,26 €
<i>Sastamala</i>	191	121 576,74 €	18 146,91 €
Seinäjoen yhteisoiminta-alue			
<i>Isokyrö</i>	28	17 822,77 €	2 660,28 €
<i>Seinäjoki</i>	246	156 585,75 €	23 372,46 €
Siikalatva	57	36 282,06 €	5 415,57 €
Siiliset-peruspalvelukeskus			
<i>Maaninka</i>	26	16 549,71 €	2 470,26 €
<i>Nilsia</i>	43	27 370,68 €	4 085,43 €
<i>Siilinjärvi</i>	67	42 647,34 €	6 365,67 €
Simon kunta	35	22 278,46 €	3 325,35 €
Sipoon kunta	84	53 468,30 €	7 980,84 €
Sisä-Savon Terveydenhuollon kuntayhtymä			
<i>Rautalampi</i>	44	28 007,21 €	4 180,44 €
<i>Suonenjoki</i>	88	56 014,41 €	8 360,88 €
<i>Tervo</i>	17	10 820,98 €	1 615,17 €
<i>Vesanto</i>	27	17 186,24 €	2 565,27 €
Sodankylän kunta	122	77 656,35 €	11 591,22 €
Someron kaupunki	94	59 833,58 €	8 930,94 €
Sosiaali- ja terveyspalvelukeskus Helli-liikelaitos			
<i>Kesälahti</i>	24	15 276,66 €	2 280,24 €
<i>Kitee</i>	83	52 831,78 €	7 885,83 €
<i>Tohmajärvi</i>	44	28 007,21 €	4 180,44 €
SoTe kuntayhtymä Perusturvaliikelaitos Saarikko			
<i>Kannonkoski</i>	16	10 184,44 €	1 520,16 €
<i>Karstula</i>	36	22 914,99 €	3 420,36 €
<i>Kivijärvi</i>	11	7 001,80 €	1 045,11 €
<i>Kyyjärvi</i>	14	8 911,38 €	1 330,14 €
<i>Saarijärvi</i>	75	47 739,56 €	7 125,75 €
Sulkava	29	18 459,30 €	2 755,29 €
Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä			
<i>Isojoki</i>	30	19 095,82 €	2 850,30 €
<i>Karijoki</i>	15	9 547,91 €	1 425,15 €
<i>Kauhajoki</i>	103	65 562,32 €	9 786,03 €
<i>Teuva</i>	51	32 462,90 €	4 845,51 €
Säkylän kunta	31	19 732,35 €	2 945,31 €
Taivalkosken kunta	91	57 924,00 €	8 645,91 €
Tampereen kaupunki	1168	743 464,03 €	110 971,66 €
Tervolan kunta	67	42 647,34 €	6 365,67 €
Toivakka	13	8 274,86 €	1 235,13 €
Tornion kaupunki	234	148 947,42 €	22 232,34 €
Turun kaupunki	1240	789 294,01 €	117 812,38 €
Tuusniemen kunta	29	18 459,30 €	2 755,29 €
Tuusulan kunta	99	63 016,22 €	9 405,99 €
Tyrnävän kunta	21	13 367,08 €	1 995,21 €
Töysän kunta	15	9 547,91 €	1 425,15 €
Urjalan kunta	39	24 824,57 €	3 705,39 €
Utsjoen kunta	11	7 001,80 €	1 045,11 €
Uudenkaupungin yhteistoiminta-alue			
<i>Kustavi</i>	13	8 274,86 €	1 235,13 €
<i>Pyhäranta</i>	12	7 638,33 €	1 140,12 €
<i>Taivassalo</i>	25	15 913,19 €	2 375,25 €
<i>Uusikaupunki</i>	102	64 925,80 €	9 691,02 €
<i>Vehmaa</i>	13	8 274,86 €	1 235,13 €
Uurainen	13	8 274,86 €	1 235,13 €
Vaasan kaupunki	313	199 233,08 €	29 738,12 €
Valkeakosken kaupunki	151	96 115,64 €	14 346,51 €
Vantaan kaupunki	611	388 918,26 €	58 051,10 €
Varkauden kaupunki	152	96 752,17 €	14 441,52 €
Vesilahden kunta	28	17 822,77 €	2 660,28 €
Viitasaaren kaupunki	66	42 010,81 €	6 270,66 €
Virolahden kunta	94	59 833,58 €	8 930,94 €
Virrat	68	43 283,86 €	6 460,68 €
Vähänkyrön kunta	18	11 457,49 €	1 710,18 €
Vöyri	36	22 914,99 €	3 420,36 €
Yli-Iin kunta	25	15 913,19 €	2 375,25 €
Ylitornion kunta	73	46 466,50 €	6 935,73 €
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä			
<i>Iisalmi</i>	180	114 574,94 €	17 101,80 €
<i>Kiuruvesi</i>	94	59 833,58 €	8 930,94 €
<i>Sonkajärvi</i>	31	19 732,35 €	2 945,31 €
<i>Vieremä</i>	25	15 913,19 €	2 375,25 €
Ylöjärven kaupunki	101	64 289,27 €	9 596,01 €
Ålands Hälso- och Sjukvård			
<i>Brandö</i>	3	1 909,58 €	285,03 €
<i>Eckerö</i>	13	8 274,86 €	1 235,13 €
<i>Finström</i>	19	12 094,02 €	1 805,19 €
<i>Föglö</i>	4	2 546,11 €	380,04 €
<i>Geta</i>	1	636,53 €	95,01 €
<i>Hammarland</i>	12	7 638,33 €	1 140,12 €
<i>Jomala</i>	17	10 820,97 €	1 615,17 €
<i>Kumlinge</i>	4	2 546,11 €	380,04 €
<i>Kökar</i>	5	3 182,64 €	475,05 €
<i>Lemland</i>	8	5 092,22 €	760,08 €
<i>Lumparland</i>			
<i>Maarianhamina</i>	105	66 835,38 €	9 976,05 €
<i>Saltvik</i>	16	10 184,44 €	1 520,16 €
<i>Sottunga</i>	6	3 819,16 €	570,06 €
<i>Sund</i>	10	6 365,27 €	950,10 €
<i>Vårdö</i>	4	2 546,11 €	380,04 €
Ähtärin kaupunki	57	36 282,06 €	5 415,57 €
Äänekosken kaupunki	114	72 564,13 €	10 831,14 €
	37575	23 917 518,11 €	3 570 000,35 €

Valtiokonttorin ohjeistukset kunnille/kuntayhtymille 2012

Rintamaveteraaneille kotiin vietävät kunnalliset avopalvelut

Valtion vuoden 2012 talousarviossa on varattu määrärahaa rintamaveteraaneille kotiin vietäviin kunnallisiin avopalveluihin. Rintamaveteraaneille kotiin vietäviin kunnallisiin avopalveluihin varatun määrärahan käyttöön on haluttu lisätä joustoa. Suositus on, että kuntoutukseen varatusta kokonaismäärärahasta 10 - 15 prosenttia käytetään näihin kotiin vietäviin palveluihin. Erillisen määrarahaseurannan mahdollistamiseksi Valtiokonttori on kohdistanut kuntiin kuntoutusmäärärahasta noin 13 pro-

senttia käytettäväksi rintamaveteraaneille kotiin vietäviin kunnallisiin avopalveluihin.

Kunnallisiin avopalveluihin oikeutetun rintamaveteraanin tulee olla Suomessa asuva vuosien 1939 - 1945 sotiin osallistunut rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen tai rintamatunnuksen omaava rintamaveteraani. Sotainvalideille, joiden sotilassivustamukseen on vahvistettu 10 prosenttia, ei voida antaa tätä määrärahan perusteella rintamaveteraaneille tarkoitettuja kunnallisia avopalveluja.

Rintamaveteraanien kunnallisiin avopalveluihin osoitettu määräraha on jaettu kunnassa asuvien rintamaveteraanien lukumäärän suhteessa. Rintamaveteraanien määrästä on kuitenkin vähennetty kunnassa asuvien sotainvalidien lukumäärä. Määräraha maksetaan maaliskuun aikana ilmoittamallenne tilille. Määräraha on pidettävä erillään muusta Valtiokonttorin kunnalle tai kuntayhtymälle aikaisemmin tänä vuonna osoitettamasta rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahasta.

Määrärahaa voidaan käyttää

sosiaalihuoltolain mukaisen kotipalvelun antamiseen sen tarpeessa oleville veteraaneille. Kotiin vietävinä palveluina voivat tulla kyseeseen esim. kodinhoitajan apu, ateriapalvelu, pyykkipalvelu, siivousapu sekä kuljetuspalvelut. Määrärahan käyttöön sovelletaan sosiaalihuoltolain mukaista tarveharkintaa kuitenkin niin, että rintamaveteraanin tuloja ei tarvitse selvittää, vaan palvelun tarve on ratkaiseva. Tavoitteena on tukea monipuolisesti veteraanin kotona selviytymistä.

Valtiokonttori tulee pyytämään tämän määrärahan

käytöstä ensi vuoden keväällä erillisen selvityksen. Kunnat/kuntayhtymät voivat käyttää vuoden 2012 määrärahaa 31.3.2013 asti, mutta päätökset pitää tehdä vuoden 2012 puolella.

Mikäli kunnalta/kuntayhtymältä jää määrärahaa käyttämättä 5 euroa tai enemmän, on se palautettava Valtiokonttoriin viimeistään 15.5.2013.

Lisätietoja

Merja Längman,
puh. (09) 7725 8203
Anne Sirén,
puh. (09) 7725 8221

Vastauksia Valtiokonttorilta

Valtion vuoden 2012 talousarviossa on varattu määrärahaa rintamaveteraaneille kuntoutukseen sekä kotiin vietäviin kunnallisiin avopalveluihin. Varsinkin kotiin vietävien palveluiden määrärahan tiedottamisessa ja käytössä on tietojemme mukaan ollut epäselvyyksiä vuonna 2011, jolloin se maksettiin kunnille ensimmäistä kertaa. Samoin tänä vuonna on jossakin kunnassa ihmetelty tätä määrärahaa, jonka oletettiin olevan ns. kertaluontoinen raha vuodelle 2011. Näiden

epäselvyyksien välttämiseksi julkaisemme taulukon kunnallisista määrärahoista sekä Valtiokonttorin kunnille lähettämän kirjeen Rintamaveteraanien kotiin vietävien palveluiden määrärahan käytöstä. Tällä yhteistyöllä pyrimme vaikuttamaan siihen, että määrärahat kunnissa tulevat käytetyksi annettujen ohjeistusten mukaisesti niihin oikeutettujen veteraanien hyväksi.

Pyysimme Valtiokonttorilta vastauksia muutamiin yleisempiin kunnilta liitolle tulleeisiin kysymyksiin.

Miten kunnat saavat informaation näistä määrärahoista ja ohjeistuksesta? Menevätkö kotipalveluihin tarkoitetut määrärahat sosiaali- vai terveydenhuollon kautta? Onko maksupaikka eri kun kuntoutusmäärärahoissa?

Valtiokonttori on lähettänyt kunnille ohjekirjeet kotipalveluista sekä rintamaveteraanien kuntoutuksesta. Nämä molemmat ovat luettavissa myös Valtiokonttorin internet-sivuilla. Rahat on lähetetty kunnille erikseen kuntoutusta ja kotipalvelua varten eri tileille. Useimmissa kunnissa kotipalveluasiantuntija sosiaalipuoli ja varsinaisen kuntoutuksen terveystoimikunta. Kuntia on myös ohjeistettu pitämään rahat erillään ja tilitykset Valtiokonttorille tehdään myös erikseen.

Vuosi sitten monista kunnista alettiin kysellä kotiin vietävien palveluiden määrärahaa; mikä tällainen raha on ja missä se on? Onko nyt varmistettu, että tänä vuonna ei tapahdu näin, vaan kunnat ovat tietoisia määrärahaa ja määrärahan käytöstä?

Kunnille on mennyt edellä mainitut infot. Valtiokonttorin on vaikea varmistaa asiaa enempää, jos kunnissa ei lueta ohjeita tai tieto ei muusta syystä kulje kunnan sisällä. Kuntien edustajille tarkoitetuissa tilaisuuksissa nämä kaksi tukimuotoa (veteraanikuntoutus kaikkine eri mahdollisuuksineen ja nämä kotiin vietävät avopalvelut) ovat olleet esillä ja niitä on käyty läpi - mitä ne tarkoittavat, mihin määrärahat on tarkoitettu jne. Olemme siis yrittäneet valaista asiaa sekä kirjallisesti että erilaisten esitysten muodossa.

Onko ohjeistusta tarpeen vielä selvittää ja jos niin miten?

Mielestäni ohjeistus on vähintäänkin kohtuullisella tasolla. Kotipalvelujen sisällöstä on tullut jonkin verran kysymyksiä kunnista ja niitä on selvitetty puhelimitse/sähköpostilla. (Tosin sosiaalipuolella pitäisi periaatteessa tietää, mitä sosiaalihuoltolain mukainen kotipalvelu sisältää).

Valtiokonttorin mielipide jakoperusteista ja siitä, että määrärahat maksetaan tasa-suuruusina erinä?

Määrärahahan (itse asiassa molemmat määrärahat) jaetaan ohjeen mukaan tänä vuonna kunnassa asuvien rintamaveteraanien lukumäärän suhteessa. Rahat lähetetään kuntiin neljä kertaa vuodessa yhtä suuriina erinä ja se perustuu rintamaveteraanien kuntoutuslain 6 §:ään. Minä en muista yhtään valitusta kuntapuolelta tästä määrärahan jakoasiasta. Kunnat voisivat ehkä haluta rahat nopeammin käyttöönsä, mutta ei nykyinenkään käytäntö liene mikään ongelma. Valtiokonttorin (lähinnä tässä tapauksessa nyt minun) käsityksen mukaan määrärahan jako rintamaveteraanien lukumäärällä on oikeudenmukainen. En ainakaan itse tiedä, mikä muu jakoperuste olisi parempi.

Vastaukset kysymyksiin antoi linjanjohtaja Marja-Liisa Taipale Valtiokonttorista.

Levin Huoneistolomat Oy

LEVI

www.levinhuoneistolomat.fi

Veteraani-projekti 2012

Mallia päivä kuntoutukseen

Veteraanilla on mahdollisuus vuodessa 20-30 hoitokerran avokuntoutukseen. Avokuntoutusta voidaan tarvittaessa antaa myös **kotikuntoutuksena**. Kuntoutusjakson tavoitteet ja kuntoutussuunnitelma laaditaan fysioterapeuttisen tutkimuksen sekä kuntoutujan henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta.

Päiväkuntoutus

Kuntoutuskurssin tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa sekä saada selviä tuloksia fyysisessä toimintakyvyssä. Jokaisella kuntoutujalla voi olla lisäksi oma henkilökohtainen tavoite, jota pyritään jakson aikana toteuttamaan. (Yksi tavoite voi olla sosiaalisuuden lisääntyminen, eli toisen seurassa virkistyminen.)

Kurssin loputtua arvioidaan asetetut tavoitteet sekä annetaan jatkosuositukset omaehtoiselle kuntoutukselle. Kursin loppumittaukset tehdään viimeisellä käyntikerralla sai-

raanhoitajan/ fysioterapeuttin toimesta: Bergin tasapainotestien, fyysisen toimintakykyarvion, verenpainemittauksen ja palautekyselyn sekä arvion apuvälineiden tarpeesta. Kuntoutujille voidaan tarvittaessa tehdä myös kotikäynti.

Kuntoutuskurssi toteutetaan turvallisessa ympäristössä osaavien ohjaajien turvin. Usein päivä kuntoutusta toteutetaan palvelutalojen yhteydessä olevissa tiloissa, jossa on mm. kuntosalit ja jopa uima-altaat, sekä muut tarvittavat tilat. Päiväkuntoutusta voidaan järjestää myös kuntoutuslaitoksi-

Kuntoutusjakso sisältää:

Päivä alkaa n. klo 9 ja päättyy klo n. 15. Päivään sisältyy esimerkiksi kuntosaliharjoituksia (pesulla käynti tämän jälkeen), 60 minuutin fysioterapia, lounas, iltapäiväkahvi ja ryhmätoimintaa. Veteraanin kuntoutustarve määräytyy lääkärinläheteen perusteella, yksilöllisesti kuntoutussuunnitelmaan pohjautuen. Veteraaneilla on päi-

vän aikana mahdollisuus lepo hetkeen tai jopa mahdollisuus omaan lepo huoneeseen, jossa voi levätä silloin, kun tarve vaatii. Päiväohjelma voidaan suunnitella myös hyvin yksilökohtaisesti. Yleensä alkutestaukset tehdään kuntoutusjakson ensimmäisenä päivänä ja loput testit viimeisenä. Jatkosuositukset sekä tulokset jakson vaikuttavuudesta kuntoutuja saa jakson loputtua kotiinsa.

Päiväkuntoutusryhmän koko on 6-9 kuntoutujaa. Päiväkuntoutusryhmän koko voi vaihdella ryhmän tarpeen mukaan. Esimerkiksi Luumäellä päivä kuntoutusryhmässä voi olla jopa 15 kuntoutujaa, koska ohjaajia/ auttajia on saatavilla veteraanien tarpeen mukaisesti. Kuntoutus voidaan aloittaa heti kun sopiva ryhmä on koossa ja yksilölliset veteraanikuntoutuspäätökset ovat tehty jokaiselle veteraanille. Esimerkiksi päivä kuntoutus voidaan toteuttaa siten, että veteraani si-
toutuu käymään päivä kuntoutuksessa viiden viikon ajan tiistaisin ja torstaisin. Päiväkun-

toutuksen pituus yleensä on 10 päivää, kuntoutus voi olla jopa 20 päivää riippuen veteraanin kuntoutuksen tarpeesta ja toimintakyky luokasta.

Päiväkuntoutus soveltuu hyvin yksinasuville veteraaneille. Tämän lisäksi päivä kuntoutus sopii omaishoidossa oleville veteraaneille, jolloin omaishoitajalle järjestyy ylimääräinen vapaapäivä. On muistettava, että myös veteraanipariskunnat ha-
keutuvat päivä kuntoutukseen, koska silloin on mahdollista tavata kuntoutuksen merkeissä veteraanituttaviaan. Erityisesti palautetta on tullut veteraanien kunnan kohentumisesta. Koska päivä kuntoutuksessa käydään kaksi kertaa viikossa, tietyllä ajanjaksolla, ovat itse veteraanit sekä omaiset havainneet ilolla veteraanin fyysisen kunnan kohentumisen sekä sosiaalisen virkistymisen.

Hintaesimerkkejä Eksoten ja Kotkan päivä kuntoutuksesta:

Hinta keskimäärin Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimintaluokalla on TKL II 1154,50 euroa ja TKL III 1145,00 euroa

(10 käyntikertaa). Eksoten alueella päivä toimintaa järjestetään kuudessa eri pisteessä.

Kotkassa käynnistyi kolmas vuosi, kun päivä kuntoutusta on toteutettu ja se ositettu Haminan hoito- ja kuntoutuskeskuksesta

Hinnat pyöristettynä tkl 3 120,-/pv, tkl 2 139,-/pv Veteraanit ovat todenneet, että se on erittäin hyvä kuntoutusmuoto, jota olisi pitänyt toteuttaa jo paljon aikaisemmin.

Kuntoutus on veteraanille maksutonta. Jos veteraani joutuu käyttämään taksia kuntoutusmatkoihin hän saa sitä varten todistuksen ja Kela korvaa matkakulut kokonaisuudessaan ilman omavastuusuutta. Päiväkuntoutukseen järjestetään yleensä ryhmätaksi, jossa kaikki samaan päivä kuntoutukseen matkaavat veteraanit pääsevät samassa kyydissä.

Anni Grundström

Veteraanikuntoutuksen merkitys sairaalasta kotiutuessa

Veteraanien keski-ikä ollessa tällä hetkellä noin 88 - 89 vuotta, yhä useampi veteraani joutuu sairaalaan. Mahdollisia syitä sairaalahoitoon on monia; mm. yleiskunnon lasku (taustalla usein puutteellinen ravitsemus ja vajeet lääkityksen asianmukaisessa hoitamisessa ja/ tai muistiongelmia), aivoverenvuoto tai aivoinfarkti halvaantumisoireineen sekä erilaiset murtumat.

Sairaalahoitojaksojen venyminen merkitsee useimmiten sitä, että veteraanin kotiin palaaminen käy yhä haasteellisemmaksi.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimintaluokalla (Eksotessa) toimii SAS-toimisto (S=selvitys A=arvioi S=sijoita), jonka työntekijät yhdessä työryhmän/asiakkaan/omaisten/kotisairaanhoidon kanssa kartoittavat sairaalassa olijan jatkokuntoutustarvetta. Työryhmään kuuluu SAS-toimiston työntekijä, osaston lääkäri, fysioterapeut-

ti, osastonhoitaja/sairaanhoitaja, sosiaaliohjaaja, sekä veteraanineuvoja silloin, kun osastolla on hoidettavana veteraani/veteraaneja. Kunkin osaston tilanne käydään läpi kerran kuukaudessa.

Etelä-Karjalan keskussairaalassa on myös kaksi kotiutushoitajaa, jotka tekevät vastaavaa työtä keskussairaalassa yhteistyössä keskussairaalan osastojen, SAS-toimiston ja em. yhteistyötahojen kanssa.

Veteraanineuvoja poimii osaston potilaista etukäteen veteraaniasiakkaat, joiden asiat käsitellään kokouksessa aina ensin. Kun se on tehty, veteraanineuvoja poistuu, ja työryhmä jatkaa muiden potilaiden asioiden käsittelyä.

Kokouksessa on selvinnyt, kenelle veteraanille suunnitellaan kotiutusta ja mahdollinen kotiutuspäiväkin.

Tämän jälkeen veteraanineuvoja tekee kuntoutushakemuksen yhdessä veteraanin kanssa osastolla tai hänen

omaisensa kanssa useimmiten puhelimitse. Sairaalaan pois pääseväille veteraanille suositellaan ensisijaisesti pitkäkestoisesta avokuntoutusta (tarvittaessa kotona annettuna), minkä useimmat veteraanit ja heidän omaisensa mielellään hyväksyvät.

Ennen kotiutusta hoitava lääkäri tekee kuntoutusta varten fyysikaalisen hoidon lähteen (avokuntoutus) tai kuntoutussuunnitelman (laitoskuntoutus) joka toimitetaan veteraanineuvontaan. Veteraanikuntoutushakemus käsitellään kuntoutuspäätöskokouksessa mahdollisimman lähellä kotiutusta, jonka jälkeen veteraanineuvoja vielä varmistaa palveluntuottajalta, että kuntoutus aloitetaan mahdollisimman nopeasti kotiutuksen jälkeen.

Veteraanineuvojen tiivis yhteistyö SAS-toimiston, kotiutushoitajien ja sairaalan osastojen kanssa mahdollistaa sen, että kotiutuksen yhteyteen suunniteltu, erityisesti

avomuotoinen veteraanikuntoutus on tehokasta. Oikea-aikaisen veteraanikuntoutuksen avulla tuetaan kuntoutujan kotona selviytymistä, lisätään hänen turvallisuuden tunnettaan ja jopa ennalta ehkäistään uu-

delleen sairaalaan päätymistä kohta kotiutuksen jälkeen.

Eija Peuha

Lappeenranta, veteraanineuvoja

www.aholatransport.fi

Hertz®

**Hertz Autovuokraamo.
Sotaväen sopimustoimittaja.**

**Tiedustelut ja varaukset:
Hertz Varauspalvelu ☎ 0200 11 22 33**

Pakkalan Liikenne Alavus	KJM Kupari Oy Asikkala	Sisustus-Taloteam Oy Aura
Hovila Oy Espoo	SUOMEN KONGRESSITEKNIikka Oy	Ari-Air Oy Espoo
Vesijohtoliike J. Laitinen Oy Espoo	www.numos.fi	JiiriCo Oy Espoo
T:mi Jan Nylund Espoo	Tilinoiva Oy Espoo	Hanar Ky Espoo
Ollasgård Håkan Nyström Espoo	Goodmill Systems Oy Espoo www.goodmillsystems.fi	Market-Visio Oy Espoo
Oy Finductives Ltd Espoo www.finductives.fi	Kylmäoja Oy Espoo	Ris-Esset Ab Oy Esse
Euran Yritystilit Oy Eura	RR Site Service Oy Eurajoki www.rrss.fi	Pohjanmaan Romu Oy Haapajärvi
Maansiirto Perala Oy Halikko	Haminan Vesijohtoliike Penttilä Oy Hamina	L&T Recoil Oy Hamina
Kaakon Rakennus Oy Hamina	Hangon Liikenne-Friman Matkat Hanko	Kuljetuspalvelu Lintunen&Rothsten Oy Hattula
Kuljetusliike V. Mönkkönen Oy Helsinki	SPT-Sähkö Oy Helsinki	Arkkitehdit Mustonen Oy Helsinki
Lektar-Yhtymä Helsinki	Sanrum Oy Helsinki	Lihatukku Heikin Liha Oy Helsinki
Arkkitehdit Jurvainen ja Pesola Oy Helsinki	Päivittäistavarakauppa ry PTY	Suomen Varustamot ry Helsinki
LHH Consulting Oy Ab Ltd Helsinki	Kiitos sotaveteraaneille	Transpap Oy Helsinki
Tapahtumakeskus Telakka Helsinki	Rakennusyhtiö Muhonen Oy Helsinki	Arkkitehtitoimisto Arknova Oy Helsinki
Saneeraustyö John Eklund Oy Helsinki	Secvia Oy Helsinki www.secvia.fi	Net Logistic JVM Oy Helsinki

Aon Finland Oy Helsinki	RGB Oy Helsinki	S. Eklund-Consulting Oy Helsinki
Rail Partners Oy Helsinki	Smiler Kiinteistöautomaatio Oy Helsinki	The House of Björnberg Helsinki
Haagan Kiinteistötoimisto Oy Helsinki		Kauppapuutarhaliitto ry Helsinki
Urheiluhallit Oy Helsinki	Rakennus Oy Isotalo Helsinki	VITA Lääkäriasema Oy Helsinki
Maanrakennus Möller Helsinki	Craftia Oy Helsinki	Larabe Oy Helsinki
Lattiakolmio Oy Helsinki	Hermannin Kuljetus Oy Helsinki	Taxiline Koskinen Oy Helsinki puh.0500-666 872
Mainosteline Oy Helsinki	Taipuset Oy Himanka	Kiitos sotaveteraaneille
Vihertaso Oy Hyvinkää	Kiljavan Lääketutkimus Oy Hyvinkää	Kuljetusliike R. Koljonen Oy Hyvinkää
Kaivur Oy Hyvinkää	Triplan Oy Hämeenlinna	T:mi Tapsa Service Tuulos
Sähköpiste Rajala Ky Hämeenlinna	Kuljetusliike Matti Löflund Oy Iittala	Parketti Suvala Oy Hämeenlinna www.parkettisuvala.fi
Metallityö Vainio Oy Iisalmi	Deivox Oy Iisalmi	Pohjanmaan Sähköpalvelu Oy 60800 Ilmajoki, puh.06-4246 640,61400 Ylistaro, puh.06-4740 407
Imatran Kone Oy Imatra	Maalausliike E. Heiskanen Oy Imatra www.e-heiskanen.fi	Kuusitunturi Oy Imatra
Imatran YH-Rakennuttaja Oy Imatra	Ukonhauta Oy Imatra	Tervakosken Sähkötaito Oy Janakkala, Tervakoski
Kuljetus Risto Putkinen Oy Joensuu	Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky Kiihtelysvaara	Joensuun Laivaus Oy Joensuu
Isännöitsijätoimisto Pekka Kuparinen Oy Joensuu	Ohjelmatoimisto DJ-Team Jouko Muikku Ky Heinävaara, Joensuu	 Joensuu

Pentti Perttuli: Sotamuistoja Rukajärven suunnalta

RJP 6:n Rajajääkärikomppaniassa Rukajärven suunnalla palvelleelle Pentti Perttulille muodostui sotavuosien tärkeimmäksi tehtäväksi selvittää Lieksajärven itäisen puolen vihollisjoukkojen sijainti, niiden miesvahvuus ja taisteluvalmius sekä maaston kulkukelpoisuus ja mahdollisuudet omien joukkojen siirroille. Tiedustelualue ulottui Lieksajärven eteläpäädyistä Rukajärven tielle. Pituutta partioretkelle kertyi 100 km.

Olimme kesällä 1941 edenneet jo Lieksajärven länsirannalle, mutta joukkojemme komentajalla ei ollut tietoa siitä, kuinka suuria taisteluosastoja vihollisella järven toisella puolella oli, kuinka hyvin ne olivat aseistettu ja mikä niiden taisteluvalmius oli, säkyläläinen Pentti Perttuli (96) kertoo. Tiesimme vain, että alue kokonaisuudessaan on vaikeakulkuista maastoa, harvaan asuttua seutua, jolle sijoittuu vain kolme keskisuurta kylää, Tuusenia, Tsolkki ja Koroli.

Sain tehtäväkseni toimia tiedusteluun valitun joukkoyksikön johtajana, johon yksikköön kuuluivat kaksi joukkueenjohtajaa ja 60 miestä. Etenimme siten, että kärjessä kulki kaksi tunnustelijaa, sitten kärkijoukko ja lopuksi pääjoukko. Olimme äärimmäisen varovaisia, koska olimme liikkeellä vieraan valtion alueella, emmekä tienneet, mikä meitä edessämme odottaa.

Tilanne oli kuin elämän ja kuoleman arvan vetämistä. Koskaan et tiennyt, mikä viimeinen vetosi tulisi olemaan. Mielessä liikkui jatkuvasti ajatus siitä, antaako vihollinen meidän kulkea syvälle virittämäänsä mottiin ja sen jälkeen sulkee paluutiemme takana. Ajoittain joudumme tiukkaan tulitaisteluun, mutta vihollisosastot olivat useimmiten suhteellisen pieniä ja yhtenäisen rintamalinja tuntui alueelta puuttuvan. Kohtaamistamme tulitaisteluista selvisimme pienin tappioin. Kaatuneita ei tullut lainkaan ja haavoittuneitakin vain yksi, Pentti toteaa.

Raportti komppanianpäällikölle

Tiedustelumatkastamme laadin tarkan ja yksityiskohtaisen muistion komppaniamme päällikölle. Muistioon merkittiin vihollisosastojen sijainti, todennäköinen miesvahvuus ja asevarustus. Muistio kuvasi myös maaston korkeuserot, maastoesteet ja sopivimmat

kulkureitit. Pituutta tiedustelumatkalle kertyi lähes sata kilometriä ja kesto seitsemän vuorokautta.

Kulkuvälineenä osastolla olivat polkupyörät. Niillä oli mahdollista kuljettaa mukana myös muona, varusteet ja tarvittava aseistus. Huoltoyhteyttä tiedusteluosastoon ei voitu järjestää, koska koko ajan osasto eteni vihollismaassa, ajoittain vihollisjoukkojen takana.

Pentti Perttulin laatiman tiedusteluraportin pohjalta kirjailija Antti Tuuri kirjoitti 1990-luvulla kirjan *Elämä isänmaalle* (v. 1998) sekä käsikirjoituksen elokuvaan *Rukajärventie*. Siinä elokuvassa itseoikeutettuna esiintyi myös Pentti Perttuli, jonka roolin näytteli Peter Franzén. Tunte mattoman Sotilaan jälkeen Rukajärventie on ollut maamme suosituin sotaelokuva.

Juuret maataloudessa

Pentti Perttuli syntyi Hausjärvellä 1916. Isä oli agrologi, talousneuvos Veli Perttuli, joka työskenteli asuinkuntansa maatalousneuvojana. Äiti Terttu oli ekonomi ja työnään hänellä oli vastuullinen toimistotyö. Pentin lisäksi perheessä oli kaksi tyttöä.

Isän työpaikka muuttui pian Pornaisiin, josta perhe osti myös maatilan. Pentti Perttuli kävi kansakoulunsa Pornaisissa, mutta oppikoulun Porvoossa. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Porvoon Yhteislyseosta 1935. Ajan hengen mukaisesti Pentti oli mukana myös suojeluskuntatyössä.

Päästyään ylioppilaaksi Pentti Perttuli hakeutui vapaaehtoisena suorittamaan asevelvollisuuttaan. Sijoituspaikka oli Hämeen Ratsuväkirykmentti (HRR) Lappeenrannassa. Alokaskoulutuksen jälkeen vuorossa oli aliupseerikoulu. Koulu tunnettiin erityisen tiukkana ja kurinalaisena yksikkönä. Kurssin kolme parasta oppilasta ylennettiin alikersanteiksi jo ennen kurssin päättymistä. Yksi näistä kol-

Pentillä on komea, kymmenien puukkojen kokoelma. Suurin osa niistä on saatu vieras- tai vierailukäyntien yhteydessä. Mukana on myös itse hankittuja.

mesta oli kurssin priimus Pentti Perttuli. Lappeenrantaan oli sijoitettuna myös Uudenmaan Ratsuväkirykmentti.

Tavanomaisen sotilaskoulutuksen lisäksi ratsuväkirykmentissä annettiin opetusta myös hevosten hoidossa, käsitteilyssä ja ratsastuksessa. Eri tyisen näyttävän ratsuväkirykmentistä teki hevosten ohella varusmiesten ykköspuku, punainen takki, jossa kultainen luurankoraidoitus, sapeli ja komea päähine. Aliupseerikoulun jälkeen oli vuorossa reserviupseerikoulu.

Suoritettuani asevelvollisuuspalvelun aloitin välittömästi opiskelun Helsingin yliopiston maa- ja metsätieteellisessä tiedekunnassa. Tiedekuntavalinta oli itsestäänselvä johtuen kotitalalta saadusta maatalouden tuntemuksesta ja kiintymyksestä toimialaan, Pentti Perttuli toteaa.

Kornettina talvisotaan

Talvisodan syttyessä syksyllä 1939 pysähtyivät opinnot siihen. Olin sotilasarvotani kornetti (vänrikki) ja sain määräyksen Karjalan kannakselle, Hämeen Ratsuväkirykmenttiin (HRR) joukkueenjohtajaksi. Meillä olivat sodassa mukana myös hevoset, joita taistelutilanteessa ei kuitenkaan käytetty. Ne oli tarkoitettu vain nopeaan siirtymiseen taistelukohteesta toiseen. Merkittävimmät

taistelut rykmentti kävi Uudellakirkolla, Kanneljärvellä, Perkjärvellä ja Summassa.

Välirauhan aikana opinnot taas jatkuivat, mutta ne jäivät varsin lyhytaikaiseksi, kun vuorossa oli jo jatkosota. Liikekannallepanon alussa Perttuli määrättiin Kiuruvedellä perustetun Kev.Os. 2:n joukkueenjohtajaksi. Myöhemmin marraskuussa 1941 tuli siirto RJP 6:een, joka osallistui tammikuussa 1942 majuri A.Majewskin johtaman Muurmannin radalle ulottuneelle partioretkelle vihollisen selustaan. Perttuli toimi tämän 1 300-miehisen joukon kärkipartion johtajana. Keväällä 1942 Perttuli määrättiin 3./RJP 6:n varapäälliköksi ja syyskuun alussa hänestä tuli kompanianpäälliköksi, jossa tehtäväsä hän toimi jatkosodan loppuun saakka. Siellä tärkeimmät taistelupaikat olivat Repola, Lupasalmi, Rukajärvi, Onda-järvi, Valkialampi, Tahkokoski ja Kontokki. Merkittävän osan Pentin palveluajasta käsitti partiointi vihollislinjojen takana.

Haavoittumatta en sodista kuitenkaan selvinnyt, niitä tapahtui kolmesti. Ensin Huomolassa 1939, Itä-Lemetissä 1940 ja Jolmajärvellä 1942. Väehäeleinen kotiuttaminen tapahtui kapteenina 1944. Reservissä hänet ylennettiin vuonna 1966 majuriksi.

Jatkosodan aikana sain kak-

si kolmen viikon mittaista opiskelulomaa. Ahkera kun olin, sain noina viikkoina opintojani reiluun harppaukseen eteenpäin. Agronomiksi valmistuin vuonna 1943 ja sodan jälkeen v. 1961 maisteriksi (MMM), kertoo Pentti opinnoistaan.

Mittava työura siviilissä

Pentti Perttuli aloitti valmistuttuaan työuransa maatalousministeriön asutusasiainosastolla, piiritarkastajana 1944–1945 ja jatkoi vuodet 1945–1946 Työtehoseurassa tutkimusagronomina. Turengin Sokeritehtaan viljelyspäälliköksi hänet valittiin 1946 ja siitä Lännen Tehtaat Oy:n toimitusjohtajaksi 1951. Tässä työssä hän jatkoikin aina eläkkeelle siirtymiseensä eli vuoteen 1981 asti. Nyt eläkevuosia on kertynyt jo 30. Työelämän oheen Pentti Perttulille kasaantui huomattavan paljon luottamustehtäviä yritysten ja järjestöyhteisöjen hallinnoissa.

Tunnustusta maanpuolustus- ja maatalouden järjestötyöstä

Toiminnastaan maanpuolustusjärjestöissä ja maatalousyhteisöissä on Pentti Perttulille myönnetty monia huomionosoituksia. Maanviljelysneuvos 1968, kunniarajajääkäri 1977, kunniamerkkejä; SVR K, VR 2 ra, 2 kertaa VR 3 tlk, 2 kertaa VR 4.

Rukajärven suunnan perinnetyö

Perttuli osallistui jo jatkosodan aikana joukko-osastonsa edustajana divisioonan valistustoimiston toimikuntiin. Hän oli mm. 1942 syksyllä toimineen Rukajärven suunnan rintamatunnuksen merkkitoimikunnan jäsen. Toimikunta valitsi järjestämänsä kilpailun jälkeen R-merkin Rukajärven suunnan rintamatunnukseksi.

Jatkosodan jälkeen Perttuli oli keskeisesti mukana käynnistämässä Rukajärven suunnan veteraanien perinnetoimintaa. Hänet valittiin Nurmeksessa 1986 Rukajärven suunnan historiikkitoimikunnan jäseneksi yhdessä eversti Erkki Kiviston, professori Toimi Lukkarisen ja DI Toivo Rissasen kanssa. Toimikunta haastatteli 640 suunnan veteraania, josta kertyi 10 000 sivun kirjallinen haastatteluaineisto. Nämä haastattelut tehtiin kirjailija Antti Tuurin toivomuksesta, joka kirjoitti haastatteluaineiston pohjalta teokset Rukajärven tiellä (1990), Rukajärven aika (1991), Rukajärven linja (1992), Elämä Isänmaalle (1998) ja Rata (2010). Elämä Isänmaalle kuvaa Rukajärven tie-elokuvan röyhkeää ja tuloksekasta etenemistä Lieksajärven ympäri jatkosodan alussa

ja Rata puolestaan on kuvaus Muurmannin radalle suuntautuneesta Majewskin johtamasta partioretkestä tammikuussa 1942.

Perttuli oli perustamassa ensin Rukajärven suunnan (14. Divisioonan) perinneyhdistystä vuoden 2004 lopulla. Tämän jälkeen hän jatkoi perinneyhdistyksen keräystyötä ja vuonna 2009 hän kutsui koolle Rukajärven suunnan historiayhdistyksen perustavan kokouksen, joka perustettiin Marskin Majalla 19.9.2009. Yhdistys toteutti vuosien 2010 ja 2011 aikana Rukajärven joukkojen rajanylityspaikkojen merkin ja haki luvan jatkosodan Rukajärven tien nimeämiseksi matkailukohteeksi Talvisodan Raatteen tien tavoin.

Perttulin kirjallinen tuotanto on laaja; Marskin Majan vaiheita 1942-1992 (1992), Marskin piripintaisen ryypyn historia (1997), Elämää Rukajärven kenttävartioissa I-IV, Rukajärven taidetta jatkosodan ajalta (2006) ja lisäksi yhdistys on julkaissut 2010-11 kaksi Perttulin veteraanitoimintaa koskevaa kirjoitusta.

Matti Värri

Veteraaniperinteen vaalija -kilpi Keski-Suomen Ilmailumuseolle

Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen** luovutti liiton myöntämän kilven Keski-Suomen Ilmailumuseolle Tikkakoskella ilmavoimien vuosipäivänä 6.3. Kilven vastaanotti museon vt-johtaja **Rauni Valtonen**. Näppärät lentokonemekaanikot kiinnittivät kilven välittömästi seinälle museon aulaan.

Veteraaniperinteen vaalija -kilpi voidaan myöntää perinneyhdistyksen tekemille yhteisöille tunnustuksena sotiemme 1939-1945 veteraaniperinteen vaalimiseksi tehdystä arvokkaasta työstä. Ensimmäiset Tammenlehvän Perinneliiton Veteraaniperinteen vaalija -kilvet luovutettiin 2010 Sotamuseolle ja Kansallisarkistolle. Sittemmin sen ovat saaneet kuusi muuta yhteisöä.

Keski-Suomen Ilmailumuseon juuret juontavat ilmavoimien henkilöstön eri lennostoissa 1960 -70 luvuilla aloittamaan vapaaehtoiseen vanhan lentokaluston entisöintiin ja säilyttämiseen. Museo aloitti toimintansa 1979 ja vuodesta 1987 se on toiminut sotahisto-

Vas. Antti Savela (Pilvenveikko), Kalle Mirkkola, Pentti Koskinen, Aino Lehtonen, Birger Fält, Eino Veistola ja Teuvo Hinttala.

rallisena erikoismuseona vastaten ilmavoimien museaalisen materiaalin ja osaltaan myös Suomen ilmavoimien perinteen tallentamisesta.

Keski-Suomen Ilmailumuseon johtavana periaatteena on aina ollut muistuttaa vierailijoita siitä, että kalusto sinällään on elotonta materiaa, vasta kytke-mällä sitä käyttäneiden veteraanien kertomukset mukaan, syntyy tarina eli veteraaniperinne.

Keski-Suomen Ilmailumuseo lahjoitti Sotiemme Veteraanit varainhankinnan

myyntituotteena 2011 olleen Junkers-merkin aidon lentokonealumiinin Veteraanivastuurylle vuonna 2010. Alumiini oli peräisin Joensuun Onttolasta Tali-Ihantalan taisteluita tukeamaan 1.7.1944 startanneesta Junkers JK-254 pommikoneesta, joka tuhoutui miehistöineen Liperin Rauvanlahdessa.

Kilven luovutusta todistivat sotiemme veteraanien edustajat kaikista veteraanijärjestöistä.

Teksti: Kari Korhonen
Kuva: Antti Lappalainen

OPERAATIOIDEN JOHTAMINEN ILOMANTSISSA TALVI- JA JATKOSODASSA

Sotahistoriallinen seminaari Ilomantsin kunnan virastotalon Kalevala-auditoriossa 1.6.2012 klo 10.30 – 14.30

OHJELMA:

Seminaarin avaus	21. Prikaatin Perinneyhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja everstiluutnantti Raimo Riikonen
Ilomantsin kunnan tervehdys	Kunnanjohtaja Markku Lappalainen
Ilomantsin alueen sotilasmaantieteestä	Dosentti Pasi Tuunainen
Osasto A:n johtamistoiminta 1939 – 1940	Filosofian maisteri Liisa Itäniiva
Ryhmä Oinosen johtamisjärjestelyt 1941	Everstiluutnantti, valtiotieteen maisteri Ari Raunio
Lounastauko (omakustanteinen)	
Havaintoja Ryhmä Raappanan ja sen alajohtoportaiden johtamisesta kesällä 1944	Eversti Martti Kukkonen
Puna-armeijan operaatiot ja niiden johtaminen	
Ilomantsissa talvi- ja jatkosodassa	Professori Juri Kilin
Loppukeskustelu	Eversti Pekka Ripatti

Järjestäjät:	21.Prikaatin Perinneyhdistys ry yhteistyössä Ilomantsin sotahistoriallisen työryhmän kanssa
Järjestelyissä mukana:	Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö ja Ilomantsin kunta
Lisätiedot:	Ohjelmasta: pasi.tuunainen@uef.fi Käytännön järjestelyistä: viljo.vestman@gmail.com, puh. 050 321 2234
Ilmoittautumiset:	10.5.2012 mennessä otso.nygren@oyk.fi, puh. 050 368 8963
Seminaariin on vapaa pääsy	

**KUN HALUAT HYVÄÄ
TILAUSAJOPALVELUA
SOITA**

P. Tyllilä Linja Oy.

Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

Kun hävityspataljoonat riehuivat Virossa

Kaksi päivää sodan alkamisen jälkeen (24.6.1941) perustettiin Neuvostoliitossa NKVD:n johtajan Lavrenti Berian käskystä uusi punaisen terrorin muoto - hävityspataljoonat. Miehitetyssä Virossa niiden päälliköksi nimitettiin sitä varten kapteeniksi korotettu venäjän juutalainen Mihail Pasternak. Täällä perustettiin 13 hävityspataljoonaa, mihin värvättiin n. 6000 miestä. Suurin osa heistä oli puna-armeijan sotilaita. Lisäksi niihin otettiin vankiloista vapautetut rikolliset, milliisit ja paikalliset kommunistit. Juutalaisten osuus johdon ja taistelijoiden keskuudessa oli suhteettoman korkea. Eliittiyksikkö, ”1. Tallinnan hävityspataljoona” koostui 100 %:sti kommunisteista, muissa oli niitä vähemmän.

Baltiaan kesällä 1941 etenevän Saksan, virolaisten Omakaitsen sekä hävityspataljoonien ja puna-armeijan välillä käytiin raivokkaita taisteluja. Erityisesti suuria vahinkoja kärsi Tarton kaupunki. Tuhoottua Tarttoa 31. heinäkuuta 1941, etualalla entinen kivisilta.

Stalin piti 3.7.1941 radio-puheen, jossa asetti tuhotun maan taktiikan iskulauseeksi. Hän sanoi, että selustassa on taisteltava armottomasti kaikkien armeijan karkureiden, pelkureiden, huhujen levittäjiä vastaan ja tuhotava vakoojat, tuhotyön tekijät, viholliset ja vastustajat ... Hävityspataljoonille ja NKVD:lle annettiin oikeus ihmisten teloitamiseen ilman tutkimus-

ta tai oikeudenkäyntiä. Stalin kutsui myös siviilejä hyökkäämään saksalaisia vastaan, tuhomaan omaisuutta, viestintävälineitä ym... Lentolehtisiä, joissa kehoitettiin kokonaisvaltaiseen hävitykseen, levitettiin Virossa kolme miljoonaa kappaletta.

Venäläisillä tuhotun maan taktiikka

Kun venäläiset miehittivät Vi-

ron, alkoivat pidätykset ja terrori, mutta sota Saksan kanssa päästi irti todellisen helvetin. Heinäkuussa 1941, kun Suomen armeija oli heittänyt puna-armeijan paikoin omien rajojensa taakse, riehuivat Virossa kommunistiset hävityspataljoonat toteuttaen Stalinin tuhotun maan taktiikkaa. Täällä toimivat myös Latviasta vetäytyvät hävityspataljoonat. Poltettiin rakennuksia, siepattiin karjaa, tuhottiin viljaa ja kuljetettiin Venäjälle kokonaisia yrityksiä. Ryöstettiin kaupoja, varastoja, museoita ym. Vietiin pois kaikki, mitä pystyttiin - paperiliittimistä vetureihin, taideteoksista laivoihin. Muu pyrittiin tuhoamaan. Rajuimmin hävitettiin Pohjois-Viroa, josta bolševikit viimeksi lähtivät. Erityisesti poltettiin ja tuhottiin rakennuksia, maatiloja ja meijereitä, joiden omistajia uskottiin olevan yhteistyössä metsäveljien (sissien) kanssa, mutta sitä tehtiin myös pelkästä tuhoamishimosta. Yli 13 054 rakennusta ja tuhansia yrityksiä tuhottiin.

Presidentinlinnastamme vietiin pois kaikki arvokas, myös Viron presidentin jalo-

kivillä koristeltu kultainen virkaketju, joka on palauttamatta Viron vaatimuksista huolimatta. Vuonna 1999 näytettiin Kremlissä presidentin virkaketjua Viron kulttuuriministerille. Siitä oli kadonnut kolme suurta jalokiveä. Takaisin venäläiset eivät sitä anna, koska siihen ei ole muka juridista menetelmää. Samoin kieltäydään palauttamasta Tarton yliopiston erittäin arvokkaita keskiaikaisten kirjojen, muinaisen Egyptin esineiden ja vanhan taiteen kokoelmia.

Hävityspataljoonien polttamissa eläinsuojissa ja talleissa kuoli runsaasti karjaa ja hevosia. Satoja kuoli matkalla Tallinnaan, jonne ne ajettiin Neuvostoliittoon siirtämistä varten. Koska aluksilla ei riittänyt tilaa, jäivät suuret karjalaumat puna-armeijan pysähdyspaikoihin, jossa niitä teurastettiin ja joista käytettiin vain parhaat palat. Muun annettiin pilaantua. Nautakarja ja hevoset, joita ei saatu vietyä, ammuttiin tai niiden päälle kaadettiin parafiiniöljyä ja sytytettiin elävänä palamaan. Kotieläinten lukumäärä Virossa väheni verrattuna vuoteen 1939 melkein puolella.

Ei armoa edes lapsille

Punainen terrori ei antanut armoa edes lapsille. Esimerkiksi Kaagveren ja Vaivaran lastenkodit poltettiin ja lapset karkotettiin Venäjälle. Suuri osa heistä jäi kadonneeksi. Viron metsät olivat täynnä terrorin pakenemia siviilejä. Punahalinto julkaisi asetuksen, jossa sanottiin, että kaikki, jotka eivät palaa metsistä julistetaan bandiiteiksi ja heidät otetaan edesvastuuseen sota-ajan lainsäädännön mukaan ja koko heidän omaisuutensa takavarikoidaan. Toisin sanoen siviilipakolaiset julistettiin lainsuojattomiksi ja määrättiin paikalla teloitettavaksi.

Kuukauden-puolentoista aikana murhattiin tai katosi lähes 3000 henkilöä (miehiä, naisia ja lapsia). Ei ollut harvinaista, että huvikseen tapettiin jopa pellolla työskenteleviä ihmisiä. 8.7.1941 murhattiin Tarton vankilassa 192 syytöntä ihmistä, ruumiit heitettiin kaivoon. Massamurhia järjestettiin Tallinnassa, Viljandissa, Kuresaassa, Pirita-Kosella, Lihulassa ja muuallakin. Vuoteen 1943 mennessä oli löydetty yli

1800 murhatun ihmisen jäännökset, joista useampia oli kidutettu epäinhimillisellä tavalla - hakattu, keitetty elävänä, luita rikottu, hangattu piikkilankaan, pistetty pois silmät, leikattu kielet, nenät, sormet, naisilla rinnat ja miehillä sukupuolielimet jne..

Ei ihme, että vastustus oli kova ja metsäveljet yrittivät estää punateurastajia. Saksan joukkojen saapuessaan oli Etelä-Viro jo vapautettu. Riittävän aseistuksen ollessa olisi voitu häätää demoralisoituneet venäläiset itsekkin Viron alueelta, mutta saksalaiset kieltäytyivät antamasta virolaisille aseita (toisin kuin suomalaiset, jotka ainakin Erna-ryhmää varustivat). Syksyyn tultaessa oli myös Pohjois-Viro venäläisistä puhdistettu.

Viron juutalaiset mukana hävityksessä

Virolaisten on vaikea käsittää Viron juutalaisten suurta osuutta punaisessa terrorissa. Virossa ei esiintynyt minkäänlaista syrjintää tai vainoa, juutalaisiin suhtauduttiin hyvin, kuten jokaiseen kansalaiseen. Maailmanlaajuinen Juutalainen Kongressi jopa kiitti Viroa siitä tekemällä merkinnän juutalaisten kultaiseen kirjaan. Silti juutalaiset osallistuivat aktiivisesti venäjän tankkien tuella punaisen vallankaappauksen järjestämiseen sekä hävityspataljoonien toimintaan. Viron juutalaisyhteisön johtaja Elhonen Saks on sanonut, että taistelu vuonna 1941 saksalaisia vastaan oli heille elämän ja kuoleman kysymys. Sitä en epäile, mutta miksi he auttoivat venäläisiä tuhoamaan Viron valtion ja murhamaan syyttömiä virolaisia, naisia ja lapsia?

Nopea taantuminen esti hävityspataljoonia täyttämästä Stalinin poltetun maan käskyä kokonaan. Mutta tuhannet rauniot ja haudat ovat todisteenä siitä verisestä luvusta, jota Virossa vuoden 1941 kesällä hävityspataljoonat kirjoittivat. Venäjä ei ole koskaan pyytänyt anteeksi eikä yrittänyt korvata sitä, vaan väittää edelleen, että tämä epäinhimillinen terrori oli tarpeen ja oikeutettu.

Henn Pölluaas

Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistyksen ja Viron Suomenpoikien perinneyhdistyksen johtokunnan jäsen

Kuljetusliike Kai Toropainen Oy Joensuu	NV-Palvelu Oy Jokela	Antenni ja Sähköhuolto Okkonen Jokioinen
Sampo Hydraulics Ltd Jyväskylä	Palokan Kuljetus ja Kiinteistö Oy Palokka	JP Konetyö Oy Keuruu

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Alajärvi Alajärven Apteekki Keskuskatu 14, 62900 Alajärvi Puh. 06-557 2249	Kerava Keravan Keskusapteekki Kauppakaari 4, 04200 Kerava Puh. 09-274 7930	Rovaniemi Rovaniemen 1.Apteekki Rovakatu 27, 96200 Rovaniemi Puh. 010 320 3620
Forssa Forssan Keskusapteekki (Kartanokeskus),Kartanonkatu 11,30100 Forssa Puh.03-422 2835	Korpilahti Korpilahden Apteekki 41800 Korpilahti puh. 014-821 775 www.korpilahdenapteekki.fi	Tornio Tornion Apteekki Satamakatu 3 A,95400 Tornio Puh.016-480 014 www.tornionapteekki.fi
Hamina Haminan Keskusapteekki Satamakatu 9,49400 Hamina Puh.05-344 0172 www.haminankeskusapteekki.fi	Lappeenranta Lappeenrannan Uusi Apteekki Lappeenranta , Taipalsaari , Voisalmi	Turku Pyhän Henrikin Apteekki Kalevantie 41, 20520 Turku Puh. 02-275 2150
Hyvinkää Hyvinkään 1.Apteekki Kauppalankatu 3, 05800 Hyvinkää Puh. 019-451 701	 Loimaan II HIRVIKOSKEN APTEEKKI Hirvikoskentie 224, 32210 Loimaa Puh. (02) 7627 129 • Fax (02) 7627 813 Palvelemme ma-pe 9-17, la 9-14, tervetuloa! MELLILÄN APTEEKKI Melliläntie 109, 32300 Mellilä Puh/fax (02) 767 1108 Palvelemme arkisin 9-17	Varkaus Taulumäen Apteekki Kauppakatu 58, 78200 Varkaus Puh. 017-555 0300 www.taulumaenapteekki.fi
Hämeenlinna Aulangon Apteekki (Hätilän Liikekeskus),Viipurintie 34 13210 Hämeenlinna Puh.03-622 900	Parainen Paraisten Apteekki Rantatie 24, 21600 Parainen Puh. 02-454 4018	Veteli Vetelin Apteekki Koulutie 63, 69700 Veteli Puh.06-862 1419
Jyväskylä Jyväs Apteekki Kyllön Terveysasema 40620 Jyväskylä, Puh. 014-334 2600 Voionmaan apteekki Puh. 014-211 305	Parikkala Parikkalan Apteekki Sahakuja 2,59100 Parikkala Puh.05-430 016	Viitasaari Viitasaaren Apteekki Postikuja 1, 44500 Viitasaari puh. 014-577 4700
Kangasniemi Kangasniemen Apteekki Otto Mannisentie 12, 51200 Kangasniemi Puh. 015-431 631	Rautjärvi Asemanseudun RAUTJÄRVI puh. (05) 489 340 www.asemanseudunapteekki.fi	
	Ristiina Ristiinan Apteekki Brahentie 16, 52300 Ristiina Puh. 015-740 7700 Suomenniemen sivuapteekki Puh. 015-666 470	

nolla suojelusenkelinä oli isäni sisaren aviomies, kersantti Erkki Tani. Miehistöllä oli takanaan useita yhteisiä sotalennoja. LLv. 46:n sotapäiväkirjaan on merkitty kello 10.30, että BL-133 ei ollut palannut lennotaan. Mitä oli tapahtunut?

Neuvostolentäjän kertomus...

Tsaika-lentäjä Josif Geibo on muistellut yhtä sotalentoaan Viipurinlahdella, jolloin hän tulitti suomalaista pommittajaa, joka putosi palavana maahan Ylämaalla. Geibo kertoo, kuinka hän oli yrittänyt tavoittaa suomalaista kuvauskonetta, mutta ei saanut sitä kiinni. Tällä kertaa hän odotti ”saalista” korkeammalla lentäen, syöksyi ja pääsi koneen alle. Nyt Blenheim - ilmeisesti käytettyään hetken aikaisemmin mainittua maksimitehoa Geibon yllätykseksi vähensi vauhtia. Nyt Geibo nousi Tsaikallaan varovasti Blenheimin lentokorkeudelle, mutta pysytellen kuitenkin toistaiseksi näkymättö-

missä. Geibo nousi yht’äkkiä Blenheimin lentokorkeudelle ja avasi tulen kaikilla neljällä konekiväärillään. Hän näki, kun Blenheimin konekivääriampuja lyyhistyi lasitornissaan kadoten näkyvistä. Blenheimin toinen moottori alkoi savuta ja syttyi palamaan. Geibo sai silmilleen Blenheimin rikkoutuneen öljysäiliön sisällön niin, että koko Tsaikka oli öljyn tahrima. Blenheimin lentokorkeus väheni koko ajan ja Geibo jäi odottamaan sen taakse, josko koneen ohjaaja hyppäisi. Geibon muistaman mukaan vain yksi henkilö hyppäsi koneesta, mutta hänen laskuvarjonsa ei auennut. Blenheim syöksyi maahan Ylämaalla palavana. Kukaan kolmesta koneessa olleesta ei säilynyt hengissä.

Suomalainen muisti...

Jo seuraavana päivänä päästiin BL-133:n tuhoutumispaikalle. Sotilaat ja paikalliset siviilit tutkivat ja raivasivat paikan. Havaittiin, että kaksi henkilöä oli tullut maahan palavassa ko-

neessa. Koneen mukana menehtyivät ohjaaja kapteeni Pionius sekä konekivääriampuja kersantti Tani. Kuten on jo mainittu, kersantti Erkki Tani oli menehtynyt asemapaikalleen. Tähystäjän luutnantti Sopenlehdon ruumista ei tässä yhteydessä löydetty.

Pari päivää myöhemmin paikalliset asukkaat löysivät luutnantti Sopenlehdon pahoin murskautuneen ruumiin metsästä muutaman sadan metrin päässä Blenheimin alustulopai- kasta. Ihmeteltiin, että hänellä oli löydettyä yllään vain laskuvarjon valjaat, ei itse varjoa. Päätelmäksi tuli, että hän katsoi parhaaksi hypätä koneesta vaikka ilman varjoa kuin jäädä varmaan tuhoon koneen mukana. Hyppy taas saattoi johtua siitä, että Sopenlehdon varjo oli ehkä vahingoittunut koneen palaessa.

Eräs silminnäkijä kertoo: ”Näin koneen tulevan etelästä päin ollen tulella, koska näkyi jäävän pitkä tuli jälkeen. Sitten kone kääntyi jyrkästi itään painuen alas. Näin ennen koneen

paloa jonkin mustan esineen putoavan koneesta, ensin liukuen ja sitten jyrkästi alas.”

Mutta BL-133:n tuho ei ollutkaan näin yksinkertainen. Huhtikuun lopulla 1940 eräs sotamies löysi Ihakselan kylän maastosta lentäjän ruumiin, joka tutkimuksessa todettiin koneen ohjaajaksi kapteeni Pioniuksiksi. Hän oli poistumassa palavasta koneestaan, kun häneen osui tappavasti ilmeisesti neuvostolentäjän Gai- bon ampuma luoti, ja hän putosi koskemattakaan laskuvarjonsa laukaisukahvaan. Luutnantti Sopenlehto hyppäsi, mutta hänen epäonnekseen laskuvarjon kiinnitys valjaisiin epäonnistui ahtaassa paikassa ja hän putosi maahan ilman laskuvarjoa. Konekivääriampuja kersantti Tani oli jo menehtynyt heti ensimmäisessä neuvostohävittäjän tulituksessa.

Blenheim BL-133:a ei ole unohdettu...

Talvisotahan oli meille suomalaisille pyhä sota, taistelu ylivoi-

maa vastaan. Marraskuun 30. päivänä 1999 paljastettiin Ylämaalla Kirpun kylässä muistomerkki 10. maaliskuuta 1940 kaatuneiden muistoksi. Siinä ovat kaatuneiden nimet, mukana Erkki Tanin nimi. Kunnia heidän muistolleen.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä: Talvisodan historia: Osat 2 ja 4, SotatL ja WSOY 1978 ja 1979, Heikki Nikunen-Jyrki K Talvitie-Kalevi Keskinen: Suomen ilmasodan pikku jättiläinen, WSOY 2011, Jaako Hyvönen: Kohtalokkaat lennot 1939-1944, Kirjateos 1982, Matti Hämäläinen: Pommituslentolaivue 46. Suomen ilmavoimien laivueet, Koala-kustannus 2005, Joppe Karhunen: Pommi-iskuja itään, Otava 1978, Timo Nieminen: Bristol Blenheimin kohtalonlento 10.3.1940, Feeniks -lehti 3/2011 ja Anssi Vuorenmaa: Vaikkeudet voitettiin Viipurinlahdellakin, Sotaveteraani 6/2001. Kartta Lasse Laaksosen tutkimuksesta ”Todellisuus ja harhat. Kannaksen taistelut ja suomalaisten joukkojen tila talvisodan lopussa”, Yliopistopaino 1999.

Keski-Suomen Rakennus ja Rauditus Oy

Jyväskylä

Rakennusliike Jyvä-Seiska Oy

Jyväskylä

Seripaino EAE Oy Ltd

Järvenpää

90
PALETTI 1922-2012

Paletti Oy yhteistyössä Suomen Sotaveteraaniliiton kanssa

Paletti Oy on 90-vuotias perheyhtiö ja johtava korttialan yritys Suomessa ja Baltiassa. Paletti on kehittäjä ja edelläkävijä, jonka pitkä historia merkitsee alan perinpohjaista tuntemusta. Korttien lisäksi laajaan tuotevalikoimaan kuuluvat myös osanottoadressit.

Adresseja on saatavana Sotaveteraaniliiton toimistosta sekä hyvin varustetuista kirjakaupoista, tavarataloista, posteista ja päivittäistavarakaupoista.

Surunvalitteluaadressi on hienotunteinen ja lämminhenkinen tapa muistaa ja ottaa osaa läheisten suruun. Kun muistat Suomen Sotaveteraaniliiton adresseilla, tuet samalla Sotaveteraaniliiton toimintaa. Adresseista saaduilla varoilla avustetaan sotaveteraanipiirejä, jotka ohjaavat tuen paikallisyhdistysten välityksellä sitä tarvitseville sotaveteraaneille - naisille ja miehille.

PALETTI
www.paletti.fi

Conexpress Oy Lappeenranta	Koneurakointi T. Ahtiainen Taipalsaari	Kuljetusliike Esko Kosunen Ky Leppävirta
Kuljetusliike Veljekset Matialinen Ky Liperi	Softex Oy Littoinen	P. Packalen Oy Lohja
Maanrakennus Lankinen Oy Loimaa	Sollan Pakkaamo Oy Mellilä	Tomas Oy Ab Loviisa
Hoffes El Ab Loviisa	Jari Tanskanen Oy Tesjoki	Lattiapäällyste Ahti Lepistö Mikkeli
Realmar Oy Mäntsälä	Tasoite ja Maalaustyö Vista Oy Mäntsälä	Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä
P. Dahlin Oy -eristysliike- Naantali	Octomeca Oy Naantali	Juhani Ellä Oy Naantali
LTT-Tekniikka Oy Naantali	Priocon Oy Nastola	Päijänne Sähkö Oy Nastola
Nastolan Forest Huolto Oy Nastola	Naficon Liitin Oy Nauvo	Laattatyö Wikman Oy Nokia
AJT-Metalli Nokia	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes	Rakennus Trowe Oy Nurmijärvi
Hinaus&Kuljetus R. Oksman Oy Nurmijärvi	Jukrak Oy Orimattila	Tilitoimisto Maila Vallström Oy Oulu, Kemi www.tilitvallstrom.fi
U 21 li /You Two Innovation Oulu	Kiitos sotaveteraaneille	Felox Finalnd Oy Oulu
Ruskon Metalli ja Kuljetus Oy Oulu	Rakiratamo Oy Oulu	Kuljetus Kaarasi Oy Ylikiiminki
Kiitos sotaveteraaneille	Outokummun Energia Oy Outokumpu	Hämeen Moreenijaloste Oy Padasjoki Puh.0400-833 707
Puiden Lähikuljetus T:mi Asko Järvinen Padasjoki	Leppämäen Rakennuspalvelu Paimio	Kattopasit Paimio
Virtasen Maalitehdas Työkuja 5, 21600 Parainen Puh. 02-454 4500	BH-Rör Oy Parainen	Moottero Parkano

Perniön Hakelämpö Oy Perniö	Oy Herrfors Ab Pietarsaari	Pesupalvelu Hans Lanhg Oy Piikkiö
Aritalo Oy Pirkkala	Tiilimäen Romuliike Oy Pori	Urakointi Joutsenlahti Pori
Upcast Oy Pori	Technip Offshore Finland Oy Pori	ML-Control Oy Pori
Satalaskenta Oy Pori	Höglund&Höglund Öb Porvoo	yli 75 vuotta palvelua Kelloseppäliike Naamanka Ky Jukolanse 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084
Kaijala Ky Pudasjärvi	AP Wood Oy Punkaharju	Pyhäjoen Rakennus Oy Pyhäjoki
Rakennusliike Raktek Kukkia Oy Luopioinen, Puh.040-540 9305	Autoilija Juha Virta Pöytyä, Kyrö	Koneurakointi EJM Markula Oy Pöytyä
www.isokaanta.com Raahe	Auto ja Konekorjaus E. Heikkilä Raahe	Habilux Oy Raisio
RTK Palvelu Rauma	Jahtec Oy Rauma	Tovepak Ky Rauma
Komtek Oy Riihimäki	Roin Tili-ja Veropalvelut Ky Rovaniemi	Rakennusliike T. Rauman Oy Salo
Sähkösuunnittelu RAI Oy Suomusjärvi	T:mi Janne Valaskari Salo	Pensi Rescue Oy Sastamala
Rakennustyö Hituri Sastamala	JL-Rikotus Oy Seinäjoki	Plantool Oy Seinäjoki www.plantool.fi
Jukan Maalaus Oy Sipoo	Sorat ja Murskeet Kourla Oy Somerniemi, Puh.0400-635 797	Someron Talkkari Oy Somero
Scanrex Oy Suonenjoki	Säkylän Metsätyö Säkylä	Noormarkun Murske Oy Söörmarkku
Taivalkosken Pesupalvelu Oy Taivalkoski	Nyström Raimo Oy Taivassalo	Ugly Boy Tammela
Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela	A. Berglund Oy Tammisaari	Suomen Säiliönpääty Oy Ylöjärvi

Monipuolista
pankkipalvelua

Kattavaa
kiinteistönvälitys-
palvelua

Ammattitaitoista
vakuutuspalvelua

VARAA AIKA TALOUSASIOITTESI PÄIVITTÄMISEEN

Tervetuloa Aktiaan
Varaa aika puh. 0800 0 2470.
www.aktia.fi

Aktia

Näkee jokaisessa asiakkaassaan ihmisen.

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HAUSJÄRVI

Kukkahaus ja Hautaus Oy

Hikiäntie 40, 12210 Hausjärvi kk
Puh. 019-768 131

MUSTASAARI

Hautaustoimisto Begravningsbyrå Fant

Irenentie 8, 65610 Mustasaari
puh. 06-322 2744 ja 050-313 8142
päivystys 24 h
Carina Lähdesmäki ja Marina Östman
www.begravningsbyrafant.fi

SALO

Salon Hautaustoimisto Oy Saustila

Helsingintie 9, 24100 Salo
Puh. 02-731 2562
Hautauspalvelua jo neljännessä polvessa

LAPPEENRANTA

Hautaustoimisto ja Kukkakauppa

ALAN PALVELUA LAPPEENRANNASSA
YLI 80 VUOTTA

Kauppakatu 53, Lappeenranta
puh. 453 0568 – 453 0772, fax 453 0566

MÄNTSÄLÄ

Kukkatalo & Hautaustoimisto Helmililja

Meijerintie 2, 04600 Mäntsälä
Puh. 020 759 7700

SAVONLINNA

Savonlinnan Hautaustoimisto Ky

Kirkkokatu 15, 57100 Savonlinna
Puh. 015-515 556
www.savonlinnanhautaustoimisto.fi

LAUKAA

Hautauspalvelua Laukaassa vuodesta 1932

Kukka- ja Hautauspalvelu VEHVILÄINEN

Laukaantie 10, Laukaa, puh. (014) 831 941
pekka@vehvilainen.fi

OULU

Kirkollinen Hautaustoimisto Ikäheimo Ky

Isokatu 11, 90100 Oulu
puh. 08-311 3354

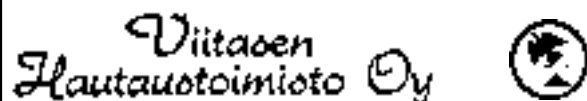

PUDASJÄRVI

Pudasjärven Hautaustoimisto ja Kukka Ky

Torikeskus, 93100 PUDASJÄRVI
puh. 08-821 122, 0400-330 058

TAMPERE

Valikoimassamme mm. Suomi-arkku sekä Sotaveteraani-,
Sotainvalidi-, Tammenlehvä- ja Lotta Svärd -urnat.
Veteraanialennus.

TUOMIOKIRKONKATU 20, TAMPERE
PUH. 03-212 4107 (24h)

LIPERI

Hautaus - ja Kukkapalvelu Pesonen Oy

Keskustie 2, 83100 Liperi
Puh. 013-651 193 ja 0400-376 333

ROVANIEMI

JOKELAN HAUTAUSTOIMISTO

Alan erikoisliike Rovaniemellä vuodesta 1923

Ruokasenkatu 6, 96200 ROVANIEMI
puh. (016) 312 616 fax (016) 312 043
s-posti: jokela@hautaus.info
www.hautaus.info

VANTAA

Tikkurilan Hautaustoimisto Oy

Unikkotie 5, 01300 Vantaa
puh. 09-8362 5220

OMAISHOITAJALIITE

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERANEN

Suomen Sotaveteraaniliitto ry

Veteraanien tukeminen on liiton perustehtävä

Suomen Sotaveteraaniliiton perustehtävänä on tukea jäsenkuntansa veteraaneja, puolisoita ja leskiä mahdollisuuksiensa mukaisesti. Perustehtävän toteuttamiseksi liitto vaikuttaa yhteistoimin muiden veteraanijärjestöjen kanssa valtiovalan ja kuntapäätäjien suuntaan etenkin kuntoutuksen toteutukseksi hallitusohjelmien edellyttämällä tavalla. Liitto tekee osaltaan työtä kotona asumisen mahdollisuuksien parantamiseksi ja kotiin vietävien palvelujen kehittämiseksi. Yhteiskunnan perusturvaverkko on periaatteessa kunnossa, mut-

ta tavoitettavaksi yhteiskunnan palvelut ne veteraanisukupolven miehet ja naiset, jotka näitä palveluja erityisesti tarvitsevat?

Sotaveteraaniliitto aloitti noin 10 vuotta sitten hankkeen, jonka päämääränä oli löytää jokaiseen sotaveteraanipiiriin vapaaehtois pohjalla työskentelevä sosiaalineuvoja. Hänen päätehtäväkseen määritettiin sekä piirin jäsenyhdistysten että yksityisten veteraanien ja veteraanipariskuntien tukeminen kaikissa sosiaalialan asioissa. Saatujen hyvien kokemusten rohkaisemana toiminta on laajentunut yhdistystasolle. Yli 200 paikallisyhdistyksessä on

vapaaehtoisella pohjalla työskentelevä veteraaniihdyshenkilö, jonka päätehtävä on auttaa jäsenistöä kaikissa sosiaalialan pulmakysymyksissä. Tavoitteena on saada tällainen henkilö jokaiseen yhdistykseen. Jo nyt on voitu todeta, kuinka suurimerkityksellistä työtä nämä henkilöt tekevät.

Tulevina vireän toiminnan vuosina veteraanisukupolven tukeminen on entistä enemmän motivoituneen kannattajajäsenkunnan vastuulla ja kässissä. Liiton rahalliset resurssit ovat rajoitetut, ja niitä voidaan kohdentaa vain kaikkein kiipeimmin apua tarvitseville.

Liitto on ottanut yhdeksi kohderyhmäksi iäkkäät veteraanipariskunnat, joissa iäkäs veteraani hoitaa puolisoaan tai päinvastoin omaishoitajana.

Tämän erikoisliitteen artikkeleilla liitto haluaa valaista monipuolisesti omaishoitajuutta ja sitä kautta antaa tietoa sekä kaikille lehden lukijoille että aktiivisille toimijoille. Liitto kiittää kaikkia kirjoittajia heidän arvokkaasta panoksestaan tämän liitteen luomisessa.

Finn-Göran Wennström
Hallituksen puheenjohtaja

Omaishoitajuus veteraaniperheissä on yhteinen haasteemme

Olen kuullut lukuisia kuvauksia jaksamisesta ja huolehtimisesta. Muistan, kun iäkäs veteraani kertoi, että kyllä tässä selvitään, kun toinen näkee ja toinen kuulee. Toinen toivoi puhelimessa, että tulisi joku edes käymään, että voisi muutaman järkevä sanan päivittäin vaihtaa. Näissä tilanteissa olen jäänyt itse miettimään, mistä kumpuaa se voima ja jaksaminen? Useat ovat kertoneet, että eivät he niinkään välitä siitä rahallises- ta korvauksesta, vaan että olisi joku, joka tulisi käymään, saisi lähteä kauppaan ilman huolta, saisi hetken omaa aikaa.

Olisiko tässä myös meil- le järjestössä toimiville henkilöille pysähtymisen paikka? Me suunnittelemme kesäretkiä

ja monipuolisesti yhdessä ta- pahtuvaa toimintaa. Useinhan toiminta kohdistuu heille, jotka ovat vielä hyvässä fyysisessä kunnossa ja jaksavat lähteä ja osallistua. Kuinka usein mietimme heitä, joita ei enää lin- ja-autossa ole mukana näkynyt tai päiväkerhoon ilmaantunut? Voisimmeko mennä ja kysyä, kuinka jaksatte, menetkö sinä, niin minä jään tänne ”kotimieheksi”.

Valitettavan usein käy niin, että hoitajalta loppuvat voimat ja silloin kotona selviämiseksi ei enää ole vaihtoehtoja.

Lukiessani veteraanien puoliso- iden ja leskien hakemuskirjeitä liiton järjestämille loma- viikoille, luen myös kuvauksia juuri tästä pelosta; entäs jos en jaksaa, miten meille käy. Kir-

jeistä löytyy harras toive siitä, että pääsisin hetkeksi pois jaksakseni taas. Tätä jaksamis- ta myös meidän on tuettava ja otettava tämä asia esille, kun selvittelään tulevia toiminta- suunnitelmia ja veteraanityön lähtökohtia.

Voimme kysyä, mitä itse haluaisin, jos olisin samassa tilan- teessa. Vastauksesta varmasti löytyy silloin myös toiminta- malli.

Tämän liitteen tavoitteena on rohkaista kaikkia heitä, jotka sinnittelevät kotona toinen toistansa hoitaen hakemaan apua ja tukea kunnalta, kau- pungilta, veteraaniihdistyksiltä, sosiaalineuvojiltamme. Yk- sin ei tarvitse jaksaa.

Veteraaniperheissä takana on usein yli 60 avioliittovuotta

ja yhdessä on eletty ilot kuin surutkin. Elämän ehtoossakin selvi- tään yhdessä. Ehkä tämän runon säkeet antavat toivoa ja voimaa – vieläkin.

*Eräänä yönä näin unta,
että kuljin merenrannalla Herran kanssa.
Taivaalla välkähteli kuvia elämästäni.
Huomasin, että niissä kaikissa
oli jalanjälkiä hiekassa.
Joskus jälkiä oli kahdet,
joskus vain yhdet.
Elämäni vaikeissa kohdissa näin
vain yhden jalanjäljet, ja sanoin:
”Herra, Sinä lupasit kulkea aina kanssani.
Mikset Sinä ollut rinnallani
kun tarvitsin Sinua kipeimmin?”
Herra vastasi: ”Niissä kohdissa,
joissa olet nähnyt vain yhden jalanjäljet,
lapseni, minä kannoin sinua.”*

(runon alkuperäisestä kirjoittajasta ei ole varmuutta)

Anni Grundström, sosiaalisiihteri

IKÄÄNTYMISEN JA VANHUSTYÖN MESSUT JA SEMINAARIT
HYVÄ IKÄ 12
27.-28.9.2012 | Tampereen Messu- ja Urheilukeskus
Avoimna: to klo 9-17, pe klo 9-16

Mukana myös:

Sisäänpääsy kutsukortilla tai pääsylipulla.
Lippujen hinnat:

- Aikuiset 12 €
- Eläkeläiset ja opiskelijat 10 €
- Ryhmät 7 € / hlö (väh. 10 henkilöä ryhmässä)
- Vammaisen henkilön avustaja maksutta

Rautatieasemalta ilmainen messubussi.

Hyvä Ikä 12 liikuttaa taas – tarjoten yhdellä kertaa uudet tuotteet ja parhaat vinkit ikäihmisten hyvään arkeen.

- Liikuntatorilla reipas Rollaattorikoulu
- Toimivasta Keittiöstä vinkit maistuviin ruokahetkiin
- Runoklinikalla kirjailijavieraita
- Ohjelmavallalla asiaa ja elämyksiä

Täyttä elämää

MESSUT JÄRJESTÄÄ:

YHTEISTYÖSSÄ: Kuuloliitto ry, PT-keskus Oy ja Toimiva koti

Tällä lipukkeella Sotaveteraani-lehti tarjoaa VAPAAN PÄÄSYN messuille!

Nimi _____

Sähköposti _____

HYVÄ IKÄ
Tampereen Messu- ja Urheilukeskus
27.-28.9.2012
1 lipuke / hlö / vierailu

Tule mukaan!

www.hyvaika.fi

Viihtyisä ja monipuolinen kylpylä Saimaan rannalla!

KUNTOUTUSTA 26 VUODEN KOKEMUKSELLA!

- sotainvalideille
- rintamaveteraaneille

Imatra
Kylpylä • Spa

Imatran Liikunta- ja Kuntoutumiskeskus
puh. 020 7100 530 tai kuntoutus@imatrankylpyla.fi
www.imatrankylpylaterveys.fi

Puhelut lankapuhelimesta 8,28 snt/puhelu + 7 snt/min (alv. 23 %) ja matkapuhelimesta 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min (alv. 23 %).

HYVÄÄ OLOA RUISSALOSTA

Kaipaanko vaihtelua tavalliseen arkeen, virkistystä tai kunnonkohennusta? Tule kuntoutumaan tai viettämään lomaa kauniin merellisen luonnon keskelle Ruissalon Kylpylään.

Kelan kustantamat kuntoutuskurssit omaishoitajille v. 2012:

Avokurssi 14 vrk	3.9.–11.12.2012
Laitoskurssi 15 vrk	
• 1-jakso 10 vrk	18.–26.9.2012
• 2-jakso 5 vrk	10.–15.2.2013
Avokurssi 14 vrk	26.11.2012–3.4.2013

Huolehdimme tarvittaessa läheisistäsi Kuntoutusosastolla oman kuntoutuksesi tai lomasi aikana. Läheisesi hoito järjestyy kaupungin tai kunnan maksusitoumuksella tai omakustanteisesti.

Lisätietoa Kelan omaishoitajien ja tuki- ja liikuntaelinsairaiden alle ja yli 65-vuotiaiden kuntoutuskursseista:
Kurssisihteeri, p. 02 445 4810
kurssisihteeri.ruissalo@ruissalospa.fi

RUISSALON KYLPYLÄ

www.ruissalospa.fi
Ruissalon puistotie 640, 20100 Turku

Tervetuloa kuntoutuslomalle Haikon Kartanoon!

Haikon Kylpylällä on pitkät perinteet veteraanien kuntoutustoiminnassa. Kuntoutuspaikkana Haikon Kylpylä ja Kuntoutumiskeskus on kodikas ja rauhallinen. Pienissä kuntoutusryhmissä palvelu on yksilöllistä ja tutustumisen vaivatonta. Kuntoutusvieraillemme tarjoamme virkistävien hoitojen ja yhteisen ohjelman lisäksi viihtyisän huoneen kylpylähotellissa,

HyvänOlon altaat ja saunat, viehättävät merenrantanäkymät ja ulkoilumahdollisuuden kauniissa rantapuistossa. Kuntoutuslomien kruunaavat tunnelmallisissa ruokasaleissa tarjottavat Kartanon keittien makoisat herkut.

Kysy myös omaishoitajille suunnattuja hemmottelupaketteja.

Tervetuloa!
haikko
Kartano meren rannalla

Kuntoutusvaraukset:
Leena Mononen, puh. 019 576 0262
sähköposti: leena.mononen@haikko.fi

HOTELLI HAICON KARTANO
Kylpylä ja Kuntoutumiskeskus
Haikkoontie 114, 06400 Porvoo

lääkkäät läheistään hoitavat omaiset tarvitsevat monenlaista apua arkeensa

ole ammattilaisen tietoja ja taitoja, on puolisoilla sellaista kokemusasiantuntijuutta, jota kirjoista ei voi oppia. Myös rakkaus on usein yhdessä pitävä voima.

Saako iäkäs omaishoitaja tarvitsemansa tuen?

Valtaosa iäkkäistä omaishoitajista hoitaa puolisoaan, joka ei selviydy arjestaan ilman toisen ihmisen apua. Omaishoitajaksi kutsutaan henkilöä, joka pitää huolta perheenjäsenestään tai muusta läheisestään, joka ei selviydy arjestaan omatoimisesti esimerkiksi sairaudesta tai vammasta johtuen. Ikäihmisillä on usein monenlaisia iän mukanaan tuomia sairauksia ja heikkokuntoisuutta, jotka kaikki yhdessä muodostavat avuntarpeen. Läheiselleen omaishoitaja on vaimo, aviomies, tytär tai poika, mutta hänellä on roolinsa myös kuntien strategioissa ja palvelurakenteen osana.

Omaishoitajan erottaa ammattilaisesta se, että yhdessä elettyä elämää on takana usein jo vuosikymmeniä. Vaikka ei

Kotiin saatavat tarvittavat palvelut, hoitotarvikkeet, apuvälineet tai kodin muutostyöt helpottavat arjen sujumista. Iän myötä saatetaan tarvita jokapäiväisen elämän sujumiseen monenlaisia apuja. Taloudelliset tuet turvaavat toimeentuloa ja kattavat sairaudesta tai vammasta johtuvia kustannuksia. Suomessa on noin 300.000 omaishoitajaa. Heistä vain 37.500 :lla on virallinen sopimus omaishoidon tuesta oman kotikuntansa kanssa. Omaishoitosopimuksen solmineista omaishoitajista lähes 70% on itse jo eläkkeellä. Yli 75-vuotiaiden sekä hoidettavien että hoitajien määrä on koko ajan kasvussa. Jokainen tarvitsee myös henkistä tukea. Omaishoitajat ja Läheiset -liiton 70 paikallisyhdistystä järjestävät vertaisryhmiä ja ta-

paamisia ja antavat omaishoitajille ja heidän hoidettavilleen valmiuksia selvitä omaishoidon haasteista. Omaishoitajan kannattaa puhua elämäntilanteestaan myös sotaveteraaneja neuvovien henkilöiden kanssa ja yhdistyksissä. Jakaen kokemuksia ei arkikaan tunnu niin raskaalta.

Mikä on omaishoidon tuki?

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle myönnettävästä hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Sitä voidaan myöntää sekä pitkä- että lyhytaikaisen hoidontarpeen perusteella silloin, kun omaisen antama hoito on hoidettavan edun mukaista. Tärkeää on myös, että jokaisesta kunnasta tulee löytyä yhdyshenkilö, joka antaa ohjeita ja neuvoja omaishoidon asioissa. Omaishoidon tukeen liittyy myös tapaturmavakuutus.

Raskasta hoitotyötä tekevällä omaishoitajalla on oikeus kolmeen vapaavuorokauteen kuukaudessa. Vapaiden ajaksi kuntien tulee järjestää hoidettavalle soveltuva sijaishoitopaikka.

Omaishoitajan sijaishoitajana voi toimia myös sellainen naapuri tai tuttava, joka on solminut asiasta sopimuksen kunnan kanssa. Läheistään hoitavan kannattaa olla yhteydessä kotikuntansa sosiaalitoimistoon ja laittaa vireille hakemus omaishoidon tuesta.

Yhteistyötä tarvitaan

Omaishoitoperheissä on myös haasteita, joita hyväkään kunnan palvelu ei pysty korvaamaan. Sairas puoliso ei enää kykene vaihtamaan lamppea, yhdessä ei päästä liikkeelle, koska pyörätuolin työntäminen lumisessa pihassa on mahdotonta, syksyllä pihaan kertyy haravoimattomia lehtiä jne. Omat aikuiset lapset, lastenlapset ja naapurit voivat toimia apuna. Nykyään löytyy myös yrittäjiä, jotka ovat erikoistuneet ”kotitalkkareiksi.” Myös siivousapu on usein omaishoitotilanteissa tarpeen. Tällaisen maksullisen palvelun käyttöön voi hyödyntää verotuksen kotitalousvähennystä.

Omaishoito arvokasta

Jokaisen läheistään arjessa auttavan puolison tai muun perheenjäsenen apu on paitsi yhteiskunnallisesti merkittävää, myös huomattava perhettä yh-

dessä pitävä voima. Suomi ei kerta kaikkiaan tulisi toimeen ilman hoivapanosta antavia omaisia. Huonokuntoinenkin puoliso voi omaishoidon avulla asua omassa kodissaan. Kunnat eivät kuitenkaan saa jättää omaishoitajaa yksin. Mitä iäkkäämpi omaishoitaja itse on, sitä paremmin kuntien tulisi antaa apua kotiin puolisona toimivan omaishoitajan lisäksi. Kun omaishoito käy liian raskaaksi, tulee yhteiskunnan tulla vastaan ja tarjota tarvittaessa ensin jaksottaishoitoa jossakin hoitolaitoksessa, jolloin puoliso on esimerkiksi kaksi viikkoa kotona ja kaksi hoitopaikassa ja tarvittaessa myös pidempiaikainen hoitopaikka.

Omaishoitajat ja Läheiset -liiton paikallisyhdistykset löytyvät osoitteella www.omaishoitajat.fi tai tiedustelemalla puhelimitse p. 020 7806 500. Neuvoja mm. omaishoidon tuesta voi kysyä myös p. 020 7806 599 ma-to klo 9-15.

Merja Salanko-Vuorela
toiminnanjohtaja,
sosiaalineuvos Omaishoitajat ja
Läheiset - Liitto ry
kuva: Sandra Gehring

Tervetuloa kuntoutumaan Rokualle!

Rokuan Kuntoutus Oy / Rokua health tarjoaa kuntoutuspalveluja toimintakykyluokka II ja III kuntoutujille. Palvelut myös omaishoitajille. Tutusti ja turvallisesti jo vuodesta 1982.

Ainutlaatuinen ja turvallinen ympäristö yhdessä ammattitaidolla toteutettujen kuntoutuspalveluiden kanssa takaavat parhaat mahdolliset tulokset kuntoutuksesta.

Lisätietoja: kuntoutussihteeri 020 7819 277

Rokua
• h e a l t h

Rokuan Kuntoutus Oy
Rokua health, Rokua
Kuntoraitti 2, 91670 ROKUA

Puh. 020 7819 277
kuntoutus@rokua.com
www.rokua.com

Puheluiden hinnat: lankapuhelimesta 8,28 snt /puh + 7 snt/min, matkapuhelimesta 8,21 snt/puh + 17 snt/min, hinnat sis. alv. 23%

Kuntoutusta
ja hyvinvointia
Ammattitaidolla

Omaishoito jää kuntatalouden jalkoihin

lisuuden tunteen. Usein omia voimavaroja venytään äärimmilleen. Järkyttävät uutiset kertovat tilanteista, joissa voimat ovat kuluneet tyystin loppuun.

Väkisinkin tulee miettineeksi, onko raja yksilön ja yhteiskunnan vastuun välillä hämärtnyt jo liikaa?

Omaishoito hyväntekeväisyystyötä?

Omaishoito on yhteiskunnallisesti tarkasteltuna hyväntekeväisyystyötä, josta ei makseta käytännössä juuri mitään. Kunnille se tuo kuitenkin merkittäviä taloudellisia säästöjä. Säästöt syntyvät muiden palvelumuotojen, kuten pitkäaikaishoidon ja palveluasumisen tarpeen vähenemisen myötä. Tästä huolimatta omaishoidon merkitystä ei kunnissa ole

ymmärretty. Sama koskee työn vaativuutta ja raskautta. Omaishoidosta puhutaan kauniisti, mutta vuodesta toiseen lupauten lunastaminen tuntuu unohtuvan viimeistään kunnan budjettia laadittaessa.

Jyväskylässä omaishoidontuen piirissä oli viime vuonna noin tuhat asiakasta. Uusia hakemuksia tuli reilu kolmisensataa. Näistä myönteisen päätöksen sai 237. Tilanteen kartoittamiseksi hoitajille tehtiin asiakaskysely. Tiivistäen voidaan todeta, että tyypillinen omaishoitaja on omaa puolisoaan kotona hoitava yli 60-vuotias nainen, mutta omaishoitajina toimivat myös miehet.

Kyselyn mukaan hoitotyö koettiin pääosin sekä fyysisesti että henkisesti raskaaksi. Epäkohdiksi koettiin rahallisen tuen ja tukipalvelujen riittämättömyys, hoitopaikkojen vaihtoehtottomuus sekä virkistys, ohjaus- ja neuvontapäivien puute. Omaishoitajat käyt-

tävät myös lakisääteisiä vapaa-päiviään huolestuttavan vähän. Epäilen, että huoli omaisen hyvästä hoidosta vapaan aikana saa hoitajan luopumaan omasta levostaan. Toinen, nykyään vielä vaiettu epäkohta, on omaishoitajien kokemus fyysisen väkivalta, mikä yleistyy etenkin erilaisten muistisairauksien myötä. Nämä ovat asioita, joihin tulee puuttua määrätietoisesti.

Kuntien säästövelvoitteet eivät jätä omaishoitokaan koskemattomaksi

Kuntien kyky järjestää peruspalveluja heikentyy kuntatalouden kiristyessä. Mikäli tavoitteena on aidosti tukea ikääntyvien toimintakykyä ja kotona asumista, tulisi vähintään tarvittavat tukitoimet olla riittäviä. Nyt näin ei ole. Kyselyssä esille tullesiin tarpeisiin on koitettu vastata lisäämällä lyhytaikais- ja vuorohoitoa vapaiden järjestämiseksi. Ko-

tiin tarjottavia tukipalveluja lisättiin ja yhteistyössä Jyväskylän Omaishoitajayhdistyksen kanssa parannettiin myös vertaistukea. Vanhuspalveluihin kohdistuvat säästövelvoitteet ovat kuitenkin niin masiiviset, ettei edes omaishoito jää koskemattomaksi. Huolena on, että uusia hakemuksia hyväksytään vain edellisten sopimusten purkautuessa. Omaishoidontuen maksuluokkiinkin esitetään muutoksia. Nämä toimenpiteet kun eivät vain lopulta tuota niitä paljon kaivattuja säästöjä, etenkin kun korvaavien palvelujen tarve kasvaa. Suunta on täysin väärä. Talousahdingonkin keskellä kuntien pitäisi kyetä toiminnan pitkäjänteiseen suunnitteluun inhimillisyyttä unohtamatta. Tässä tekemistä on vielä paljon.

Riitta Mäkinen

Jyväskylän
perusturvalautakunnan
puheenjohtaja

Yrjö ja Hanna
Kodit

Asumispalvelua ja lyhytaikaishoitoa
Helsingistä Rovaniemelle

Tutustu ja kysy lisää:
www.yrjohannahna.fi

TAUKOKANGAS

Hakeudu Kelan omaishoitajakurssille Taukokankaalle, kuntoutus on osallistujille maksuton kurssi nro 42962 4.-12.6. ja 3.-7.12.2012

Kurssi on tarkoitettu omaishoitajille, joilla itsellään on jokin tuki- ja liikuntaelinsairaus tai muita sairauksia ja uupumisoireita.

Kuntoutukseen hakeutumiseen tarvitaan lääkärin kirjoittama B-lausunto ja kuntoutujan itsensä Kelan paikallistoomistoon täyttämä hakemus.

Lisätietoja www.taukokangas.fi tai kurssivastaava Tuula Korkiakoski 08-4794 750

Liikkuvuuden ja lihasvoiman ylläpitoon **THERAfit plus**

Helposti liikuteltava moottoroitu harjoituslaite kotiin ja ammattilaisille.

Vakiovarusteena jalkapolkimet, käsikahvat ja kaukosäädin.

fysioline
live well.

Arvionkatu 2
33840 Tampere
puh. 03-2350 700

info@fysioline.fi
www.fysioline.fi

Tuhansia tyytyväisiä käyttäjiä!

Hakisinko omaishoidon tukea?

Mitä on omaishoidon tuki?

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle myönnettävistä hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Verollisen hoitopalkkion vähim-

mäismäärä on 364,35 e/kk. Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava hoitopalkkio on vähintään 728,69 e/kk. Sitovaa ja raskasta hoitotyötä tekevällä omaishoitajalla on oikeus kolmeen va-

paavuorokauteen kuukaudessa. Vapaiden ajaksi kuntien tulee järjestää hoidettavalle soveltuva sijaishoitopaikka. Hoitomaksua tästä saa periä hoidettavalta enintään 10.60 e/vrk. Tukeen liittyy myös tapaturmavakuutus ja pääsääntöisesti omaishoitajan eläketurva.

Näin haet omaishoidon tukea

I vaihe

Tukea haetaan hoidettavasi kotikunnasta. Soitto sosiaalitoimeen ja pyyntö saada keskustella omaishoidon yhteyshenkilön kanssa.

Kerro tilanteestanne, läheisesi avun tarpeesta ja roolista hänen arjessaan. Keskustele eri vaihtoehtoista hoidon järjestymiseksi. Jos koette, että omaishoito voisi olla yksi hyvä vaihtoehto, niin pyytäkää kunnasta omaishoidon tuen hakemuspaperit, kunnan omaishoidon tuen linjaukset sekä tiedote hoidettavan ja hoitajan oikeuksia koskevista omaishoitolain säännöksistä ja niiden soveltamisesta. Seuraavaksi voitte kysyä mahdollisuudesta arvioida tilannettanne tarkemmin.

Yleensä tätä varten sovitaan kotikäyntiaika.

II vaihe

Olet tutustunut hakemuspapereihin ja hankkinut tarvittavat liitteet (yleensä lääkärin lausunto hoidettavan tilanteesta) sekä keskustellut läheisesi kanssa eri vaihtoehtoista. Palauta täytetyt hakemuspaperit kuntaan. Seuraavaksi toteutuu kotikäynti, jossa arvioidaan hoidettavan palvelun tarve ja omaishoidon tuen myöntämisedellytykset.

III vaihe

Yhdessä kunnan edustajan kanssa laaditaan tilanteenne tuksi yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Tähän kannattaa valmistautua, koska tässä ratkaistaan se, millaista apua tulette arkeenne saamaan. Kannattaa etukäteen miettiä seuraavia ja viestittää ajatukset ennen palaveria kunnan yhteyshenkilölle:

- Millaisia palvelun ja tuen tarpeita teillä on ja mikä on niiden tärkeysjärjestys?
- Millaisia toiveita teillä on niiden toteuttamiseksi?
- Oletteko tyytyväinen mahdollisiin nykyisiin palveluihin ja tukitoimiin?

- Millaisista asioista koette tarvitsevanne tietoa, koulutusta tai ohjausta?
- Haluatteko pyytää neuvotteluun mukaan jonkun läheisen, omaisen tai muun tukihenkilön?
- Onko teillä jotain erityistä asiaa, mitä haluaisitte selvittää tai kysyä ennen varsinaista suunnitelman tekemistä?

IV vaihe

Viranhaltija tekee päätöksen asiassanne. Jos päätös on myönteinen, kunta ehdottaa teille omaishoitosopimusta, jonka liitteeksi tulee hoito- ja palvelusuunnitelma. Jos päätös on kielteinen, on mahdollista hakea päätökseen muutosta.

V vaihe

Hoitopalkkion maksu ja palvelujen toteuttaminen alkaa. Jos tuntuu, että kokonaisuus ei ole ihan kohdallaan, niin kunnan kanssa voi neuvotella tilanteesta. Sopimuksen voi myös irtisanoa, jolloin irtisanomisaika on 1kk, kunnan puolelta 2kk.

Älä jää yksin, lisätukea on tarjolla

Kuntasi alueella toimii paikallinen omaishoitoyhdistys, joka neuvoo ja tukee omaishoitajia monin eri tavoin. Voit myös soittaa valtakunnalliseen omaishoidon neuvontaan 020 7806 599 ma – to klo 9-15. Lisätietoja omaishoidosta saat myös www.omaishoitajat.fi sekä omaishoitajien keskusteluvuulta www.omaishoitaja.fi

Matti Mäkelä

Aluevastaava
Omaishoitajat ja
Läheiset- Liitto ry

Tilaa nyt uudistettu

Talon turvaopas

Talon turvaopas auttaa asuinyhteisöjä välttämään vaaratilanteiden syntymistä. Opas neuvoo toimimaan niin arkipäiväisissä onnettomuustilanteissa kuin poikkeusolojenkin aikana. Talosuojelu koskee kaikkia asuintaloja sekä pieniä yrityksiä ja laitoksia. Opas on tarkoitettu talon turvallisuudesta vastaaville henkilöille:

omistajalle ja haltijalle, taloyhtiön hallituksen jäsenille, isännöitsijälle, huoltoyhtiölle, turvallisuustehtäviin nimetyille sekä muillekin asukkaille.

40 sivua • Hinta 10 € (sis. alv)

Tilaa:
verkkokauppa.spek.fi
Puh. 09 4761 1300

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK • www.spek.fi

Tuemme veteraanien kotona selviytymistä

TULE TUTUSTUMAAN

Sosiaalityöntekijä tietää varaustilanteestamme, puh. 014 690 606

Katso lisää
www.keski-suomensairaskotisat.io.fi

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Vaikuttavaa vanhustyötä!

– vuodesta 1949

Vanhustyön keskusliitto edistää monipuolisesti ikäihmisten hyvinvointia, on aktiivinen mielipidejohtaja ja valvoo vanhustyön järjestöjen etuja.

Vanhustyö

Alan vahva asiantuntija –
Lehti vanhustyön ammattilaisille
ja päättäjille!
Ilmestyy seitsemän kertaa vuodessa
teemanumeroina.

Tilaushinnat:
Vuosikerta 41 €, opiskelijatilaus 25 €, kestotilaus 38 €, 3–4 lehteä 32 €/kpl, 5 tai useampi 25 €/kpl

Vanhustyön keskusliitto tarjoaa asuntojen korjausneuvontaa veteraaneille ja sotainvalideille sekä muulle vanhusväestölle!

Ota yhteyttä:
Korjausneuvonnan päällikkö
Jukka Laakso

Puh. 040 502 3807
www.vtkl.fi > Korjausneuvonta

VTKL-palvelut Oy

Kotipalvelua pääkaupunkiseudulla

- Kotipalvelu • Kotisairaanhoido • Jalkahoito
- Kodin puhtauspalvelut • Turvapuhelin

Ota yhteyttä
Puh. 09 3508 6070 www.vtkl-palvelut.fi

Omaishoidon tuki

Kunta voi järjestää vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon tekemällä hoidosta sopimuksen omaisen tai muun läheisen henkilön kanssa. Omaishoidon ehdoista säädetään laissa omaishoidon tuesta. Omaishoidon toteuttamisesta on ohjeita kunnan päättäjille tarkoitettussa oppaassa.

Laki omaishoidon tuesta 937/2005 (Finlex)
Omaishoidon tuki. Opas kuntien päättäjille (STM:n oppaita 2005:30)
Omaishoidon tuki sosiaalipalveluna (STM:n selvityksiä 2007:28)

Omaishoidosta päätös ja sopimus

Kunta tekee omaishoidon tuesta ja siihen sisältyvistä palveluista **päätöksen**. Kunta ja omaishoitaja tekevät omaishoidon tuesta **omaishoitosopimuksen**. Sopimuksen liitteeksi kunta, hoidettava ja omaishoitaja laativat yhdessä hoidettavalle **hoito- ja palvelusuunnitelman**.

Omaishoidon tukeen sisältyy **hoidettavalle**:

- omaishoito
- hoito- ja palvelusuunnitelmassa määriteltävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut
- omaishoitajan vapaan ajaksi annettavat palvelut

Omaishoidon tukeen sisältyy **omaishoitajalle**:

- hoitopalkkio
- vapaa
- eläke- ja tapaturmavakuutus
- sosiaalipalvelut

Omaishoitajan palkkiot ja etuudet

Omaishoitajalle maksettavan palkkion suuruus riippuu hoidon sitovuudesta. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa

Omaishoitajalla on oikeus vähintään **kolmen vuorokauden mittaiseen vapaaseen kuukaudessa**, jos hän on kuukauden aikana sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti. Lakisääteisen vapaan lisäksi kunta voi myöntää omaishoitajalle myös enemmän vapaata ja alle vuorokauden mittaisia virkistysvapaita.

Omaishoitajan vapaan aikainen sijaishoito voidaan järjestää toimeksiantosopimuksella 1.8.2011 alkaen (Kuntainfo 5/2011)

Mistä palvelua saa?

Omaishoidon tukea haetaan hoidettavana olevan henkilön kotikunnalta.

Kuka palvelua saa?

Kunta voi myöntää omaishoidon tukea määrärahojensa puitteissa pitkä- tai lyhytaikaiseen hoidontarpeeseen, jos

- henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vammaisuuden tai muun syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai huolenpitoa.

- hoidettavan omainen tai hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla.
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon vaatimuksia.
- omaishoito yhdessä tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää.
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Maksut

Omaishoito on hoidettavalle yleensä maksutonta, mutta kunta voi periä hoidettavalta myös maksun.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestettävistä palveluista hoidettavalle voi tulla 1.1.2012-31.12.2013 maksettavaksi **enintään 10,60 euroa päivältä**. Maksua ei lasketa mukaan terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukattoon.

Muista omaishoidon ohella annettavista palveluista hoidettava maksaa tavanomaisen asiakasmaksun ellei kunnan kanssa muuta sovita.

Lisätietoja

Lisää tietoa omaishoidon tuesta, hakemisesta ja järjestelyistä saa kunnan sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Omaishoidon tuen hoitopalkkiot vuonna 2012

Omaishoidon tukena maksettavia hoitopalkkioita korotettiin indeksitarkistuksen johdosta 1.1.2012 lukien

Omaishoitajille maksettavien hoitopalkkioiden määrästä ja alimmista hoitopalkkioista säädetään omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 §:ssä. Lain 6 §:n mukaan hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Vuodelle 2011 vahvistettu palkkakerroin on 1,253 ja vuodelle 2012 vahvistettu palkkakerroin on 1,291.

Omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä on 1.1.2012 lukien 364,35 euroa kuukaudessa. Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava hoitopalkkio on vähintään 728,69 euroa kuukaudessa.

Hoitopalkkion määrän tarkistus tehtiin 1.1.2012 lukien myös sellaisiin hoitopalkkioihin, jotka on sovittu palkkion vähimmäismäärää suuremmiksi tai pienemmiksi ja jotka perustuvat ennen tarkistusajankohtaa voimassa olleeseen omaishoitosopimukseen. Vuodelle 2012 vahvistettu palkkakerroin merkitsee hoitopalkkioihin noin 3,03 prosen-

tin korotusta vuoteen 2011 verrattuna.

Omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikainen sijaishoito on voitu 1.8.2011 alkaen järjestää omaishoidon tuesta annetun lain 4 a §:n perusteella toimeksiantosopimuksella, jonka kunta tekee sijaishoitajan kanssa. Kunta päättää sijaishoidon hoitopalkkioiden suuruuden. Hoitopalkkioiden 3,03 prosentin korotus tehtiin 1.1.2012 lukien myös omaishoidon tukena järjestettävän sijaishoidon palkkioihin

Kuntainfo 9/2011
29.11.2011

VETERAANIVÄESTÖN JA MUIDEN IKÄIHMISTEN TUTKIMUS-, HOITO- JA KUNTOUTUSLAITOS

Veteraanikuntoutuksesta kokemusta yli 20 vuotta, kokemusta myös omaishoitajien vapaapäivien ajaksi annetusta kuntouttavasta lyhytaikaisesta laitoshoidosta.

Asiakaslähtöinen, osaava ja ystävällinen henkilökunta toivottaa Sinut tervetulleeksi Ähtärin Veljeskotiin!

www.ahtari.fi/veljeskoti Puh. (06) 415 7731

Kodinavux Oy on Suomen suurin kodinhoitopalvelujen yritys. Tarjoamme myös monipuolisia palveluja kotona asuville senioreille Tampereella ja pääkaupunkiseudulla.

Luotettavaa, yksilöllistä kotipalvelua senioreille

Muista kotitalousvähennys!

Ammattitaitoiset kodinhoitajamme auttavat Sinua selviytymään kodin askareista. Tampereella asuvana seniorikansalaisena saat kotipalvelumme **edullisesti arvonlisäverottomana**. Tämän lisäksi saat tehdä palvelumme kustannuksista 45%:n kotitalousvähennyksen verotuksessa.

Tilaa maksuton kotipalvelusuunnitelma puh. 020 768 9761 tai internetin kautta

www.kodinavux.fi

Koti ja työ tasapainoon

Hämeenkatu 5 A, 33100 Tampere, sähköposti: tampere@kodinavux.fi

Helpompaa arkea apuvälineiden avulla.

TERVEYSTARVIKKEIDEN ERIKOISMYYMÄLÄ

**Linctus Oy, Turuntie 4-6
13130 Hämeenlinna**

p. (03) 6125 355, info@linctus.fi

- **Apuvälineet liikkumiseen**
Kävelykepit, kyynärsauvat ja rollaattorit
- **Hygieniä ja virtsankarkailu**
Alushousut, vaipat, vuoteen ja tuolin suojat
- **Arjen apuvälineet**
Suihkutuolit, WC-korottajat, tarttumapihdit jne.

Klikkaa nettikauppaan www.linctus.fi

Hoitotahto - käytännön ohjeita

Lääkärikirja Duodecim
10.1.2011,
<http://www.terveyskirjasto.fi>
Ritva Halila ja Pertti Mustajoki

- Mikä on hoitotahto?
- Miksi hoitotahtoa tarvitaan?
- Miten hoitotahto tehdään?
- Hoitotahdon sisältö
- Milloin hoitotahto on voimassa?
- Hoitotahdon sitovuus
- Hoitotahtolomake ja esimerkkejä hoitotahdoista

Hoitotahto on henkilön tahdon ilmaisu hänen tulevasta hoidostaan siltä varalta, ettei hän itse pysty osallistumaan hoitoratkaisuihin tajuttomuuden, vanhuudenheikkouden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Hoitotahdossa voi ilmaista erityistoi-veita hoidon suhteen tai siinä voi kieltäytyä tietyistä hoitotoimenpiteistä. Toiveet voivat koskea muitakin hoitoon liittyviä asioita kuin vain lääketieteellisiä tai sairaanhoidollisia kysymyksiä. Hoitotahdossa voidaan myös valtuuttaa toinen henkilö tekemään tarvittavat hoitopäätökset hoitotahdon laatijan puolesta.

Miksi hoitotahtoa tarvitaan?

Hoitotahdolla henkilö varmistaa, että hänen toiveensa otetaan hoidossa huomioon silloin, kun hän ei itse pysty niitä

ilmaisemaan. Hoitotahto vähentää omaisten epätietoisuutta ja ahdistusta hoitoratkaisuis- ja helpottaa näin lääkäreiden työtä.

Lääketieteellisten hoitomahdollisuuksien kehittyessä ihmiselämää voidaan pidentää keinotekoisesti monissa tilanteissa. Kun potilaan terveydellinen tila on kriittinen, mutta sen voidaan odottaa paranevan hoidon avulla joko ennalleen tai ainakin kohtuulliselle tasolle, tehohoito on perusteltua. Hoitoratkaisujen teko on paljon vaikeampaa esimerkiksi silloin, kun dementoitunut vanhus pikkuhiljaa hiipuu pois tästä ajasta, kun pitkälle levinnyt syöpä on vähitellen saanut yliotteen tai kun hermoja rappeuttava sairaus vaatii yhä enemmän hoitolaitteita ja laitoshoidoa. Hoitotahto kertoo näissä tilanteissa potilaan omat toiveet hoidostaan häntä hoitaville henkilöille. Näin terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat ottaa huomioon potilaansa toiveet hoitopäätöksissään ja hoidon linjauksissa.

Miten hoitotahto tehdään?

Hoitotahto tehdään yleensä kirjallisesti, jolloin siinä on tekijän omakätinen allekirjoitus ja päiväys. Hoitotahto on voimassa ilman todistajiakin,

mutta kahden, perheeseen tai lähisukuun kuulumattoman todistajan käyttämistä suositellaan. Kirjallinen hoitotahto voidaan tallentaa sairauskertomuksen liitteeksi tai se kulkee potilaan mukana. Jälkimmäisessä tapauksessa sairauskertomuksessa tulee olla merkintä hoitotahdon olemassaolosta.

Lain mukaan henkilö voi ilmaista hoitotahtonsa myös suullisesti. Tällöin se on syytä kirjata sairauskertomukseen ja mikäli mahdollista pyytää siihen allekirjoitus tai muulla tavalla todentaa sen oikeellisuus.

Tulevassa Kelan hallinnoimassa kansallisessa terveydenhuollon sairaskertomusarkistossa (KanTa) jokainen voi itse ylläpitää hoitotahtonsa ajanmukaisuutta. Lisäksi terveydenhuollossa annetuista ja säilytetyistä hoitotahdoista menee tieto KanTaan.

Hoitotahdon sisältö

Hoitotahdon sisällön saa sen kirjoittaja vapaasti valita. Parhaimmillaan se on henkilön omalla tyylillään laatima kertomus hoitoon liittyvistä toiveista. Lyhimmillään hoitotahto voi olla valmiiseen, allekirjoitettuun hoitotahtolomakkeeseen tehty merkintä, joka ilmaisee toiveen olla pidentämättä elämää tilanteessa, jossa toivoa paranemisesta

ei ole. Kovin suppeasti ilmaistu hoitotahto voi aiheuttaa hankalia lisäkysymyksiä: jos henkilö esimerkiksi kieltää suonensisäisen ravitsemisen ja nestehoidon elämän loppuvaiheessa, voidaanko silti ruokkia keinotekoisesti nenämahaletkun kautta tai voidaanko keuhko-kuumeeseen aloittaa suonensisäinen antibioottihoito. Tällaisiin asioihin olisi hyvä ottaa hoitotahdossa kantaa.

Hoitotahdossa henkilö ei voi edellyttää lääketieteellisiä tai sairaanhoidollisia toimenpiteitä, jotka eivät kuulu hänen sairautensa yleisesti hyväksyttyyn hoitoon.

Jos hoitotahdon laatija on epävarma, millaisia asioita hoitotahtoon voi kirjata, hän voi kysyä neuvoa lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattilaiselta.

Milloin hoitotahto on voimassa?

Hoitotahto on voimassa vain silloin, kun potilas ei itse pysty tekemään omaa hoitoaan koskevia päätöksiä. Hoitotahto ei ole voimassa, jos potilaan odotetaan toipuvan sairaudestaan, esimerkiksi aiemmin terveen saadessa sairauskohtauksen, jonka hoitoennuste on hyvä.

Hoitotahdon voimassaoloajasta ei ole selkeitä määräyksiä, joten periaatteessa se on

voimassa pysyvästi. Lääketieteen kehityksen vuoksi on mahdollista, että jonkin vakavan taudin hoidon mahdollisuudet ja ennuste ovat muuttuneet hoitotahdon kirjoittamisen ja sen täytäntöönpanon välillä. Siksi on suositeltavaa, että hoitotahdon tekijä tarkistaa sisällön aika ajoin, mieluiten alle kymmenen vuoden välein. Tarkistamispäivämäärä on syytä kirjata.

Hoitotahdon tekijä voi milloin tahansa peruuttaa oman hoitotahtonsa tai muuttaa sen sisältöä. On tärkeää, että muutos tai peruutus kirjataan yhtä huolella kuin hoitotahdon olemassaolokin.

Hoitotahdon sitovuus

Hoitotahdossa ilmaistu kieltäytyminen aktiivisesta hoidosta on lääkäriä ja muuta terveydenhuollon ammattihenkilöä sitova sekä omaisia ohjaava, ellei ole perusteltua syytä epäillä, että potilaan tahto olisi hoitotahdon laatimisen jälkeen muuttunut.

Edunvalvontavaltuutus

Lääkärikirja Duodecim
13.9.2011,
<http://www.terveyskirjasto.fi>
oikeustieteen tri Anna
Mäki-Petäjä-Leinonen

- Valtakirjan muotovaatimukset
- Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo
- Maistraatti valvoo
- Lisää tietoa edunvalvontavaltuutuksesta

Edunvalvontavaltuutuksella yksilö valtuuttaa valitseman

henkilön huolehtimaan asioistaan sen varalta, että hän myöhemmin tulee sairauden tai henkisen toiminnan häiriintymisen vuoksi kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan itse. Hän voi oikeuttaa toisen henkilön edustamaan itseään sekä taloudellisissa asioissa että henkilöään koskevissa asioissa, kuten esimerkiksi terveydenhoidossa.

Edunvalvontavaltuutusta koskeva laki tuli voimaan 1.11.2007 (lakitekstiin <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070648>)

Valtakirjan muotovaatimukset

Edunvalvontavaltuutus tehdään kirjallisesti testamentin tapaan. Edunvalvontavaltuutusta koskevassa valtakirjassa valtuuttaja nimeää valtuutetun, joka on suostunut tehtävään, sekä määrittelee asiat, jotka valtuutus kattaa. Valtakirja allekirjoitetaan kahden esteettömän todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä. Lähiomainen ei voi toimia todistajana. Allekirjoitettu valtakirja luovutetaan valtuutetulle eli henkilölle, joka on nimetty asioita hoitamaan.

Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo

Jos on käynyt ilmeiseksi, että valtuutuksen antanut henkilö ei kykene enää hoitamaan asioita esimerkiksi etenevän

muistisairauden vuoksi, valtuutettu voi pyytää maistraattia vahvistamaan valtuutuksen. Samalla valtuutetun tulee esittää maistraatille alkuperäinen valtakirja sekä lääkärinlausunto tai vastaava asiakirja, joka todistaa, että valtuutuksen antanut henkilö on tullut kyvyttömäksi hoitamaan niitä asioita, joita valtuutus koskee. Valtuutus tulee voimaan, kun maistraatti on sen vahvistanut.

Maistraatti valvoo

Maistraatti valvoo valtuutetun toimintaa erityisesti taloudellisissa asioissa. Kun valtuutetun tehtävä alkaa, hänen tulee antaa maistraatille luettelo niistä päämiehen varoista ja veloista, joita valtuutus oikeuttaa hänet hoitamaan. Jos maistraatti myöhemmin pyytää, valtuutetun tulee antaa selvitys ta-

louteen liittyvien asioiden hoitamisesta.

Valtuutuksen antanut henkilö voi myös vaikuttaa valvonnan laajuuteen. Hän voi esimerkiksi määrätä, että valvonnessa sovelletaan holhous-toimilain säännöksiä, jotka velvoittavat valtuutetun antamaan maistraatille määräajoin selvityksen talouteen liittyvien asioiden hoitamisesta.

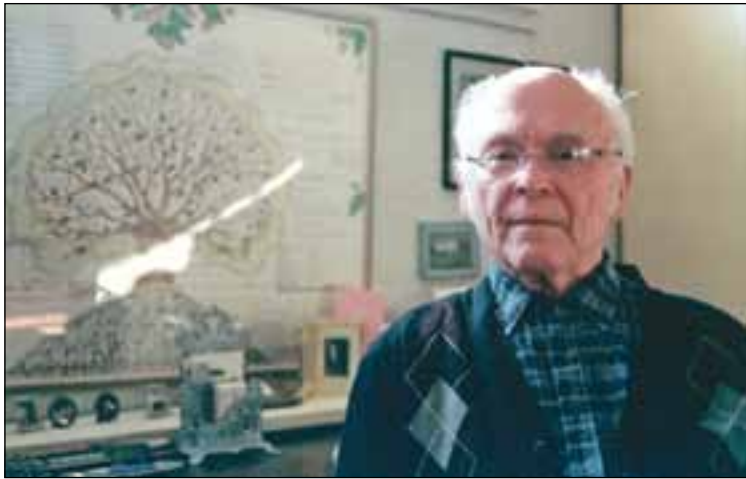
Lisää tietoa edunvalvontavaltuutuksesta

Edunvalvontavaltuutuksesta kertovia esitteitä saa maistraateista ja oikeusaputoimistoista suomeksi ja ruotsiksi. Esite löytyy myös oikeusministeriön verkkosivulta: <http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Esitteet/Edunvalvontavaltuutus>

Oulun Keskus Apteekki

Isokatu 45, 90100 Oulu
08-311 3112
www.oulunkeskusapteekki.fi

Vaihtoehtoja ei ole harkittu

Aaro Ala-Outinen kertoo innokkaasti Annikki vaimonsa harrastuksista, postikortteja, antiikkia ja sukututkimusta.

Annikki ja Aaro Ala-Outinen ovat eläneet yhdessä 65 vuotta.

”Vuodet ovat olleet työntäyteisiä. Kun vain olisi ollut terveyttäkin, neljä vuotta sitten

pieni aivoverenvuoto vaimolla muutti kaiken, koko huusholli jäi minulle. Nyt tiedän, miten raskasta omaishoitajan työ on. Lähellä on oltava ympäri vuorokauden. Mutta ei muita vaihtoehtoja edes harkittu. Vasta viime aikoina on ryhdytty miettimään, että muutoksiin on valmistauduttava. Tarkempia suunnitelmia ei ole tehty”, kertoo Aaro.

Aaro Ala-Outinen sanoo, että ”minulla on aikaa”.

”Olen opetellut ruoanlaitonkin ja kaiken lisäksi oppinut siitä pitämään. Mutta tietysti on myönnettävä, että ajoittain uupumus pakkaa päälle. Nukkuminen on katkonaista. Järjestelyihin kuuluvat intervalli-

viikot katkaisevat, mutta eivät kokonaan poista omaishoitajan roolia. Kotona pyrin lepäämään, kaiken aikaa taustalla vaikuttaa huoli toisen tilanteesta” jatkaa Aaro mietteissään..

Hetkittäin raskasta

Aaro Ala-Outinen myöntää huolehtimisen tuntuvat hetkittäin raskaalta, koko ajan hän kuitenkin muistuttaa, ettei valittamiseen ole aihetta.

”Kotiavustaja käy auttamassa, huolta pidetään verikokeista ja pillereistä. Meidän on syytä muistaa myös Turun Sotaveteraanien antama tuki, yhdistyksen kotiavustaja tulee joka toinen viikko”.

Aaro Ala-Outinen kertoo puusepän töistään, sota-ajan kansioista löytyy esiteltäväksi piirustuksia radiomiehen asemasta. Innokkaimmin hän olisi kertonut haastattelupäivänä sairaalassa olleen Annikki-vaimonsa harrastuksista.

Annikki on kerännyt vuosikymmenien ajan postikortteja, järjestänyt korttinäyttelyjäkin. Piakkoin saadaan kirja, jonka kuvat kertovat mm. ensimmäisen maailmansodan jälkeen tapahtuneesta vankienvaihdosta Torniossa.

Teksti ja kuvat Aimo Forsell

Sisupytty, pomo, vaari, rakkaalla monta nimeä

Annikki ja Martti viihtyvät kotonaan. Lapset ovat kyllä usein muistuttaneet, että elämä kaupungilla olisi helpompaa ja ennen muuta turvallisempaa.

”Kyllähän täs aika raihnaasia ollahan kummakki”, sanoo Annikki Lammi, kun kysytään pariskunnalta, että kumpiko on kummanko hoitaja.

”Hoitakohon tuo, kun son nuoret”, tuikkaa Martti Lammi naureskellen.

Huumori on pitänyt pirteänä.

”Kyllä minä olen hoitaja”, hymilee Annikki, noustessaan keittämään kahvia ja kävelee keppiin nojaten kohti kahvipannua. Samalla hän toteaa, että on muuten kokolailla kunnossa, leikattu polvi vain viiloo ”julometusti” selkään.

Martti taas ampailee ketterästi tuoliltaan ja kertoo nuoruudessaan olleensa innokas urheilija, pesäpalloilun lisäksi harrastettiin montaakin lajia, hän huomauttaa. Kaipa sen perua on paikat kunnossa, eikä siellä sodassa olisi huonokun-

toinen selvinnytkään, hän lisää.

Annikki taas sanoo, että nyt menee oikein hyvin, ”kun tuo sisupussi” suostui lähtemään intervallihoitoihin.

”Ne ovat mukavia käyntejä, saa uusia tuttuja”, Martti sanoo. Perään hän lisää, että ”pakkaavat vain olla vanhoja kaikki”. Hän myöntää kuitenkin ”tuon vian” viime aikoina vähän ruvenneen vaivaamaan itseäänkin. ”Se on tuo vanheneminen aika yleinen vika nykyään” hän tuumii naureskellen.

Oma koti kullan kallis

Annikki itse sairastaa Parkinsonia ja hänen miehensä Alzheimeria.

”Omaa nolouttamme emme osanneet hakea apuja”, Annikki sanoo. Hän kertoo vasta kudinpiirissä kuulleensa kaveriltaan sellaisista.

Kodissa näkee, että kumpikin on käden taitajia. Paitsi, että Annikki on ollut innokas käsityöihminen, seisoo seinustalla 1700-luvulla rakennettu könninkello, jonka Martti on upeasti entisöinyt. Mutta nyt nuo harrastukset ovat jääneet.

Pariskunta asuu kaksistaan Nummikoksen kylässä, 40 kilometrin päässä kirkolta. Kylä on hiljentynyt. Annikki näyttää kansakoulukuvaansa, jossa on 155 lasta. Hän muistaa, miten 17-kesäisenä haki koulun keittäjän paikkaa ja tuli valituksi.

Siellä hän ei ollut montakaan vuotta, kun häntä rupeesi houkuttamaan kauppatyö ja kaupanpitäjä Martti Lammi tarvitsi apulaista. Rohkeana tyttönä Annikki vaihtoi alaa. Kauppias ihastui apulaiseensa. Pian tanssittiin häät. Osuuskauppa vei moneen pitäjään ja heille syntyi kolme lasta.

Synnyinseutu toi kuitenkin takaisin vuonna 1986.

He ovat siitä lähtien asuneet Annikin isän -37 rakentamassa ja Martin tuolloin -86 perusteellisesti korjaamassa talossa. He viihtyvät ja ovat onnellisia omassa kodissaan, eivätkä halua muuttaa sieltä pois.

”Kyllä me pärjäämme, nyt kun me saamme kodinhoitajan kahdesti viikossa ja sotaveteraanien kotiavustaja käy kerran kuussa”, Annikki sanoo.

**Kuva ja teksti
Jaakko Uusi-Hakala**

VETREA
TEKEE HYVÄÄ

**VETERAANIKUNTOUTUSTA
LÄMMÖLLÄ JA
KUNNIOITUKSELLA!**

Puh. 020 775 1360

IISALMI	Pohjolankatu 15
JOENSUU	Nepenmäenkatu 2
KUOPIO	Alava, Kaartokatu 9

>> VETREA.FI

Veteraania ei ole jätetty, apua on saatu kun on tarvittu

Rukajärvelle keväällä 1944. Rukajärvellä Reino taisteli sodan loppuun konekivääriampujana.

Sodasta ei vammoja tullut. Reino sanoo olevansa niitä ohi ammuttuja.

Elämän tehtävät

Reino on kotoisin Turusta, Anja on vihtiläinen. Hyvin-käällä Hopealyhydyssä tavattiin ja siitä alkoi yhteinen taival.

Reino toimi rakennusmestarina Helsingissä ja Anja suoritti elämäntehtävänsä päiväkodissa.

Omakotitalonsa he myivät Klaukkalasta v. 2006 ja muuttivat Nurmijärvelle kerrostaloon, jossa on hissi. ”Nyt olemme eloomme tyytyväisiä” he kertovat. Reino hoitaa raha-asiat ja Anja pitää huolen syömisestä.

Miten eläkkeellä

Aluksi eläkevuodet sujuivat

mukavasti omassa talossa ilman vieraan apua. Vuoden 2000 jälkeen ikä toi tullessaan moninaisia sairauksia kummallekin puolisolalle. Anjalla todettiin reuma, mikä vammautti polvet, jotka leikattiin. Reimon verenpaine nousi ja tuli monia sisäelinongelmia. Viimeksi Reinoa leikattiin v. 2006.

Sitten elämä on ollut helpompaa.

He kokevat saaneensa apua, kun sitä on tarvittu. Ikkunat pestään kaksi kertaa vuodessa ja siivousapua he saavat joka toinen viikko.

”Kerran vuodessa toteutuva kymmenen vuorokauden kuntoutusjakso jossakin kuntokeskuksessa piristää elämää ja parantaa elämän laatua. Näitä jaksoja aina anotaan ja innolla odotetaan, kun mukaan saa puolisonkin” kertoo Reino.

Vieraan apu

Kunnan toimittamasta arjen avusta joutuu käyttäjä maksamaan. Nurmijärvellä arjen apua saa myös sotaveteraanien yhdistyksen kautta. Odotamme mielenkiinnolla, miten tämä apu on saatavissa. Kahden tunnin kotiapu pienissä arjen askareissa maksaa 35 € kerta, järjestön tuella palvelu on avun saajalle ilmainen. Yhdistyksemme veteraaniihdyshenkilö Irma Maasalo toimittaa avun perille.

”Emme sulje pois seurakunnan ystäväpalveluakaan. Ystävä tuo aina tuulahduksen toisesta elämänpiiristä ja laajentaa sosiaalisia yhteyksiä. Elämän piiri laajenee ja laatu paranee.

Vaihtelu aina virkistää” toteaa veteraanipariskunta Anja ja Reino Antola.

Teksti ja kuva Juhani Kallio

Veteraanipariskunta Antola viettää eläkepäiviään Nurmijärven kirkonkylän keskustassa Kuokkalantiellä omassa asunnossaan. He viihtyvät hyvin yhdessä, mutta etsivät seuraa ja sisältöä elämään sotaveteraanitoiminnasta. Rouva Anja Antola laulaa veteraanikuorossa. Usein he vierailevat seurakunnan ylläpitämässä Mummon kammarissa tapaamassa ikätovereita. Päivittäin he lounasta-

vat palvelutalolla Toreenin mäessä. Sielläkin tapaa usein tuttavita ja voi vaihtaa kuulumisia. Elämä sujuu mukavasti omaa tahtiaan ja omalla raiteellaan.

Varusmiehenä Rukajärvellä

Reino ilmoittautui vapaaehtoisena armeijaan vuonna 1943.

Alokaskoulutuksen Reino sai Hyrylässä, sieltä matka suuntautui Kuopion kautta rintamalle

Jaakko + Irma = 166v

tajuuteen, Irma toteaa: ”Kun Jaakolla ei ollut vähäisessäkin määrin dementia-oireita, tuntui täysin mahdottomalta ajatus, että hänet siirrettäisiin vanhainkotiin tai pysyvästi sairaalahoitoon – henkisesti tervettä miestä”.

Irman omaishoitajuutta on nyt kestänyt lähes seitsemän vuotta – ilman lomaa! Jaakko ei pärjää muutamaa tuntia kauempaa yksin. Vaikka paino on vähentynyt jo runsaat puolisataa kiloa huippulukemista, mikään tavanomainen päivittäinen askare ei enää suju. Rollaattorilla käy siirtyminen kotona, mutta auttajaa tarvitaan siinä, mitä varten paikasta A on siirretty paikkaan B.

Jaakon sotatie vertautuu moneen muuhun, vuoden -25 ikäluokan taistelijan kenttäkokenemukseen. Vuonna 1943 se alkoi Inkeröisten koulutuskeskuksesta, josta siirto Henkilötäydennyskeskus 17:n kautta Juustjärvelle Karhumäkeen. Asemasodan päätteeksi joukko siirrettiin Suojärven ja Lappeenrannan kautta Vuosalmelle, jossa JR 7 jarrutti voimiensa mukaan vihollisen Vuoksen ylitystä. Ruokolahdelle siirto tapahtui rauhan tultua 5.9.-44. Sekin oli vain välietappi. Asevelvollisuus jatkui Imatralla AUK:ssa ja 3 kk myöhemmin

Jyväskylän lyseolle sijoitetulla ampumatarvikevarastolla. Sitten oli vuorossa Keuruun Pioneerivarikko ja päätteeksi vielä kouluttajan tehtävät Savonlinnan Aholahdessa. – 16.12.1945 Jaakko pääsi siviiliin. – ”Oli tullut asepalvelu suoritettuksi perusteellisesti ja kierrettyksi Suomea sarkatakissa kahta puolta itärajaa.”

Sotaveteraanien valtiollinen ja kunnallinen huolto- ja hoivapalvelu on tullut koko laajuudessaan Jaakolle ja Irmalle tuetuksi, uusimpana päivittäinen kotihoito-palvelu. Niidenkään turvin ei kotona asuminen olisi onnistunut ilman Irman omaishoitajana toimimista. Sopimus Järvenpään kaupungin sosiaalihuollon kanssa tuo käteen sen verran, että Jaakon päivittäiset lääkkeet tulevat melkein katetuiksi. Lääkejakele on muuttunut tapahtuvaksi ”robotin” kautta automaattiseksi. Annosjakelupalvelun (ANJA) toimittamat päivittäiset lääkkeet yhdessä lähihoitajan aamu käynnin kanssa maksavat 325 € /kk, kun Irma saa omaishoitajana 258 € /kk.

Vaikein kohta on ollut omaishoitajalle kuuluvien vapaapäivien järjestely – Irman kohdalta toistaiseksi toteutumaton oikeus. Vaihtoehtoina voisivat olla Jaakon intervalli-

hoidon jaksot terveyskeskuksessa tai ympärivuorokautinen hoitaja kotiin Irman lomavaiheen ajaksi. Kumpikaan näistä ei ole toteutunut. Eräänlaisena kompensationsa toimivat kaupungin palvelusetelit, joita Jaakon saamien (18 kpl x 20€) lisäksi myös Irma on saanut (12 kpl x 20€). Näillä on voitu keventää omaishoitajan arkea siivouspalvelun ja satunnaisten palvelutehtävien osalta. Palvelusetelistä riittää viikoittaisen tunnin palvelun ostamiseen (28,50 €/tunti) vajaan puoleksi vuodeksi, lopun maksaa veteraani itse. Tärkeää on, että valtion tuki on riittänyt Jaakon kuntoa ylläpitävään fysioterapiaan.

Jaakolla ja Irmalla menee moneen muuhun verrattuna toistaiseksi hyvin: perusläähtökohta, että sotaveteraani saa asua kotonaan, toteutuu. Hoitomyönteinen potilas ja lähimmäisestään vastuuta kantava omaishoitaja ovat sotaveteraanien hoito- ja huoltotyössä ihannetapaus. – Onneksi on terveysttä riittänyt, toteaa Irma. – Mitä sitten, jos omaishoitajan oma terveys pettä.

Eeva Lindroos

Veteraaniihdyshenkilö
Järvenpään Sotaveteraanit ry

Jatkosodan veteraani Jaakko Mattila Järvenpäästä oli nauttinut eläkkeellä olosta lähes kuusi vuotta, kun keuhkoveritulppa iski yllättäen vuonna 1991. Siitä alkoi vaikea vuosikymmen: veritulppa uusiutui, diabetes puhkesi ja liikapainosta tuli todellinen ongelma. Pitkä sairaalakierre vaihtui

vasta vuonna 2004 pysyvästi kotisairaanhoidoksi.

Vuosi 2004 oli Jaakolle ja hänen vaimolleen Irmalle muutenkin merkkinvuosi. Silloin he tulivat olleeksi naimisissa 50 vuotta; kultahääpäivää vietettiin 18.12.2004. Siinä tilanteessa on vaikea päätyä muunlaiseen ratkaisuun kuin omaishoi-

"Kotua me ei lähäretä"!

Hyväntuulinen ja elämänsä tyytyväinen pariskunta, Alli ja Kosti Kulmala, nauttii asumisestaan omilla oloissaan, kaukana kaikesta.

Joulupäivänä 1925 syntynyt Kosti Kulmala sanoo jo vauvana olleensa vähän kuin joululahja. Nyt hän on lahja kolme vuotta nuoremmalle vaimolleen Allille, jolle on viisi vuotta ollut omaishoitaja. Epävirallisesti paljon pidempäänkin, ehkä 10 vuotta, hän sanoo.

Kosti asuu vaimonsa Allin kanssa mökissään kaukana Kauhajoen Uuronkylässä. Kaukana siten, että kaupungille on matkaa 30 kilometriä, naapuripitäjän, Isojoen, keskusta on matkaa puolet vähemmän.

Palvelut ovat kylästä kauan sitten lähteneet. Kun apteekissa tai muilla asioilla pitää käydä, niin lähellä asuva sukulaispoika kyyditsee.

"Kyllä me täs päriätähän, kun nuo luntioomet vain pysyys kunnos", sanoo Kosti, ja vaimo nyökkää hymyillen.

"Sillon kaikki maailman sairauret, paitti syöpä", naurahdaa Kosti pilke silmäkulmassaan hieman liioitellen. Hän lisää, että ei enää itsekään "oo parahimmillansa, muttei mua yhtää

porota". Hän antaa siis ymmärtää, ettei ole mitään valittamista. Kuitenkin nuo olot tuossa mökissä ovat jotakin sellaista, joissa ei moni valittamatta eläisi.

Alli rupeaa luettelemaan tautejaan ja antaa ymmärtää, että "lääkkehet on vieny näönki". Kosti sanookin yhden tärkeän tehtävänsä olevan vahtia, että vaimo ottaa oikeat lääkkeet.

Terveystenhoitaja käy joka toinen viikko täyttämässä dosetit. Yhtä usein käy kodinhoitaja. Ruokakin heille hetken tuotiin. Kosti sanoo sen kumminkin olleen "turhan tyyristä", ja sanoo, että "omis ruuis päriätähän". Sanoista on aistittavissa, että "ollahan totuttu parempahan". Ja tämän sanossaan kosti ottaa leikkisän perusilmeensä.

Kosti harmittelee, ettei enää ole sotakavereita, joiden kanssa muistella, "saatei akka taharo niitä asioita ymmärtää".

Kuva ja teksti
Jaakko Uusi-Hakala

Kotipalvelu Ykköset Oy
Espoo

Virkisty Ellivuoressa!

Tarjoamme puitteet hyvälle yhdessäololle: valmiit herkkupöydät, upeat ulkoilumaastot, kuntosalin ja komean allas- ja saunaosaston.

Meillä nukut mukavasti, valitse mieleisesi majoitusvaihtoehto! Soita ja kysy lisää myös muista palveluistamme!

Kokous- ja vapaa-ajankeskus
HOTEL **ellivuori**
www.ellivuori.fi

Ellivuorentie 131
38130 Ellivuori, Sastamala
puh. 010 8351 900
fax. (03) 515 4210
hotelli@ellivuori.fi

Toinen toistamme tukien selviämme elomme arjesta

Nurmijärven Keskustielä kerrostalossa asuu tyytyväinen veteraanipariskunta Tauno Nikki 88 v. ja Anja Selenius 87 v. Anja täytelee Taunon dooserit ja huolehtii reseptien uusimisesta. Omatoimisuus tulee edulliseksi. Apteekin ja vieraan palvelut tässäkin tapauksessa maksavat.

Tauno on kolmasti haavoittunut sotaveteraani, kaksi haavoittumista jalkoihin ja olkavarteeseen. Viimeinen kolhu tuli Ihantalassa kun kasa kiviä kolahti otsaan. Haavoittumiset olivat melko lieviä lihashaavoja, vain kivet otsaan tunkeutuivat pääluuhun saakka.

Iän myötä pahenevat vammat ja muut kertyneet sairaudet vaativat tarkkaa lääkitystä ja kuntoutusta Kaunialan sotavammassairaalassa. Säännöllisin väliajoin. Anja saattelee Taunon parin viikon jaksolle kuntoutukseen.

Sotaveteraanin elämän kaari on todellinen selviytymistarina

Tauno astui vapaaehtoisena seitsemäntoista vuotta täytettyään armeijaan 11.8.1941 ja pääsi siviiliin Äänekoskella 3,5 vuotta myöhemmin.

Sääksmäen Tarttilan työväen talolla hän sai aliupseerin koulutuksen. Taunon mukaan seuraava koulu rippikoulun jälkeen, mikä oikeutti JR 50 III pataljoonan neljännen kompanian neljännen joukkueen neljännen ryhmän johtajaksi. Tällä vakanssilla Tauno soti koko sotansa.

Sodan jälkeen Tauno palasi sotasairaalan kautta kotiin Leppälammelle.

Työaika oli kiireistä, mutta perheen Tauno sentään ehti nuorukaisena perustaa. Katras kasvoi, mutta sitten yllättäen vaimo kuoli.

Uuden elämäntoverin Tauno kohtasi kuin sattumalta jo ennen sotia tavanneen hyvän ys-

tävänsä nyt leskirouva Anjan. Vanha suola janotti ja sen tähden täytyy vieläkin "juoda" sanoo Tauno.

Mies vanhenee, vammat pahenevat

Taunon vammoja on hoidettu jo 70 vuotta; veteraanikuntoutuksessa viime vuosina Kaunialassa, mikä on invalideja varten suunniteltu ja rakennettu. Paikka on invalidille paras, siellä on kaikki kohdallaan.

Miten selvitään arjesta

Heillä oli asunto Nurmijärven kirkonkylässä hissittömässä kerrostalossa. Tauno ei siellä enää selviytynyt portaista, joten oli etsittävä uusi asunto. Nurmijärven kunta tarjosi eläkeasuntoa talosta, jossa on hissi. Muuton jälkeen elämä helpottui.

He kertovat saaneensa ulkopuolista apua aina, kun sitä on tarvittu. Pyykki pestään ja haetaan ja toimitetaan kotiovelle silitettynä. Arjen apua tarjo-

avat henkilöt pesivät ikkunat kaksi kertaa vuodessa ja siivo-usapua joka toinen viikko. Silloin tampataan matot ja tuuletetaan vuodevaatteet.

"Fyysinen kunto on ollut kohtuullinen. Varat elämiseen ovat riittäneet mukavasti. Taunon luovuttua ajokortista Anja on säilyttänyt ajolupansa, emmekä ole sidottuja pysymään pelkästään neljän seinän sisällä. Olemme vielä hyvin sosiaalisia ja viihdymme hyvin toistemme seurassa. Niin sanottuja ystävän palveluja emme sillä tavalla kaipaa, kun aivan yksin jääneet vanhukset. Arjen apu on tärkeää ja siihen olemme tyytyväisiä" he toteavat.

Toivotamme onnea ja menestystä veteraaniavulle, mikä on käynnistymässä myös Nurmijärvellä.

"On hyvä, ettei veteraania jätetä rauhanajankaan vallitessa" toteaa Tauno Nikki.

Teksti ja kuva Juhani Kallio

POTKUPELI
Valmistettu Suomessa

Myös sähkömopot
Myynti 0500 567 104

Omaishoito Salon kaupungin vanhuspalveluissa

Salo on 55 000 asukkaan kaupunki, jossa vuonna 2010 asui 75 vuotta täyttäneitä henkilöitä 5098. Tulevaisuudessa 75 vuotta täyttäneiden henkilöiden määrä kasvaa Salossa merkittävästi suhteessa väestön kokonaismäärään. Ikärakenne on näin ollen palveluiden järjestämisen ja palvelukustannusten kasvun hiltsemisen näkökulmasta erityisen haastavaa. Salossa on vuodelle 2012 asetettu omaishoidon tuen osalta tavoitteeksi 6 %:n kattavuus eli vuositasolla 312 tuen saajaa ja vuodelle 2013 tuen saajia 319. Tavoitteet perustuvat sosiaali- ja terveys-

ministeriön ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen, jonka mukaan omaishoidon tuen saajia tulisi olla 75 vuotta täytäneistä 5-6 %. Omaishoidon tuen saajien määrä on kasvanut tasaisesti. Vuonna 2009 Salossa omaishoidon tukea sai yli 75 vuotta täytäneistä 5,4 % ja vuonna 2010 tuen saajia oli 6,2 %.

Salon kaupungin sosiaali- ja terveystoimessa alle 65 vuotta täyttäneiden omaishoidon tuesta vastaa vammaispalvelut ja 65 vuotta täyttäneiden osalta vanhuspalvelut. Vanhuspalveluissa työskentelee yksi omaishoidon tukikäsittelijä. Omaishoidon tuen selvittämiseksi omaishoidon tukikäsittelijä tekee kotikäynnin, jolloin arvioidaan omaishoidettavan palvelun tarve, omaishoitajan soveltuvuus tehtävään ja muut omaishoidon myöntämisedellytykset. Arviointimenetelminä käytetään RaVa:a ja MMSE-testiä, haastattelua ja havainnointia. Omaishoidon tukikäsittelijä toimii myös omaishoitajien yhteyshenkilönä sekä seuraa omaishoittoa ja omaishoitajien tilannetta. Omaishoidon tukea haetaan hakemuslomakkeella, jonka liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto. Päätös omaishoidon tuen myöntämisestä tehdään monia-

mmatillisessa SAS-työryhmässä. Sosiaali- ja terveyslautakunta muutti omaishoidon tuen ohjeistusta vuodelle 2012. Vuoden 2011 omaishoidon tuen ohjeet 65 vuotta täyttäneille käsitteli kolme palkkioluokkaa ja erityismaksuluokan. Siirtymisen kahteen tukipalkkioluokkaan ja erityismaksuluokkaan on mahdollistanut sen, että tuen piiriin on ollut mahdollista saada jonkin verran uusia vaativaa hoivaa tarvitsevia asiakkaita. Helmikuussa 2012 Salon kaupungilla oli omaishoidon tuen sopimus yhteensä 237 omaishoitajan kanssa. Omaishoidettavista yli 75 -vuotiaita

oli 80 %. Tukipalkkion keski-

arvo oli alemmassa maksuluokassa 450 euroa kuukaudessa ja ylemmässä maksuluokassa 589 euroa kuukaudessa. Vanhuspalveluiden talousarvioon on vuonna 2012 varattu 1 630 000 euron määräraha 65 vuotta täyttäneiden omaishoidon tukeen. Määräraha on samansuuruinen kuin vuonna 2011. Sosiaali- ja terveystoimen käyttösuunnitelma vuodelle 2012 linjaa, että omaishoidon tuki painotetaan pääosin vaati- viin hoitotilanteisiin.

Jenni Kukkola vs. omaishoidon tukikäsittelijä

Jenni Kukkola

vs. omaishoidon tukikäsittelijä

Omaishoitoa Kouvolassa

Kouvolassa omaishoidon tuesta vastaa kotihoidon ja vanhuspalvelujen palvelualueeseen kuuluva omaishoidon yksikkö. Sen toimipiste sijaitsee Valkealan kirkonkylässä sosiaalipalvelu- toimistossa. Omaishoidon yksikössä työskentelee neljä palveluohjaajaa, joista kaksi toimii ikäihmisten palveluohjaajana, toimistosihiteeri ja kaksi lähihoitajaa, jotka tekevät hoitotyötä asiakkaiden kotona omaishoidon vapaiden aikana sekä seurantakäyntejä tekevä lähihoitaja. Helmikuun lopussa 2012 Kouvolan kaupungissa oli omaishoidon tukea saavia asiakkaita 760 henkilöä. Heistä yli 65 -vuotiaita oli 404 ja yli 80 -vuotiaita 222 henkilöä.

Omaishoidon tuki myönnetään Kouvolassa kaikille myöntämisperusteet täyttävälle.

Tuen saaminen edellyttää, että hoidettava tarvitsee toistuvasti päivittäisissä henkilökohtaisissa perustoiminnoissaan hoitoa, huolenpitoa ja/tai valvontaa. Hoitopalkkio määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoitajan tulee olla terveytensä ja toimintakykynsä puolesta hoitajaksi sopiva sekä kodin olosuhteet hoidolle sopivat.

Kouvolassa tuen piirissä olevat saavat vuosittain 12 palveluseteliä, joilla he voivat ostaa palvelua yksityisiltä palveluntuottajilta. Palkkion ohella myönnettyistä palveluista peritään asiakasmaksulain ja -asetuksen mukaiset sekä kunnan päättämät maksut. Omaishoidon lakisääteisinä vapaapäivinä hoidettavalle järjestettävistä hoito- ja huolenpitopalveluista ei peritä maksua. Omaishoidon vapaiden järjestämiseksi omaishoidettavan palveluohjaajien ja lähihoitajien lisäksi tarvitaan omaishoitajan tukijaa, joka toimii tukijana ja hoitajan tukijana. Omaishoidon tukijaksi sopiva henkilö on omaishoitajan tukijana ja hoitajan tukijana. Omaishoidon tukijaksi sopiva henkilö on omaishoitajan tukijana ja hoitajan tukijana.

hoidon vapaiden järjestämiseksi omaishoidettavan palveluohjaajien ja lähihoitajien lisäksi tarvitaan omaishoitajan tukijaa, joka toimii tukijana ja hoitajan tukijana. Omaishoidon tukijaksi sopiva henkilö on omaishoitajan tukijana ja hoitajan tukijana.

Ikäihmisten omaishoitajat ovat usein puolisoita, jotka itsekin ovat jo iäkkäitä. Omaishoidon tukea ja palveluja järjestävät työntekijät näkevät haasteina mm. muistisairauksien lisääntymisen, omaishoitajien jaksamisen heikentymisen, työntekijöiden rajalliset mahdollisuudet tukea antaviin keskusteluihin sekä toimivien palveluiden löytämisen. Ikäihminen kokee tutun omaishoitajan parhaimpana auttajana ja kyn- nys avun vastaanottamiseen vieraalta voi aluksi olla korkea. Monet eivät halua lähteä ko-

din ulkopuolelle hoitoon eivätkä omaishoitajat halua toimia vasten tahtoa. Kuitenkin mm. muistisairaana yhtämittainen, ympärivuorokautinen hoito on hyvin vaativaa, erityisesti hankalia käytösoireita saavien hoitettavien kohdalla. Hoitajan olisi tärkeää aloittaa vapaapäivien pitäminen riittävän ajoissa uupumisen välttämiseksi. Vapaat tuovat mahdollisuuden virkistäytyä, hoitaa omaa terveyttään ja asioida kiireettömämmin. Sitovassa hoitotyössä myös säännölliset, lyhyemmät hengähdystauot auttavat jaksamaan. Omaishoidon palveluohjaajien tehtävänä on usein rohkaista palveluiden käyttämiseen.

Kouvolan omaishoidon yksikkö pyrkii vastaamaan haasteisiin yhteistyössä asiakkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on kehittää mm. vapaapäivien järjestämisvaihtoehtoja, jotta asiakkailta olisi paremmat mahdollisuudet valita itselleen sopiva palvelu. Seurantakäynneillä, joita lähihoitaja ja palveluohjaaja tekevät asiakkaan kotiin, keskustellaan avun tarpeista ja sovitaan palveluista sekä päivitetään hoito- ja palvelusuunnitelma. Tänä vuonna omaishoidon lakisääteisten vapaapäivien käyttämiseen on tullut uutena vaihtoehtona ikäihmisten perhehoito. Omaishoidossa on myös alkamassa tänä keväänä kokeilutoimintana Hyvinvointi-TV ja omaishoitajien terveystapaamiset kotihoidon sairaanhoitajien kanssa.

Kirsi Pienimäki-Iilo

Omaishoidon palveluohjaaja

Kouvolan kaupunki

Omaishoidon yksikkö

Rintamaveteraani- ja sotainvalidikuntoutusta Härmän Kuntokeskuksessa

- Rintamaveteraanikuntoutukseen haetaan oman asuinkunnan veteraanikuntoutuksen yhdyshenkilön kautta täyttämällä häneltä saatava hakulomake.

- Sotainvalidikuntoutukseen haetaan Valtiokonttorin tai oman kunnan sotainvalidikuntoutuksen yhdyshenkilön kautta. Jos edellisestä kuntoutuskerrasta on yli kaksi vuotta tai haet ensimmäistä kertaa sotainvalidikuntoutukseen, tarvitaan lääkärin B-lausunto hakulomakkeen lisäksi.

Lisätiedot:

Osastosihteeri Päivi Haanpää,
Härmän Kuntokeskus,
puh. 06-4831 425,
paivi.haanpaa@harmankuntokeskus.fi

HÄRMÄN KUNTOUTUS

Vaasantie 22, Ylihärmä
Puh. (06) 4831 111
myynti@harmankuntokeskus.fi
www.harmankylpyla.fi

Fysioterapeutin näkemyksiä jaksamiseen kuntoutuksen näkökulmasta

Sosiaali- ja terveystieteiden keskeinen tavoite on vanhus- ja vammaisten henkilöiden kotona asumisen tukeminen. Omaishoidon tukeminen on keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Kotkassa rintamaveteraanin omaishoitajan kuuluu saada laakisääteinen, vähintään yksi vapaapäivä sellaista kuukautta kohti, jolloin hoitotyö on erittäin sitovaa. Kunta huolehtii hoitotyön järjestämisestä vapaan ajaksi. Omaishoidon tukitiimi toimii Kotkassa. Asiakkaaksi tulo ja palvelujen varaus tapahtuu suoraan yhteydenotolla sairaanhoitajaan. Toiminta kohdistuu ensisijaisesti omaishoitotuen piirissä oleville muistisairaiden omaishoitajille, hoidettaville ja heidän perheilleen.

Monet omaishoitajat kokevat itse pitkän hoitosuhteen myötä

olevansa asiantuntijoita hoitotyössä. Omaishoitajat tekevät erittäin arvokasta työtä hoidettavan parhaaksi. Omaishoitaja tuntee hoidettavan parhaiten ja hän on takuu inhimilliselle hoidolle. Omistautuvassa hoitamisessa on myös omat vaaransa. Käytännössä olemme huomanneet, että monesti omaishoitaja "takertuu" hoidettavaansa. Hän ei aina osaa jakaa vastuuta tarpeeksi eikä osaa huolehtia riittävästi omasta jaksamisestaan.

Fysioterapeutti antaa ammatillista tukea ja turvaa sekä hetimitä helpotusta omaishoitajalle, esim. kuntoutuksen ajaksi omaishoitaja voi suorittaa kauppa-asioita, lenkkeilyä ym.

Kuntouttamisen lisäksi, apuvälineiden saannin mahdollistaminen, kotiin tuonti ja paikoilleen asennus helpottavat

omaishoitajan työtaakkaa. Monesti omaiset ovat poissa paikakunnalta ja konkreettinen apu on mahdotonta toteuttaa. Fysioterapeutti on yhteydessä puhelimitse omaisiin ja asioiden hoito, tukipalveluiden/kotihoito ym. palvelujen saanti pystytään hoitamaan myös näin. Vuorovaikutus, arviointi, joustavuus, oikea-aikaisuus, säännöllisyys ja inhimillisyydet ovat keskeisessä asemassa omaishoitajan sekä kuntoutettavan kanssa.

Fysioterapeutin hoitosuhde kotona asuvaan veteraaniin vuodessa on max. 30 krt. Tämän pitkän hoitosuhteen aikana ammatillisuus korostuu tärkeään rooliin. Omaishoitajan/kuntoutettavan kanssa asioimme viikoittain, kuntoutuksen merkeissä, puhelimitse ja autamme eritusten hoitotyöhön/kuntoutukseen liittyvissä pa-

periasioissa. Kanssakäyminen on tiivistä, ammatillista, mutta ei saa mennä liian henkilökoh- taisele puolelle.

Kaikessa korostuu moniammatillisuus, josta myös fysio-

terapeutti saa tukea ja apua omaan työhönsä.

Ft Anu Takala

Kotkan veteraanikuntoutus

FYSIOTERAPEUTTI VIRPI REIJONEN

*Kotikäyntejä

*Hoitosarjoja laituskuntoutuksen sijaan

*Omaishoitajille ohjausta avustamiseen
p. 040-514 8860

KUN TARVITSET APUA

kotitöihin, ulkoiluun tai muihin arjen askareisiin

OTA YHTEYTTÄ

KOTIPALVELU LEILA SUIKKANEN

050 461 1713

Palvelemme Imatran talousalueella

Kodinhoitoa ja seniorihoivaa

Sivina on valtakunnallinen kotipalveluyritys, joka on keskittynyt kotisiivoukseen, kodinhoitoon ja seniorihoivaan. Toimimme yhteistyössä kaupunkien ja esimerkiksi Espoon sotaveteraanit ry:n kanssa.

Veteraaneilla on mahdollista saada palvelut edullisesti arvonlisäverottomasti, 23% alennuksella. Lisäksi kotitalousvähennys 45%.

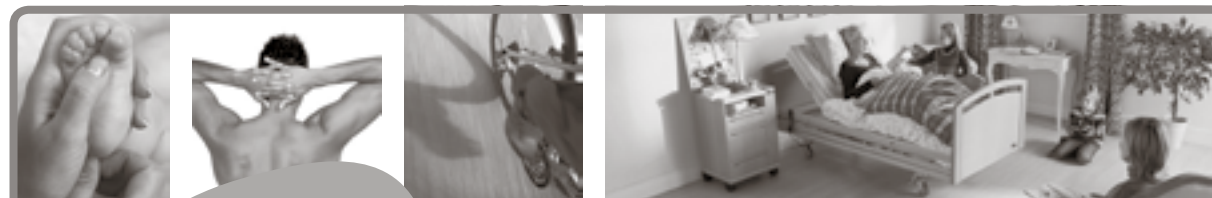
Ota yhteyttä Sivinaan ja sovi maksuttomasta tarvekartoituksesta kotonasi.

Puh. 029 000 1113

www.sivina.fi

Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Helsinki, Vantaa, Turku, Hämeenlinna, Lahti, Tampere, Jyväskylä, Oulu.

Sivina
Parempaa tekemistä kotona

Vuokraus on helppoa ja vaivatonta – puhelinsoitto Respectaan riittää!

p. 040 3488 528

Respecta on Suomen suurin ihmisten toimintakykyä ja liikkumista parantavien tuotteiden ja palveluiden tarjoaja. Lisätietoa kotihoitoon sopivien tuotteiden vuokrauksesta sekä vastaanottojen ja myymälöiden yhteystiedot osoitteessa www.respecta.fi.

Apuvälinevuokraus auttaa ja helpottaa kotihoitoa

Sopivat apuvälineet tukevat kotona asumista sekä liikkumista. Tutussa ja turallisessa ympäristössä fyysinen ja psyykinen toimintakyky säilyvät pitempään. Omaistekin jaksavat paremmin.

Suosituimpia vuokravälineitä ovat kotihoitosängyt, patjat, nostimet ja suihkutuolit.

Tutustu palveluun ja tuotteisiin osoitteessa www.respecta.fi > **Palvelut** > **Vuokrauspalvelut** soita vuokrauspalveluumme p. 040 3488 528 tai kysy lisää lähimmästä myymälästämme.

Respecta

Tervetuloa palveltavaksi!

Asiantuntijamme vastaanotolla saat yksilöllisen tutkimuksen jälkeen apua sopivan tuotteen valinnassa. Valmistamme muun muassa mittojen mukaan tukipohjallisia, ortopedisia jalkineita sekä erilaisia tukia eli ortooseja.

Varaa palveluaika numerosta 020 649 749.

Myymälöidemme valikoimassa muun muassa jalkineita, pohjallisia, tuki- ja hoitosukkia sekä arjen apuvälineitä kodinhoitoon ja liikkumiseen. Tervetuloa ostoksille ilman ajanvarausta!

Tukea ja toivoa

Omaishoitajan työ on palkitsevaa, mutta myös sitovaa ja raskasta työtä. Kaikenlaiset tunteet tulevat tutuiksi ja koetuiksi: väsymys ja kiitollisuus "tästäkin päivästä on selvitty...", hellyys ja ärtymys, rakkaus ja viha, ilo ja pelko. On päiviä, jolloin on hyvä olo ja levollinen mieli. On myös päiviä, jolloin väsyttää ja raskaammat tunteet nousevat pintaan. Monesti työ kotona on yksinäistä ja ympärivuorokautista, siksi jaksamista koetellaan.

Välillä omaishoitajan täytyisi saada purkaa kuormaansa. Välillä täytyisi saada uutta voimaa. Miten? Missä? Kenen kanssa?

Tietoa ja virkistystä kaivataan

Vuoden 2010 alussa tein kyselyn iisalmelaisille iäkästä läheistään hoitaville omaishoitajille. Kyselyssä kartoitin omaishoitajien tuen tarvetta ja toiveita. Kyselyyn vastanneet kokivat merkittävimmäksi tukeksi omaishoitajalle kuuluviin etuuksien selvittämisen ja palveluohjauksen. Lähes yhtä merkittävänä he pitivät virkistystoimintaa ja lomatoimintaa. Myös tilapäishoitoa hoidettavalle sekä vertaistukea toisten

omaishoitajien kesken he pitivät tärkeänä.

Lähes kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista koki tärkeäksi mahdollisuuden keskustella mielessä olevista asioista ja tunteista papin tai diakoniatyöntekijän kanssa. Lähes puolet heistä piti tärkeänä mahdollisuutta viettää hartaushetkiä ja nauttia ehtoollinen kotona läheisen kanssa.

Kyselyyn vastanneet omaishoitajat antoivat arvokasta tietoa toiveistaan Iisalmen seurakunnalle ja paikalliselle omaishoidon verkostolle. Ver-

kostoon kuuluu työntekijöitä Ylä-Savon Sosiaali- ja terveydenhuollon ky:stä, Ilvola-Säätiöstä, Omaishoitajat ja Läheiset -Liitosta ja Iisalmen seurakunnasta. Mukana on ollut vaihtelevasti myös eri vammais- ja potilasjärjestöjen edustajia.

Päivä omaishoitajille

Viime syksynä verkostoon kuuluvat järjestivät omaishoitajille päivän, johon sisältyi virkistystä ja tietoa. Aamupäivän aikana oli ikääntynyttä läheistään hoitaville omaishoitajille tarjolla erilaisia hemmotteluhetkiä: jumppa ja venyttely, suklaahieronta, kuumakivihieronta, intialainen päähieronta, saunominen jalkahoitoineen ja hiustenlaittoineen, musiikkia ja runoja sekä varttitunnin keskustelu papin kanssa.

Omaishoitajat saivat etukäteen toivoa, mitkä hemmottelut sisältyivät itse kunkin ohjelmaan. Kauniisti katettu, herkullinen lounas juhlisti päi-

vää. Hemmotteluaamupäivä oli osallistujille maksuton. Iisalmen seurakunta lahjoitti heille vielä kirjan kotihartauksien tueksi.

Yhdeksälle omaishoitajalle pystytettiin tarjoamaan mahdollisuus ottaa hoidettava mukaan. Tulijoita olisi ollut enemmänkin. Hoidettaville oli järjestetty omaa ohjelmaa päivän ajaksi.

Iltapäivällä omaishoitajille ja muille asiasta kiinnostuneille annettiin tietoa omaishoitajille kuuluvista palveluista ja etuuksista. Tietoiskuja olivat antamassa edustajat Ylä-Savon SOTE ky:stä, Kelasta ja verohallinnosta. Myös Omaishoitajat ja Läheiset -Liiton sekä apteekin edustajat toivat esille tärkeitä näkökulmia ja vinkkejä. Kahvitarjoilun aikana omaishoitajilla oli mahdollisuus kysellä asiantuntijoilta lisää heitä henkilökohtaisesti askarruttavista asioista. Omaishoitajat saivat tutustua esittelypöydillä oleviin tuotteisiin, jotka helpottavat omaa tai hoidettavan arkea, mm. ravintolisiin, intiimisuojiin ja apuvälineisiin.

Omaishoitajien valtakunnallisella viikolla järjestetty päivä oli kuin virkistävä keidas arjen keskellä. Vastaavanlaisia päiviä on tarkoitus järjestää vuosittain.

Omaishoitajien kirkkopyhä

Vuosittain järjestettävä omaishoitajien kirkkopyhä on eräänlainen kirkon tunnustus omaishoitajille: te teette arvokasta ja siunattua työtä. Jumalanpalveluksessa on mahdollista purkaa tuntojaan Jumalan edessä ja pyytää uutta voimaa.

Kirkkokahveilla saa tavata toisia omaishoitajia ja nauttia "seurustelun sakramentista".

Viime syksynä Iisalmessa oli kirkkokahvien jälkeen nukke-teatteriesitys, johon oli kutsuttu kehitysvammaisia ja heidän omaishoitajiaan.

Keskusteluja ja kotiehtoollisia

Jos omaishoidettava ei jaksa lähteä kirkkoon ja omaishoitaja ei voi jättää häntä yksin jumalanpalveluksen ajaksi, kirkkopolku ruohottuu. Kirkkopolkua voidaan kulkea myös niin päin, että pappi tulee kotiin ja sitten yhdessä saadaan olla Sanan ja sakramentin äärellä.

Ehkä monikaan omaishoitaja ei tiedä tästä mahdollisuudesta. Keskustelu ja kotiehtoollinen ovat papin perustyöhön kuuluvia tehtäviä, siksi jokainen voi rohkeasti ottaa yhteyttä oman seurakuntansa pappiin ja sopia tapaamisesta. Myös diakoniatyöntekijän kanssa voi sopia kotikäynnistä.

Olen hyvin iloinen siitä, että monet iisalmelaiset omaishoitajat ovat tekemäni kyselyn, Papin vartin ja muun seurakunnan tiedotuksen ansiosta ottaneet yhteyttä. Keskusteltavaa riittää. Varsinkaan väsymyksen tunteista ei halua kertoa hoidettavalle, ettei tämä koki si olevansa taakka. Joidenkin kanssa olen keskustellut kerran, toisten kanssa useita kertoja, kotona tai seurakunnan tiloissa. Monen kotona olemme myös viettäneet ehtoollishartauden.

Kristiina Turkki
Iisalmen seurakunnan
diakoniapappi
omaishoitaja

Ehtoollinen kotona. Omaishoitajana toimiva Kaija Pitkänen ja -hoidettava Kaarlo Pitkänen sekä pastori Kristiina Turkki

Terveydenhoitoa arkeen

fennokauppa.fi

Haavanhoito • Hygienia • Inkontinenssi • Ensiapu
Terveys ja hyvinvointi • Liikunta • Apuvälineet

Tilaa
Fennokaupan
postimyyntiluettelo
☎ 09 276 360

FENNO MEDICAL OY
09 276 360 • asiakaspalvelu@fennomedical.fi
www.fennokauppa.fi

Lihaherkut Veljekset Lindgreniltä
Tampereen Kauppahallista
puh. 03-222 7471

Kotipalvelu Sinikuu
www.sinikuu.fi

Haka-Apteekki
Sammonkatu 75, 33540 Tampere
puh. 03-225 9000
www.haka-apteekki.fi

Hopeaniemi

KUN TULET
VETERAANI- TAI
LOTTAKUNTOUTUKSEEN
VUONNA 2012,
SAAT SINULLE JA
PUOLISOLLES
ILMAISEN
SUOLAHUONE-
HOIDON!

KUNTOUDU, RENTOUDU, LEPÄÄ HOPEANIEMESSÄ!

- aidosti rauhallinen, raitis ja savuton, kristillinen kuntoutumispaikka
- turvallinen – ammattilaisten hoiva saatavilla ympäri vuorokauden
- ystävällinen, auttava ja lähellä ihmistä
- mahdollisuus myös terveelliseen, ravintotiheään kasvisruokaan
- puhdas ja levollinen ympäröivä luonto
- kuntoutuspaikkoja auki lähes ympäri vuoden

*Meillä voit kuntoutua sotaveteraanina, sotainvalidina ja lottana
niin laituskuntoutuksessa, kuin päiväkuntoutujaanakin*

Jos olet heikompikuntoinen veteraani,
sotainvalidi tai lotta, meiltä saat asiantuntevan
avun ja hoivan – laituskuntoutuksen tarpeesi
mukaan hotellissa tai hoivakodin puolella.
10-14 vrk kuntoutuspaikkoja, sekä säännöllisiä
veteraanipäiväryhmiä on saatavilla lähes
ympäri vuoden

LISÄTIETOJA:

terveydenhoitajaltamme numerosta
(09) 2242 4314 tai oman kunnan/kaupungin
veteraanikuntoutuksesta vastaavalta henkilöltä.
Varaa kuntoutuspaikkasi myyntipalvelustamme
(09) 2242 4300

Tervetuloa!

HOPEANIEMEN KUNTOUTUMISKESKUS

Hopeaniementie 24 K • 03100 Nummela • (09) 224 241

www.hopeaniemi.fi

Omaishoito Sodankylässä, Keski-Lapin vähäväkisessä pitkien etäisyyksien kunnassa

- kunnioittaen, tukien ja arvostaen -

Sodankylä on Keski-Lapin kunta, jossa väestöä on noin 8 800. Kuntakeskuksesta on etäisyyttä reuna-alueille jopa yli 100 km. Nämä etäisyydet ja vähäväkisyys asettavat haasteensa vanhuspalvelujen järjestämiselle. Tavoitteemme on, että jokainen saisi asua kotonaan niin pitkään kuin se vain on turvallista ja inhimillistä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitsemme monenlaisia keinoja. Ratkaisut joudutaan usein rakentamaan hyvin yksilöllisesti ja välillä mielikuvitustakin käyttäen. Olemme innovatiivisia ja pyrimme löytämään tukea myös uuden teknologian mahdollisuuksista.

Kunnan maksama omaishoidontuki on yksi tukikeino, joka on käytettävissä elämäntilanteessa, jossa puoliso tai joku muu läheinen auttaa toista arjen toimissa. Omaishoitotilanne voi tulla perheeseen monin eri tavoin. Se voi syntyä vähitellen, lähes huomaamatta. Puoliso tai joku muu läheinen auttaa toista arjen toimissa, kunnes havahdutaan siihen, että läheinen ei selviydykään ilman apua. Vain pieni osa omaishoitajista saa tukea omaishoidon tukea koskevan lain nojalla.

Sodankylässä omaishoidon tukea saavia on tällä hetkellä 85 henkilöä. Tämä on väestöpohjaan nähden hieman enemmän kuin keskimäärin kunnissa. Pidämme omaishoitajien tekemää työtä sekä inhimillisesti että taloudellisesti merkittävänä ja huomion arvoisena ja siksi olemme halunneet tähän asti mahdollistaa kunnan tuen kaikille niille, joille se laadittujen kriteerien perusteella kuuluu.

Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoitoa tukevia palveluja ovat mm. kotioidon palvelut, ohjaus, koulutus, neuvonta, sosiaalityön palvelut, vertaistukiryhmätöiminta sekä kuntoutus. Omaishoidon tuen järjestämisestä vastaa kunta määrärahojen puitteissa. (L 937/2005 2 §)

Omaishoitajan asiantuntemus omaishoitotilanteeseen

seensa on ohittamaton. Usein omaishoitajalle sanotaan, ettei toisen elämää voi elää. Yhtä tärkeää on arvostaa omaishoitoperheiden ja omaishoitajan näkemyksiä ja valintoja elämässä koskevista asioista. Siksi on hyvin tärkeää, että palvelukokonaisuus rakennetaan moniammatillisena yhteistyönä. Sodankylässä omaishoitotilanteessa geriatriin vetämä hoitokokous on tilaisuus, jossa tämä kokonaisuus suunnitellaan. Omaishoidontukihakemukset käsitellään moniammatillisessa vanhustyönjohtajan vetämässä SAS-työryhmässä. SAS-työryhmään kuuluvat geriatri, muistihoitaja, fysioterapeutti, terveyskeskuksen vuodeosaston osastonhoitaja sekä vanhustyön osastonhoitajat. Työryhmä ottaa kantaa omaishoidon tuen suuruuteen sekä palvelukokonaisuuteen.

Rahan merkitystä ei voi vähätellä, mutta yhtä tärkeää, jos ei tärkeämpääkin, on se muu tuki, mitä omaishoitotilanteessa on mahdollista saada. Kotihoidon työntekijän käynnit koetaan usein jaksamisen kannalta hyvin merkitykselliseksi. Käynti voi olla pelkästään lääkehoidon ja muun kuntouttavan hoidon toteutumisen tarkistamista sekä keskustelua. Joskus kotihoidon käynnit toteutetaan niin, että hoitaja saa apua tiettyihin raskaimpiin hoidollisiin tehtäviin. Molemissa tilanteissa omaishoitajat kokevat helpottavaksi ja turvalliseksikin jutella hoidettavansa tilanteesta ammatti-ihmisen kanssa. Kotihoidontyöntekijä toimii myös yhdyshenkilönä geriatriin ja muistihoitajan suuntaan. Usein myös muistihoitaja toimii perheen tukihenkilönä.

Omaishoitaja voi olla ympäri vuorokauden sidottuna läheisensä hoitamiseen. Omaishoitajalle kuuluu lain mukaan 3 vapaapäivää kuukaudessa. Vapaapäivät voidaan pitää joko kuukausittain tai siten kerätä ja pitää niitä yhdellä kertaa useampia. Sodankylässä omaishoitajan vapaan järjestämiseksi on mahdollista saada ns. läheislomitus sopimus. Läheislomitus järjestetään hakemuksesta ja lomittajalle maksetaan korvausta 61,82 €/vrk.

Lakisääteisten vapaiden aikainen hoito on meillä mahdollista järjestää myös laitoksessa. Vuonna 2011 tilaston mukaan läheislomitus ja laitoshoido olivat yhtä suosittuja tapoja. Uutena toimintamuotona etsimme tällä hetkellä perhehoitajia, jotka voisivat ottaa hoidettavan luokseen omaishoitajan vapaiden ajaksi. Molemmissa tapauksissa hoidettavalta peritään asiakasmaksulain mukainen korvaus 10,60 €/vrk.

Kolme vapaapäivää kuukaudessa on todella vähän ja usein tarvitaan myös muunlaista vapaata omaishoitajan jaksamisen tueksi. Sodankylässä on toiminnassa muistikuntoutusryhmät, joihin asiakas haetaan kotoa kerran viikossa kokonaiseksi päiväksi. Kuntoutusryhmään tullaan muistineuvolan kautta geriatriin lähettämänä. Kuntoutuksen päivä alkaa siitä, kun hoitaja tulee taksilla hakemaan hänet kotoa. Päivä sisältää monenmoista viriketoimintaa, kuntosalia, ulkoilua sekä kahvittelua ja tietenkin ruokailun. Päivä päättyy siihen, kun hoitaja saattaa kuntoutuksen takaisin kotia. Kuntoutuksen itse pitävät päivää virkistävänä ja seuranta on osoittanut sen myös toimintakykyä parantavaksi. Tällä tavoin on voitu omaishoitajalle järjestää kokonainen päivä omaa aikaa kerran viikossa.

Omaishoitajat ovat tuoneet esille myös vertaistuen merkityksen jaksamiselle. Vain vertainen pystyy täysin ymmärtämään, millainen on omaishoitajan arki. Sodankylän kunta tekee yhteistyötä seurakunnan kanssa mm. yhteisten retkien järjestämisessä. Seurakunnan puolesta vedetään vertaistukiryhmäkokouksia kerran kuukaudessa. Kunnan toimesta järjestämme omaishoitajille muutaman kerran vuodessa erilaisia tapahtumia. Kerran vuodessa yleensä omaishoitajien viikolla järjestettävä omaishoitajien virkistyspäivä on ollut myös suosittu ja mieluinen. Päivän ajaksi on järjestetty omaishoidettaville oma ohjelma.

Uutena toimintana kehittämme palvelusetelijärjestelmää siten, että omaishoitajalla on mahdollista saada palveluseteli

lakisääteisten vapaiden järjestämiseen tai lyhytaikaiseen sijaishoittoon. Lyhytaikainen sijaishoito tulee kysymykseen esimerkiksi silloin, kun tarvitaan kotiin hoitaja mahdollistamaan esimerkiksi omaishoitajan asiointi-/virkistytymiskäynnit.

Sodankylän kunta on mukana myös Sodankylän Vanhustenkotiyhdistyksen ”Kylässä hyvä, kotona paras” -hankkeessa, jossa kokeillaan ns. kuvapuhelinjärjestelmää sivukylillä. Kuvapuhelin tunnetaan joillakin paikkakunnilla myös hyvinvointitelevisiolla. Toivomme, että kuvapuhelimen välityksellä voisimme sivukylillä asuvalle omaishoitajalle ja hoidettavalle tuoda turvaa, viriketoimintaa, sairaanhoidollista tukea sekä palveluita. Kokeilussa ovat mukana Kieringin kyläkauppa, Apteekki, Kansalaisopisto, Seurakunta, kunnan kotihoito ja paikallislehti Sompio. Kokeilu alkoi 1.3. ja jo tämän kuukauden perusteella olemme voineet todeta, että monelle kokeilussa mukana olevalle kuvapuhelin on tuonut lisää elämänsisältöä. Tällaisia uusia toimintamuotoja tarvitsemme näillä pitkien etäisyyksien paikkakunnilla.

Sodankylän kunta on kehittänyt vanhuspalveluitaan innovatiivisesti, suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Vanhustyön arvoja ovat itsemääräämisoikeus, turvallisuus, oikeudenmukaisuus, voimavarojen käyttö, yksilöllisyys ja innovatiivisuus. Kehittämistyössä on hyödynnetty vuosien varrella useita erilaisia hankkeita. 2011 päättyi Suomen muistiasiantuntijoiden hanke ”Kotona Paras”. Tässä hankkeessa toisena kumppanina oli Espoon kaupunki. Yllätykseksemme havaitsimme, että haasteet muistisairaana palveluissa olivat samanlaisia molemmilla paikkakunnilla. Tässä voi kuitenkin todeta, että toisin silmin katsottuna asiat joskus avautuvat eri tavalla. Hankkeen aikana etsimme muun muassa keinoja muistisairaana omaishoitajan tukemiseen.

”Kotona Paras” -hankkeessa paneuduimme muistisairaana omaishoitajan jaksamisen tukemiseen. Valitsimme erityi-

seksi kehittämisen kohteeksi sen miten saisimme järjestettyä omaishoitajille enemmän omaa aikaa. Keinoiksi löysimme mm. palvelusetelillä hankittavia palveluita, kunnan kotioidon palveluja, lomahoitopalveluita, päivähoitoa, lyhytaikaisen kriisihoidon järjestämisen sekä perhepäivähoitomallin luomisen. Toinen kehittämisen painopiste oli vertaistukiryhmätöiminnan kehittäminen. Kolmas tärkeä kehitettävä osa-alue oli, miten saamme omaishoitajille välitettyä tietoa. He tarvitsevat arkeensa monenlaista tietoa; tietoa palveluista, tietoa hoidettavansa sairaudesta sekä ennen kaikkea tukihenkilön, jolta voi tätä kaikkea kysyä.

Edellä olen kuvannut tämänhetkistä tilannettamme näiden kehitettävien toimintamuotojen osalta. Arki on kuitenkin muuttuvaa ja samoin kehittämistyömmekin jatkuu edelleen myös näiden asioiden osalta. ”Kotona Paras” -hanke antoi meille hyvän ponnistuslaudan eteenpäin.

Erilaisilla tukitoimilla pyrimme olemaan omaishoitajan rinnalla ja tukemaan häntä hänen raskaassa ja vaativassa roolissaan. Omaishoitajan on myös muistettava huolehtia itsestään. Hänen tulee tunnistaa ja tunnustaa oman jaksamisensa rajat. Omaishoitaja rakastaa läheistään niin paljon, että rakastaa ensin itseään. Se on sankaruutta ja vaatii paljon rohkeutta. Mielestäni omaishoitaja on usein avoin uusille näkökulmille, hän on harkitseva ja rakentava, rinnalla kulkeva, luotettava. Toivon, että tämä elämänsä Sankari uskaltaa olla myös heikko, haavoittuva ja pyytää apua ja tukea tarvittaessa.

Anitta Kaisanlahti
vs. vanhustyönjohtaja

Epävirallinen omaishoitaja

Toimin epävirallisena omaishoitajana molemmille vanhemmilleni. Epävirallinen tarkoittaa sitä, että en saa omaishoitajataukea, enkä ole sitä hakenutkaan.

Isäni sai aivoinfarktin viime kesänä, samanaikaisesti äitini muisti on alkanut huonontua ja nyt tutkitaan, onko hänellä dementia tai alzheimer - tutkimukset ovat vielä kesken. Ja oli pa kysymys, mistä tahansa, sairaus on vielä alkuvaiheessa, onneksi. Isä menetti aivoinfarktin seurauksena puhekykynsä.

Tein syksyllä töitä pari kuukautta, osittain kotoa käsin. Sitteen jäin pois töistä, kun hankkeen sopivasti loppui. Muuten emme olisi selvinneet. Isän hoidot, tutkimukset ja puheterapi-

assa käynnit veivät 2 - 4 päivää viikossa. Hän ei puhevammaisena selviä ilman saattajaa. Syksyllä sain äidille myös tutkimuksia, jotka jatkuvat. Ja kun asumme maaseudulla, matkat hoitoihin ja tutkimuksiin ovat pitkät. Alkuun kävimme puheterapiassa naapurikunnassa, nyt vuoden alusta saimme puheterapeutin kotikuntaan. Sittenkin on kotoa matkaa 6 km - julkista liikennettä ei ole. Ja Kuopioon on matkaa noin 70 km, jossa on Kuopion yliopistollinen sairaala.

Nyt isän puheterapiaa on jäljellä noin 5 kertaa - puhe ei palaudu. Yksittäisiä sanoja on ja olemme oppineet jotenkin kommunikoimaan. Niin, että voin toimia "tulkkina" lääkä-

riissä ja asioilla. Ja nyt ei ole enää niin paljon muita tutkimuksia, normaalit laboratoriotutkimukset kerran viikossa tai kahdessa, riippuen inr-arvoista.

Isäni täyttää kesällä 80 ja äitini maaliskuussa 77. Olen nyt muutaman vuoden asunut heidän kanssaan, koska he ikääntyvät. Nyt ei ole ollutkaan muuta vaihtoehtoa. Emme enää oikein selviä omakotitalossa (lumityöt, lämmitys, jyrkkä rinne), niinpä olen osittain rivitaloasunnon kirkonkylän keskustasta, se valmistuu toukokuussa. Näin pääsemme helpommalla.

Elämä edellyttää moninaisia järjestelyjä

Omaishoitajan tuki on niin

pieni, ettei sillä asuntovelallisen ainakaan selviä. Olen ollut työttömänä syksystä alkaen, ja siksi en ole hakenut myöskään tukea, sillä se vaikuttaa korvaukseen ja sitä kautta eläke-etuihin (työttömyyskorvauksestaikin maksetaan eläkemaksua). Koska asuntovelkaa on, täytyy minun mennä töihin - aloitan maaliskuussa. Yritän järjestellä työni niin, että voin hoitaa terveydenhoitoon liittyvät asiat työn ohessa, samoin kauppa-asiat yms. Kun olin lomalla, sain apua kotihoidosta ja kotisairaanhoidosta. Ja saan varmaan tarvittaessa muulloinkin - ainakin sitten kun pääsemme muuttamaan kirkonkylälle. Lisäksi haen isälle Kelalta puhutulkkia, jos minä

en jostakin syystä pääse avustamaan, niin puhutulkkin avulla selviämme. Toivottavasti. Itse kävin syksyllä KYS:n koulutuksen, jossa opeteltiin kommunikoimaan puhevammaisen kanssa. Lisäksi olen ollut mukana puheterapiassa, sieltä olen myös saanut hyviä keinoja arjessa selviämiseen.

Tässä meidän taustojamme. En ole ihan "tavallinen" omaishoitaja, vaan yritän selviytyä jatkossa sekä omaishoitajuudesta että työssä. Katsotaan, miten jaksan. Voin osittain tehdä etätöitä ja se onkin ainoa ratkaisu.

Toimin myös Tervon sotaveteraanien sosiaaliasiamiehenä.

Seija Korhonen

Omaishoitoperhe muutostilanteissa

Erilaisia muutostilanteita omaishoitoperheissä

Elämässä tulee eteen monenlaisia muutostilanteita. Muutosten keskellä joudutaan pohtimaan omia elämänvalintoja, läheisiä ihmissuhteita sekä niiden merkitystä uudesta näkökulmasta. Omaishoitoperheissä merkittäviä taitekohtia ovat esimerkiksi sairauden toteaminen tai äkillinen vammautuminen, vuorohoitojaksojen aloittaminen tai läheisen siirtyminen kodin ulkopuoliseen hoitoympäristöön lopullisesti.

Omaishoitotilanteissa ajan myötä tapahtuviin muutoksiin sopeudutaan vähitellen. Apua ja tukea tarvitsevan läheisen hoitaminen voi kuitenkin muuttua omaishoitajan huomaamatta uuvuttavaksi. Omaishoitaja väsyä, mutta ei tunnista vaativan arjen keskellä väsymystään. Taustalta löytyy usein puolisoitten välinen vahva kiintymys ja yhteiset lupaukset pysyä yhdessä niin myötä- kuin vastamäessäkin. Pitkä yhteinen taival on myös tärkeä voimavara omaishoitotilanteissa.

Muutosvaiheisiin liittyvät tunteet

Perheen kohtaamat muutostilanteet kuten voimistunut avuntarve tai turvautuminen kodin ulkopuolisiin tukipalveluihin herättävät vahvoja tunteita ja voivat yllättää omaishoitajan. Vaikka apua olisikin tarjolla, sen vastaanottaminen ei

ole aina helppoa. Kun pitäisi tehdä päätös esimerkiksi vuorohoitojakson aloittamisesta tai hoitokotiin siirtymisestä, koetaan voimakasta syyllisyyttä. Myös suru on tuttu tunne, sillä muutokseen liittyy lähes aina kokemus menetyksestä. Omaishoitaja jää liian usein tunteidensa kanssa yksin, sillä lähipiirin ja perhettä kohtaan ammattihenkilöstön huomio keskittyy hoitoa tarvitsevan hyvinvointiin.

Ennakolta valmentautuminen tukee päätöksenteossa

Kodin ulkopuoliseen hoitoon siirtymiseen liittyvän päätöksen tekeminen ja siitä vastuun ottaminen jää monesti lähimmäisen kannettavaksi. Perheessä puolisoit rohkenevat liian harvoin keskustella ennakolta edessä olevista tuen tarpeista. Tämä kuitenkin helpottaisi omaishoitajankin tunnetaakkaa päätöksenteossa. Omaishoitoon liittyvissä hoitoneuvotteluissa tulisi keskustella etukäteen tilanteesta, jossa kotona annettava hoito ei enää syystä tai toisesta ole mahdollista. Jo vaihtoehtoista kuuleminen ja yhteinen pohdinta huojentaa omaishoitotyössä koettua tunnetaakkaa.

Vuorohoitojaksot omaishoitoa täydentämässä

Keskeinen tukimuoto ikääntyneelle omaishoitoperheelle on

lyhytaikaishoitojaksojen mahdollistama tauko hoitovastuusta. Nämä jaksot auttavat voimavarojen kokoamisessa, ja niitä tulisi hyödyntää. Hoitojaksojen on myös todettu sopeuttavan omaishoitoperhettä hoitokotiin lopullisesti siirtymisestä. Ongelmaksi saattaa nousta hoitoa tarvitsevan läheisen haluttomuus osallistua hoitojaksoille. Hoitojaksoja tarjoavaan hoivakotiin kannattaa käydä tutustumassa etukäteen. On luonnollista, että aluksi koetaan epäluuloa uudessa tilanteessa. Työntekijöiden ja omaishoitoperheen välinen yhteistyö ja keskustelut ovat oleellisia luottamuksen vahvistumiseksi.

Hoitovastuusta luopuminen

Hoidettavan kunnon heikkeminen tai omaishoitajan oma äkillinen sairastuminen, usein myös hoitotyön aikaansaama vakava uupuminen vauhdittavat siirtymävaiheen käynnistymistä. Perheenjäsenen siirtyminen hoitokotiin edellyttää omaishoitoperheeltä raskaita päätöksiä, joiden kypsyttelyminen vie oman aikansa. Tässä tilanteessa on onnekasta, jos omaishoitaja voi keskustella muuttoon liittyvistä vaihtoehtoista kiireettä oman kotipaikkakuntansa omaishoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Hoitovastuusta luopuminen ei vähennä perheen ja läheisten merkitystä. Puoliso on edelleen

"Muutostilanteissa on tärkeää tunnistaa omat voimanlähteensä ja pienet asiat, jotka ilahduttavat", muistuttaa Tuija Kotiranta. "Itse saan elämäni iloa lähestyvistä keväästä ja kukkien kauneudesta".

puoliso, perhe on edelleen perhe, mutta ilman hoitovastuuta.

Teksti Tuija Kotiranta

Kirjoittaja toimii Omaisena edelleen ry:ssä omaisyhteistyön päällikkönä.

Valtakunnallisen yhdistyksen tavoitteena on tukea niitä

omaisia ja läheisiä, joiden pitkäaikaissairas, iäkäs tai vammaisen läheinen on muuttamassa tai siirtynyt kodin ulkopuoliseen hoitoon. Myös tilapäishoitoon liittyvät laatu- kysymykset sekä omaisyhteistyön kehittäminen ovat yhdistyksen keskeistä toimintaa. www.omaishoito.fi

Omaishoitajalle pohdittavaksi:

Millaisia tunteita muutosvaihe minussa herättää?

Tarvitsenko itse tukea tässä elämäntilanteessa?

Mitkä ovat minulle ominaiset tavat selviytyä muutostilanteista?

Omat voimavarani muutostilanteissa?

Olenko omaishoitaja?

Oman tilanteen arvioiminen ei aina ole helppoa. Omaishoitajuuden tunnistaminen on joskus vaikeaa myös ammattilaisille. Seuraavien kysymysten avulla voit pohtia, oletko omaishoitaja.

Läheisen tilanne

- Onko läheisesi sairastunut tai vammautunut?
- Onko läheisesi luonne muuttunut?

Arjen sujuminen

- Autatko läheistäsi arjen toiminnaissa?
- Onko vastuunjako perheessä muuttunut?
- Onko työmaääräsi kotona lisääntynyt?
- Oletko usein huolissasi läheisestäsi ja elämäntilanteestasi?

Palvelujen ja avun tarve

- Onko asiointi sosiaali- ja terveydenhuollossa ja virastoissa lisääntynyt?
- Pitääkö sinun hankkia tilapäishoitaja läheisesi, kun et itse ole läsnä?
- Oletko joutunut järjestämään kotiin tilaa apuvälineille ja hoitotarvikkeille?

Oma hyvinvointi

- Onko oma vapaa-aikasi vähentynyt?
- Onko yöunesi määrä vähentynyt?

- Onko oma terveydentilasi heikentynyt?
- Jäävätkö omat toiveesi ja tarpeesi taustalle?
- Onko ystäväpiirisi kaventunut?

Oletko huomannut edellä mainittujen asioiden kuormittavan sinua?

Jos vastasit kyllä moneen kysymykseen, perheessänne saattaa olla alkava tai jo alkanut omaishoitotilanne.

- Mieti, kuinka paljon hoitovastuuta voit ottaa. Mihin voimasi riittävät?
- Mitä tietoa ja minkälaista tukea tarvitset?
- Oletko tietoinen omaishoidon tuesta?
- Ota yhteys terveydenhuollon sosiaalityöntekijöihin, oman kunnan sosiaalitoimeen tai kotihoitoon.

Lähde: Minäkö omaishoitaja? Ensiopas omaishoidosta (pdf 9,27 Mt)

Julkaisijat: Lakeuden Omaishoitajat ry, Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry, Joensuun seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry, Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry, Suomen omaishoidon verkosto, www.omaishoidonverkosto.fi

Toimituskunta: Anne-Maria Halmesmäki, Leena Heranen, Pia Järnstedt, Soile Kauppi, Miisa Lamminen, Maria Malmi, Anna-Maija Pitkänen ja Maarit Väisänen. ISBN 978-952-5659-06-1 34 sivua, Kehitys Oy, Pori 2010

Veljeä ei jätetä vieläkään

”Veljeä ei jätetä”. Tuo sanonta pätee erinomaisesti veteraanipariskuntiin, jotka ”sinnittelevät” yhdessä eteenpäin kotioiloissa toinen toistaan tukien. Sillä ei ole väliä, onko avun tarvitsija sodassa taistellut tai kotirintamaa pystyssä pitänyt mies vai nainen. Kumpikin tuntee samanlaista vastuuta puolisoistaan. Olen monilla kotikäynnilläni nähnyt, miten kiinni toisiinsa puoliset ovat kasvaneet ja vielä yli kuudenkymmenenkin yhteisen vuoden jälkeen jaksavat osoittaa huolta ja hellyyttä toisiaan kohtaan. Ehkä salaisuus piileekin juuri noissa kovissa sodanaikaisissa ja sodanjälkeisissä kokemuksissa. Sisua riittää vieläkin.

Veteraanisukupolvessa on monta omaishoitajaa. Korvaukset ovat naurettavan pieniä, jos niitä on osattu edes hakea. Vanhusten palvelutarvekartoitus laahaa jäljessä, jos sitä on koskaan tehtykään. Kalliiksihan se tulisikin, jos kaikille tarvitsijoille annettaisiin, mitä heille kuuluu, laitoshoidosta puhumattakaan. Omaishoitajapuolisot eivät usein malta pitää heille kuuluvia lomiam. Rakasta ei raaskita jättää – kaveria ei jätetä – edes pariksi päiväksi kuukaudessa. Uhkana on, että hoitajasta tulee hoidettava. Yksinäisyys uhkaa myös monia, kun puolisoista ei ole enää seurustelukumppaniksi ja samaa sukupolvea olevat naapurit ovat ympäriltä kuolleet ja lapset asuvat kaukana.

Sotaveteraanilehdessä, joka numerossa, tiedotetaan veteraaneille ja heidän puolisoilleen kuuluvista eduista. Veteraaniyhdistykset jakavat samaa tietoa jäsenistölleen. Kunnilla on useita oppaita koskien veteraaneja, vanhuspalveluja, palveluseleitä, palveluliikennettä ja Kelan eläkkeelle opas tiedottaa asunto- ja hoitotuista. Oppaita siis löytyy. Ne ovat usein monimutkaisia ja niiden läpi lukeminen on vaikeaa jo yksistään iän mukanaan tuoman näön heikkenemisen vuoksi. Mielestäni kaikki nämä oppaat palvelevat meitä avun tarjoajia, mutta ne jättävät avun tarvitsijat kysymysmerkeiksi. Kokemuksesta tiedän, että jopa henkilökohtainen puolen sivun avunantotiedote jää usein siististi taitettuna lähetyskuoreensa. Usko apuun on mennyt,

kun ei ennenkään ole mitään saatu ja pyyntöön on saattanut tulla jopa tyly vastaus. Usein myös ajatellaan, että tarjottu apu on köyhäinapua ja kuuluu vain huonompiaisille.

Mistä apua arkeen?

Laitoskuntoutus on joillekin elinehto, toiset nauttivat avokuntoutuksesta ja vaihtelusta, jota se tuo arkipäivään. Kumpikin hoitomuotoja tarvittaisiin lisää. Ulkoiluapua tarvitaan. Kanadassa asuessani paikallislehdessä kirjoitettiin, että Suomessa lehmillekin on määrätty pakollinen ulkoiluttaminen, mutta että vanhuksia ei ulkoiluteta.

Jalkahoidoista ollaan kovin kiitollisia selkää kun ei enää taitavu ja sormet ovat kangistuneet. Ikkunanpesua kaipaa moni, kun sydänvika estää käsien ylhäällä pitämistä. Monella ei kuitenkaan ole varaa palkata ammatti-ihmisiä kodinhoitoon liittyviin tehtäviin.

Lapsista voisi olla suuri apu, mutta usein vanhemmat eivät halua kuormittaa heitä omilla murheillaan. Viimeiseen asti yritetään pärjätä omillaan. Sodan läpikäyneet ovat rakentaneet elämänsä tyhjistä ja tottuneet seisomaan omilla jaloillaan. Apua ei usein pyydetä, vaikka avun tarve huutaa nurkissa.

Vapaaehtoisia tukijäseniä tarvitaan auttamaan monin muodoin. Avustus- ja tukianomusten täyttöapu on tarpeen. Jo pelkkä keskustelu yksinäisen iäkkään kanssa on kunnan arvoista avun antoa. Moni haluaisi myös vielä osallistua yhteisiin rientoihin, muttei pääse mukaan liikuntarajoitteisuuden tai kulkuneuvon puutteen vuoksi. Naapuriapua siis tarvitaan. Apua on tarjottava, eikä voi jäädä odottamaan, että sitä pyydetään. Suomalainen on huono pyytämään.

Veljeä ei jätetä! Ehkä meistä jokainen voisi ottaa yhden veteraanin, veteraanin puolison tai lesken kaverikseen.

Vicki Koskela

Hausjärvi ja sittemmin Salon veteraaniyhdistyksen vapaaehtoinen yhdyshenkilö

Kyyhkylä

KYYHKYLÄN KUNTOUTUSKESKUS
Kyyhkyläntie 9, Mikkeli • www.kyyhkyla.fi

Veteraanikuntoutus
Kela-kursseja seuraaville potilasryhmille:

- aivohalvauspotilaat
- parkinsonpotilaat
- sydänsairaat
- yli 65-vuotiaat monisairaat
- eturauhassyöpään sairastuneet
- Tuki- ja liikuntaelinsairaat

Kuntoutusta ja lomapaketteja myös itse maksaen

- kuntoutusjakso
- omaishoitajaloma
- täysihoitoloma

Jaksoja saatavissa myös päivittäisissä toiminnoissa apua tarvitseville.
Puh. 015 203 3362.

Saimaan rannalla, vain 7 km Mikkelin keskustasta.

Omaishoitajien kuntoutuskurssi
 42419 Itä-Suomi 13.8.–21.8.2012
 42421 Itä-Suomi 22.10.–30.10.2012
 Kurseille haetaan paikallisen Kelan kautta. Lisätietoja: puh. 015 2033 238 tai kuntoutus@kyyhkyla.fi

KOTIHOITO
 “Kun tarvitset osaavia käsiä avuksesi”

- tukee hoidossa ja huolenpidossa
- auttaa arjen askareissa
- omaishoitajien vapaat

PIRKANMAAN Senioripalvelut Oy
 Kojolankatu 3 33900 Tampere
 puh. 010 400 9848
www.pirkanmaansenioripalvelut.fi

KOTIPIRTIN PALVELUTALO
 - Ikääntyvän voimavarakeskus

Toimintaa ja laadukasta palveluasumista ikääntyville ja erityistä tukea tarvitseville

Kotihoivapalvelumme kautta kotitalousvähennyskelpoista apua länsi-tamperelaiseen kotiin.
Tied. 050- 4035657

Kotihoivapalvelut ja päiväkeskustoiminta omaishoidon palvelusetelillä.

Käräjätörmä 12,
33310 Tampere
puh. 03- 315 331
www.kotipirttiry.fi

OULUNKYLÄN SAIRASKOTISÄÄTIÖ
OULUNKYLÄN KUNTOUTUSSAIRAALA
 Keskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
 Puh. (09) 752 712

Tarjoamme veteraanikuntoutusta:

Avokuntoutus
 Yhteydenotot puh. (09) 7527 1546

Laitos- ja päivä kuntoutus
 Yhteydenotot puh. (09) 7527 2026

- Käyntipäivinä mahdollisuus osallistua liikuntaryhmiin ja valvottuun uintiin sekä saunaan.
- Lisäksi ruokailumahdollisuus. Keittiöstä voi ostaa mukaan myös valmisruoka-annoksen.

TERVETULOAI
www.okks.fi

KAUNIALA UUDISTUU!

Uusien toimintamuotojen ja uusittujen tilojen avulla palvelemme yhä monipuolisemmin myös kaikkia sotaveteraaneja, heidän puolisoitaan, leskiään ja omaishoitajia. Toiminnassamme huomioimme iäkkäiden muuttuvat tarpeet ja toiveet.

LAITOSKUNTOUTUS JA PITKÄAIKAISHOITO

- MONIAMMATILLINEN OSAAMINEN
- KUNTOUTTAVA HOITOTYÖ
- SOSIOKULTTUURINEN HOITOTYÖ
- UUDISTUNUT KUNTOSALI
- LAAJENTUNUT FYSIOTERAPIAOSASTO
- ALLASOSASTO JA SAUNAT
- NYT KUNTOLAITTEITA MYÖS KUNTOUTUSOSASTOLLA
- MONIPUOLINEN VAPAA-AJAN TOIMINTA

AVOKUNTOUTUS

- UUSITTU PÄIVÄKESKUS
- PÄIVÄKUNTOUTUS
- FYSIOTERAPIA
- MAHDOLLISUUS MYÖS HIERONTAAN ILMAN LÄHETETTÄ
- JALKATERAPIA
- LIIKUNTARYHMÄT
- HEMMOTTELU-VIRKISTYSPÄIVÄT ASIAKKaidEN TOIVEIDEN JA TARPEIDEN MUKAAN

TULEMME MYÖS KOTIIN

- KOTIKUNTOUTUS
- PALVELU TV
- KOTIFYSIOTERAPIA
- HIERONTA

Yhteydenotot Kaunialan hoidonjärjestelyyn

Puh. 09 - 505 922 25
Puh. 09 - 505 923 55

*K*untoutusta ja huolenpitoa jo kaksi vuosikymmentä

Laitilan Terveyskoti/ Veljeskoti
Sairaalan tie 8, 23801 Laitila, puh. (02) 85 781 www.terveyskoti.fi

Omaishoitajien vapaapäivien lomitukset kotona tai hoitokodissamme

Kuntoutus- ja arviointijaksot
Kotihoidon palvelut, kotisairaanhoido,
muistihoitajan palvelut, siivoukset

Kotiniemen hoitokoti
045 125 3505 / terveydenhoitaja Kirsi Toivanen

Kotiniementie 21, 75530 NURMES
pielisen-karjalan.dementiakoti@oyk.fi
www.kotiniemi.eu

HYVÄN ELÄMÄN LÄHTÖKOHTANA

Asumis- ja kuntoutuspalvelut

- mielenterveys – vanhus – vammaispalvelut
- sotiemme veteraanien ja sotainvalidien kuntoutus laitos-, päivä- tai avokuntoutuksena
- palvelut omaishoitajille ja hoidettaville
- tehostettu ja tuettu palveluasuminen
- ohjattu toiminta musiikista ulkoiluun ja kuvalliseen ilmaisuun
- henkilöstö tukena ympäri vuorokauden

Ota yhteyttä, kerromme mielellämme lisää:

Palvelukoti Toivonlahti, Arja Pöntinen-Heinonen
puh. 044 0548363, arja.pontinen-heinonen@linklife.fi

Sotiemme veteraanien kuntoutus
Pääskynpesä, Kimmo Hoskonen
puh. 0400 356221, kimmo.hoskonen@paaskynpesa.fi

Henrikintie 4, 82900 Ilomantsi

Rovaniemen I Apteekki

Rovakatu 27, 96200 Rovaniemi
010-320 3620
www.rovaniemen1apteekki.fi

Siivouspalvelu Säde

Eura kotisiivoukset, viikkosiivoukset,
ikkunoiden pesut ym.
kotitalousvähennys, www.siivoussade.fi

Pateniemen Apteekki

Toppilan sivuapteekki
www.pateniemenapteekki.fi
puh. 08-5555 365, Oulu

**UUSI
NIVELTUOTE**
JOKA MYÖS ON HYVÄKSI SYDÄMELLE

Jäykät nivelet?

- Rajoittavatko nivelesi liikkumistasi?
- Naksuvatko polvesi?
- Tunnetko itsesi kankeaksi?

Lisää nivelten liikkuvuutta ja notkeutta. Myös hyväksi sydämelle.

Kaksi hyötyainetta samassa kapselissa:

EKOLOGINEN KURKUMAUUTE, JOKA SISÄLTÄÄ OMEGA-3: A.

Kurkumauutetta käytetään mm. terveysvaikutustensa vuoksi, joista yksi on nivelterveyden edistäminen.

Luonnollinen kylmäpuristettu norjalainen lohiöljy – jossa on korkea omega-3-pitoisuus – edistää sydän- ja verisuonijärjestelmän terveyttä.

ELEXIRPHARMA TUKEE REUMAATIKKORAHASTOA RUOTSISSA.

Osoitteessa www.elexirpharma.fi voit lukea lisää tuotteitamme käsittelevistä tieteellisistä tutkimuksista. Jos sinulla on kysymyksiä koske Curcumin Omega-3, ota yhteyttä: Elexir pharma AB, puhelin 06 3436 506, www.elexirpharma.fi.

Elexir pharma on ruotsalainen yritys, joka kehittää luonnollisia ja ekologisia itsehoitotuotteita pohjoismaisille markkinoille. Korkealaatuiset tuotteet valmistetaan yksinomaan Pohjoismaissa ja niitä myydään Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa.

TIETOA CURCUMINISTA™

Hyväksi sekä nivelille että sydämelle.

- Ekologinen kurkumauute edistää nivelten toimintaa ja terveyttä.
- Omega-3 edistää sydän- ja verisuonijärjestelmän terveyttä.
- C-vitamiini, joka on tarpeen elimistön normaaliin kollageeni-tuotantoon mm. nivelissä

Tuotetta voi ostaa terveyskaupoista ja joistakin apteekeista sekä tilata rahtivapaasti numerosta 06 34 36506 tai osoitteesta www.elexironline.fi suoraan kotiin kannettuna 2-3 arkipäivässä. Hinta: 32 €/60 kapselia. Ei lisämaksuja.

 elexir pharma

NYKYAIKAISIA RAVINTOLISIÄ NYKYAIKAISILLE IHMISSILLE
WWW.ELEXIRPHARMA.SE

Automaalaamo Yli-Seppänen Oy Kauhajoki	Pekka Tolvanen Oy Kemi www.pekkatolvanen.fi	Maanrakennus Juhani Suorsa Oy Kemi
Palstra Oy Kemiönsaari	Tilitoimisto Ordent Oy Kerava	Kiitos sotaveteraaneille
RCC Solutions Oy Kerava	Hyvää kevättä sotaveteraaneille toivottaa! Merta Oy / Merta Logistic Oy Kerava	Teknikum Sekoitukset Oy Kerava
Maanrakennustyö Hytinen Oy Kerava	Maansiirto ja Raivaus K. Räsänen Oy Kerimäki	Linja-autoliikenne Helander ja K:nit Oy Kestilä, puh. (08) 812 2325 ja 0400-890 753
Autohuolto Takanen Ky Keuruu	www.golfsarfvik.fi Kirkkonummi	Nostinasennus JAM Oy Kirkkonummi , Masala
Kokkolan Pikahitsaus Oy Kokkola	Kometko Oy Konnevesi	Sähköasennus Jouko Kujala Oy Koski
Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy Kotka	Koneurakointi S. Laukkanen Ky Kuusankoski	Rakennuspalvelu Pekka Valkeapää Ky Jaala
Ri-Plan Oy Kouvola	KS-Sähköasennus Oy Kouvola	PVK-Kaivu Oy Elimäki
Kymen Teollisuuskoneistus Oy Kouvola	Puhdistusliike R. Jokimäki Ky Voikkaa	Metsä-Mylly Oy Myllykoski
Mäkelä Service Oy Kouvola	Viitanen Kai ja Ari Oy Jaala	Potwell Oy Kristiinankaupunki
Metsäurakointi Jaakko Pulkkinen Oy Kuhmo	"palvelua iloisella mielellä" Puijon Kiinteistöpalvelu Oy Kuopio	Maansiirtoliike R. Heiskanen Oy Kuopio
Koskelan Saha Oy Kuortane	MSV-Metsätyö Oy Köyliö	Kiitos sotaveteraaneille
Kasit Oy Laihia	Nikko Oy Jakkula	Kiitos sotaveteraaneille
Kaakon Kahviautomaatti Oy Lappeenranta	Transsinkko Oy Lappeenranta	Lappeenrannan Laatusiivous Lappeenranta Puh.040-775 1757
Insinööritoimisto Juha Malaska Oy Lappeenranta	Kesämäen Leipomo Oy Lappeenranta	Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy Lappeenranta

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Jatkosotatapahtumat v. 1942

Toukokuu

- 1.5. Palautetun alueen maatalouden, kansanhuollon, eläinlääkinnän sekä työvoima-asioiden hallinnonalat siirtyvät siviiliallintoon.
- 1.5. Lentorykmentti 4:ään perustetaan erillinen valokuvauslento Osasto Ahtiainen, joka operatiivisesti on alistettu suoraan Päämajalle.
- 9.5. Ruotsin veikkaustoimisto ilmoittaa, että sinivalkoisten veikkauskuponkien käyttö lisääntyy koko ajan. Kupongeista tulee 5 äyriä Suomen invalideille.
- 10.5. Ylipäällikkö antaa päiväkäskyn Suomen äideille ja myöntää heille yhteisesti vapaudenristin.
- 15.5. Maanantaitalkoihin osallistuu jo lähes 350 000 suomalaista.
- 15.5. Suomalais-saksalaisten joukkojen laaja vastahyökkäys alkaa Kiestingin koillispuolella.
- 16.5. Ateneumissa avataan Propaganda-Aseveljet r.y.:n järjestämä saksalaisten ja suomalaisten taistelukuvaajien näyttely ”Jäämereltä Mustallemerelle”
- 19.5. Jenny ja Antti Vihuri perustavat Jenny ja Antti Vihurin rahasto -nimisen säätiön lahjoittaen tähän tarkoitukseen 31 miljoonaa markkaa. Säätiön tarkoituksena on tukea Suomen henkistä ja taloudellista kehitystä sekä maan jälleenrakennusta.
- 24.5. III AK:n esikunta antaa käskyn siirtymisestä puolustukseen Kiestingin suunnalla.
- 31.5. Kevätsiirron aikana Karjalaan palanneita on noin 88 000 henkeä, palanneiden kokonaismäärä on noin 183 000.

Kesäkuu

- 2.6. J.K.Paasikivi toteaa Yhdysvaltain lähettiläälle, että Saksa on Suomen ainoa toivo Neuvostoliittoa vastaan.
- 4.6. Sotamarsalkka Mannerheim täyttää 75 vuotta. Hänelle myönnetään Suomen Marsalkan arvonimi,
- 20.6. Suomen Kuvalehti julkaisee Pekka Peitsen kirjoituksen ”Ei kuku meidän käki ryssälle”, jossa vaaditaan rajojen siirtämistä siten, että ne kokoavat yhteen suomalaisen heimon.
- 22.6. Valtioneuvoston päätöksellä kaikki hinnat ja maksut alistetaan säännöstelyyn.
- 27.6. Suomen Marsalkka Mannerheim vierailee Hitlerin päämajassa

Jatkosodan rintamamiehet – ankea talvi 1941-42

Vuonna 1921 syntyneiden asepalvelus syksyllä 1941 jäi runsaaseen kolmeen kuukauteen, kun jo noustiin junaan ja matkattiin rintamalle. Vanhimpia ikäluokkia päätettiin hyvin ansaitulle lomalle. Taavi Törmälehto muistaa kotimatalla satuneen kommelluksen:

Matkustin toisen luokan vaunussa – siihen littera minut oikeutti – upseerien ja paremmin menestyneiden siviilien vaunussa, ensimmäisen kerran elämänsäni. Pieksamäen asemalla raotin mantelin kulmaa ja näin, että junaan nousi nuori vänrikki viimeistä yksityiskohtaa myöten hiotussa upseerin asussa. Nähtyään minut vänrikki alkoi huutaa, kuinka sotamies uskalsi matkustaa toisessa luokassa... Kun en ollut kuulevinani mekastusta, vänrikki vaati minut näyttämään paperit uhaten muussa tapauksessa rangaistuksella esimiehen käskyn täyttämättä jättämisestä.

Kun en vieläkään havahtunut, vänrikki häipyi ja palasi junapartion ja konduktöörin kanssa. Näytin junapartion johtajalle hänen pyynnöstään lomatodistuksen ja matkalipun. ”Paperit on kunnossa. Mannerheim-ristin ritarilla on oikeus matkustaa toisessa luokassa.”

Hyökkäysvaiheessa moni mies palkittiin aiheesta, mutta monin verroin oli niitä, jotka eivät urheutta päässeet ja kyenneet osoittamaan, eivät kestäneet, eivät jaksaneet, masentuivat ja kärsivät sotastressistä. Heistä, sodan antisankareista, puhutaan harvemmin sotahistorioiden sivuilla. Liioin näitä asioita ei ole tahdottu muistella, kuka nyt heikkoutta lähtisi erittelemään vaikka se olisi kuinka selitettävissä silloisissa oloissa.

Sota ja kuolema

Ylisummaan syksyn taistelusta kieltäytymiset ja laskenut moraali osoittivat, että suomalaisista sotilaista oli imetty hyökkäyshalut loppuun. Uralille ei olisi käytettävissä olevilla voimavaroilla menty eikä päästy, vaikka ajan rallatuksessa sellaista haikailtiin. Puhti oli joukoista poissa.

Se oli ymmärrettävää. Suomen puolimiljoonaiselle armeijalle viimeiset puoli vuotta olivat olleet raskaat. Karjalan valtauksessa – hyökättäessä päin bunkkereita, tykistökeskityksissä, miinoituksissa ja väijytyksissä, tarkka-ampujien luoteihin ja kaikenlaiseen varomattomuuteen – menehtyi 25 500 miestä. Ja kymmeniä rintamalottia. Sankarihautajaisia vietettiin joka pitäjässä useampaan kertaan.

Kaatuneiden määrää voidaan lukea toisinkin: yksi ikäluokka oli noin 75–80 prosenttisesti menetetty tai sotilaalli-

sesti ilmaistuna vajaan kaksi divisioonaa oli poissa pelistä. Kun 62 000 miestä oli haavoittunut, tappiot osoittivat, etteivät Suomen väestölliset voimavarat riittäisi sodan jatkamiseen enää samassa laajuudessa. Oli jäätävä odottamaan sodan ratkaisuvaihetta ja vedettävä henkeä. Se oli poliittisesti yhtä viisasta kuin kansakunnan kestokyvyn ja tulevaisuuden kannalta välttämätöntä.

Lyhyeksi odotettu hyökkäyssota oli näyttänyt raadollisuutensa. Suomalaiset saivat tottua kuolemaan ja yhä uusiin nuoriin invalideihin, raajarikkoihin, sotasokeisiin ja niin edelleen. Erityisesti rintamamiesten psyyke oli kovilla. Käyty sota muutti nopeasti nuoren miehen mielenmaisemaa, sen tunnusti alikersantti Veikko Pystynen:

Nuoruus jäi kesken ja siirryimme siitä suoraan sodan ja kuoleman keskelle. Tapoimme ja kuolimme kuoleman keskellä. Lopulta ei tuntunut pahalta vaan nautinnollisen hyvältä katsoa vihollisen kuollutta ruumista.

Sodan julmat lait ja kuolema-ajatukset olivat tehneet Pystysen kohdalla tehtävänsä. Oli pakko parkkiintua. Se oli suojautumiskeino kuoleman alinomaista läsnäoloa vastan. Omiin vainajiin oli vaikeampi tottua, mutta lopulta nekin muistuttivat oman lähdön mahdollisuudesta enemmän kuin aseveljen menetyksestä. Sota kovettaa ja sodan pitkittyessä epänormaali muuttuu pysyväksi olotilaksi.

Ei ihme että sota-ajan suosituimpia iskelmiä oli ’Väläikaista vain on kaikki...’ Mitä pitemmälle sota venyi, sitä enemmän kotirintamallakin elettiin kuoleman varjossa:

Mä olin Mikkeliissä kun sain tietää, että veli oli jäänyt kentälle... Silloin kylä pysähty maailma... Kotona isä otti syliin ja sano, että olet sinä vielä. Sitten siunattiin se tyhjä hauta. Ja äiti ei tullut laskeen sitä kukkalaitetta, mun täytyi se yksin laskea, isä tuki äitiä... se oli niin mykistävä se suru, että äiti ei itkenyt. Isä itki, mutta äiti, se oli ihan mykkä. Se juuri että kun hän jäi niin kadonneeksi.

Kuvassa 16-vuotias venäläinen sotavanki Prokkoilan kylässä Säämäjärven eteläpuolella.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Sotilaspapit kirjoittivat omaisille kirjeen, jossa he selostivat mahdollisuuksien mukaan kaatumista ja siihen liittyneitä olosuhteita. Usein vielä aseveljet täydensivät tietoja kaatuneen toverinsa viimeisistä päivistä ja urotöistä.

Rintamalla olleet isät kärsivät ja olivat huolissaan läheisistään, vaimoistaan ja lapsistaan. Lapsen näkökulmasta sota oli sekavaa aikaa. Arki oli epätodellista, koulu ei ollut säännöllistä, kaverit sotaa paossa kuka missäkin. Ruoka oli vähissä, etenkin talvella 1941-42 nälkä kurni ja kaikkea välttämätöntä sai jonottaa.

Öisin juostiin toisinaan pommisuojaan. Se tarkoitti kaupungeissa kellareita, pesutupia, maasuojia. Ulkoa kuultavat äänet pelottivat, puhumattakaan lentokoneista ja räjähdyksistä. Lasten sielunelämään sota jätti vahvan jäljen, jonka purkamiseen on havahduttu viime vuosikymmeninä.

Rauhan ajan suomalaisessa yhteiskunnassa kuolema on pyritty kätkeämään, poistamaan silmistä ja mielestä. Sodan ankarissa olosuhteissa se oli mahdotonta. Sen kanssa oli opittava elämään, se oli pakko kohdata niin tuskallista kuin se olikin.

Yksin heinäkuussa 1941 kaatui, katosi ja haavoittui 26 400 suomalaissotilasta. Ruumiita ja haavoittuneita tuotiin junalasteittain Kanta-Suomeen, joka päivä:

Mä olin rautateillä töissä. Ne vauhut tuli, joissa oli neljä kuusta aina laitettu, elikkä sieltä tuotiin niitä kaatuneita. Siellä oli ruumiita, taikka arkkuja. Ja niitä mekin jouduttiin ottamaan vastaan vaikka me oltiin vain semmosia kersoja.

Ja monta kertaa kun avattiin se vauhun ovi, niin sehän oli jotain aivan mahdotonta se löyhkä, mitä sieltä tuli. Se oli niin kuvottavaa ja kauheeta, ja semmoinen lillinki siellä vauujen lattialla. Ja siellä ei siis tavallisilla kengillä pärjännyt ollenkaan, piti vaikka kummosta rätkiä jalkojen ympärille laittaa. Ja kun siellä oli viel tuttuja, nuoria miehiä [arkuissa]. Karjaahan oli semmonen pieni paikka, että kaikkihan melkeen tunsivat toisensa, nuoret ainakin.

Neuvostovangit ja suomalaiset

Etulinjamiesten kolkkona seurana olleet vihollisen ruumiskasat kasvoivat

mittaviksi hyökkäysvaiheen aikana. Hautaamisessa riitti työsarkaa kesäheleillä. Neuvostoliiton tappioiksi 1941 on arvioitu ainakin 200 000 miestä. Stalin uhraisi surutta sotilaitaan, mutta eivät-pä kaikki suomalaiskomentajatkään saa hyökkäyssodan tappioista puhtaita papereita.

Vangiksi jäi 55 000 neuvostosotilasta. Moiseen vankimäärään ei ollut vaurauduttu (vaikka muuta on väitettykin). Vankeja ei ollut aina rintamalla-kaan kohdeltu asianmukaisesti, heihin oli purettu katkeruutta, pahimmillaan teloitettu pikaistuksissa tai humalassa. Taustalla saattoi olla yhtä hyvin asenneongelma suhtautumisessa venäläisiin – olihan venäläisvastaisuus ollut yksi juonne itsenäisyyden alkuvuosikymmenten isänmaallisuudessa.

Sama meno jatkui vankileireillä. Vartijoiksi oli pakko ottaa keitä vaan saatiin. Ei ihme, että joukkoon eksyi neuvostovangeille vihamielisiä tai mielen-terveysongelmista kärsiviä. Vartijoina toimi myös sodassa vammautuneita ja siksi kaunaisia miehiä, joille vihollisen kanssa tekemisiin joutuminen saattoi olla hyvinkin raskasta. Katkeruutta purettiin vihamielisellä komennolla. Kuri oli kova ja töihin pistettyjen kunnosta ei juuri piitattu.

Pahiten suomalaisten kilpi tahriintui, kun sotavankileireillä ympäri Suomea kuolema alkoi näyttää satoaan. Talvi 1942 oli tässä suhteessa katastrofaalinen. Pakkanen oli ankara ja lunta paljon. Vangit oli otettu kesävaatteissa ja raaka-aineista oli pulaa. Hygieniä oli puutteellista. Esimerkiksi helmikuussa 1942 saattoi eri leireillä kuolla päivittäin yhteensä satakunta huonokuntoista vankia.

Samuil Tirkeltaub muisaa surkeuden Köyliön sotavankileiri n:o 1:ssä. Siellä kuoli päivittäin 50 vankia ja uusille haudattaville kaivettiin aina vain lisää ojaa. Tirkeltaubin hengen pelasti suomalainen urheiluhulluus. Hän painoi enää 40 kiloa, kun sai siirron työleirille Rovaniemelle, missä rakennettiin urheilukenttää suomalaisten ja saksalaisten väliseen urheilukoitokseen.

Arviolta 19 000 neuvostoliittolaista sotavankia menehtyi talven aikana. Valtavan kuolleisuuden aiheutti loppujen lopuksi aliravitsemus. Sen lievittämiseen ei suomalaisilta riittänyt voimia eikä aina tahtoakaan. Sota näytti julmat kasvonsa – myös niille suomalaisille hyökkäysvaiheen sotavangeille, joista aniharva palasi Suomeen.

Suomalaiset itsekin kärsivät ruokapulasta. Nälkä ja yksipuolinen ravinto oli erityisesti kaupunkilaisten riesa. Vähän kaikesta alkoi olla pula. Kaupassa tavaraa oli satunnaisesti ja sekin kuponkien takana. Ihmisten oli pakko siirtyä vaihdantatalouteen.

Mustapörssi ja trokarit käyttivät puutetta hyväkseen. Rikollisuus lisääntyi ja yhteiskuntamoraali rapautui. Polttoai-

Karhumäen suunnan taistelussa marraskuussa 1941 kaatuneita JR 25:n sotilaita.

netta säännösteltiin. Ja kun Suomi lämpeni puulla, eikä mottitalkoisiin riittänyt työvoimaa, paleltiin kaupungeissa.

Syksyn 1941 mittaan alkoi sodan tuoma taloudellinen taakka yhä raskaampaan painaa hallituksen hartioita. Rangelin kabinetille selvisi jo syyskuussa, ettei Suomella sodan pitkittyessä ollut taloudellisten voimavarojen puolesta edellytyksiä aktiiviseen sodankäyntiin. Tuotanto kärsi työvoimapulasta, elintarviketilanne kiristyi sadon jäädessä riittämättömäksi, rautatiekaluston puute rajoitti kuljetuksia ja hintojen nousu aiheutti katkeruutta asutuskeskuksissa ja työväestön keskuudessa.

Teollisuuden ja maatalouden työvoimapolun avuksi rintamalta kotiutetut yli 30-vuotiaat sotilaat kohtasivat toisenlai-

sen Suomen, mistä olivat puoli vuotta aikaisemmin lähteneet sotaan. Optimismi oli kadonnut aivan kuin tuotteet kauppojen hyllyiltä. Tunnelma oli harmaa ja alakuloinen. Itsekkyyks vallitsi, talvisodan yksimielisyys oli muisto vain. Lapsia oli lähetetty Skandinaviaan sotaan pakoon. Pulaa paettiin myös maaseudulle. Kun sota näytti venyvän hamaan tulevaisuuteen, uusi sukupolvi pyrittiin sentään säästämään pahimmalta.

Hammasta purren kotirintaman ihmiset kestivät erilaiset ristipaineet. Vastoinikäymisten edessä sinniteltiin, sitkistyttyinkin. Rintamalla tilanne helpotti, mutta rauhan ja läheisten kaipuu ei hellittänyt.

Ari Uino

Kun miehet olivat rintamalla, jäivät maataloustyöt naisten, lasten ja vanhusten harteille. Ilman sotavankien apua moni ruishalme olisi jäänyt leikkaamatta. Syksyn 1941 sadonkorjukseen sotavangit osallistuivat ryhmissä, mutta myöhemmin uskallettiin antaa yksittäisiä vankeja maatilojen rengeiksi. Kuvassa venäläiset sotavangit korjaamassa ruista Ensossa elokuussa 1941.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Puna-armeijan kevähyökkäys 1942

Iäntärintaman tilanne muuttui vuodenvaihteessa 1941/1942 epäedulliseksi Saksalle. Puna-armeijan talvihyökkäyksen huipentuessa päärintamalla helmikuussa 1942 alkoi saksalaisten valmistautuminen uuteen, jälleen ratkaisevaksi tarkoitettuun suurhyökkäykseen Neuvostoliitossa. Suomalaiset arvelivat, että Saksan hyökkäys kohdistuisi myös Leningradia vastaan. Tämän uskottiin helpottavan ratkaisevasti tilannetta myös Suomen suunnalla. Suunnitteluvaiheesta alkaen Hitler oli kuitenkin päättänyt suunnata hyökkäyksen koko päävoiman Etelä-Venäjälle taloudellisesti tärkeiden öljyaluiden valtaamiseksi.

Stalin oli syksyllä 1941 toistuvasti, mutta turhaan, pyytänyt Englannilta joukkoja pohjoiseen; joulukuussa hän pyysi brittejä mukaan Petsamoon helmikuuksi 1942 suunnittelemaansa hyökkäykseen. Tarkoituksena oli torjua saksalaisten Murmansiin ja Muurmannin rataa kohdistuva uhka. Liitoutuneilla oli avun toimittamiseen Neuvostoliitolle käytettävissä vaivalloiset maareitit Siperian tai Persian kautta sekä meritie Islannista Pohjoisen Jäämeren kautta Murmansiin ja Arkan-

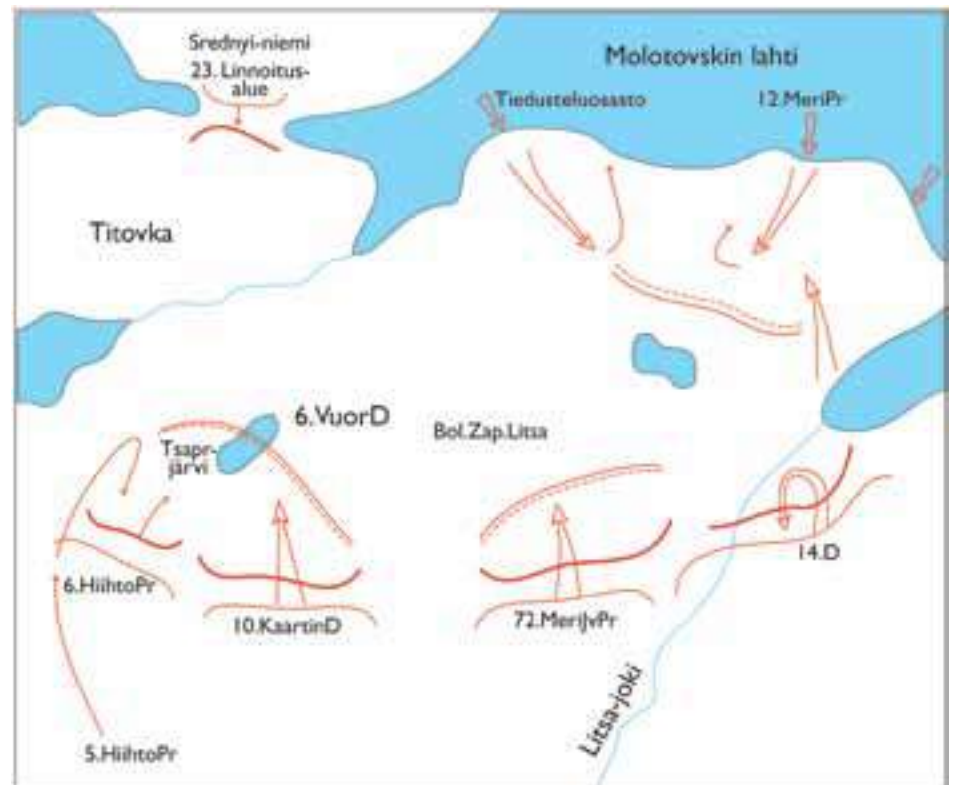
geliin. Meritie vei 8–10 päivää, Persian lahden reitti pari kuukautta.

Suomessakin pohdittiin, tulisiko englantilaisten maihinnousu Pohjois-Norjaan. Kuultuaan ruotsalaisten mahdollisesti tällöin ottavan ”Venäjän kannan” - tehtyään ensin voitavansa välttyäkseen sodasta - Mannerheim toikaisi ”stackars engelsmän”. Hän ilmeisesti tarkoitti, että maihinnousu ei tulisi onnistumaan ja että Ruotsin armeija ei paljonkaan pystyisi sitä tukemaan.

Vuoden 1942 yleissuunnitelma

Stalin päätti 5.1. 1942 jatkaa hyökkäystä koko rintaman leveydellä antamatta viholliselle tilaisuutta koota voimiaan ja keskittyä uuteen hyökkäykseen. Oli pyrittävä yhdeksän rintaman yhtäikäiseen hyökkäykseen Laatokalta Mustalle merelle ulottuvalla rintamalla. Esimerkiksi Leningradin ja Olhavan rintamien ja Luoteisrintaman iskuilla olisi murrettava Leningradin saarto ja edettävä kesään mennessä 300–400 km. Aikomus oli saavuttaa vuoden kuluessa Neuvostoliiton länsiraja (siis vuoden 1940 raja Suomen suunnalla).

Karjalan rintama ja Syvärin suunta eivät kuuluneet Stalinin tammikuisiin

hyökkäyssuuntiin. Kuitenkin Suomenrintamalla säilyi edelleen Muurmannin rataa kohdistuva uhka, ja hyökkäyksiä valmisteltiin. Arkangelin alueelle siirrettiin helmikuussa idästä ”toisen polven” joukkoja. Puna-armeijan hyökkäystoiminta alkoi Suomen-rintamalla tammikuussa 1942, ja taistelut laantuivat toukokuun alussa, kun keli-rikko alkoi rajoittaa sotijoiden liikettä. Venäläiset iskujoukot valtasivat tammikuun alussa Suursaaren ja Suur-Tytärsaaren vaikeuttaakseen Leningradin vastaista meritoimintaa, mutta suomalaisten koama taisteluosasto pakotti valtaajat poistumaan 27.3. Suursaarelta ja 2.-4.4. Tytärsaarelta.

Yritys palata Syvärille

Syvärin suunnalla puna-armeijan päämääränä oli likvidoida joen eteläpuolella oleva Leningradiakin uhkaava laaja sillanpääasema. 7. erillisen armeijan oli ensin hajotettava suomalaisten ryhmitys alueella Kakovitši - Demidovskaja - Podporože, vallattava Podporožen ja Svir 3:n välinen alue edeten Syvärille sekä turvattava itselle Syvärin ylimenopaikat. Sitten oli siirrettävä hyökkäysryhmä idemmäs ja hajotettava suomalaisten 7. divisioonaa sekä edettävä Syvärille rintamalla Voznesenie - Podporože. Ylijohto eli stavka paransi armeijan hyökkäyskykyä antamalla lisää yhden divisioonan (Arkangelin alueelta 368.D). Armeijalle annettiin panssaripataljoona (51 vaunua), kaksi tykistörykmenttiä sekä lentoryhmä. Jotta 7. armeija pääsisi keskittämään päävoimansa hyökkäykseen, yleisesikunta päätti tässä uudessa tilanteessa antaa sen käyttöön puolustukseen sopivia tulivoimaisia mutta vaikeasti liikuteltavia linnoitusalueita, ensin yhden 28.3.1942

ja sitten toisen 20.5.1942. Yksi sellainen korvasi yhden divisioonan voimat.

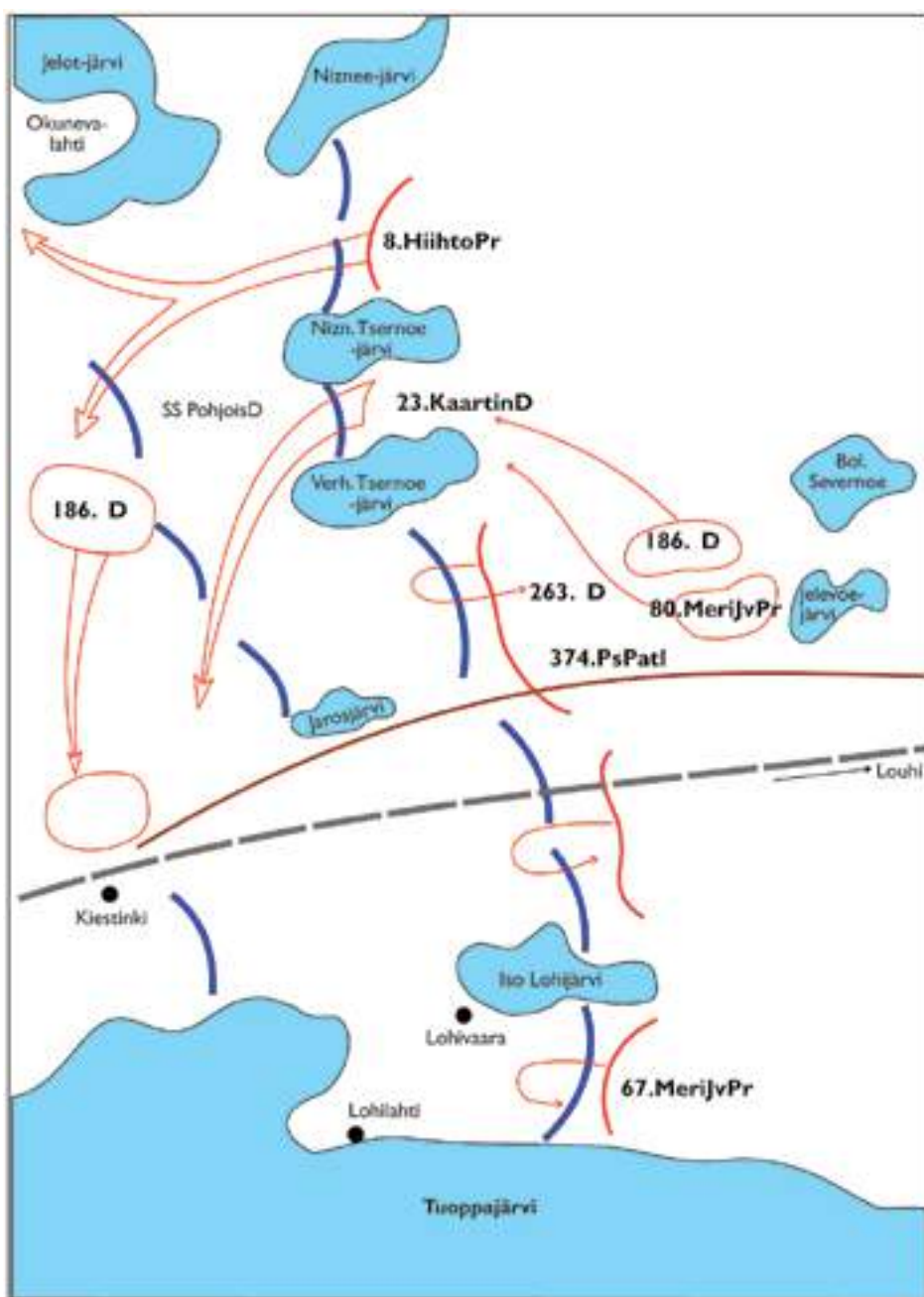
Syvärillä neuvostojoukot aloittivat hyökkäyksen 11.4. kuuden divisioonan ja kuuden prikaatin voimin. Painopiste ei ollut pääteiden suunnalla vaan Syvärin kaupungin kaakkoispuolella, Šemenskin ja Pertjärven alueen tietörmässä korpimaastossa. Sinne olivat tulossa yhden divisioonan ja kahden prikaatin joukot. Muilla lohkoilla suoritettiin tukevia hyökkäyksiä.

Hyökkäys ei saavuttanut edes Syvärin eteläistä rantamaastoa, ja se lyötiin takaisin 19.-25.4. Tämän jälkeen stavka vahvisti 7. armeijan tehtäväksi vallata toukokuun aikana Podporože, saavuttaa Syvärin eteläranta välillä Voznesenie - Svir 3, linnoittautua yleisesti Äänisen ja Laatokan väliselle alueelle Syvärillä sekä hankkia sillanpää Podporožen ja Svir 3:n luona. Lisävoimia ja -aseistusta ei saatu, eikä hyökkäys enää ollut käynnistettävissä.

Puolustajien tappiot tässä taistelussa olivat 2165 miestä, joista 440 kaatunutta. Venäläisten tappioita on vaikea arvioida. Tiedämme, että 7. erillinen armeija menetti vuoden 1942 aikana noin 46 000 miestä. Näistä oli kaatuneita tai vangiksi joutuneita noin 11 000. Huhtikuussa Syvärin rintaman keskiosassa olleet neljä yhtymää menettivät vuoden aikana kaatuneina noin 6000 miestä, joista valtaosan juuri kevähyökkäyksessä.

Painopiste Pohjoiseen

Kun Karjalan rintama teki maaliskuussa esityksen hyökkäyksestä alueensa eteläisellä sivulla Äänijärven pohjoispuolella, Stalin vastasi: ”Tietysti Petroskoi ja koko Karjala on vapautettava, mutta tällä hetkellä päävihollinen ovat

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

saksalaiset ja siksi Karjalan rintaman joukkojen on hyökkättävä pohjoisessa saksalais-fasististen joukkojen ryhmiä vastaan.” Stavka määräsi näin olleen 27.3. Karjalan rintaman valmistelemaan hyökkäykset saksalaisia vastaan Murmanskin, Kantalahden ja Kiestingin lohkoilla. Tarkoituksena oli lujittaa Murmanskin sataman sekä Murmanskin ja Obozerskin rautateiden puolustusta. Päähyökkäys olisi 14.armeijan lohkokalla meren tuntumassa ja samanaikaiset hyökkäykset Kantalahden lohkokalla ja Kiestingin lohkokalla.

Hyökkäystoimintaa varten Karjalan rintama halusi lujittaa johto-organisatiotaan. Stalin oli maaliskuun alussa hyväksynyt Maaselän ja Karhumäen ryhmien muuttamisen armeijaksi (32.A). Nyt stavka antoi käskyn, että Kantalahden ryhmästä huhtikuun alkupuolella muodostettiin 19.armeija ja Kemin ryhmästä 26.armeija. Hiihtopataljoonat oli yhdistettävä kahdeksaksi hiihtoprikaatiksi, joihin oli liitettävä tulivoimaksi kevyitä kranaatinheittämiä ja 45 mm piiskatykkejä. Ilmavoimien oli luotava Sorokan, Kantalahden ja Louhen suunnille uudet lentoryhmät, ja rintaman joukoille oli määrä antaa lisää neljä tykistörykmenttiä, neljä raketinheitinrykmenttiä ja neljä panssaripataljoonaa (kussakin 25 panssarivaunua). Lupaukset osoittautuivat pääosin katteettomiksi.

Hyökkäyksen tavoitteena oli edetä valtakunnanrajalle. Karjalan rintaman komentaja vahvasti direktiivissään 4.4. armeijoille tehtävät: 14. Armeijan tuli tuhota edessään oleva vihollinen ja edetä valtakunnan rajalle, 19. Armeijan tuli hyökätä Alakurtin lohkokalla, työntää vihollinen Kuolajärvelle ja linnoitautua järvilinjalle Kuolajärvi - Anajärvi - Vuorijärvi ja 26.armeijan tuli tuhota edessään oleva vihollinen, työntää se Sohjana-joelle ja linnoitautua sinne. Hyökkäyksestä Kantalahden lohkokalla luovuttiin joukkojen ja tulivoiman puutteen takia. Kiestingin hyökkäystä sen sijaan vahvistettiin yhdellä divisioonalla. Karjalan rintama joutui ilmoittamaan 14.4., että joukot oli kylä ryhmitetty Kiestingin suunnalle sekä Murmanskin suunnalle, mutta stavkan lupaamia tulitukiosastoja ei ollut saapunut.

Kiestingin taistelut

Vaikkei 26.armeija saanut luvattua vahvennuksia, hyökkäys alkoi 24.4. kohti Kiestinkiä. Armeijan pääryhmän - 23.kaartindivisioona Ala-Mustajärven eteläpuolella ja 263.divisioona (ja panssaripataljoona) valtatie Louhi-Kiestinki-suunnassa - tuli hyökätä ensin Kiestinkiin. Sen pohjoispuolella suoritaisi 8.hiihtoprikaati hyökkäyksen sivustaa suojaten ja etelämpänä Lohivaaran alueella 67.merijalkaväkiprikaati toisen tukevan hyökkäyksen. 186.

divisioona oli päähyökkäyksen toisena portaana ja 80.merijalkaväkiprikaati reservinä. Vastassa oli saksalainen SS-divisioona Nord sekä, aluksi pääasiassa Kiestingin asutuskeskuksen tienoilla, suomalainen Divisioona J.

Hyökkäys johti maastovoittoihin. Molemmat etulinjan divisioonat saavuttivat läpimurron. Oikealla sivustalla 8. hiihtoprikaati pääsi 30.4. Ahvenlahden kylän alueelle ja sai siellä tehtävän hyökätä kohti etelää Kiestinkiin. 23.kaartindivisioona eteni 1.5. lounaaseen Jarosjärven tasalla. Samaan aikaan rintaman komentaja ryhmytti 186.divisioonan ja 80.merijalkaväkiprikaatin päähyökkäyssuunnalle 23.kaartindivisioonan sivuille. Näiden joukkojen piti hyökätä Louhen-tien pohjoispuolella kohti Kiestinkiä. Reserviksi vedettiin 263.D:n kaksi pahimmin kulunutta rykmenttiä. Stavka uudelleen käskemät vahvennukset eivät saapuneet perille.

26.armeijan hyökkäys pääsi alkaamaan uudelleen 3.5. Pohjoisesta 8.hiihtoprikaati ja yksi 186.divisioonan rykmentti etenivät 3–4 km päähän Kiestingistä, mutta tällöin vastustaja saartoi ne. Tämän saarroituksen selvittämiseen kului 7.7. venäläisten toisen portaan (186.divisioonan rykmentin ja 80.merijalkaväkiprikaatin) voima. Armeijan komentopaikalle saapunut rintamankomentaja käski joukot puolustukseen. Armeija sai käyttöönsä yhden rajavartiorykmentin sekä reservikseen 85.merijalkaväkiprikaatin. Yleisesikunta moitti Karjalan rintamaa viestiyhteyksien puutteesta.

Juuri kun uusi hyökkäysvalmius saavutettiin 10.5., stavka antoi käskyn keli-rikon takia siirtyä puolustukseen. Rintaman komentaja katsoi silti Kiestingin hyökkäyksen valmistelujen olevan niin pitkällä, että pysäyttäminen olisi haitallista. 23.kaartindivisioonan 263.divisioonan osien tukemana suorittama hyökkäys Jarosjärven itäpuolella Louhi-Kiestinki-maantietä kohti sujui kuitenkin hitaasti. Seuraavana päivänä 11.5. stavka antoi uudelleen pysäytymiskäskyn. Joukot oli täydennettävä, uuden hyökkäyksen valmistelut suoritettava nopeasti. Rintamaesikunnan raporteista stavka päätteli, ettei hyökkäysedellytyksiä ollut, ja antoi pyydetyn luvan vetää Kiestingin suunnan oikean sivustan organisoidusti taaksepäin.

Suomalais-saksalaisten joukkojen vastahyökkäys alkoi 15.5. Taisteluosasto Puroma palautti Ahvenlahden ja Kiestingin välisen tien hallinnan 18.–19.5. Saksalaiset etenivät energisesti kohti itää 20.–23.5. Venäläisten puolustus romahti 21.5., mutta kenraalimajuri Siilasvuon päätös pysäyttää kolmen kuluneen suomalaispataljoonan etenemisen esti saksalaisia saavuttamasta huihtukuisia rintamalinjoja.

Tämänkin hyökkäyksen yhteydessä kävi ilmi, että huoltolinjojen pituus

tukahdutti etenemisen. Saksalaisten ja suomalaisten kokonaistappiot Kiestingin taistelussa olivat 2559 miestä, joista kaatuneina 418. 26.armeijan kokonaistappiot olivat koko huhtikuussa noin 5500 miestä ja koko toukokuussa noin 13500 miestä. Kaatuneita tai vangiksi joutuneita näistä oli yli neljännes. Täydennystä kuitenkin saatiin muilta rintamanosilta, kuten stavka oli ohjeistanut. Huhtikuun alussa armeijan kokonaishäviö oli ollut 42000 ja kesäkuun alussa se oli 56000.

Lumimyrsky Muurmannilla

Pohjoisessa kolmen divisioonan, neljän prikaatin ja yhden linnoitusalueen vahvuinen 14.armeija yritti huhtitoukokuussa työntää saksalaiset joukot valtakunnanrajalle. Oli määrä murtaa päähyökkäysryhmällä (oikealta lukien 72.merijalkaväkiprikaati, 10.kaartindivisioona ja 6.hiihtoprikaati) saksalaisten rintama ja kiertää vasemmalla sen sivusta Tšapr-järven eteläpuolelta. Samaan aikaan 12.merijalkaväkiprikaati suorittaisi maihinnousun ja harhautuksen kolmessa kohdassa Motovskin lahden etelärannalle ja Litsalahden länsirannalle. Tarkoituksena oli saartaa ja tuhota Zapadnaja Litsa -joen länsipuolella saksalainen 6.vuoristodivisioona, jatkaa hyökkäystä vastustajan selustaan Srednij-niemen kannakselle, tuhota loukkuun jäävät viholliset ja edetä Suomen rajalle Malaja Volokovaja -lahdelmasta Tšapr-järvelle ulottuvalle linjalle. Saksalaisia sitoisivat samaan aikaan pohjoisempaan rintamassa hyökkäyksin 14.divisioona ja Srednij-niemellä 23.linnoitusalueen joukot. Reservinä olivat 5.hiihtoprikaati ja vasta alueelle saapumassa ollut 152.divisioona.

Murmannin alueen hyökkäys alkoi 28.4. Sekä päähyökkäys että maihinnousu saivat alkunestystä. Päähyökkäys-

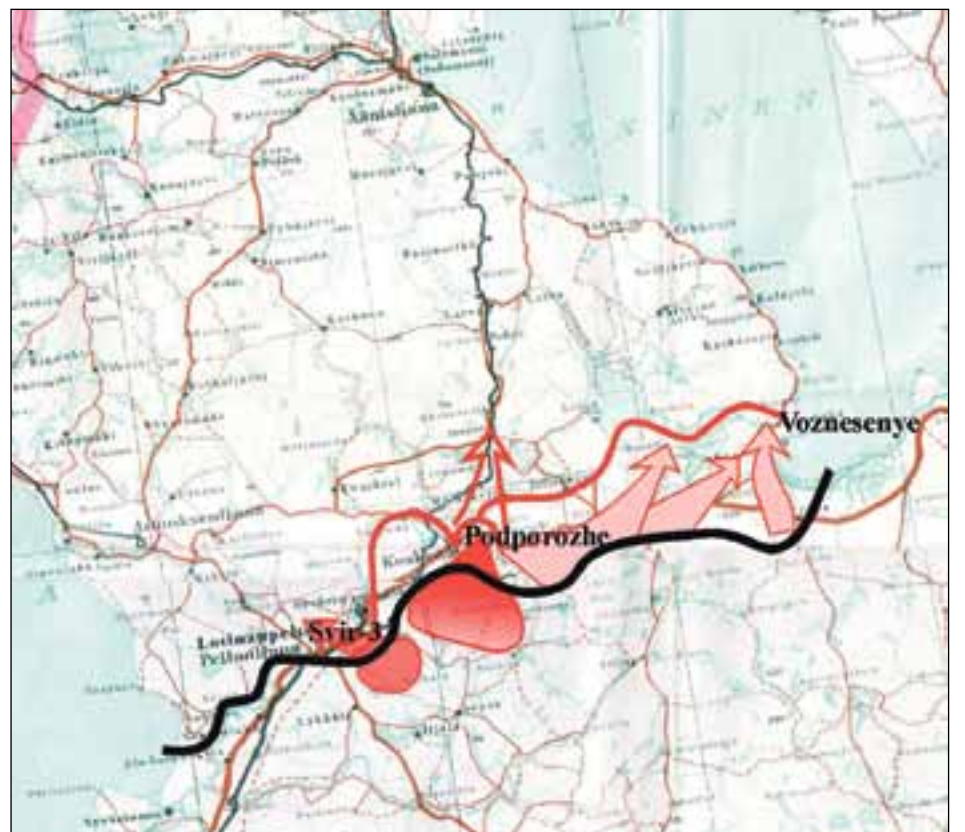
ryhmä sai parissa päivässä haltuunsa saksalaisten etulinjan, ja maihinnousut pääsivät yllättämään saksalaiset, niin että näiden vastatoimet pääsivät alkamaan vasta 30.4. Saksalaiset onnistuivat lyömään 6.hiihtoprikaatin päävoimat - joskin saarroksiin jäänyt osa selviytyi selustaan. Voimasuhteet taistelualueella muuttuivat ja neuvostojoukkojen hyökkäys pysähtyi lähes kokonaan. Reservistä 5. hiihtoprikaati kiidätettiin taisteluun venäläisten vasemmalle sivustalle.

Alueella alkoi 3.5. voimakas lumimyrsky, ja kelirikko muhensi tiet. Ai-noiksi huoltovälineiksi jäivät porojen vetämät pulkat, mutta niitä oli vähän. Reservistä saapunut 152.divisioona ei päässyt kolmeen vuorokauteen edes taistelualueelle. Rintamassa hyökkäily jatkui vain 14. divisioonan voimin.

Rintaman vakiinnuttua venäläisten päähyökkäyssuunnalla saksalaiset irtottivat 3.-4.5. voimia maihinnousun rajoittamiseen, ja onnistuivatkin siinä.

Stavka vaati edelleen valtakunnanrajalle etenemistä, kunnes se 11.5. tunnusti olosuhteet ja määräsi 14.armeijan linnoittautumaan. Tällöin myös 12. merijalkaväkiprikaati vedettiin 13.5. menestyksellisesti Litsalahden itärannalle. Saksalaiset keräsivät parhaansa mukaan reservejä, sillä tilanne koettiin erittäin vakavaksi länsivaltain huhutun maihinnousu-uhkan takia. Saksan Lapin-joukkojen komentaja kenraalilevisti Dietl päätti 7.5. lähteä vastahyökkäykseen, mutta ennen kuin joukot oli saatu kokoon ja valmiiksi, venäläiset väistyivät.

14.armeijan kokonaistappiot olivat huhtikuussa 5322 miestä ja toukokuussa 8752 miestä. Kaatuneita tai kadonneita näistä oli vähintään neljännes. Armeijan taisteluvahvuus oli kesäkuun alussa 31000 miestä, mikä oli noin 13000 pienempi kuin huhtikuun alussa.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Saldoa

Puna-armeijan keväthyökkäykset Suomen suunnalla eivät saavuttaneet tavoitteitaan. Kuluttaessaan vastustajan voimia ne keskeyttivät saksalaisten ja suomalaisten hyökkäysvalmistelut hyökkäykset. Suomeen tulossa olevia saksalaisjoukkoja jäi Suomenlahden eteläpuolelle, ja Dietlin kaivatessa pohjoisessa lisävoimaa Mannerheim lähetti Syvärintä siellä olleen saksalaisdivisioonan (163.D) pohjoiseen. Näin Leningradiin kohdistunut paine jonkin verran helpotti.

Sotavankeja päätyi suomalaisille näistä taisteluista lisää, ja onkin pääteltävissä, että toukokuussa vankileireillä tuhoa aiheuttanut pilkkukuumie saapui

sinne juuri keväthyökkäysten jäljiltä. 7. armeijan vuoden 1942 kokonaistappioista neljännes (noin 11500 miestä) oli sairauden takia joukoista evakuoituja. Karjalan rintaman huhti–toukokuun tappioista sairaina evakuoituja oli 15 %.

Saksalaisten kesällä 1942 alkanut ja pitkälle Kaukasukselle ylettänyt hyökkäys vaati puna-armeijan huomion yhä enemmän etelään. Resursseja ei tullut Karjalan suunnalle lisää, ja vuoden 1942 lopulla ja vuoden 1943 alussa, Stalingradin taistelujen aikana, Karjalasta vietiin neljä taistelukokemusta omanutta divisioonaa polttopistealueille.

Ohto Manninen

Puna-armeijan Karjalan rintaman tappiot 1.1.- 31.5.1942

kokonaistappiot	tammikuu	helmikuu	maaliskuu	huhtikuu	toukokuu	koko 1942
14.Armeija	3246	2305	2575	5322	8752	
19.Armeija				877	1388	
Kemin ryhmä \	2491	1000	1212			
26.Armeija				5654	13568	
Maaselän ryhmä	11478	6548				
Karhumäen ryhmä	5168	1195				
32.Armeija			2271	1949	1254	
muita	3617	470	208	792	589	
Rintama yhteensä	26000	11518	6266	14494	25553	123817
näistä kaatuneita*	8334	4072	919	3088	8297	31022
– sairastuneita	3466	2777	3221	2635	3243	

* lukuun sisältyvät kadonneet ja vangiksi joutuneet

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Toteutumaton yhteisoperaatio: Sorokka

Marraskuussa 1941 kantautui Suomeen Tukholman-lähetystön kautta tieto, jonka mukaan englantilaiset olivat varoittaneet suomalaisia hyökkäämästä Vianmeren äärelle Sorokkaan. Sorokan (Belomorsk) merkitys Muurmannin radan hallinnassa oli ratkaisevan tärkeä. Mannerheim oli valtiojohdon toivomuksesta pysäyttänyt kenraali Siilasvuon rautatielle suuntautuneen hyökkäyksen.

Sotilaallinen suunnittelu eteni kuitenkin poliittisesta epävarmuudesta huolimatta: päämajoitusestari A.Airo ja Saksan Norjan-armeijan esikuntapäällikkö E. Buschenhagen neuvottelivat 13.12. yli kaksi tuntia ideasta hyökätä yhtäaikaan Kantalahteen ja Sorokkaan. Mannerheimin vieraillessa 14.12. Rovaniemellä asia ei edennyt, koska Lapin saksalaiskomentaja von Falkenhorst ei katsonut Sorokan kuuluvan kompetenssiinsa. Sotamarsalkka Keitel eli Saksan sodanjohto OKW oli rajannut hänen toimintaansa.

Mannerheim lähetti Keitelille kirjeen, jossa hän varoitti Kantalahteen, Vianmeren rantaan, suunnittelusta operaatiosta, ja totesi, että yleistilanteen salliessa neljä suomalaista prikaatia voisi edetä etelämpänä Sorokkaa kohti. Edellytyksenä kuitenkin oli, että ensimmäinen Suomeen saapuva uusi saksalainen divisioona ohjattaisiin tähän hyökkäyssuuntaan ja että Saksan ilmavoimat tukisivat. Vastaus kuului: Saksa voisi lähettää 7. vuoristodivisioonan Helsingin ja Äänislinnan kautta rintamalle, pohjoisessa olevat saksalaiset joukot sitoisivat neuvostojoukot rintamaan ja ilmatukea annettaisiin. Suomalaisten suunnittelu jatkui.

Ilmavoimien osalta tarvittiin pitempää valmistautumista, kenttien raivaimista ja majoitustilojen rakentamista: Suomen ilmavoimille käskettiin valmistella Saksan ilmavoimien keskitystä Sorokan valtaamiseen tähtäävään operaatioon. Ajatuksena oli antaa käyttöön Tiiksijärven tukikohta ja uusi Ontrosenvaaraan valmisteltava kenttä, yht. 80 koneelle. Saksalaiset taas esittivät Tiiksijärven (maa- ja jääkenttä) ja Lieksan kenttien saamista (yht. noin 150 koneelle). Varauduttiin siis niissä oloissa suuren ilmatuen järjestämiseen.

Hyökkäysjoukot valmiiksi

Myös suomalaisia maavoimia keskitettiin pohjoisemmaksi. Neuvostoliiton tammikuun alussa Äänisjärven pohjois-

puolella alkanut vastahyökkäys kiinnitti huomion muutenkin tälle suunnalle, joten käskyjä tutkittaessa aina ei tiedä, onko jokin joukkojensiirto puolustuksellinen vai hyökkäyksellinen. Syksyisen hyökkäyksen peruja Karjalan armeijalla oli jo vuodenvaihteessa voimakas kuljetusautojen painopiste pohjoisessa. II AK:lle alistettiin 16.1. kaksi yhtymää (1.D, ja 3.Pr.). Poventsan-Uikujärven-Tunkuan alueen puolustus suunnitelmaa (10.3.) laadittaessa varauduttiin reservien muodostamiseen: yksi divisioona (8.D) jäisi vapaaksi Karhumäen länsipuolelle ja jääkäriprikaati - suunnitelman mukaan Rukajärven länsipuolelle. Reservejä olisi voitu käyttää hyökkäyksen painopisteen muodostamiseen.

Armeijan järjestelyissä uudistettu 1. jääkäriprikaati siirtyi 12.3. Paateneeseen. Kun se käskettiin 15.4. Aunuksen ryhmään, käskettiin sen tilalle - maaliskuun alussa jo 14. divisioonan komentajalle Rukajärven suuntaan alistettu - 12.Pr (aiempi 6.D). Sitten Maaselän ryhmän kolmesta divisioonasta jouduttiin 8.D käskemään Aunukseen.

Jarruttelu

Keitel puhui tammikuun alussa 1942 Itä-Preussissa yleisesikuntapäällikkö Erik Heinrichsille Sorokan valtaamisesta maaliskuussa - hän kertoi antaneensa määräyksen, että 5. Ilma-armeijaa tarpeen tullen voitaisiin käyttää suomalaisten avuksi -, mutta Heinrichs jarrutteli: Suomi ei ehtisi valmiiksi ja käsky olisi helpompi antaa, jos muualla tapahtuisi isompia asioita (eikä Suomi joutuisi silmätikuksi). Tämä lienee ollut tärkeä ”pointti” poliittisesti, mutta oli sillä sotilaallinenkin puoli. Päämajassa vallitsi tammikuun lopussa käsitys, että Sorokan hyökkäys siirtyisi, kunnes saksalaisten hyökkäys (Keski-Venäjällä?) alkaisi ja sitoisi venäläisten voimat.

Kirjoittaessaan Mannerheimille 26.1. Keitel painotti maaliskuun sopivuutta Sorokan hyökkäykseen, koska 5. Ilma-armeijan koneita voitaisiin silloin vielä käyttää, kun Norjaan ei siihen vuodenaikaan ollut odotettavissa liittoutuneiden mairinnousuhyökkäystä. Tällainen yritys olisi mahdollinen huhtikuun puolivälissä Norjaan ja kesäkuussa Jäämeren rannikolle.

Mannerheim vastasi 3.2. Keitelille (Heinrichsin tavoin), että suomalaiset eivät väsymyksen ja joukkojen uudelleenjärjestelyn takia ehtisi valmiiksi maaliskuuhun ja ettei operaatioon voi-

si irrottaa joukkoja, jollei Saksan itärintamalla tapahtuisi huomattavaa käännettä. Samaan aikaan päämajan piirissä tiedettiin, että Airo oli Sorokan kannalla, Mannerheim vastaan. Maaliskuun loppua pidettiin sopivana siitä syystä, että silloin kelirikko olisi ”ryssän haitaksi”.

Kun hyökkäys ei näyttänyt olevan odotettavissa ennen kevättä, ei jääkenttien käyttöön voitu laskea. Saksalaiset ehdottivat jääkenttien tilalle Tiiksijärven kentän rinnalle Joensuun kenttää, jota olisi pitänyt laajentaa (yht. n. 150 konetta). Suomi ei suostunut.

Käydessään 23.-24.2. Helsingissä Mannerheim keskusteli presidentti Rytin kanssa miehistön lomauttamiskysymyksen ohella myös Sorokasta: ”Se kyllä olisi hyvä saada, mutta hän, kuten muutkin [tarkoittanee tässä ministerit Walden, Rangell ja presidentti] oli sitä mieltä, ettei sitä nyt sopisi yrittää.”

Kuukautta myöhemmin Mannerheim kävi Helsingissä uudelleen ja esitelti evl. T.V. Viljasen kanssa suunnitelmaa. Jos se suoritettaisiin, se olisi suoritettava pian, kun joukotkin olivat sitä varten pääasiallisesti valmiusasemissa. Valmisteluja oli siis poliittisen johdon varovaisuudesta huolimatta jatkettu, mutta presidentin kannanotto tarvittiin. Presidentti pyysi saada pohtia asiaa ja torjui sitten ajatuksen 25.3. lähettämässään kirjeessä lähinnä ulkopoliittisilla syillä.

Kevät alkoi jo olla käsillä. Eikä Leningrad joutunut edelleenkaan saksalaisten haltuun, mikä oli ollut yksi Sorokan hyökkäyksen edellytyksistä.

Millä edellytyksillä jatkettaisiin

Suomalaiset joutuivat kuitenkin edelleen ottamaan kantaa saksalaisten toivomuksiin odotettavissa olevien hyökkäysten tukemisesta kevään ja kesän mittaan. Mannerheim keskusteli taas 27.7.1942 Rytin kanssa operaatiomahdollisuuksista. Saksalaiset olivat pyytäneet sitovaa hyökkäystä Kotshkoman suuntaan. Kotshkoma oli rautatieasema, mutta ei niin keskeinen kuin Sorokka. Mannerheim katsoi, että tämä hyökkäys olisi toteutettavissa sillä edellytyksellä, että 1) Leningrad vallattaisiin ja suomalaiset joukot vapautuisivat siltä suunnalta, 2) että saksalaisten hyökkäys Olhavan yli etenisi niin pitkälle, että suomalaisten rintama Lotinapeltoon asti, mieluummin Äänisjärven eteläpäähän asti, vapautuisi, 3) että

saksalaiset käyttävät riittävästi voimia Kantalahden operaatioon ja että se alkaa ennen suomalaisten hyökkäystä.

Sorokkaan eivät suomalaiset erityisesti yrittäisikään, eikä sinne Mannerheimin mukaan ennen maan jäätymistä pääsisikään. Suomalaisilla oli nyt kokemusta alueen vaikeakulkaisuudesta. Sotilaallisesti olisi helpotus, kun ei tarvitsisi kurkottaa huollollisesti vaikeissa oloissa kauaksi, Sorokkaan asti. Itä-Karjalan huoltomahdollisuuksien helpottamiseksi Mannerheim oli käskennyt Uuksun-Syvärin radan rakentamisen, jotta Syvärin rintama ei rasittaisi Äänislinnan rataa.

Presidentti Ryti puhui Mannerheimille edelleen paljon ulkopoliittisista ongelmista. Hän totesi, että hyökkäyksen Kotshkomaan ulkomailla epäilemättä luultaisiin tähtäävän Sorokkaan, joten poliittista hyötyä tästä vaatimattomuudesta ei olisi. Ryti katsoi kuitenkin - kylmästi plussat ja miinukset laskien - että Mannerheimin mainitsemilla edellytyksillä Kotshkoman suuntaan voitaisiin hyökätä. Saksalaisten Kantalahden hyökkäystä ”kannattaisi” ja ”olisi aikaakin tukea”. Rintamalinjan lyheneminen kolmanneksen toisi mukanaan sellaisia etuja, ”että niistä jotain kannattaa maksakin”.

Mannerheim vastasikin Keitelille 2.8.1942 Suomen olevan periaatteessa - edellytyksin - valmis Muurmannin radan katkaisemiseen. Tähän varsin selkeästi määriteltyyn vastaukseen keskustelun voi katsoa päättyneen. Edellytykset eivät toteutuneet.

Rytin ja Mannerheimin kannanotto Sorokan kysymyksessä oli siis se, että olisi erittäin hyvä, jos sota saataisiin pois Suomen rajoilta ja että Suomen tulisi tähän satsata voimiaan, mutta vain sillä edellytyksellä, että operaatio onnistuisi nopeasti, niin etteivät länsivallat enää katsoisi tarpeelliseksi ryhtyä sotaan Suomea vastaan - Yhdysvallat sodan julistamalla ja Englanti sodanjulistuksen täydennykseksi käytännössäkin. Toinen hieman eri nyanssin selitys on ollut, että Ryti ja Mannerheim jo ehdot esittäessään tiesivät, että Saksa ei pystyisi Leningradin valtauksen! Mutta tätä ei toki voitu tietää. Saksan uusi, lopulta pitkälle Kaukasukselle yltänyt, suurhyökkäys itärintamalla oli vasta alullansa. Tuossa tilanteessa oli viisainta ehtoja asettamalla viivyttellä ratkaisua.

Ohto Manninen

Maanrakennus ja Kuljetus
Pauli Lehtinen Tampere Oy
Kangasala

Ourex Oy
Kangasala

Saneeraus A. Luukkonen Oy
Kangasala
www.saneerausluukkonen.fi

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Jatkosodan lääkintähuolto

Puolustusvoimien lääkintäosastossa talvisotaa edeltänyt aika kului kiireisessä työssä. Kenttäarmeijan lääkintähuollon suunnitelmat vahvistettiin lopullisesti vasta vuonna 1938. Talvisodan kokemusten perusteella tehtiin puolustusvoimien lääkintähuoltoon korjauksia ja muutoksia, jotka vahvistettiin toukokuussa 1941 kenttälääkintäohjesäännössä. Muutokset lääkintähuollossa jäivät jatkosodan alkaessa kuitenkin vähäisiksi.

JSp

Haavoittuneiden ensiavusta vastasi jo talvisodassa komppanian lääkintäryhmä, johon kuului lääkintäaliupseeri, lääkintäkorpraali ja paariryhmä eli neljä sairaankantajaa. Heidän päätehtävänä oli haavoittuneiden kuljettaminen pois taistelualueelta ja välttämättömän ensiavun antaminen. Tarkoituksena oli saada haavoittuneet mahdollisimman pian joukkosidontapaikalle (JSp). Komppanian lääkintäryhmän sairaankantajanimike muutettiin jatkosodassa lääkintäsotamieheksi.

Lähimpänä etulinjaa sijaitsevat JSp:t toimivat suurimmassa paineessa. Niiden lääkärit joutuivat jatkosodan hyökkäysvaiheessa ja torjuntataistelujen aikana työskentelemään usein vuorokaudet ympäri nukkumatta. Talvisotaan verrattuna JSp:n toimintamahdollisuuksia parannettiin lisäämällä lääkintämiesten ja ajoneuvojen määrää.

Tärkeimmät joukkosidontapaikan tehtävät olivat haavoittuneiden lajitte-

lu lääkärintutkimuksen perusteella, ensiavun täydennys ja kuljetuskestävyyden parantaminen. Mahdollisia hoitotoimia olivat myös muun muassa verenvuodon tyrehdyttäminen, murtumien lastoitus, kipulääkitys, jäykkäkouristusseerumiruiskeen antaminen ja tarvittaessa häätäamputaatioitkin. Varsinaisia leikkauksia ei joukkosidontapaikalla voitu tehdä.

Jos sotilas oli haavoittunut tai sairastunut lievästi, riitti usein hoidoksi pelkästään se, jonka hän sai JSp:llä. Joukkosidontapaikoilla vaikeimmin haavoittuneet varustettiin sairaankuljetuskortilla (tiedot vammasta, annettu hoito, kuljetustapa ja mahdolliset ohjeet).

Varsinkin jatkosodan hyökkäysvaiheessa pataljoonan lääkäri pyrki sijoittamaan JSp:nsä sen kolmion keskelle, jonka muodostavat edessä hyökkäävät kaksi kiväärikomppaniaa ja takana reservinä hyökkäyskäsä odotteleva kolmas komppania. Tuon peruskolmion keskusta oli yleensä kohta, johon haavoittuneiden oli helpointa tulla. Pitempi kävely saattoi uuvuttaa verta vuotavan miehen ja muodostaa paareilla kannettaville tuskien taipaleen. Vihollisen tuli-iskut menivät yleensä tämän paikan yli – nehän on tarkoitettu reservikomppanian ja huoltoväylien tuhoamiseksi. Taistelualueella alati vaativista vihollispartioista on kyseisessä pisteessä myös vähiten vaivaa.

Talvisodassa lääkintäkomppaniaan, jonka kokonaisvahvuus oli 360 henkeä, kuului kahdeksan lääkäriä, kolme lääkintä- ja kolme huoltajoukkuetta sekä yhdeksän hevosvetoista

Pidemmiltä matkoilta haavoittuneita ja sairastuneita kuljetettiin lentokoneella.

sairauksien kuljetusajoneuvoa ja kahdeksan sairaankuljetusautoa. Komppania huolehti haavoittuneiden kuljettamisesta joukkosidontapaikoilta taakse päin. Jatkosodassa divisioonan lääkintäkomppania moitortoitiin kokonaan, mikä merkitsi talvisotaan verrattuna henkilövahvuuden putoamista puoleen. Pääsidontapaikka poistettiin ja tilalle tuli sairausautoasema, joka perustettiin JSp:n ja kenttäsairaalan välille.

Kenttäsairaalat

Kenttäsairaalan paikkaluku nostettiin jatkosodassa 150:stä 200:aan. Pelkästään kirurgisia potilaita hoitava A-osasto oli 50-paikkainen, ja 150-paikkainen B-osasto hoiti sekä

kirurgisia potilaita että sairastuneita. Taistelutilanteessa A-osasto sijoitettiin mahdollisimman lähelle etulinjaa ja B-osasto 10–20 kilometriä etulinjasta. Erillisiä prikaateja varten perustettiin kenttäsairaalaosastoja, jotka vastasivat kenttäsairaalan A-osastoja. Itä- ja Vienen-Karjalassa kenttäsairaalat hoitivat pitkien etäisyyksien ja kuljetusvaikeuksien vuoksi myös sellaisia potilaita, jotka olisivat kuuluneet evakuointi- ja muihin sotasairaaloihin.

Kenttäsairaaloiden tehtävänä oli antaa sairaalahoitoa rintamalta ja joukkosidontapaikoilta tuoduille haavoittuneille ja sairaille, kunnes heidät voitiin lähettää takaisin joukko-osastoon tai evakuoida taaempaan oleviin sairaaloihin. Käytännössä niiden ensisijainen tehtävä oli sotakirurginen hoito, kuten verenvuotojen tyrehdyttäminen, suonien sidonta, kiireelliset sisäelinten leikkaukset, murtumien kipsaus, haavojen puhdistus ja siistimisleikkaukset sekä murskavammojen amputaatiot.

Sairasjunat

Haavoittuneiden evakuoimiseksi kotiseudun sotasairaaloihin varustettiin talvisodassa kolme päämajan alaista sairaalajunaa sekä seitsemän sairaajunaa. Sairaalajunissa oli muun muassa leikkaussalivaunu ja ne olivat varustukseltaan täydellisempiä kuin yksinomaan potilaiden evakuoimiseen tarkoitettut sairaajunat. Sairaala-/sairasjunan keskimäärin 300 potilaasta huolehti yleensä yksi-kaksi lääkintäupseeria, kaksi toista sairaanhoitajaa ja seitsemän lääkintälottaa sekä kaksi aliupseeria ja kymmenen miestä.

Jatkosodassa sairaajunia perustettiin kymmenen, ja kahdesta eri junatyypistä luovuttiin. Leikkausvaunun korvasi yhdistetty hoito- ja vaikeavammaisten vaunu, joka oli kaikissa junissa. Sai-

Haavoittuneen kuljetus tulituksesta oli vaikeaa. SA-kuva

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

rasjunat tekivät jatkosodan aikana 916 matkaa ja kuljettivat 237 700 potilasta. Rintaman läheisillä rataosuuksilla käytettiin sairasmoottorivaunuja evakuinteihin kenttäsairaalan etupuolellakin, ja Saimaalla käytettiin kesäisin tervahöyryjä kaukokuljetuksissa evakuointisairaaloista kotialueen sotasairaaloihin.

Junat kulkivat sotasairaaloitten ja niiden asemien väliä, joille haavoittuneet kenttäsairaaloista tuotiin. Usein junia lastattiin myös rintaman takana jollakin pysäkillä. Lastaaminen tapahtui yleensä yöllä ja mahdollisimman nopeasti, jotta matkaan olisi ehditty ennen päivän sarastusta ja mahdollisia ilmahyökkäyksiä. Vaikeimmin haavoittuneet nostettiin paareilla ikkunasta III luokan päivävaunuista tehtyihin juna-vaunuihin. Lievemmin haavoittuneet sijoitettiin makuuvaunuihin ja kävelevät potilaat istumavaunuihin.

Junien lääkärit arvioivat potilaiden tilan, lievittivät kipuja ja antoivat hoitoa mahdollisuuksien mukaan. Junassa ei haavojen hoito ollut mahdollista, mutta potilaat saivat ruokaa ja juomaa. Vastaaanottavaan sotasairaalaan ilmoitettiin, milloin sairasjuna saapuu ja millaisia potilaita siinä on.

Junien henkilökunta joutui tekemään töitä vuorokaudet ympäri. Jatkuvat hälytykset ja pommitukset hankaloittivat junien kulkua. Hälytyksen sattuessa paareihin sidottuja potilaita ei voitu siirtää junasta pois eivätkä hoitajattaret saaneet jättää heitä yksin. Monen haavoittuneen mielestä olikin tuskallisempaa olla sidottuna junassa hälytysten aikana kuin kestää vihollisen hyökkäystä rintamalla. Potilaiden mieliala oli kuitenkin yleensä korkealla, sillä olivathan he kuitenkin selvinneet hengissä sieltä jostakin. Lievemmin haavoittuneet aut-

toivat vaikeammin haavoittuneita sotakavereita.

Sotasairaalat

Jatkosodan sytyttyä perustettiin 50 sotasairaala, joissa oli noin 28 000 potilaspaiikkaa. Asemasotavaiheen aikana sotasairaaloitten määrä väheni 33:een. Suunnitelman mukaan sairaaloita ei haluttu perustaa lähelle rajaa, koska oletettiin, että sota muuttuu puolustussodaksi. Kun sodasta tuli yllättäen hyökkäyssota, piti perustaa uusia sotasairaaloita evakuointisairaaloiksi. Petroskoin valtauksen jälkeen perustettiin Äänislinnaan 66. Sotasairaala, joka oli asemasodan aikana erittäin keskeinen hoitopaikka.

Pääosa Suomen terveydenhuoltohenkilöstöstä määrittiin sodan aikana puolustusvoimien käyttöön. Kesällä 1944 oli 85 prosenttia alle 60-vuotiaista miessotaveteraaneista puolustusvoimien kirjoissa, ja suurin osa lääkäriskunnasta oli hankkinut itselleen lääkintäupseerin koulutuksen. Lähes kaikki maan sairaanhoitajat olivat jo ennen sotaa liittyneet SPR:n sairaanhoitajareserviin. Jatkosodan loppuun mennessä Lotta Svärd -järjestön lääkintäkurssin oli käynyt noin 12 000 lottaa.

Punaisen Ristin lääkintähuolto

Välirauhan aikana Suomen Punainen Risti ehti purkaa sodanaikaisen koneistonsa vain osittain. Kenttäsairaalavarusteet ja ambulanssautot olivat edelleen puolustusvoimien käytössä. SPR luovutti jatkosodan alkaessa armeijan käyttöön entisten kenttäsairaaloittensa lisäksi seitsemän uuden kenttäsairaalalan varusteet, joukon uusia sairasautoja ja kaksi Tanskasta lahjoituksena saatua sairaankuljetuslentokonetta.

Ulkomaisia ambulansseja tarjot-

tiin Suomelle myös jatkosodan aikana, mutta puolustusvoimien lääkintäjohto piti tarkoituksenmukaisempaan saada lääkintähenkilökuntaa, erityisesti lääkäreitä, jotka voitiin vapaasti ja joustavasti sijoittaa suomalaisiin sairaaloihin. Lähinnä sveitsiläisiä ja pohjoismaalaisia lääkäreitä työskenteli pitkiä jaksoja vapaaehtoisina Suomessa. SPR:n sairaanhoitajatoimisto huolehti pääosin sairaanhoitajaresurssien jakamisesta. Kesäkuussa 1941 SPR perusti puheenjohtaja marsalkka Mannerheimin määräyksestä apusisarjärjestön ja aloitti apusisarten kouluttamisen sotasairaaloille.

Talvisodasta lähtien oli SPR:n sairaalaryhmää kehitetty pitkäaikaisten ja vaikeiden sotavammojen hoitoon. Uuden sodan vaikeasti haavoittuneiden hoitoa varten SPR:n sairaalaan tehtiin lisäosastoja. Entisen työnjaon mukaisesti SPR:n oma sairaala toimi Helsingin suurimpana ensiapuklinikkana ja oli erikoistunut aivovammoihin ja muuhun neuroki-

rurgiaan. SPR:n sairaanhoitajaopiston tiloissa ylläpitämässä invalidisairaalas- sa toimivat invalidipoliklinikan lisäksi erikoisosastot raajakirurgiaa sekä leuka- ja kasvokirurgiaa varten, fysikaalinen hoito-osasto ja proteesipaja.

SPR piti sairaaloitaan yllä ensin lahjoitusvaroin. Mutta niiden ehtyttyä keväällä 1942 SPR teki esityksen, että hoito tapahtuisi valtion varoin. Sairaaloiden rahoittajaksi tuli Valtion tapaturmatoimisto.

Jatkosodan sotainvalidit

Puolustusvoimien ilmoittamat tappiot jatko- ja Lapin sodan ”haavoittuneina” olivat 148 000 henkeä. Haavoittuneista ja sairastuneista vammautui pysyvästi 77 700 sotainvalidia, joista 7 300 oli vammautunut myös talvisodassa.

Markku Honkasalo

Kirjoittaja on Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri

Haavoittuneiden käsittelyä harjoiteltiin. SA-kuva

Rollco Oy

Kangasala
www.rollco.fi

Karjaan Lukko Oy

Karjaa

**LVI-Suunnitelut ja
KVV-IV Työnjohtopalvelut**

www.parhitec.fi

sako
FINLAND

www.sako.fi

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Suursaaren epäonninen sotalento 27.3.1942

Kuusi, jotka eivät koskaan palanneet

Pitkälle yli kolmetuhatta lumipukuihin naamioitunutta suomalaissotilasta makasi hyiseltä lumituiskulta ja purevalta viimalta lumeen suojautuneina keskellä öistä jäätynyttä Suomenlahden merenselkää.

Jossakin heidän välissään yön pimeyden keskellä kohosi Suomenlahden keskeltä korkea ja 11 kilometrin pituinen Suursaari, joka oli kerättyjen tiedustelutietojen mukaan vahvennetun vihollispataljoonan miehittämä.

Kuva on otettu Loviisan raatihuoneen vanhassa valtuustosalissa, jossa pidettiin kahvitilaisuus. Kuvassa (vas.) sotaveteraanit Karl-Erik Mannerström, Torolf Holmström, Olli Kivioja, Juhani Eskola ja Viljo Lehtinen. Kolme viime mainittua ovat Pilvenveikkoja.

27.3.2012 Loviisa, 70 vuotta myöhemmin

Maaliskuun 27. päivänä Loviisaan kokoontui joukko ihmisiä muistamaan 70 vuoden takaisia tapahtumia. Muistopäivän päävieraina olivat Pilvenveikot-yhdistyksen Blenheim-veteraanit, Olli Kivioja, Viljo Lehtinen ja Juhani Eskola, samoin kuin sotaveteraanit Karl-Erik Mannerström ja Torolf Holmström. Ilmavoimista tilaisuuteen oli saapunut operaatiopäällikkö eversti Ossi Sivén Ilmavoimien Esikunnasta ja Hornet-ohjaaja ja -opettaja majuri Jani Knuuti Lapin Lennostosta. Myös Itä-Uudenmaan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti Heikki Lagus ja Aarni Hyttinen Lapin Lennoston kilasta olivat paikalle saapuneiden kutsuvieraiden joukossa.

Tilaisuuden aluksi Loviisan Reserviupseerikerho kävi kaupungin sankarihautausmaalla kerhon puheenjohtajan reservin majuri Tom Liljestrandin johdolla kunnioittamassa 70 vuotta sitten Blenheim-turmissa menehtyneitä ja Loviisasta viimeisen leposijansa saaneiden Ilmavoimien sankarivainajien lentomestari Kaarlo Salaksen ja Karl-Erik Långin muistoa.

Tämän jälkeen järjestäjät ja vieraat siirtyivät yhdessä Loviisanlahden rannalle BL-149:n maahansyöksypaikalle, jossa Ilmavoimat ja Loviisan kaupunki laskivat seppeleet Suursaaren sotalennolla menehtyneen kuuden lentäjän

muistomerkille. Samalla myös Lentorykmentti 4:n Blenheim-veteraanit jättivät oman henkilökohtaisen tervehdyksensä menehtyneille aseveljilleen.

Lopuksi Loviisan kaupunki järjesti Raatihuoneen vanhassa valtuustosalissa kutsuvieraille kahvitilaisuuden, jossa järjestettiin esitys Suursaaren takaisinvaltauksesta maaliskuussa 1942, samoin kuin sen alkuhetkiin liittyvää Lentolaivue 42:n epäonnisen sotalennon vaiheista.

Ilmavoimien operaatiopäällikkö eversti Ossi Sivén myös osoitti omat kiitoksen sanansa sotaveteraaneille raottaen puheessaan paikallaolijoille hiukan myös Ilmavoimiemme tulevaisuuden näkymiä ja kertoen samalla, kuinka puolustusvoimien rakennemuutos tulisi vaikuttamaan Ilmavoimien toimintaan. Puheenvuoron käytti myös everstiluutnantti Heikki Lagus esittäen erityisesti sotiemme veteraaneille kohdistetut sydämelliset kiitoksen sanansa. Loviisan suomalaisen seurakunnan uusi kirkkoherra Seppo Apajalahti myös lausui omat kiitoksensa niin paikalla olleille puolustusvoimien ja reserviläisten edustajille, kuin aivan erityisesti myös tilaisuuteen saapuneille sotiemme veteraanien edustajille.

Tämä lämminhenkinen tapahtuma päättyi järjestäjien ja kutsuvieraiden yhteiskuvaan.

Suursaari oli tämän jäällä odottavan Taisteluosasto Pajarin tavoite H-hetkellä varhain aamuyöllä kello neljä, maaliskuun 27. päivänä 1942.

Taisteluosaston viiden pataljoonan suorittaman hyökkäyksen tukemiseen oli määrätty ilmavoimien Lentolaivue 42:n Bristol Blenheim Mk1 -pommikoneet. Ne olivat siirtyneet hyvissä ajoin Joensuusta ja Värtsilästä Immolaan, joka oli määrätty laivueen työkentäksi Suursaaren operaatiota varten.

Koska sää oli viime päivien kestäneiden lumisateiden jälkeen viimein vähitellen seljennyt, oli ylipäällikkö antanut Päämajasta luvan operaation johtajalle kenraalimajuri Aaro Pajarille käynnistää Suursaaren takaisinvaltausoperaatio.

Kuluneen illan ja yön aikana oli Kotkan kaupungista etelään jääkentän halki auratuilla teillä kulkenut lakkaamatta lukuisia kuorma-autokolonnia, kuljettaen operaatioon määrättyjä pataljoonia samoin kuin kranaatinheitin- ja tykistöyksiköjä kohti pimeällä jääkentällä sijaitsevia lähtöasemia. Viimeiset kilometrit joukot olivat tahtaneet hiihtäen, kuljettaen mukanaan ahkioissa konekiväärejä, kasapanoksia ja ampumatarvikkeita.

Jäällä etenemiskäskyä odottelevien lumipukuisten sotilaiden aika tuntui kuluvan hyvin hitaasti, samalla kun saarelta ammuttiin aika ajoin yksittäisiä valoraketteja jäätyneen meren ylle. Muuten pimeässä yössä vallitsi täysi hiljaisuus, ainoastaan kylmän luoteistuulen puhaltaessa voimalla joukkojen yli ja pureutuen hiihtämisestä hionneiden sotilaiden vaatetuksen lävitse.

Viimein viesti eteni joukoille merkiksi lähteä liikkeelle. Taisteluosasto Pajarin joukot etenivät lännestä ja idästä samanaikaisesti kohti Suursaaren pohjoisosia, saaren tumman ja korkean varjon piirityssä hiljalleen tarkemmaksi joukkojen edessä, kellon lähestyessä neljää. Pian hiljaisuuden rikkoivat ensimmäiset jyrähdykset ja kirkkaat räjähdysten välkkeet valaisivat koko saaren yllä olevan taivaan. Joukot kiihdytivät päälliköiden komentamina hiihtoon suunnaten pataljoonittain kohti omia maihinnousurantojaan. Samalla myös vihollisen puolella oli alkanut toiminta. Saaren rannoilla sijaitsevista konekivääripesäkkeistä avattiin tuli pimeydessä lähestyviä suomalaisjoukkoja vastaan. Suomalasten omat ahkioissa olleet konekiväärit komennettiin tulitukseen samalla, kun joukot jatkoivat hiihtäen pikavauhtia tuon viimeisen lyhyen etapin kohti edessä jäärykkyöiden peittelemää kivikkoista rantaviivaa, luke mattomien valokuovaviuhkojen pyyhki-

essä samalla edestakaisin täyttä vauhtia hiihtävien hyökkäysmuodostelmien seassa.

Lopulta hiihtävät karkijoukot tavoittivat saaren rannan, josta ne jatkoivat piikkilankaesteet ylittäen ryömien hitaasti kohti saaren sisäosia. Kello näytti nyt neljää - ensimmäiset suomalaisjoukot olivat aloittaneet tunkeutumisen Suursaarelle.

Lentorykmentti 4:n tehtävä käynnistyy

Immolan lentokentällä Lentolaivue 42:n Bristol Blenheimit saivat käskyn nousta ilmaan lentue kerrallaan. Laivueen kärkeen kiitoradalta nousi luutnantti Tauno Iisalon BL-107:llä johtama kolmen koneen lentue, siivellään koneet BL-105 ja BL-149. Lentueen koneet kokoontuivat nopeasti 400 metrin korkeudessa Immolan kentän yllä, jonka jälkeen lentue lähti käskyn mukaisesti etenemään laivueen kärkeä kohti Kotkaa, tarkoituksena jäädä odottamaan kaarrellen Pyhtään-Loviisan rannikolle koko laivueen kokoontumista. Laivueen Blenheim-pommikoneille oli annettu tarkaksi kellonajaksi 5.20–5.25 saaren pohjoisosissa sijaitsevien vihollismaalien pommittamiseksi. Kenraalimajuri Pajarin ohjeen mukaan pommitus ei saanut myöhästyä.

Lentue Iisalon lennon edetessä alkoi poutainen keli muuttua nopeasti huonommaksi. Paksut pilvikerrostumat vajosivat alemmaksi ja lentue laski pian lentokorkeutensa 200 metriin, lumikuurojen piiskatessa koneiden ikkunoita yhä kiihtyvämässä tahdissa. Samalla saapui Lentolaivueen komentajalta tieto: Sää kohteella oli muuttumassa huonommaksi.

Iisalon johtaman lentueen saavuttua Pyhtäälle oli näkyvyys jo lähes olematon. Lentokorkeus laskettiin lopulta jopa alle sataan metriin, mutta lentueella ei ollut enää mitään selvää näkymää maastosta, eikä se tämän vuoksi kyennyt paikantamaan itseään. Lentue kiersi kehää matalalla lentäen, odottaen turhaan sään selkenemistä ja muun laivueen löytymistä. Pian havaittiin, että myös radioyhteydet olivat poikki, eivätkä koneet enää vastaanottaneet Lentorykmentin komentajan lukuisia lentueille lähetettyjä viestejä tehtävän keskeyttämiseksi. Lentue Iisalon pommikoneet jatkoivat lentoaan loppumattomassa ja pahenevassa lumimyrskyssä, kun äkkiä lentueeseen liittyi myös neljäs Blenheim - BL-147, joka oli lumimyrskyssä eksynyt omasta lentueestaan.

Kello näytti viimein jo pommituksen alkamishetkeä, kun pilviverho matalalla lentävien koneiden alapuolella yht-

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

äkkiä avautui hetkellisesti. Tähystäjät paikansivat aamuhämärän peittämän maaston perusteella nopeasti oman sijaintinsa: he olivat Ruotsinpyhtään rannikolla, Vahterpäässä, Lehtisen linnakkeen pohjoispuolella. Matkaa Suursaarelle oli siis reilusti yli 40 kilometriä ja ympärillä laahasivat loppumattomat lumisaderintaman pilvet paikoitellen aivan maanpinnan tasalla. Kohteen löytäminen ja sinne ehtiminen ajoissa olisi siis käytännössä täysin mahdotonta. Lentue oli myöhästynyt tehtävästään.

Luutnantti Iisalo teki päätöksen: lentue palaisi takaisin Immolaan lentäen sisämaahan Loviisan kautta. Lähes tuolla samalla hetkellä lentue havaitsi BL-147:n kadonneen muodostelmasta

aivan yhtä yllättäen kuin se oli siihen ilmestynyt.

Lentueen kolme alkuperäistä konetta jatkoi lentoa toistamiseen pahe-nevan myrskyrintaman keskellä koh-ti Loviisaa, näkyvyyden ollessa jälleen lähes olematon. Samassa myös BL-149 havaittiin kadonneen lentueen muodostelmasta. Vain muutamien sekuntien päästä BL-105:n konekivääriam-pujan silmiin ilmestyi hyytävä näky: yläviistosta koneen takaa ilmestyi lumituiskun seasta pilvestä näkyviin Blenheimin tumma varjo, joka putosi jyrkässä pystysyöksyssä. Kone jatkoi rajua syöksyä samanaikaisesti oikealle kiertäen ja samalla hetkellä, kun se hävisi jälleen näkyvistä lumipyryn sekaan, koko

lentuetta ympäröivä pilvi leimahti salamankirkkaaksi valtavan räjähdysten voimasta. Kello oli 05.23.

Kaakossa Lehtisen linnakkeella oltiin juuri herätty kello 05.20 voimakkaaseen räjähdykseen. Päivystäjän hälyttämänä linnakkeen päällikkö oli heti juossut ulos kahden miehen kanssa ja koettanut selvittää, mikä räjähdysten oli aiheuttanut, mutta hän totesi piiskaavan lumipyryn olevan liian sateen, ja näkyvyyttä jälle ei ollut paria sataa metriä enempää. Hän palasi toimistoonsa ja raportoi tapauksesta esikuntaansa päättäen jäädä odottamaan sään selkenemistä.

Lentue Iisalton palattua viimein Salpausselän rautatielinjaa seuraten takaisin Immolan kentälle luutnantti Tauno Iisalo raportoi laivueen Blenheimit BL-149:n ja BL-147:n kadonneiksi.

Kadonneita koneita odoteltiin vielä jonkin aikaa, kunnes Lentolaivueen komentaja käski lähettää tiedon IVAK:lle kahden kadonneen Blenheimin etsinnän aloittamiseksi. Viesti saavutti Loviisan Suojeluskunnan heti kello seitsemän jälkeen, jossa koottiin nopeasti nuorista sotilaspojista etsintäosasto. Hiihtäen talosta taloon osasto eteni Loviisanlahden rantaviivaa seuraten kohti kaakkoa löytäen viimein pienen Pärönbotten –nimisen lahdelman keskeltä kymmenien metrien kokoisen avannon, jonka ympäristö oli mustunut ja kultaaltaan lentokoneromun peitossa. Lentokone oli tuhoutunut räjähdyksessä täydellisesti, sen mukana olleen pommiuorman kanssa.

Myös Lehtisen linnakkeen päällikkö sai pian viereiseltä Boistön luotsiasemalta ilmoituksen Vahterpään eteläpuolella jälle näkyvästä pahoin tuhoutuneesta

Lentolaivue 42:n Suursaaren sotalennolla menehtyneet lentäjät

Blenheim BL-147 mukana menehtyivät lentomestari Tarmo Hämelä, vänrikki Antti Hiissa ja kersantti Veikko Pippuri.

Blenheim BL-149 mukana menehtyivät lentomestari Kaarlo Salas, vänrikki Karl-Erik Lång ja kersantti Tauno Kemppainen.

Lentomestari Salas ja vänrikki Lång on haudattu Loviisan sankarihautausmaalle.

lentokoneesta. Linnakkeelta lähti heti pelastusosasto hiihtäen ahkioineen turmapaikalle, josta he löysivät lähes täydellisesti tuhoutuneen Blenheimin hyllyn, jonka osia oli voimakkaan räjähdysten seurauksena levinnyt satojen metrien alueelle. Räjähdysten voima oli ollut niin valtava, että se oli rikkonut ikkunoita vielä vajaan kilometrin päässä rannalla sijaitsevista taloista. Koko koneen kolmihenkinen miehistö löytyi koneen hyllystä menehtyneenä.

Epäonniseksi kääntynyt Lentolaivue 42:n Blenheim-pommikoneiden sotalento Suursaaren oli saanut yllättävän lumimyrskyrintaman vuoksi surullisen lopun, vieden mukanaan yhteensä kuusi Ilmavoimien pommitustehtävässä olutta lentäjää ”hiljaiseen laivueeseen”.

Jarkko Törmänen

Loviisan Reserviupseerikerhon sihteeri

Loviisan Reserviupseerikerhon ja Loviisan Seudun Reserviläisten asettama kunnia-vartio Blenheim BL-149:n tuhoutumispaikalla, Loviisanlahden Pärönbottenissa. Ilmavoimien operaatiopäällikkö eversti Ossi Sivén ja Lapin Lennoston lennonopettaja majuri Jani Knuuti laskevat vuoden 1942 Suursaaren takaisinvaltauksessa menehtyneiden kuuden lentäjän muistomerille Ilmavoimien seppelleen.

**KP Rakennusliike
NIILO KÄYHKÖ Oy**

www.rkl-nkayhko.fi

**Tampereen
HUOLTOYKKÖNEN**

Paper Packaging • Consumer Board • Technical Products

Varma apaja
pakkausratkaisuja saalistaville

Lösningar uppströms ger möjligheter nedströms

Katso, kuinka katamme sinun pakkaustarpeesi:
För att se vad vi kan göra för ditt företag, besök:
www.walki.com

walki
Your Business Covered

Från krigsveteranveckan till förbundsdagarna i Tammerfors

Vår krigsveteranvecka i mars öppnades i Norra Österbotten i samband med Kuusamo Krigsveteraners 50-års fest, dess avslutning i Satakunta vid Eura-föreningens 45-års fest. Till minnet av Vinterkrigets slut hedrades i hela landet offren från våra krig genom uppvaktning vid hjältegravarna. Under ett stort antal enskilda tillfällen under veckan fick medborgarna höra om eklövsfolkets önskemål och behov.

I Kuusamo hölls festtalet av kommendören för Norra-Finlands Militärlän Jukka Haaksiala. Han belyste Kuusamo-bornas insatser under kriget samt även den aktuella förnyelseprocess, som är på gång inom försvarsmakten. "Vi som tjänar inom försvarsmakten upplever att vi bär veteranernas budskap som en speciell hederssak. Era insatser är för oss dagens soldater, såväl för beväringar och reservister som även för stampersonalen en inspirations- och en kraftkälla.

I Eura talade vårt förbunds styrelseordförande Finn-Göran Wennström. De olika skedena hittills i vår organisation var föremål för hans skildring, men även de viktiga frågorna inför framtiden. "Vi bör på alla verksamhetsnivåer våga se modigt in i framtiden. För-

bundets första framtidsplan gjordes år 2002. Alltsedan dess har den varit föremål för behandling på våra förbundsmöten. Så blir också fallet i Tammerfors inkommande sommar".

Förbundsdagarna i Tammerfors i början av juni genomförs ännu oförkortade som ett två-dagars evenemang. På förmiddagen första dagen presenteras på ett framtidsforum det grundmaterial, som insamlats från fältet ävensom skisseringar för det fortsatta planeringsarbetet för våra återstående levnadsår. På eftermiddagen äger viktiga personval rum samt behandlas också betydelsefulla förslag till ändring av förbundets stadgar. Dagen avslutas med vapenbrödraafton och andaktsstund i domkyrkan. Ekumenisk gudstjänst och förbundsfesten är höjdpunkterna under den andra dagen.

Birkalands Krigsveterandistrikt är värd för händelserna i Tammerfors den 6-7 juni och hälsar deltagarna igen välkomna. "Igen" som påminnelse att förbundet grundades i Tammerfors år 1957 och där har också tidigare hållits förbundsmöte, nämligen 1994.

Aarno Strömmer

Översättning Holger Strandberg

Resonemang om framtiden

Under Krigsveteranförbundets verksamhets två-årscykel gör vi under det jämna året de sista förberedelserna för sommarens förbundsmöte. Birkalands Krigsveterandistrikt tog genast efter Kuopio-förbundsdagarna år 2010 ihop med förberedelserna för det nu aktuella förbundsmötet. Vår krigsveteranorganisation genomgår nu sin historias största brytningsskede. Inom vår organisation planerar man på alla nivåer med målsättningen att behärska gå framåt från krigsveteranskedet till traditionstidevarvet. Vår organisation har ett betydande arbetsfält inom traditionsområdet under de kommande decennierna. I skrivande stund har en del av krigsveterandistriktet tillsammans med sina medlemsföreningar och sina traditionsfunktionärer gjort bedömningar och sänt resultaten till förbundet. Av dessa gör vi på förbundet ett sammandrag för att presentera det på förbundsmötet. På basen av detta sammandrag och övrig respons sammanställer vi en precisering av förbundets framtidsplan, som kommer att vid behandlingen på förbundsmötet få riktigande betydelse för hela vår organisation.

Nyheter från kommunerna – veteranernas rehabiliteringspengar tar slut

Förbundet påbörjade "Veteranprojektet 2012" tillsammans med fem kommuner. Avsikten med detta projekt var att samla fakta om ansökningar om och tillgång till rehabilitering samt huruvida anslagen räcker till för rehabiliteringen. Utredningen ger

också uppgifter om, vilka kostnaderna är i de olika rehabiliteringsformerna.

Uppgifterna per sista mars visar, att inte heller detta år förverkligas målsättningen att frontveteranerna skulle få rehabilitering varje år, inte ens med tilläggsanslag på hösten.

De ansökningar om rehabilitering, som inlämnats under fjolåret och överförts till detta år har tillsammans med ansökningarna, som inlämnats i år, har fyllt detta års kvot så, att kommunerna inte kan ge nya betalningsförbindelser.

Situationen är bekymmersam. Redan för flere år sedan fick veteranerna löfte från hög nivå, att frontveteranerna skall få komma till årlig rehabilitering. Löftet har inte uppfyllts.

I början av april framlade statsrådet till riksdagen en budgetutvecklingsakt för de kommande åren. Här framgår, att anslagen för rehabilitering av frontveteraner och för service-tjänster, som förs till deras hem höjes med 4 miljoner euro från grundnivån. Därtill höjes anslaget för extra fronttillägg och av FPA beviljat förhöjt eller högsta vårdstöd från ung. 50 euro till 100 euro i månaden.

Anslagen är förväntade, men till sin storlek knappa.

Krigsveteranerna tackar statsrådet och alla, som positivt medverkat i ärendets behandling.

Markku Seppä

Översättning Holger Strandberg

YLI 40 VUOTTA
Savon Kuljetus Oy
Kuopio
www.savonkuljetus.fi

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus	kaapelissa
Oulu	106,9	94,1
Rovaniemi	93,4	96
Lahti	106,4	99,1
Helsinki	89,0	101,9
Turku	107,3	99,4
Tampere	98,8	87,5
Lohja	107,2	
Kokkola	104,3	88,9
Keski-Suomi	94,1	93,4

USKO AINOASTAAN
JEESUKSEEN PELASTAA

	taajuus	kaapelissa
Hämeenlinna	105,9	103,6
Pohjanmaa	89,4	102,7
Kuopio	106,1	103,3
Satakunta	95,7	94,4
Pohjois-Karjala	107,4	89,5
Mikkeli	87,8	105,0
Savonlinna	91,3	
Lappeenranta ja Imatra	96,0	
Kouvola	96,2	

KONECRANES®

Lifting Businesses™

Lean Ware Oy Tampere	Nota Oy Tampere	Hämeen Kuljetus Oy
Tampereen Kiinteistöpalvelu Oy Tampere	Insinööritoimisto Comatec Oy Tampere, www.comatec.fi	Autokorjaamo Voke Ky Tampere
Envex Oy Tampere	Kuljetusliike PG-Trans Oy Tampere	Juvenes-Yhtiöt Oy Tampere
Kaivinkonetyöt Pauli Hautamäki Teuva	Matti Tamsi Oy Teuva	Nikka Ky Tornio
Tornion Akut Tornio puh.016-480 787, www.tornionakut.com	Vesijohtoliike Järviset Oy Turenki	Turun Kenttärakentajat Oy Turku
Turun Varakonepalvelu Oy Turku	Citykaivuu Turku	V-S Talopalvelut Ky Turku
AA-Pintarakennus Oy Turku	Tikoma Oy Rusko	Gearman Oy Turku
MK-Kassamasiina Oy Turku	Porausliike Ryth Oy Tuusula	Yrityspalvelu Kreditte Ky Tuusula
Rakennus Mika Varjonen Oy Uusikaupunki	T:mi Ari Luotonen Uusikaupunki	Insinööritoimisto Hesplan Oy Vaasa
Vaasan Aikuiskoulutuskeskus	PR-Logisticar Oy Vantaa www.logisticar.fi	Meconet Oy
LVI-Inset Oy Vantaa www.inset.fi	Vantaan Luonnonkivi Oy Vantaa	Elementtiasennusliike H. Tourunen Oy Vantaa, www.h-tourunen.fi
J-PV Kuljetus Varkaus	Skog Racing Service Oy Vihti	Reinen Tilisointi Virrat
Toimistotarvikevarasto Virrat	SVS Supervise Service Oy Voikkaa	E. T. Listat Oy Ylivieska
Powernet Oy Äänekoski	KÄRCHER OY	
Konehuolto P. Orenius Oy Äänekoski , Suolahti		

Keräyspiirien piiripäälliköiden neuvottelupäivä

Neuvottelupäivien osallistajat kuulemassa päivän antia.

Sotiemme Veteraanit -keräyksen piiripäälliköt kokoontuivat 16.2. Helsinkiin. Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja **Aarno Strömmer** avasi tilaisuuden esittämällä lämpimät kiitokset piireille viime vuoden hyvästä tuloksesta. Työvaliokunnan puheenjohtaja **Markku Seppä** ja varainhankkija **Sari Salpakari** kertoivat vuoden 2011 tuloksesta ja avasivat vuoden 2012 suunnitelmia. Tilaisuudessa kuultiin myös **Martti Koskelan** esitys

siitä, miten hyvä tulos saavutetaan Lapin piirissä, jossa pitkät välimatkat tuovat omat haasteensa keräystoimintaan. Päivän päätteeksi lehdistöneuvos **Erkki Heikkinen** piti mukaansa tempaavan esityksen viestinnästä varainhankinnassa. Esitysten ohella päivän parasta antia olivat yhteiset keskustelut ja kentältä saatu palaute, jotka mahdollistavat yhä paremman yhteistyön tulevaisuudessa.

Sari Salpakari

Vilppulan vaihe 1918 oopperakonsertti

Tapahtumat liikkuvat Tampereen asemalta Suinulan kautta Keuruun kansallispiirille, Haapamäen asemalle, Pekkalan kartanolle ja käänteentekeviin taisteluihin Vilppulan sillan ja kirkon ympäristöön, palaten sitten Tampereelle valtauksen ja sitä seuraaviin päiviin.

Näyttelijä **Lauri Sinkkonen** juontamassa esityksessä kuvataan molempia osapuolia kunnioittavasti niiden - miesten osalta todellisten ja naisten osalta fiktiivisten - henkilöiden tuntemuksia.

Esityksen päähenkilöt ovat todellinen keuruulainen, valkoisten puolella taistellut talonpoika **Lauri Aaltio** ja fiktiivinen Tampereen pellavatehtaan tyttö ja punaisten lipunkantajana **Helvi Suvinen**, jotka Tampellan juhlatilalla pidetyissä iltamissa ihastuvat toisiinsa traagisiin seurauksin. Keskeiset historialliset muut roolihenkilöt konserttiversiossa ovat hal-

lituksen valkoisten joukkojen ylipäällikkö **Karl Gustav Emil Mannerheim**, hänen adjutantikseen ylenevä taiteilija **Akseli Gallen-Kallela**, metsäeollisuuspatruuna **Gösta Serlachius** Mäntästä, lapualainen talonpoika, valkoisten konekivääriampuja **Vihtori Kosola**, punaisen joukko-osaston johtaja **Tuomas Hyrskymurto**, Lapuan suojeluskunnan päällikkö, sähköyhtiön isännöitsijä **Matti Laurila** sekä läpimurtojoukkoja Tampereella johtanut luutnantti, lehtimies **Eljas Erkko**. Käynnistymisvaiheessa olevaa Lotta Svärd -aatetta edustaa esityksessä fiktiivinen sairaanhoitaja **Kerttu Kotila**.

Esityksen solistit, sopraano **Reetta Haavisto**, mezzosopraano **Malin Dörögrip**, tenori **Marko Nuutinen** baritoni **Antti Pakkanen** ja basso **Matti Turunen** ovat Sibelius-Akatemiassa valmistumisvaiheessa olevia valovoimaisia oopperalaulajia. Heitä säestää yli

kymmenhenkinen ammattitaitoinen kamariorkesteri kapellimestari **Janne Jääskelän** johdolla.

Käsikirjoituksen on 2011 laatinut **Raimo Kallio-Mannila** ja säveltänyt **Paavo Joensalo**.

Kiertueen tuottaa 2007 Liperissä perustettu yleishyödyllinen yhdistys Eettisesti Innovatiiviset Kulttuurin Uudistajat EIKU ry (www.eikury.com), jonka perustarkoituksena on nostaa lupaavia kulttuurikykyjä siivilleen tuottamalla eettisen arvopohjan omaavia musiikki-draamoja yhteistyössä kulttuurialan oppilaitosten opiskelijoiden kanssa. Kiertuetta tukevat esityspaikkakuntien seurakunnat, kaupungit sekä lukuisat yhteisöt ja yritykset.

Suojelijat: Valtioneuvos **Riitta Uosukainen** Imatra ja ministeri **Kalevi Kivistö** Espoo.

Lisätietoja: Tuottaja Paavo Joensalo (paavo.joensalo@pp.inet.fi) puh. 0400 838 268

Vanhustyön Keskusliitto Ry

Helsinki
www.vtkl.fi

Kymenlaakson Sähkö
L ä h e i s y y s a n t a a v o i m a a

Pirkanmaan Avo-Asunnot Oy

www.avoasunnot.fi

Puustelli toteuttaa

Sinun keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

1918

VILPPULAN VAIHE

VAPAUSSODAN RATKAISUISTA KERTOVA OOPPERAKONSERTTI

Libretto: Raimo Kallio-Mannila
Musiikin johto: Janne Jääskelä

Kantaesitys:
* LIPERIN KIRKKO pe 1.6.2012 klo 19
Muut kiertueen esitykset:
* KEURUUN KIRKKO su 3.6.2012 klo 14 ja klo 19
* VILPPULAN KIRKKO ma 4.6.2012 klo 19
* TAMPEREEN TUOMIOKIRKKO ti 5.6.2012 klo 19

Kamariorkesteri ja tuotanto: Eettisesti Innovatiiviset Kulttuurin Uudistajat EIKU ry
www.eikury.com
Konsertin kesto n. 1 tunti 40 min

Sävellykset: Paavo Joensalo
Juonto: Lauri Sinkkonen

Solisteina Sibelius-Akatemian kasvatit:
* REETTA HAAVISTO, sopraano
* MALIN DÖRAGRIP, mezzosopraano
* MARKO NUUTINEN, tenori
* ANTTI PAKKANEN, baritoni
* MATTI TURUNEN, basso

Käsiohjelma-libretto 10 € ovelta.

Uusia rosvopaistitapahtumia kesällä

Kunnianosoituksena edesmenneen näyttelijä Leo Lastumäen ideoimaan viihteelliseen rosvopaistitapahtumaan sotiemme veteraaneille on Finnairin lentävä henkilökunta päättänyt näin juhluvuonna, eli 20 vuotta Kaunialan sairaalasta alkaen tapahtumasarjasta, yhä olla mukana 10 tapahtumassa eri puolilla maatamme. Päättökseen vaikutti paljolti myös se, että veteraanijärjestöt alunperin pois jäävistä maakunnista tarjosivat jopa omaa apuaan, jotta rosvopaistitapahtuma saataisiin heillekin. Heidän apuaan saatiin jo runsaat 70 vuotta sitten ja Finnairin lentävä henkilökunta löysi runsaasti uusia tukiryhmiä. Pirkka-hallin tapahtuma on laajin ja samalla uuden pääsponsorimme, Nokian Renkaiden kotiareenalla.

Tarkentuneet ajat ja paikat ovat seuraavat:

Iisalmi, liikuntahalli	9.5.
Kajaani, Kajaanihalli	24.5.
Laukaa/Peurunka	1.6.
Härmän kuntokeskus	8.6.
Tuusula, jäähalli	15.6.
Vekaranjärvi, varuskunta	27.7.
Oulunkylä, kuntoutussairaala	10.8.
Sodankylä, varuskunta	10.8.
Tampere, Pirkka-halli	28.8.
Turku, messukeskus	12.9.

Jokaiseen tapahtumaan tulee kutsu kaikille veteraanijärjestöille paikallisen aluetoimiston kautta hyvissä ajoin. Kysymyksiin vastaa Kalevi Rönqvist puh. 040 703 9146.

Myös tapahtumien ohjelmistoon on tullut lisäyksiä. Sotilassoittokuntien lisäksi lähes jokaisessa tapahtumassa esiintyy solistiyhtye Jermut, laula-

va "lottatyttömmme" Tuija Saura, Eino Grön, Vieno Kekkonen ja Marjatta Leppänen. He ovat luvanneet laittaa veteraanitapahtuman muiden keikkojen edelle. Kanttiinin Lotat valmistautuvat 15-vuotisjuhlakonserttiin, mutta jossakin tapaamme heidätkin, kuten muutaman uuden nuoremman esiintyjän.

Kunakin päivänä ehtii sotilaskotisarten munkkikahville kello 12.00 alkaen ja Veteraanin iltahuuto lauletaan tilaisuuksien päätteeksi hieman ennen kello 16.00.

Toivottavasti mahdollisimman monella sotiemme veteraanilla puolisoineen, lesket ja sotalesket mukaan lukien on vielä mahdollisuus olla nauttimassa espanjalaista lammaspaistia lisukkeineen viihteellisissä ja viihtyisissä merkeissä.

Kalevi Rönqvist

Tasaväkisen "Paras sotahistoriallinen pro gradu" -kilpailun voitto Turkuun

Suomen Sotahistoriallinen Seura ry julkisti 21.3. pidetyssä vuosikokouksessaan tämän vuoden gradukilpailun tulokset. Seuran jo kahdeksannen kerran järjestämä kilpailu sai suuren suosion ja siitä muodostui entistä tasaväkisempi.

Kilpailullaan seura haluaa edistää korkeakoulutasoista sotahistorian tutkimusta ja se näkee tämän toimintamuotonsa myös erääksi tavaksi tehdä sotaveteraaniperinnetyötä.

Tämän vuoden kilpailun - joka koskee viime vuonna valmistuneita pro gradu -tutkielmia - voitti Liisa Vuonokari tutkielmallaan "Tätä työtä tehdään vain kerran, Itä-Karjalan sotilashallintoesikunnan opettajaleiri suomalaisten ja itäkarjalaisten kohtaamisen paikka-

na". Tutkielma on tehty Turun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa ja Vuonokari palkittiin 2 500 euron suuruisella stipendillä.

Toisella sijalla ja 2 000 euron suuruisella stipendillä palkittiin Aki Aunala tutkielmastaan "Valoa Karjalaan, Neuvosto-propaganda Venäjän Karjalassa 1918-1922". Aunalan tutkielma on tehty Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksella.

Kolmas palkinto jaettiin kahden kilpailijan kesken ja 750 euron suuruisen stipendin saivat Sampsa Hatakka tutkielmastaan "Sotilaita ja siviilejä - Viaporin väestö vuonna 1806" ja Simo Hiilamo tutkielmastaan "Haukkoja kuvaputkilla, Vastakaupat poliittisena kysymyksenä Hawk-harjoitushävit-

täjähankinnassa vuosina 1975-1981". Molemmat pro gradut on tehty Helsingin yliopistossa, edellinen humanistisessa tiedekunnassa, jälkimmäinen valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Lisäksi kunniainnoinnin saivat tutkielmistaan seuraavat henkilöt:

Olli Kleemola (Turun yliopisto): Kaksi totuutta? Omat, liittolaiset ja viholliset rintamaja TK-miesten kuvaamina

Heidi Ruotsalainen (Itä-Suomen yliopisto): Aikamiesten intiaanileikkiä rahapalkalla, Lauri Solehmainen - NATO:n agentti

Juha Saarimaa (Maanpuolustuskorkeakoulu): Siilasvuon joukkojen huollon järjestelyt Suomussalmella 1939-1940

Esko Vuorisjärvi

Kagrakankaan iskuosastohyökkäys 16.8.1944

Sotaveteraani-lehden numerossa 5/2011 oli mielenkiintoinen sivu 24. Uutta tietoa jatkosodan viimeisestä taistelusta Rukajärvellä. Artikkelit päättyi. "tämä 16.8.44 taistelu jäi koko jatkosodan viimeiseksi taisteluksi"

Taistelut kuitenkin jatkuivat. Ohessa päämajan tiedote.

Päämaja tiedotti 16.08.44

"Laatokan koillispuolella taistelupartiomme valtasi Loimolanjärven seudulla erään tukikohdan ja torjui vihollisen vastaiskut" jatkaen 17.08.44 "Laatokan koillispuolella vihollinen on tehnyt useita kiivaan tykistö- ja kranaatinheitintulen

tukemia hyökkäyksiä joukkomme Loimolanjärven koillispuolella valtaamaa tukikohtaa vastaan. Taistelumaastossa on laskettu 160 kaatunutta vihollista."

Antero Kallio

res. majuri

JR 56:n rykmenttiupseeri 1944

Pilkepartio auttelee Heinäveden veteraaneja

Heinävesi on noin 4000 asukkaan paikkakunta Soisalon saaren kaakkoiskulmassa. Hieman yli 40 veteraanista suurin osa asuu omassa talossaan ympäri laajaa pitäjää. Jokaisella on halu asua omassa kodissaan niin pitkään kuin se suinkin on mahdollista. Heinäveden Sotaveteraanien ja muiden veteraanijärjestöjen sekä kunnan toimesta heitä yritetään auttaa siinä niin paljon kuin rajallisilla määrärahoilla on mahdollista. Järjestelmä toimii nimellä "Kotona selviytymisprojekti". Sen kautta on mahdollisuus saada kotiapua lähinnä siivoukseen.

Vuonna 2010 projekti sai lisäapua, kun sotaveteraanien kannattajajäsenten kokouksessa saatiin koottua vapaaehtoisten ryhmä. Se ristittiin Pilkepartioksi, jonka tarkoituksena on autella veteraanipariskuntaa tai leskeä etupäässä polttopuuasioissa periaatteella ulkopinot liitettiin tai rankakasat pilkeiksi. Nimenmukaisesta toiminnasta on toimenkuvaa laajennettu siten, että muutaman veteraanin katolta on tiputeltu lumiakin.

Ryhmän markkinointi aloitettiin lähettämällä jokaiselle jäsenellemme "markkinointikirje" ja lisäksi tehtiin juttu paikallislehteen. Veteraanisukupolven kynnyks pyytää apua on korkea. Sitä paitisi, mitä vanhempi ukko, sitä pittemmät pinot, on pelin henki. Palvelu on veteraaneille ilmaista. Siitä huolimatta kaikki eivät ole apua ottaneet ilmaiseksi vastaan, vaan ovat vaatineet saada maksaa siitä. "Kinastelun" jälkeen on suoritukset ohjattu yhdistyksen tilille, jonka varat käytetään veteraanien jalkahoitoihin.

Heinäveden Sotaveteraanien toiminta on vireää reippaan kannattajajäsenjoukon ansiosta. Liiton hiihtomestaruuskilpailuissa oli mukana neljä osanottajaa. Jokaisen kaulassa riippui mitali, kun miehet palasivat Parolannummelta. Jalat ja käjet kyllä pellaais, mutta tuo syvämentahistin vähän jarrutteloo, tuumi pronssille hiihtänyt veteraani Uuno Heiskanen omaa suoritustaan.

Ilpo Keinänen

Hammaslääkäri ASEMA

Espoo/Leppävaara p. 5123500

Toronton kerho 40-vuotias

Lotta Maire Brett-Evans lukee Lotta Svärdin Kultaiset sanat lahjoittaessaan Lottalipun Toronton kerholle.

Toronton Sotaveteraanit juhlivat neljäkymmenen vuoden pituista kerhon toimintaa lokakuussa. Vuonna 1971 perustettu kerho on yksi seitsemästä Kanadan piirin yhdistyksestä. Kerhoa

perustettaessa marraskuun 20. päivänä 1971 oli paikalla 24 veteraania. Kerho kasvoi nopeasti ja suurimmillaan siinä oli jäseniä lähes 250, joista lottia 30. **Yrjö Tapanainen** valittiin kerhon ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Kerhon toiminta oli aktiivista ja monipuolista.

Tänään kerhoon kuuluu noin kolmekymmentä varsinainen jäsentä ja saman verran kannattajajäseniä. Nykyinen puheenjohtaja **Seppo Peuhkurinen** ei ole veteraani, mutta isä Aarne Peuhkurinen oli sekä talvisodan että jatkosodan veteraani. Hänen kotinsa oli Tulolan saarella Laatokalla.

Juhlaa vietettiin lauantaina

28. lokakuuta Suomi-kodin tiloissa. Paikalla oli parisenkymmentä veteraania ja lottia ja yli kahdeksankymmentä muuta juhlavierasta. Tilaisuutta vietettiin musiikin, laulun ja puheiden merkeissä.

Suomen valtion onnittelut kerholle toi Suomen Kanadan suurlähettiläs **Risto Piipponen**. Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** oli kutsuttu juhlapuhujaksi. Kanadan piirin puheenjohtaja **Reijo Viitala** onnitteli Toronton kerhoa piirin ja Sudbryn yhdistyksen puolesta. Myöskin Suomen-poikien klubin puheenjohtaja, **Ylo-Mark Saar** toi Suomen-poikien

Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström (vas.), Sauli Häkkinen, Ben Järvenpää ja suurlähettiläs Risto Piipponen.

onnittelut. Veteraaniyhdistykset British Columbiasta, Montrealista, Thunder Baystä, Sault Ste. Mariasta sekä Amerikan Veteraanit Floridasta lähettivät onnittelut postin kautta. Monet muut Toronton alueen seurojen edustajat olivat mukana juhlassa ja toivat onnittelut.

Tilaisuudessa luovutti suurlähettiläs Piipponen Suomen Leijonan ritarikunnan ansioristin kerhon pitkäaikaiselle sihteerille **Ben Järvenpäälle** ja pitkään toimineelle kerhon ja piirin rahastonhoitajalle **Sauli Häkkiselle**.

Tilaisuudessa kerhon jä-

sen **Maire Brett-Evans** lahjoitti Lottalippunsa Toronton kerholle.

Ohjelman jälkeen oli vuorossa herkullinen ruokailu jonka oli järjestänyt Suomi-kodin taitava emäntä, Merja Takkala.

Sunnuntaina, 29. lokakuuta pidettiin myöskin lyhyt ohjelma Agricolan kirkolla Jumalanpalveluksen jälkeen. Hyvästä tarjoilusta tilaisuudessa kirkolla huolehtivat seurakunnan naiset. Kiitos siitä heille.

Seppo Peuhkurinen

Toronton Kerhon jäseniä ja juhlavieraita: Annikki Nousiainen (vas.), Ilmi Vukasinovic, Sauli Häkkinen, Lea Katajamäki, Maire Brett-Evans, piirin puheenjohtaja Reijo Viitala, Ylo-Mark Saar, Finn-Göran Wennström, Paavo Loosberg, Kauko Jokela, Ben Järvenpää ja piirin kunniapuheenjohtaja Veikko Kallio.

Kuljetus ja Maanrakennus P. Salonen Oy

Järvenpää

Helkama Bica Oy

Kaarina

Oy Citypork Ltd

Kalajoki

KP-ServicePartner Oy

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Vetovastuu vaihtuu - Lahteen uusi puheenjohtaja

Lahden Sotaveteraanipiirin uusi puheenjohtaja Jukka Simola

Lahden Sotaveteraanipiirissä vietettiin talvisodan päättymisen

72-vuotispäivää monin tavoin. 13.3. on mm. perinteinen vuosikokouspäivä. Vuosikokouksen avauspuheessaan piirin puheenjohtaja **Eero Lehtonen** muisteli, kuinka talvisota päättyi 72 vuotta sitten Moskovan rauhaan. Vuosikokouksen alussa esitti osanottajille tervehdyksen Hämeen Rykmentin komentaja, eversti **Risto Kolstela**.

Huomionosoitukset

Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saivat **Eino Järvinen, Juhani Honkaniemi, Maija-Liisa Hietala** ja **Vappu Seppä-**

nen, ansioristin **Aili Mannila** ja liiton standardin **Erkki Hokkanen**.

Vetovastuu vaihtuu

Eero Lehtonen totesi henkilövalintojen yhteydessä noudattavansa aikaisemmin esittämänsä linjaa: Viesti kulkee, mutta vetovastuu vaihtuu.

Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti **Jukka Simola** Lahdesta. Eero Lehtonen on toiminut piirin puheenjohtajana ja piirisihteerinä yhteensä noin kahden vuosikymmenen ajan. Piirin varapuheenjohtajaksi valittiin edelleen **Seppo Vohlonen** Orimattilasta ja piirisihteerinä jatkaa **Tauno Strengell** Lahdesta.

Lahden torilla suoritettun katselmuksen jälkeen oli vielä kirkkojuhla Ristinkirkossa, jossa sotilaan sanan esitti eversti Risto Kolstela.

Eino Järvinen

Laskiaisjuhla sotilaskodissa

Keski-Lahden Sotaveteraanit viettivät laskiaistiistaita Hennalan sotilaskodissa. Tilaisuuteen oli saapunut lähes satapäinen jäsen ja ystäväjoukko. Mukana oli myös Hämeen Rykmentin komentaja **Risto Kolstela**, joka tervetuloivotuksessaan kertoi Rykmentin tulevasta lakkauttamisesta ja sen vaikutuksesta mm. veteraanien tukemiseen.

Sotilasmusiikkikoulun musiikkimajuri **Juha Ketola** esitti laulaen kolme kappaletta. Hauska mies Hauholta, **Seppo Soittila** hanurinsa kanssa sai yleisön nauruhermot liikkeelle.

Jukka Simolan luovutettua yhdessä Yrjö Torikan kanssa komentajalle yhdistyksen mi-

Juha Ketola ja laulu punatukkaiselle tytölle

talain ja kukitettua sotilaskodin ”tytöt” nautittiin perinteistä rokkaa ja kahvit munkin kera.

Pertti Vesenterä

Huuliharpun sotahistoriaa levyille

Sotaveteraani-lehdessä 1/2012 haimme huuliharpun käyttöön sotien aikana liittyviä tarinoita. Muutamia tarinoita saatiinkin, mistä kiitos yhteyttä ottaneille.

Huuliharppu sodassa – tarinat ovat nyt saamassa rinnalleen cd-levyn. Cd tulee sisältämään noin 20 kappaletta, joihin kaikkiin liittyy sotahistoriallinen tarina. Levy kokoaan yksiin kansiin musiikkia ja kertomuksia siitä, kuinka soitilaat auttoivat itseään ja toisiaan kestäämään sodan kauhut. Monilla sotilailla huuliharppu kulki mukana läpi sodan. Monet myös tutustuivat soittimeen ollessaan lapsina sotilaiden seurassa. Monille tästä pienestä soittimesta tuli elinikäinen ystävä.

Suurin osa kappaleista esitetään huuliharpulla, mutta mukana kuullaan myös laulua, mandoliinia, kanteletta ja jopa sahan soittoa. Levyllä esiintyvät soittajat ovat kaikki soittimiensa ja kansanmusiikin ehdotonta huippua. Mukana on mm. seitsenkertainen huuliharpun Suomen mestari Erkki Vihinen ja Viron musiikkiakatemian entinen dosentti Ilmar Tönnisson. Myös jyväskylälainen mieskuoro Sirkat esiintyy levyllä ja oman tervehdyksensä antaa kenttärovasti Seppo Lavi.

”Tämä on kova juttu” sanoo

Kansainvälisen huuliharppujärjestön presidentti Pentti Varkila Lievestuoreelta. Varkila on mukana levyä suunnittelevassa työryhmässä yhdessä jämsäläisten Antti Sulinin, Heikki Rahikaisen ja Juhani Rautiaisen kanssa. Rahikainen ja Rautiainen edustavat ryhmässä levyä julkaisusta vastaavaa Tourulan Kivääritehtaan Perilliset ry:tä.

Varkila kertoo nyt tehtävän työn arvon näkyvän erityisesti siinä, että kaikki lukuisat esiintyjät ovat tulleet mukaan korvauksetta. Se kertoo myös siitä, kuinka tärkeänä tämän historian osan tallettamista pidetään, hän toteaa.

Levyä valmistellaan parasta aikaa ja suuri osa äänityksistä on jo tehty. ”Viimeiset äänitykset tehdään huhtikuun aikana ja levy julkaistaan syksyllä, joten se ehtii mukavasti joulupakettiin” Varkila kertoo. Levyä myydään jo nyt ennakkoon ja kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Pentti Varkilaan Mannisentie 6, 41400 Lievestuore puh. (014) 865 201. Lisätietoja löytyy myös osoitteesta www.tkp.suntuubi.com

Yhdistyksen vuosijuhla ja piirin vuosikokous Utajärvellä

Utajärven seurakuntatalolla juhliittiin ja ahkerotiin maaliskuun viimeisenä lauantaina. Sotaveteraaniyhdistys täytti 45 vuotta, sen naisjaosto 30 vuotta ja Sotaveteraanipiiri piti päivän päätteeksi vielä sääntömääräisen vuosikokouksensa.

Juhla oli lämminhenkinen. Sankarihaudat muistettiin, puheet koskettelivat veteraanityön paikallista, maakunnallista ja valtakunnallistakin historiaa, musiikki ja runous elivät sotavuosien ankarissa tunnelmissa. Yhdistyksen pitkään toimineita vastuuhenkilöitä kiitettiin liiton ansioristein ja myös kymmenkuntaa kotirintaman naista muistettiin omalla mitalillaan.

Piirin vuosikokouksen johdatteli leppoisasti **Paavo Kurtila** Oulusta. Tilivelvolliset sai-

vat vastuuvapauden vuodelta 2011, ja suunnitelmat vuodelle 2012 hyväksyttiin. **Aarno Strömmer** jatkaa puheenjohtajana. Uusina jäseninä hallitukseen tulivat **Viljo Määttä** Kuusamosta ja **Reijo Sallinen** Oulusta. Hallituksen varap-

heenjohtajina jatkavat Oulun **Matti Jutila** ja Pudasjärven **Paavo Pikkuaho**. Työvaliokunta jatkaa Reijo Sallisella vahvistettuna entisessä kokoonpanossaan.

Martti Lamminaho

Utajärven juhlassa saivat Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin (vas.) yhdistyksen pitkäaikaiset uurastajat Kaarlo Kammonen, Nina Laitinen ja Teuvo Vanhanen sekä Sotaveteraanien ansioristin Irja Merilä ja Risto Laitinen.

Itsenäisyys 95 vuotta -laulujuhla

Suomen Sotaveteraaniliitto ja Hamina-Vehkalahden sotaveteraaniyhdistys järjestävät Haminan kaupungin ja Reserviupseerikoulun tukemana sotaveteraanikuorojen ja perinnekuorojen valtakunnallisen yhteiskonsertin Hamina Bastionissa sunnuntaina 26. elokuuta 2012.

Laulajia odotetaan tapahtumaan kaikkiaan noin 400, jotka jakaantuvat sotaveteraani- ja perinnekuoroihin. Konsertissa esiintyvät lisäksi Haminan Soittokunta ja Lauluyhtye

Kanttiin Lotat säestäjineen. Veteraanikuorojen ja soittokunnan yhteisesitykset johtaa musiikkineuvos **Arvo Kuikka** ja perinnekuorojen esiintymisen **Urpo Rauhala**. Konsertin juontajana ja soittokunnan johtajana toimii **Juhani Leinonen**.

Kauempaa matkaavat laulajat tulevat paikalle jo lauantaina majoittuen Reserviupseerikoulun kasarmiin ja heille järjestetään iltaohjelmaa. Kuorot ja soittokunta harjoittelevat ennalta valmistellun ohjelman sunnuntaiaamuna klo 9 alkaen

ja lounaan syötyään konserttoivat klo 14 uskottavasti täydelle 2000-paikkaiselle katsomolle. Väliajallinen konsertti kestää noin 2 tuntia.

Sotiemme veteraanit ovat jo siinä iässä, että he tuskin ovat esiintyneinä itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlissa ja siitä syystä laulujuhlan teemana on nyt itsenäisyys 95 vuotta, jota veteraanilaulajat voivat ja haluavat itse laulullaan kunnioittaa.

Juhani Leinonen

Haminan Bastioni toimi viihteellisen suurkonsertin tapahtumapaikkana kesällä 2003.

Ville Sointula jatkaa Etelä-Pohjanmaan johdossa

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin vuosikokoukset pidettiin 16.3. Seinäjoki-salissa yli 100 osallistujan voimin. Aluksi hiljennettiin rovasti Väinö Reini-län johdolla perinteiseen koushartauteen. Hartaudessa vietettiin hiljainen hetki 298 edellisvuonna poismuuttaneen veteraanin muistolle. Sopuisan kokouksen puheenjohtajana toimi kapteeni evp **Erkki Hölsö** Isostakyröstä. Piirin puheenjohtajaksi valittiin edelleen yksimielisesti liikkeenharjoittaja **Ville Sointula**. Uusina piirihallitukseen valittiin **Aapo Saari** Alavudelta, **Mauno Vähämäki** Lapualta ja **Aki Kinnunen** Seinäjoelta.

Piirin naistoimikunta ko-

Kokouksen puheenjohtaja Erkki Hölsö

kousti samaan aikaan ja valitsi puheenjohtajakseen edelleen **Kyllicki Falbenin** Lapualta.

Pertti Kortnesniemi

Naistoimikunnan puheenjohtaja vaihtui Varsinais-Suomessa

Talvisodan päättymisen 72-vuotismuistopäivänä pidetyssä Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin naistoimikunnan vuosikokouksessa valittiin naistoimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi **Mirja Läärä** Salosta. Naistoimikunnan varapuheenjohtaja-

na jatkaa **Riitta Räikkä** Naantalista ja sihteerinä **Maija Forsell** Turusta. Varsinais-Suomen piirin naistoimikuntaan kuuluu 21 naisjaostoa, joissa jäseniä on runsaat 2200.

Teksti: Osmo Suominen

Kuva: Leila Venho

Vasemmalla tehtävänsä jättänyt Mirja-Liisa Salminen ja oikealla uusi puheenjohtaja Mirja Läärä.

Eteläkarjalaiset koolla "salaisuuksien talossa"

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin piirikokous pidettiin maaliskuun puolivälissä Rautjärven seurakuntatalossa. Kyseinen talo oli sota-aikaan todellinen "salaisuuksien talo", jonka tapahtumista eivät paikalliset asukkaat tiedäneet mitään.

Kokouksen puheenjohtajana toiminut **Into Suhonen** kertoi syyn tietojen puuttumiseen olleen sotaan liittyvä.

- Tämä talo oli suomalaisten kaukopartioiden kokoontumis- ja lähtöpaikka. Oli itsestään selvää, että toimintaan liittyvät tiedot olivat salaisia, Into kertoi.

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin alueella on yhdeksän paikallista yhdistystä, joissa jäseniä 1443. Piirin alueella olevien veteraanien kokonaismäärä on 1700, joita kaikkia piiri avustaa mahdollisuuksiensa mukaan.

Piirin puheenjohtajana jatkaa **Erkki Pulli**. Piirihallitussessakin tapahtui vain yksi

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Erkki Pulli (vas.) luovutti Sotaveteraanien ansioristin Kalevi Varikselle.

muutos **Veli-Pekka Peräky-län** aloittaessa uutena jäsenenä. Entisistä jatkavat **Matti Ruskonmäki**, **Kyösti Parviainen**, **Erkki Nieminen**, **Heikki Vanhanen** ja **Lauri Hulkkonen**.

Kokousasioiden jälkeen luovutettiin Sotaveteraanien ansioristi Rautjärven Sotaveteraa-

nien puheenjohtajalle **Heikki Varikselle**.

Ansioistaan Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saanut **Nuutti Vartiainen** oli estynyt saapumaan tilaisuuteen.

Teksti ja kuva: Pauli Saukkonen

Tuukka Alhonen jatkaa Varsinais-Suomen johdossa

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin vuosikokous valitsi yksimielisesti everstiluutnantti evp. **Tuukka Alhosen** jatkamaan piirihallituksen puheenjohtajana vuoden 2012. Naantalissa pidetty kokous keräsi paikalle kuutisenkymmentä osanottajaa. Naantalin seurakuntakeskuksessa pidetyssä vuosikokouksessa Naantalin kirkkoherra **Jyrki Rautiainen** ja kaupunginjohtaja **Timo Kvist** tervehdivät kokousta. Piirin puheen-

johtaja **Tuukka Alhonen** käsitteli kokouksen avauspuheessaan mm. veteraanimäärärahojen kehitystä viimeisten vuosien aikana. Ennen kokouksen alkua suoritettiin myös muutama palkitseminen.

Varsinaisessa kokouksessa puhetta johti Naantalin Seudun Sotaveteraanien puheenjohtaja **Jaakko Ylitalo**. Kokous hyväksyi toiminta- ja tilikertomukset vuodelta 2011 sekä toiminta- ja taloussuunnitelmat vuodelle 2012.

Piirin varapuheenjohtajiksi valittiin edelleen maanviljelysneuvos **Eeri Hyrkkö** Nousiaisista ja kunnallisneuvos **Toivo Mattila** Taivassalosta.

Piirin edustajaksi liiton kokouksiin valittiin Tuukka Alhonen. Edelleen piirin edustajaksi Länsi-Suomen Veteraaniasian neuvottelukuntaan valittiin Eeri Hyrkkö ja varalle Ritva Tammi.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen ja Leila Venho

Vuosikokouksessa palkittiin (vas.) Sotaveteraanien kultaisella ansioristillä Terttu Härkälä ja Simo Jokinen Loimaalta, Sotaveteraaniliiton ansiomitalilla Maire Toivonen Pöytyältä sekä Pertti Huttunen ja Matti J Paavola Turusta ja Sotaveteraanien ansioristillä Veikko Heikkilä Alastarolta.

Talvisodan päättymisestä 72 vuotta

VETRES Keski-Uusimaa järjestää vuorovuosiin Järvenpäässä, Keravalla ja Tuusulassa kolme merkittävää tapahtumaa. Niistä sotiemme veteraanien ja maanpuolustusväen yhteisen Talvisodan päättymisen kirkkoillan järjestämisvuoro oli Tuusulan seurakunnalla VETRES Keski-Uusimaan hengellisen toimikunnan kanssa.

VETRES Keski-Uusimaan puheenjohtaja, kenraali Antti Simola lausui tervehdyssanat.

Tämänkertainen Talvisodan päättymisen kirkkoilta järjestettiin Hyrylässä Helsingin Ilmatorjuntarykmentin entisessä ruokalassa 13. maaliskuuta. Monelle maanpuolustustyössä mukana olleelle tuo pitopaikka palautti mieliin mieluisia muistoja matkan varrelta. Kolmen vuoden kuluttua tämä juhla vietetään jälleen Tuusulassa, silloin uudessa seurakuntakeskuksessa. Talvisodan päättymisen muistovierot näin mitavissa muodoissa eivät olisi

mahdollisia ilman Järvenpään, Keravan ja Tuusulan seurakuntien ja lukuisien sidosryhmien tukea.

Kirkkoilta kenttähartautena

Tämänkertaisen tilaisuuden muisto jää elämään mukana olleiden runsaan sadan osallistujan mielissä. Tervehdyssanoissa puheenjohtaja **Antti Simola** korosti Talvisodan osalta Suomelle kahta asiaa. Se oli kansakuntamme eheyttäjä itsenäisyyden alkuajoilta, ja se oli Suomelle myös toinen Vapaussota.

Tilaisuuden musiikista vastasi **Viljo Nousiainen** johdolla Kellokosken soittokunta ja kuorolaulusta Tuusulan mieslaulajat **Filip Häyrysen** johdolla.

Kun ei oltu kirkollisissa tiloissa, kirkkoherra **Ulla Rosenqvist** piti kenttähartauden. Rosenqvist kertoi kauniisti lähipiirissään vaikuttaneista kahdesta jo edesmenneestä sotainvalidista ja sodan kokeneiden ihmisten tuesta toinen toisilleen.

Tuusulan kunnanjohtaja **Hannu Joensivu** juhlapuheen keskeinen sisältö oli kiinnostava mieliin palautus meille vanhemmille, koululaisten historian oppikirjojen sisältöä vuosilta 1965, 1967 ja 1975 soittimme liittyen. Yhdessä näissä kouluhallituksen hyväksymissä silloisissa oppikirjoissa ei kerrota Talvisodassamme kaatuneista tai haavoittuneista. Talvisotaan liittyen Joensivu toi esiin myös sen tosiasian, ettei Venäjällä haluta sitä sellaisena tunnustaa, kun tyypilliseen Suomen sotien muistomerkkiin on Venäjällä kaiverrettu vain vuodet 1941-1944.

VETRES Keski-Uusimaa on rekisteröimätön veteraani- ja reservijärjestöjen yhteistoimintaorganisaatio, joka perustettiin 8. joulukuuta 1999. Siihen kuuluu tällä hetkellä 38 sidosryhmää, joista kahdeksan on veteraaniyhdistyksiä.

Toinen VETRES-tapahtuma on koululaisille suunnattu Vapauden viesti -juhla. Se järjestetään seuraavan kerran joulukuussa Järvenpään lukiolaisille suunnattuna juhla.

Kolmannen tapahtuman teema on vaihtuva. Viime vuoden marraskuussa se oli paneelikeskustelutilaisuus aiheesta "Suomen tie jatkosotaan".

Ensimmäinen tapahtuma järjestettiin Järvenpäässä 2001.

Koskettavan kirkkoillan niin illan päätökseen ripeällä kesto oli tasan puolitoistuntia, sotilaallisella tarkkuudella siis suunniteltu.

Tuusulan Sotilaskotiyhdistyksen sisaret kruunasivat kau-

Teksti ja kuvat:
Veikko Karhumäki

Tuusulan Mieslaulajat ja Kellokosken soittokunta esittivät yhdessä tunteita koskettavan Veteraanin iltahuudon.

Talvisodan päättymisen muistojuhla Amerikassa

Ilo ja kiitollisuus itsenäisistä kotimaasta ja isänmaasta olivat päällimmäisinä tunteina St. Andrewin luterilaisessa kirkossa 3. maaliskuuta järjestetyssä juhlassa, jossa Floridassa asuvat amerikkansuomalaiset hiljentyivät juhliin ja muistelemaan 72 vuoden takaista Talvisodan päät-

tymistä. Tänä vuonna juhlan järjestelyvuorossa olivat Floridassa asuvat karjalaiset.

Muistojuhla alkoi Suomen, Amerikan, sotaveteraanien ja karjalaisten lippujen sisään-tulolla ja yhteislauluina laulettiin Amerikan ja Suomen kansallislauluilla.

Rovasti **Pentti Palonen** piti

alkuhartauden ja alkurukouksen, jossa hän kiitti Jumalaa Suomen itsenäisyydestä ja pyysi korkeimman siunausta nyt alkavalle muistojuhlalle.

Muistojuhlissa juhlapuheen piti New Yorkissa YK:n palveluksessa toimiva eversti **Esa Vanonen**. Puheensa alussa hän vertasi kahta 20 vuoden välein käytyä sotaa, Vapaussotaa ja ja Talvisotaa. Tänä, talvisodan päättymisen vuosipäivänä tunnemme suurta kiitollisuutta niitä veteraaneja kohtaan, jotka tuolloin uskoivat asiaansa ja tekivät mahdollista mahdollisen. Heidän ansiostaan Suomi on itsenäisenä valtiona mukana päättämässä koko maailmaa koskevista asioista.

Arvokashenkisessä juhlassa saatiin myös nauttia musiikkiesityksistä, jota tarjoilivat Floridan laulumiehet johtajansa **Heikki Pertun** johdolla, veljekset **Lauri ja Tuomo Kanervikko-aho** lauloivat duettona

laulun *Hiljainen tienoo* ja lisäksi kuultiin taiteilija **Susan Parhoen** urkusooloja ja **Patrica Siikarlan** pianoesityksiä.

Juhla päättyi yhdessä veistattuun virteen *Jumala ompe linnamme*. Juhlan jälkeen juh-

layleisö kokoontui seurakuntasaliin kirkkokahveille, jossa juhlavieraina olivat 1939 ja 1945 sotiin osallistuneet veteraanit.

Pekka Marttala

Muistojuhlan jälkeiseen kahvitilaisuuteen osallistuneet sotaveteraanit Onni Puskala (oik.), Seppo Palokas ja Pentti Koistinen.

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

Kirjat

Heikki Nikunen-Jyrki K Talvitie-Kalevi Keskinen: Suomen ilmasodan pikku jättiläinen. WSOY 2011. sivuja 473, joukko-osasto-, lentokone-, paikannimi- ja henkilöhakemistot, kuvia, karttoja ja taulukoita. ISBN 978-951-0-36871-8.

Ovat pojat tehneet melkoisen urakan, jonka WSOY on sitten kustantanut. Näitä pikku jättiläisiä on nyt neljä, sisällissota, talvisota, jatkosota ja tämä ilmasota. Sotaa monelta kantilta. Jatkosota sai 2005 Tieto-Finlandia -palkinnonkin. Kaikki ovat alueensa perusteoksia.

Kurssitoverini Sotakorkeakoulusta, kenraaliluutnantti Heikki Nikunen on teoksen varsinainen ”isä” ja sielu. Hän on tutkinut ja sitten kirjoittanut pääosan artikkeleista. Avukseen - tai työtovereikseen - hän on saanut kolme muuta ilmavoimiemme asiantuntijaa, Jyrki Talvitien ja Kalevi Keskinen sekä Kari Stenmanin. Ja jälki on sen mukaista. Mutta missä on Calle Geust, joka tuntee neuvostoilmavoimat ehkä paremmin kuin omat taskunsa? Vahinko, sillä minusta olisi silloisen vihollisen toimista pitänyt kirjoittaa enemmän. Nyt vain ruotsalainen F 19 on saanut teokseen pari sivua. Tämä on - sanoisinko jalkaväkisotilaan mielipide. Neuvostoilmavoimien toiminta hämärtyy, kun se tavallaan kätetään leipätekstiin.

Teos esittelee lukijalle ilmavoimiemme toiminnan ”lapsenkengistä” jatkosodan päättymiseen, toki Lapin sota mukaan lukien. Lukija saa selvän kuvan puolustushaaran koulutuksesta, kehitetystä ja sodissa noudatetusta taktiikasta, johtamisjärjestelmistä ynnä muusta, mikä teki varsinkin hävittäjätorjunnastamme kovan vastustajan hyökkääjälle. Tämä oli kai myös pieni ihme, sillä vastasihan ilmavoimiemme alkuvaiheen kehittämisestä muut kuin lentäjät, koska ilmavoimat rakennettiin palasista eikä asiantuntijoita juuri ollut Suomen julistauduttua itsenäiseksi. Mutta siitä aloitettiin toiminta.

Ilmavoimien varsinainen kehittäminen alkoi 1930-luvulla silloisen komentajan eversti J Lundqvistin johdolla. Hän oli tykkimies. Onneksi hänellä oli pystyviä alaisia, kuten eversti R Lorentz. Hän oli taktikko par-

haasta päästä ja hänen kehittämänsä ilmataktiikkaa noudatetaan vieläkin. Lorentz korosti voimakkaasti ilmavoimien torjuntakykyä muun muassa Espanjan sisällissodan kokemusten perusteella. Ikävä kyllä, koko maailma varustautui sotaan, joten hävittäjäkalustoa ei juuri saatu hankittua tarpeeksi.

Teos noudattaa tiukkaa kronologiaa. Sotien syttyminen, tapahtumat ja tulokset on kirjattu huolella, ilmatorjunta mukaan lukien. Tutkimuksen ja kirjoittamisen painopiste on selvästi kesässä 1944, tasan sata sivua. Kiva, että Kari Stenman arvostaa saksalaisen Osasto Kuhlmeyn merkitystä Kannaksen torjuntataistelussa. Hän kirjoittaa, että ”... ei ole liioiteltua tulkita, että Lento-osasto Kuhlmeyn panos torjuntavoittoon Kannaksella oli vähintäänkin Suomen omien ilmavoimien veroineen.”

Kuten sanottu, ilmasodan pikku jättiläinen poistaa ”tietämättömyyttä” ilmasodan alueelta. Teoksessa on paljon ennen näkemättömiä valokuvia ja poistaa käsityksen, että puna-armeijan suurhyökkäys olisi ollut yllätys. Kyllä ilmavoimien tiedustelu selvitti valmistelut jo aikaisin keväällä, mutta Päämaja taisi olla pimennossa. Eräiden muistelmien mukaan ylipäällikköä ei saanut hermostuttaa ikävillä uutisilla. Taitaa olla niin, että etulinjan tukikohdissa nähtiin myös, mitä vastustajan puolella tehtiin, mutta suuret komentajat rauhoittelivat.

Jos tästä teoksesta jotain vielä sanoisi, niin kesän 1944 tapahtumat ja ilmavoimiemme toiminta olisi saanut olla kielenkäytöltään selvempää. Ratkaisihan kesän 1944 torjuntamenestys maamme kohtalon. Kirjan päättää katsausluonteen kuvaus ilmasodasta Lapis- sa. Uskonpa, että tälle pikku jättiläiselle riittää lukijoita, sillä se esittää tapahtumat selväpiirteisesti hakuteoksen tapaan. Jo jäsentely antaa tähän mahdollisuuden ja puitteet.

Anssi Vuorenmaa

Suomen Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruuskilpailut Parolannummella

Suomen Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruuskilpailut järjestettiin Panssariprikaatissa Parolannummella 22.-23.2. aurinkoisen sään vallitessa. Kilpailun järjesti Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri yhdessä Panssariprikaatin kanssa. Kisojen onnistuneeseen läpivientiin vaikutti aivan ratkaisevasti noin kymmenen vapaaehtoisien kannattajajäsenen työpanos Hämeenlinnan-Vanajan Sotaveteraanit ry:stä. Panssariprikaatille ja näille vapaaehtoisille talkoolaisille järjestäjän puolesta parhaat kiitokset.

Kilpailuun oli ilmoittautunut yhteensä 68 hiihtäjää, joista paikalle saapui 61 hyväkuntoista veteraania ja iäkkäämpää kannattajajäsentä. Latu oli huolella valmisteltu suhteellisen tasaiselle maalle, jotteivät veteraanit joutuneet kiipeämään tai laskemaan jyrkkiä mäkiä. Kilpailijat majoittuivat Panssarikoulun tiloissa.

Edellisenä iltana kuultiin esikuntapäällikkö **Harri Luoman** mielenkiintoinen esitelmä aiheesta ”Panssariprikaati tänään”, kansantaiteilija **Sepo Lankinen** hauskuutti osal-

listujia kaskuillaan ja johtamilaan yhteislauluilla. Illanvieton päätteeksi **Armas Ilvo** lauloi Veteraanin iltahuudon, jonka kertosaakeeseen muut osallistujat yhtyivät.

Itse kilpailupäivän sää oli aivan upea ja kilpailijat saattoivat hiihtää ihanneolosuhteissa. Kilpasarjoja ei yhdistelty, vaikka säännöt olisivat sen mahdollistaneet. Kilpailussa nähtiin monia hienoja yksilösuorituksia ja tiukkaa kamppailua parhaasta joukkuesuorituksesta. Joukkuekilpailuun oli lisätty tänä vuonna uusi sääntö, joka mahdollisti sen, että joukkueen tulosta laskettaessa voitiin ottaa yhden yli 75-vuotiaan kannattajajäsenen suoritus mukaan, jos hän hiihti hyvä ajan. Tänä vuonna parhaaksi joukkueeksi hiihti jo kolmannen kerran peräkkäin Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry:n joukkue.

Kilpailun jälkeen nautittiin yhteinen lounas ja kokoonnuttiin upseerikerholle palkintojen jakoon. Kyselyn perusteella hiihtoladuilla kilpaillaan myös ensi talvena.

Ilmari Koppinen (s. 1918) ladulla.

Pertti von Hertzen

TULOKSET/matka n. 3 km

Naiset 1921-23	TULOS	Miehet 1925	TULOS
1 Hilikka Rantio	12:16:53	1 Heino Pietiläinen	12:09:12
Naiset 1927-29	TULOS	2 Mauno Jämsä	12:10:13
1 Katri Hiltunen	12:13:04	3 Heimo Linna	12:10:26
2 Paula Laitila	12:13:25	4 Aulis Lintunen	12:10:58
3 Leena Niemelä	12:14:14	5 Eino Ryytty	12:11:19
4 Laina Halvari	12:14:47	6 Paavo Poukka	12:11:38
5 Elvi Kukko	12:18:02	7 Martti Sauräki	12:12:42
Naiset 1930 ja nuoremmat	TULOS	8 Antti Kallio	12:18:14
1 Valma Keskitalo	12:12:52	Miehet 1926-27	TULOS
2 Irja Nieminen	12:14:27	1 Tauno Mustonen	12:10:46
3 Laura Kaaria	12:16:30	2 Olavi Simonen	12:12:20
Kannattajajäsen naiset 1932-36	TULOS	3 Simo Jokinen	12:14:13
1 Hanna Laurila	12:10:52	4 Martti Rissanen	12:16:28
Kannattajajäsen naiset 1942-47	TULOS	5 Reino Ronkainen	12:20:40
1 Pirjo Iirislmi	12:13:38	Miehet 1928 ja nuoremmat	TULOS
Miehet 1917-18	TULOS	1 Vilho Näräkkä	12:09:40
1 Ilmari Koppinen	12:20:38	2 Erkki Lähti	12:10:04
Miehet 1919-20	TULOS	3 Pekka Mäkipää	12:12:08
1 Armas Ilvo	12:11:38	4 Eero Kurkinen	12:14:18
2 Tauno Hakanpää	12:18:07	Kannattajajäsen miehet 1932-36	TULOS
3 Aarne Mikkola	12:19:47	1 Unto Hankilanoja	12:08:18
Miehet 1921-22	TULOS	2 Erkki Luukkonen	12:08:25
1 Lauri Peussa	12:12:09	3 Kyösti Kinnunen	12:09:55
2 Uuno Vedenoja	12:14:33	4 Oiva Seppälä	12:14:38
Miehet 1923	TULOS	Kannattajajäsen miehet 1937-41	TULOS
1 Otto Lindholm	12:11:02	1 Pentti Heiskanen	12:08:06
2 Väinö Rantio	12:12:14	2 Erkki Viitanen	12:08:41
3 Uuno Heiskanen	12:12:38	3 Sakari Pelkonen	12:09:05
4 Taito Liimatainen	12:13:48	4 Heikki Pelli	12:10:16
5 Aimo Virkki	12:15:30	5 Erkki Salotaipale	12:11:03
6 Paavo Pelttari	12:29:14	Kannattajajäsenet miehet 1942-47	TULOS
Miehet 1924	TULOS	1 Veikko Ronkainen	12:07:42
1 Jouko Knaapi	12:12:23	2 Ossi Keinänen	12:07:59
1 Taavi Hokkanen	12:13:41	3 Ilpo Keinänen	12:09:34
2 Aarne Soanjärvi	12:15:59		

Saint-Gobain Glass Finland Oy
liiketoimintayksikkö Sekurit
Ihode

Berner Oy
Helsinki

Virkistä muistiasi

1. Edestakaisin kulkee, paikaltaan ei pääse.
2. Ei sillä ole hinku, mutta kuitenkin se vinkuu, kaula sillä on, mutta ilman päätä se laulaa.
3. Mitä kaikki yhtä aikaa tekevät?
4. Kaksi ikkunaa, joista näkee ulos, mutta ei sisälle?
5. Sillä on kaksi kättä, kaksi päätä, neljä silmää ja kuusi jalkaa, mikä se on?
6. Rasia saranaton, avaimeton, kanneton ja silti sen kätköissä kultainen aarre on...Mikä se on?

Oikeat vastaukset sivulla 51

Sanakilpa

Lehdessä 1/2012 kilpailusanana oli ”Tasavalta”. Hyväksyttyjä sanoja löytyi ainoastaan 23 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Aasa, aava, atlas, (3)

Laatta, laava, lasta, lata, latta, latva, lava, (7)

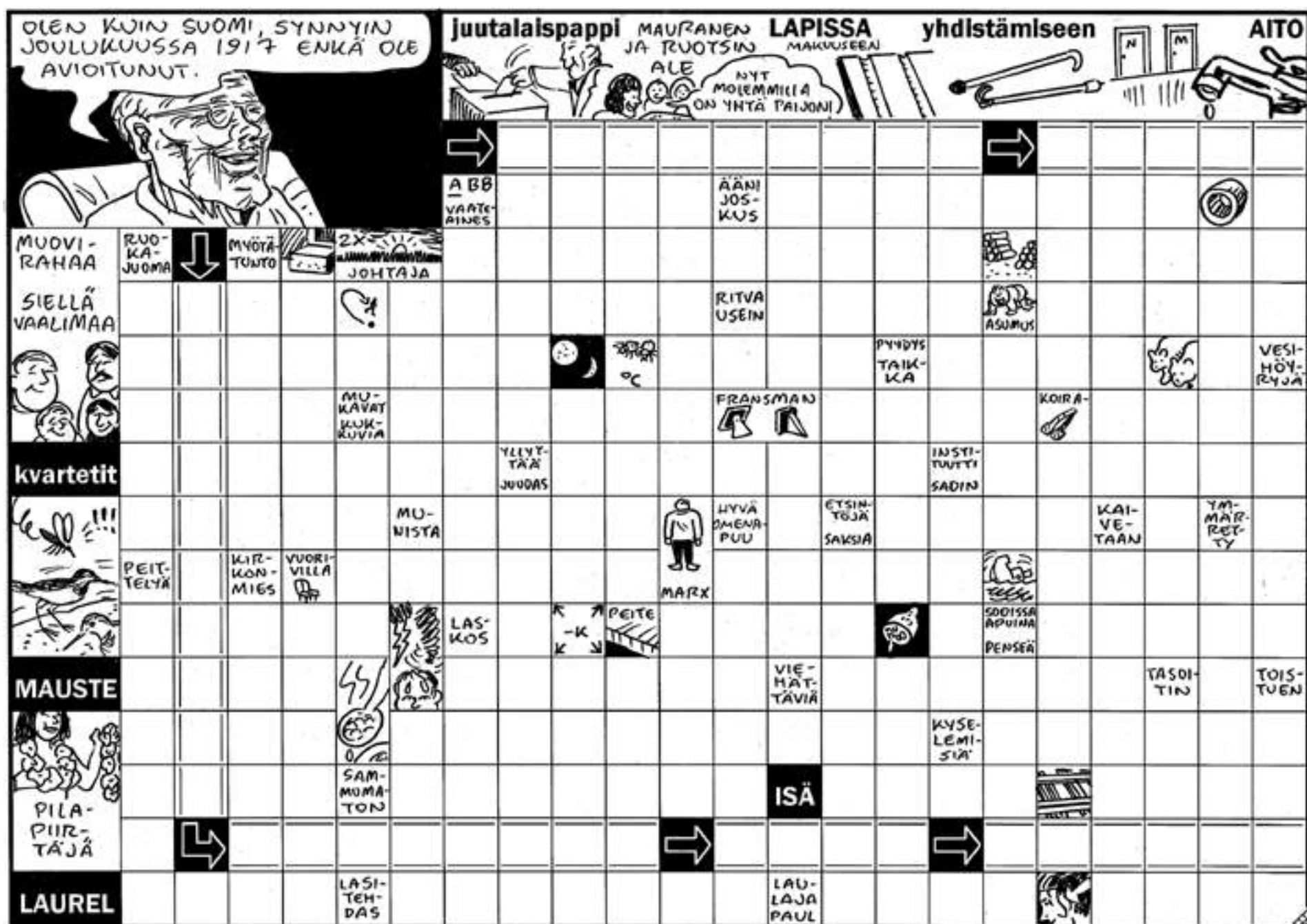
Saatava, sala, salava, salva, (4)

Taala, taata, talas, (3)

Vala, valas, valta, vasa, vasta, vatsa (6)

Kaikkien osallistujien kesken arvottiin kolme Raul Kuutman kirjaa ”Kaksikymmentä vuotta Viron-Suomen sillalla”. Palkinnon saavat: **Erkki Kittilä**, Riihikoski, **Keijo Malmi**, Lahti ja **Sisko Saarinen**, Reila. Seuraava kilpailusanamme on ”**PALVELUTA-LO**”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 1.6. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSNKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme hopeista kirjanmerkkiä.

Huhtikuun ristikko

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

SOTAMUSEO

Näyttelyt 2012

Talvisota 1939-1940 - Kunniamme päivät

1.12.2009-31.12.2012

erikoisnäyttely **Jatkosota TK-piirtäjien silmin**

17.6.2011-31.12.2012

Liisankatu 1, 00170 Helsinki

avoinna ti-to 11-17, pe-su klo 11-16, ma suljettu
p. 0299 530 259

Sotamuseon Maneesi

Autonomiasta Atalantaan - näyttely Suomen sotahistoriasta

Iso Mustasaari, Suomenlinna

avoinna 12.5.-31.10.2012 päivittäin 11-18

p. 0299 530 261

Sukellusvene Vesikko

Susisaari, Tykistölahti, Suomenlinna

avoinna 12.5.-31.8.2012 päivittäin 11-18

p. 0299 530 260

Lippujen hinnat / kohde: 5 / 3 €, perhelippu 12 €
sotaveteraanit ilmaiseksi

www.sotamuseo.fi

Postiosoite: Sotamuseo, Maurinkatu 1 (PL 266), 00170 Helsinki

1944-1956

Porkkalan vuokrakausi ja Neuvostoliiton sotilastukikohta 1944-1956

Näyttely avoinna kesälauantaisin klo 11-15

(ei juhannuksena), muulloin sopimuksen mukaan.

Huom! Ei esteetön.

Lisätiedot ja ryhmävaraukset: 040-1269333

Ragvaldsin museoalue

Överbyntie 140, 02400 Kirkkonummi

www.kirkkonummi.fi/Ragvalds

Kuntoudu Herttuassa

Veteraanien ja puolisoitten laadukasta ja yksilöllistä kuntoutusta ammattitaidolla ja sydämellä luonnonkauniissa ja turvallisessa ympäristössä.

Herttuan sotahistoriallinen näyttely "Viimeisellä linjalla"

talvi- ja jatkosodan vaiheista. Ulkoalueella on nähtävänä runsaasti raskasta tykistökalustoa ja entisöityä Salpalinjaa. Sisätiloissa on esillä monipuolisesti pula-ajan käyttöesineistöä, sotilasvarusteita, aseita ja kunniamerkkejä.

HERTTUA
TERVEYS & KUNTOUTUS

Veneenniementie 64, 58200 Kerimäki : puh. (015) 769 900 : herttua@herttua.fi : www.herttua.fi

Huittisten museo

Presidentti RISTO RYTI

Kuvanveistäjä LAURI LEPPÄSEN veistoksia

Paikallista arkea

Kesänäyttely

Kirkkotie 4, Huittinen, p. 02-5604319

www.huittinen.fi/museo

Avoimna: la-su 12-16, 1.6.-15.8. myös ti-pe 12-17

Ryhmille myös sopimuksen mukaan

Sotiemme veteraaneille vapaa pääsy

Suomussalmi ja Raate

Talvisodan muistot elävät Suomussalmella ja Raatteen tiellä, jossa käytiin merkittävät taistelut 1939-1940.

Talvisota Suomussalmella -näyttely Raatteen Portissa ja Talvisodan Monumentti

Avoimna:

15.5.-15.6. ma-su klo 11-17

16.6.-15.8. ma-su klo 10-18

(sulj. 22.6.)

16.8.-30.9. ma-su klo 11-17

Muulloin tilauksesta ryhmille,

puh. 040 5347 677.

Raatteen Vartiomuseo

Avoimna: 4.6.-17.8. ma-su klo 10-19

(sulj. 22.6.).

Talvisotakokoelma Tanelin Stoppi

Avoimna: 15.5.-30.9. ma-su klo 9-21.

Lukuisia muistomerkkejä eri puolilla kuntaa.

Opastetut kiertoajelut Raatteeseen (3-4 h).

Majoitu mukavasti Scandic Kiannon Kuohuissa, puh. (08) 710 770.

Tiedustelut:

Suomussalmen Matkailutoimisto

puh. (08) 6155 5545

tourist.office@suomussalmi.fi

www.suomussalmi.fi

Turun NEVA TOURS OY

* Bussi ja junamatkat

* Viisumit Venäjälle

* Hotellipaketit

* Tilaisajat

Bussi-laiva Laatokalle, Ääniselle-Petroskoi 16-20.7.2012
alk.650 € ja Bussi Pietariin viikoittain 4 pv alk.179 €
Joshkarola, Kazan, Moskova 28.8-9.9, 1590€

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU

Puh. (02) 2504 655

+358 400 332 001, fax (02) 2504 775

www.nevatours.fi

nevatours@nevatours.fi

Jokiristeily Pietarista Moskovaan 27.8.-3.9.

Pietari, Laatokka, Syväri Ääninen, Kizhi, Valkea-järvi, Volga, Goritsy, Jaroslavl, Uglich, Moskova. **Asiantuntijoina mm. Jyrki Härkönen, ev Sampo Ahto, Pirkko Mäkinen.** Musiikkia ja tunnelmaa pianisti Seppo Hovi ja oopperalaulaja Raimo Laukka.

Hinta alk. 998 €

Tuntemattoman sotilaan jalanjäljillä 2.-5.6., 2.-5.7. ja 6.-9.9.

Sortavala, Läskelä, Kollaa, Suojärvi, Petroskoi, Syväri, Aunus, Tuulos, Salmi. **Asiantuntijaopas evl Ilmari Hakala ja Leena Hakala.**

Hinta 598 €

Jääkäreiden jäljillä Pohjois-Saksassa

11.-19.7.

Travemünde, Lübeck, Hohenlocksted, Kiel, Wismar, Stralsund, Rügenin saari, Penemünde, Greifswald, Rostock. **Asiantuntijaopas ev Sampo Ahto.**

Hinta 1360 €

Asiantuntijan matkassa®

Harvinainen mahdollisuus!

Risteily Stalinin kanavalla

29.7.-5.8.

Pietari, Valamo, Syväri, Petroskoi, Povensta, Stalinin kanava, Vienanmeri, Solovetskin luostarisaares, Sorokka, Kostamus.

Asiantuntijaopas evl Ilmari Hakala, Leena Hakala, Jarmo Eskelinen.

Hinta 1688-2058 € hyttiluokasta riippuen

VERKKOKAUPASTA 24 H www.lomalinja.fi

Lomalinja 35 vuotta
www.lomalinja.fi

☎ 010 289 8100 ☎ 010 289 8101 ryhmät
☎ 010 289 8120 (Helsinki)

Puhelut 8,21 snt/puh + 17,04 snt/min. Palvelumaksu 14 €

Sotahistoriaa ja kulttuuria Karjalan kannaksella 1.-3.7.

Ihantala, Portinhoikka, Muolaa, Äyräpää, Siiranmäki, Kuuterselkä, Raivola, Terijoki, Perkjärvi, Summa, Viipuri. **Asiantuntijaopas evl Juha Myrryläinen.**

Hinta 438 €

Sotahistoriaa ja kulttuuria Karjalan kannaksella 26.-29.6. ja 17.-20.7.

Ihantala, Viipuri, Äyräpää, Sakkola, Siiranmäki, Terijoki, Krostadt, Raivola, Summa, Viipuri. **Asiantuntijaopas professori Martti Turtola tai evl Juha Myrryläinen.**

Hinta 528 €

Vienan Karjala ja Solovetsk 2.-6.8.

Elias Lönnrothin ja I.K. Inhan kulttuurimaisema, tunteita nostava Rukajärven tie, Vienanmeri ja Solovetskin luostarisaares. **Asiantuntijaopas professori Martti Turtola.**

Hinta 778 €

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

**Rajakenraalin maja
Parppeinvaara, Ilomantsi**

Raja, Raappana, Rukajärvi – uudistunut näyttely

Monipuolinen näyttely rajakenraali Raappanan persoonasta ja Rukapirtin historiasta. Yhtenä näyttelyn uutuutena multivisio, joka sisältää alkuperäistä TK-filmmateriaalia Erkki Raappanan komentopaikalta Rukajärveltä.

Avoinna 1.6.–31.8.2012
Ryhmävaraukset
puh. 050-375 8787
www.parppeinvaara.fi

Tervetuloa risteilemään kanssamme!

Hangon Itäsatamasta

- Opastetut risteilyt Russarön linnakesaarelle, lähtöpäivät www.marinelines.fi
- Bengtškärin majakalle 16.6.–19.8.12 päivittäin klo 11
- Tammisaareen 1.–31.7.2012 keskiviikkoisin klo 10.30

Varaukset vaivattomasti kotisivuillamme
www.marinelines.fi
E-mail: myynti@marinelines.fi
Puh: 0400 536 930, 0400 689 387

Päämajamuseo 2.5.-31.12.2012

Hyvää syntymäpäivää, herra marsalkka!

Mannerheimin 75. syntymäpäivä 4.6.1942

Mannerheim olisi halunnut viettää syntymäpäivänsä rintamalla miesten joukossa, mutta valtiojohto toivoi toisin. Hitlerin vierailu puhuttaa vieläkin.

Päämajankuja 1 | 50100 Mikkeli
Avoinna: 2.5.-31.8. päivittäin 10 – 17
1.9.-30.4 pe-su 10 – 17, muulloin tilauksesta, puh. 015 194 2424

Viestikeskus Lokki
Naisvuori. Sisäänkäynti Vuorikadun ja Ristimäenkadun kulmasta 2.5.-31.8. päivittäin 10 – 17, muulloin tilauksesta, puh. 015 194 2424

Mannerheimin salonkivaunu
Mikkelin rautatieasema, Mannerheimintie. Avoinna yleisölle vain 4.6. 10 – 17

 Mikkelin kaupungin museot museot@mikkeli.fi
www.mikkeli.fi/museot

HÄMEESSÄ ON VOIMAA JA PAROLASSA PANSSAREITA!

PANSSARIMUSEO
Hattulantie 334, 13720 Parola, P. 040 568 1186

Sotaveteraanit maksutta museoon, Tervetuloa!

Ti 1.5. Panssarimuseon Kewätsawutus – käännetään kampaakselit kesäaikaan!

La 7.7. Perhepäivä ja sotilasajoneuvojen kokoontumisajot, toimintanäytöksiä ym.

La 4.8. Iyrinää Panssarimuseolla: RC-tankit, mallarit, militaria-harrastusten esittelyä ym.

Näyttely: MARSKIN NYRKKI - Panssaridivisioonan perustamisesta 70 v

To 28.6. PsD 70v ja PSPR 60v Parolannummella
Alk. Klo 9 kalustoesittely, ohimarssi ja taistelunäytös. Iltapäivällä ilmaiset kuljetukset nonstopina museolle

Korsulauluillat 24.5. ja 16.8. klo 18.30
1.5.-30.9. ma-su klo 10-18, juhannusaaton suljettu
1.10.-30.4. ma-su klo 10-15 joulukuun suljettu

www.panssarimuseo.fi

 Tutustu Salpalinjan historiaan

Virolahden BUNKKERI-MUSEO

» puh. 040 7107 340
» avoinna: kesä-elokuussa ma-su 10-18

Miehikkälän SALPALINJA-MUSEO

» puh. 044 3835 091
» avoinna: kesä-elokuussa ma-su 10-18, touko- ja syyskuussa ke-su 10-18

» Museot avoinna ryhmille tilauksesta ympärivuotisesti

SALPAVAELLUS 29.6.-1.7.2012

www.salpakeskus.fi

ERIKOISMATKOJEN ASiantuntija

Japi-Matkat Oy

Yö Tallinnassa	12.-13.5., 18.-19.8. 135 €
Petroskoi	17.-20.5. 465 €
Karjalan Kannas- Taipaleenjoki	16.-18.7. 380 €
Terijoki – Pietarhovi	20.-22.7. 359 €
Tuntemattoman sotilaan sotatie	26.-29.7. 485 €
Valamo – Sortavala	11.-12.8. 275 €
Kostamus – Paanajärvi – Viena	16.-19.8. 540 €
Yö Viipurissa	25.-26.8. 85 €
Venäjän vuoden viisumit	alk. 150 €
Päivämatkat Tallinnaan ja Viipuriin	
Kysy Lisää!	

Kerää oma ryhmä, räätälöimme Teille oman matkapaketin. Ryhmän kerääjälle vapaa tai alennettu matka!

Liity Sinäkin tyytyväisten matkustajiemme joukkoon!

Katso lisää www.japi-matkat.fi
Puh 05 3559365 myynti@japi-matkat.fi
Kaivokatu 10
49400 Hamina

KAUHAJOEN VETERAANIERINNETALO

on kauhajokisesta maanpuolustushistoriasta kertova sotamuseo.

Avoinna:
Sunnuntai ja
kesälauantaisin
klo 12.00-15.00

Muina aikoina ryhmille sopimuksen mukaan.

Knuutilantie 4

Tiedustelut - Varaukset

Mauno Lehtinen,
040 565 0519

Antti Isoniemi,
puh. 040 187 3446

Mikko Rotola-Pukkila,
puh. (06) 230 1045

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO KAUHAVAN KORTESJÄRVELLÄ

Museossa kerrotaan jääkäriliikkeen syntyvaiheista, toiminnasta ja sen merkityksestä Suomen itsenäisyydelle. Vaihtuvia näyttelyjä ja museokauppa.

Museo avoinna
Pääsymaksu
Puhelin
Email
www.sivusto

ti-ke klo 12-16, 15.6.-15.8. ti-su klo 11-17
aikuiset 2,50 €, lapset 1,50 €
06 2412 9841, 040 148 4420
suomen.jaakarimuseo@kauhava.fi
www.kauhava.fi

Joka vuosi jotain uutta museossamme! Tänä vuonna mm Karjalaiset, Hangon vuokrakausi ja paljon muuta. Kahvitusta sekä kuljetukset tilattavissa.

Furuborgintie 6
10160 Degerby
040-5418526
igor@degerby.fi,
www.degerby.fi

Tule ja koe, Talvisodan ihme Raatteen Portissa!

Avoimna:

15.5.-15.6. Ma-Su klo 11-17
16.6.-15.8. Ma-Su klo 10-18
16.8.-30.9. Ma-Su klo 11-17
- Juhannusaaton suljettu
- Ruokailut tilauksesta alkaen 7e/hlö
- kahvio A-oikeuksin

TERVETULOA!

Kysy lisää!
P.040 5347 677

www.raatteenportti.fi

SÄKYLÄN TALVI- JA JATKOSOTAMUSEO

Kiertotie 2, 27800 Säskylä
Avoimna ti-pe 10-17 ja
kesällä 15.6. - 15.8. la 10-14 ja su 12-16.
Puh. 0400 955 598
Sähköposti:
info@sakylantalvijajatkosotamuseo.fi

www.sakylantalvijajatkosotamuseo.fi

Syvärannan Lottamuseo avautuu uusituin näyttelyin 1.5!

Lotan tarina - Vaadi aina ensin itsetäsi on elämyksellinen ja koskettava näyttely, jonka lähtökohtana ovat lottien henkilökohtaiset kokemukset. Multimedian avulla kävijä pääsee lotan komennukselle halki Suomen. Kosketus näyttöille on tallennettu kuvauksia rintamalta, kokonaisen kaupungin lottatyön historia ja eläinlääkintälotan arkea.

Elämää Syvärannassa-näyttely kertoo vanhan Syvärannan huvilan elämästä ja ihmisistä.

Tervetuloa!

Syvärannan Lottamuseo
Rantatie 39
04310 TUUSULA
p. (09) 274 1077
kanttiini p. (09) 274 1740
www.lottamuseo.fi
info@lottamuseo.fi

Kierrättämällä vähennät merkittävästi jätteen syntyä, säästät luontoa ja energiaa.
Ota selvää: www.kuusakoski.fi

Kierrätämme veloitusetta:
metalliromut, akut, autot,
renkaat, kuluttajien sähkö-
ja elektroniikkalaitteet.

**Onko
jälkee
vai ei?**

valtakunnallinen maksuton
palvelunumeromme 0800 30880

Kierrätä! Kuusakosken jäljiltä maailma on vihreämpi!

*Koe sota-ajan
asemiesillan tunnelma,
tunne miten rintamalla
vaihdettiin viihteelle*

SOTA LUO LAULUNSA

**Seppo Hovi, Aimo Kokkola, Taina Piira,
Raimo Laukka ja Ahti Jokinen ystävineen
sekä Panssarisoittokunta**

**tuovat eteenne sota-ajan asemiesillan keskiviikkona 6.6.2012
klo 18.00-19.30 Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa.**

Tervehdyksen veteraaneille tuo valtiopäiväneuvos Mikko Pesälä.

Tervetuloa sotiemme veteraanit sekä kaikki te reservi-, maanpuolustus- sekä muiden järjestöjen jäsenet omaisineen ja ystävineen, jotka haluatte tukea ja osallistumisellanne tervehtiä isänmaan meille turvanneita veteraaneja.

Liput 12 e/hlö (4.5. jälkeen 15 e/hlö) ennakkoon Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry, sposti pirkanveteraani@gmail.com tai 040-7440565, sekä ovelta. Asemiesilta on osa Suomen Sotaveteraaniliiton XXV liittopäiviä

Suomen Sotaveteraaniliitto

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Toimisto on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

Tuotteitamme myynnissä liittopäivillä Tampereella

1 Sotaveteraanimitali
Myös kannattajajäsenille.
Hinta 15 euroa.

3 Solkinauha liittojuhlasoljille
Hinta 10 euroa

3B Liittojuhlasolki
TAMPERE 2012
Hinta 5 euroa.

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille.
Sinivalkoisen viirin pituus
neljä tai viisi metriä.

Hinnat 55 ja 65 euroa.

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.
10 euroa.

4 Liiton standaarit
Hinta 30 euroa

6 Suomen lippu
Hinta 25 euroa

25 Veteraanivyö

Laadukas kotimainen
kääntövyö, nahkaa väri
musta/viininpunainen.
Soljessa liiton tunnus.

Hinta 23 euroa

Liitto välittää veteraanivyötilaukset
toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

33 Kaulaliina

Laadukas, vuorillinen
kaulaliina.

Hinta 23 euroa

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkilla va-
rustettu kävelykeppi. Sotavete-
raanien käsityönä valmistama.
Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 55 euroa

Liitto välittää kaulaliina ja keppien tilaukset
toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

Liiton tunnukset
varustetut solmiot

15 Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16 Tummansininen
solmio, jossa tunnuk-
sen ylä- ja alapuolella
punainen, sininen ja
harmaa vinoraita.

Hinta 15 euroa

Saatavana myös ku-
minauhakiinnityksellä.

Liitto välittää solmiotilaukset
toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraani-kuoron ja
Haminassa sotaveteraanien konsertissa
taltioituista äänitteistä on koottu
38 laulua sisältävä tupla-CD.

Uusi painos

Hinta 20 euroa

26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli
vuodelta 1918. Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton tunnukseksi.

Hinta 150 euroa

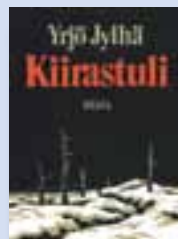
Liitto välittää kynttilänjalkati-
laukset toimittajalle, joka myös
laskuttaa tilauksen.

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta
vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa.

8 Liiton virallinen
hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkinä.

Hinta 12 euroa

9 Tammenlehti-
hautakivimerkki

Korkeus 90 mm

Hinta 20 euroa.

Uusi uurnamerkki

Korkeus 30 mm

Hinta 20 euroa

12 Uusi juhla-DVD

Sotaveteraani- ja
perinnekuorot
Helsingin Jäähallissa
14.3.2010.

Arvokas uusi DVD
Talvisodan muisto-
juhlasta.

Hinta 25 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellostie 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellostien pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

